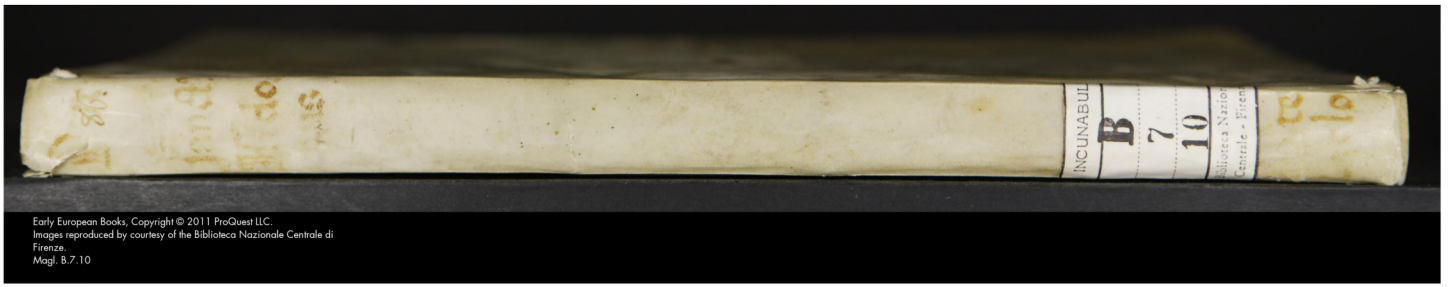


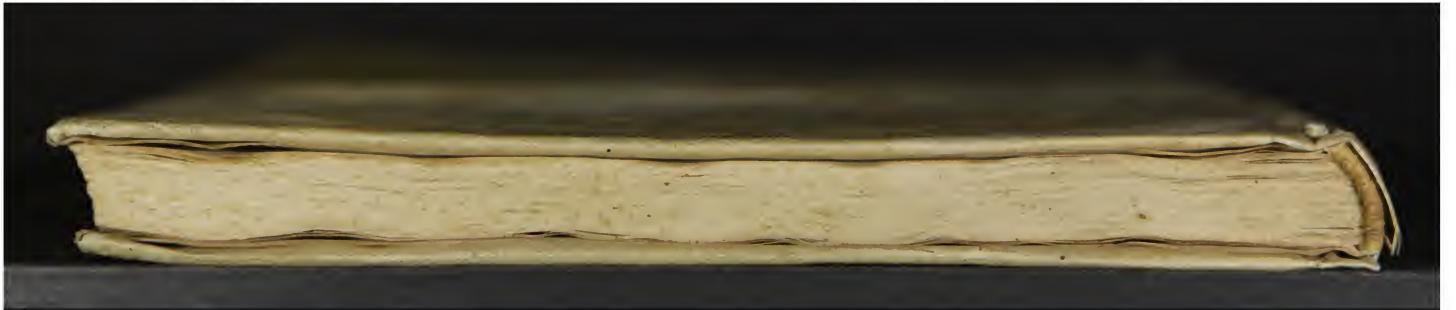
I
.....
.....
male
ze



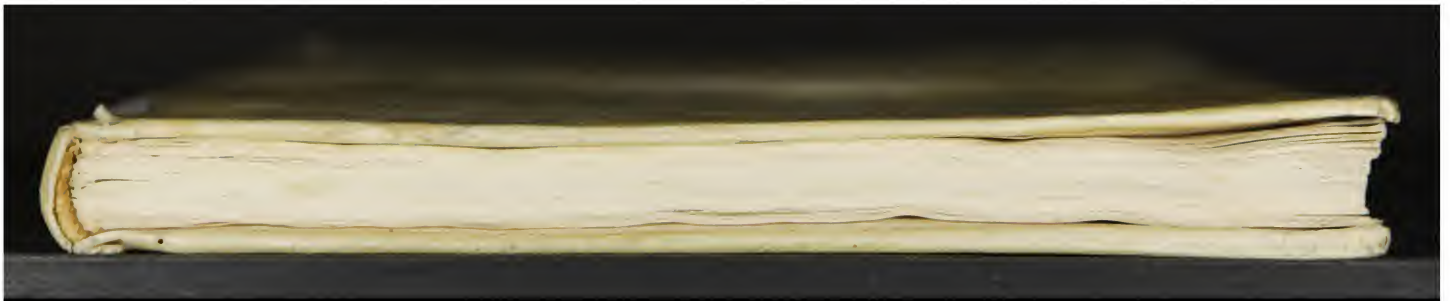
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. 8.7.10



Bl
C



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.7.10



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.7.10



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.7.10

INCUNABULI

B

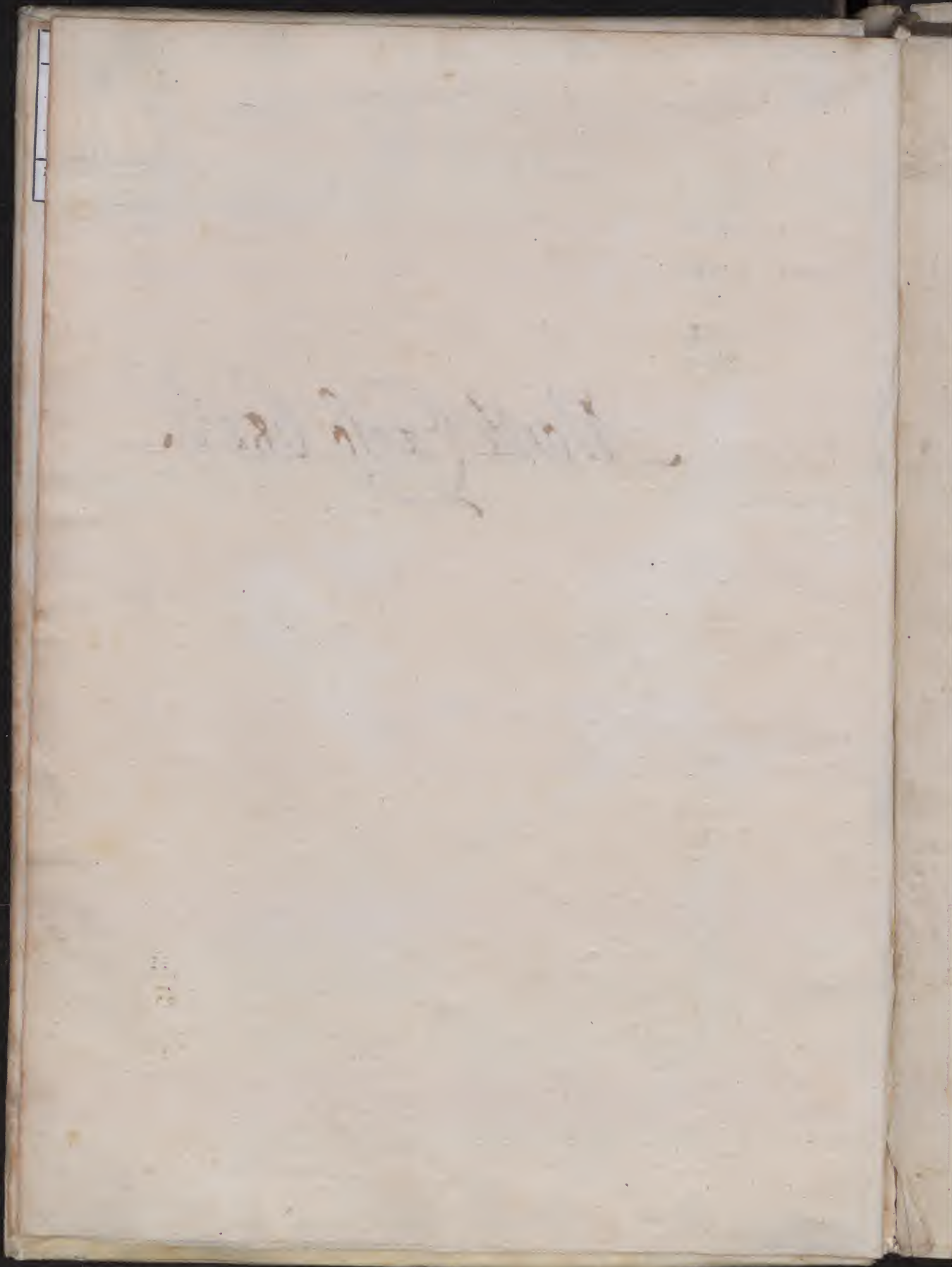
7

10

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

B. 7. 10

Monte Carlo 6856.



p^m

B. n. v. l.

In christi nomine incipit liber primus sancti ysidori hispalensis
episcopi de summo bono Quod deus summus et incommutabi-
lis sit. Primum capitulum.



Summū bonū deus est. Quia incommutabilis est
et corrūpi omnino nō potest. Creatura vero bonū
s; nō summū est q; mutabilis ē. Et dū sic qdē
bonū nō tamē esse potest bonū summū. Quid ē
dei immortalitas nisi ei; incommutabilitas. Nā
angeli et aīe immortales sūt s; mutabiles n̄ sūt

Idoq; sol; d; d; incommutabilis. Nam aīa morit̄ dū deserēte dō de
bono i malū mutat̄ sic et āgel; ē mutat; dū de dō ē laps;. qd
materiā habz vñ existat mutabile ē qā de informi ad fōmā tñ
sit. Qd vero n̄ habz materiā immutabile ē sic de; utiq; ē. Bñ ac
substācialit̄ sūt ista in deo idest incorruptio immortalitas inco-
mutabilitas inde et merito cūcte p̄mittit̄ creature Op; nō asiliū
apud d̄m credim; mutari nec variari cū q; p; varia tpa diūsa
p̄cipit s; manēs idē incommutabilis et etern; qd cūq; cōgruū
est tēpori ab ip̄a eternitate i ei; n̄āsit disposicōe asili;. Non
vsū nō aliud d̄m putari aliud pulchritudinē ei; atq; aliud
magnitudinē ip̄i; sic aliud ē homo aliud pulchritudo ei; q; de
sistente pulchritudine homo manz. Ac p; q; ita intelligit̄ d̄m
corporeū esse dicit dū pulchritudo et magnitudo dei ip̄e de; sit
Ido d; d; simplex siue nō amittēdo qd habz seu q; n̄ aliud est
ip̄e et aliud q; i ip̄o ē. Inordinate dici seu dferri vicis ea q; or-
dinate in dō sūt utpote simplicitas q; aliqñ p; stulticia nō est
in deo apud deū vero sūma simplicitas est iuxta hāc regulam
et cetera existimanda sūt. Qd immensus et omnipotēs sit de;

Non ido celū et terrā implet d; ut contineāt. Ca^m scdm.
eū s; ut ip̄a potē; contineant̄ ab eo. Nec particulā de;
implet omnia s; cū sit idē vnus. vbiq; tamē est totus.
Nec ita putādū ē esse in omnib; de; ut vna queq; res p; magni-
tudine porcionis sue capiat eū idest maxima maius et minima
min; dū sit potē; ip̄e tot; i omnib; siue omnia i ip̄o. Omnipotē;
cie diuine maiestas cūcta potestatis sue immensitate cludit̄
nec euadēdi potēciā ei; q; aditū inuenire poterit q; illa oīa
circūqua; astringit. Cūcta em̄ intrā diuini iudicij omnipotēciā



Manuscript signature: Monac. Gio. B. B. Num. 9

coartant̄ siue q̄a cōtinēda sūt ut salua sint siue q̄a amputāda
sūt. ut pereāt. Nullaten⁹ ḡ dicimus posse effugere deū quēpiā
Qui em̄ eū nō habz placatū. nequaquz euadet iratū. Inmēsitas
diuine magnitudis ista ē ut intelligam⁹ eū intra om̄ia. s; non
includū Extra oīa s; nō exclusū. Et idō interiorē ut oīa cōtineat
idō exteiorē. ut incircūscripte magtūdis sue immēsitate om̄ia
occludat. Per id ḡ q̄ exteiorē ē oñdit̄ esse creator. p id vero qd̄
interiorē gubernare om̄ia demōstrat̄ esse at ne ea q̄ creata sunt
sine dō essent. de⁹ intra om̄ia ē. Voz ne extra d̄m eēt d̄s ex-
teriorē. ut om̄ia occludant̄ ab eo. De d̄sumacōe alicui⁹ facti d̄i
pfecto. d̄s aut̄ q̄ nō est fact⁹. quō ē p̄fctus. Sed hñt sermonē de
v̄su n̄ro sicut̄ hūana inopia sic ⁊ reliq̄ s̄ba. q̄ten⁹ id qd̄ ineffa-
bile ē ut cūq; dici possit. qm̄ de dō nichil digne hūanus hmo
dicat̄. Dū localis nō sit de⁹. localit̄ tñ i suis ābulat̄ factis. dū
de loco i loco p̄dicat̄ ab eis. Nam d̄s q̄ nec loco mouet̄ nec tpe
in suis tñ suis ⁊ tpe ⁊ loco mouet̄. quociēs ab eis d̄ localit̄ p̄-
dicat̄. Dum de dō nec sc̄dm q̄ntitatē nec sc̄dm q̄litatē nec sc̄dm
sitū nec sc̄dm habitū aut motū aliqd̄ digne dicat̄. Inest tñ ei
q̄dammodo latitudo caritatis q̄ nos ⁊ ab errore colligit ⁊ cōti-
net in veritate Inest ei ⁊ longitudo q̄ nos longanimit̄ malos
portat donec emūdatos patrie future restituat. Inest ei ⁊ al-
titudo p̄ quā omnē sensū sue sciencie immēsitate exupat. Inest
ei ⁊ p̄fundū quo dāpnatos infcius iuxta eq̄tatē disponēs p̄-
ordinat. Quod inuisibilis est deus. Capitulu. Terciu.
Quoniam de dō loquēs scriptura p̄lexq; dicit. ecce d̄s Non
q̄si uisibile oñdit. s; ubiq; esse p̄ntē significat Per id q̄
dicit ecce d̄ns uel q̄ magnitudinē diuinitatis ei⁹. nul-
lus possit sensus attingē eciā nec āgelicus. quāuis usq; ad pa-
rilitatē angelicam humana post resurrectionē natura p̄ficiat
⁊ ad cōtēplādū deū indefessa cōsurgat. videre tñ ei⁹ eēnciā ple-
ne nō valet quā nec ip̄a p̄fectio āgelica i totū attingit sciē. s; m̄
ap̄lm̄ q̄ ait. Pax d̄ni q̄ exupat oem̄ sensū ut s̄baudias eciā āge-
loy. Sola em̄ t̄nitas sibi integre nota ē. ⁊ hūanitas a x̄po su-
scepta q̄ icia est i trinitate p̄sona. Intelligibiliter quodā miro-
mō diuēcia sciri p̄ dū eē cōdit̄. Op⁹ vero ei⁹ qd̄ vtiq; eq̄ri ei nō
p̄t ⁊ iudicia a n̄l̄ o p̄t̄ sciūt̄. Dei s̄cta iudicia n̄ posse sensu
penetr̄i t̄ āgelico t̄ hūano ⁊ idō q̄a occulta ⁊ iusta sūt tātūdem.

19
2 (2)
Venerari ea op⁹ est ⁊ timere nō discutē aut inq̄rere s̄m aplm
q̄ ait. Quis em̄ cognouit sensū dñi aut q̄s filiari⁹ eius fuit.

Sepe ad incorporeā creatoris magnitudinē
creaturarū corporea magnitudo op̄at ut magna cōsiderē-
tur ex paruis ⁊ exuisibilibz inuisibilia estimētur atq̄
ex pulchritudine factorū effectorū op̄erū agnoscat nō tam pari-
litate cōsimili s̄ ex quadā s̄bdita ⁊ creata specie boni Sicut op⁹
vel ars ī artificē retorquet laudē ita rex creator per creaturā
suā laudatur Et q̄nto sit excellēci⁹ ex ip̄a opis cōdicōe mōstra-
tur Ex pulchritudine circūscripte creature pulchritudinē
suā que circūscribi neq̄t facit d̄m intelligi ut ip̄is restignis re-
uertat homo ad deū quibz ausus est ut q̄a p̄ amorē pulchritudi-
nis creature a creatoris forma se abstulit rursū p̄ creature de-
corē ad creatoris pulchritudinē reuertat Quibusdā gradibz in-
telligēcie p̄ creaturā p̄gredit homo ad intelligēdū deū crea-
torē idest ab insensibilibz surgēs ad sensibilia a sensibilibz sur-
gēs ad rationabilia a rationabilibz surgēs ad creatorē. Intel-
ligibilia p̄ se collaudāt deū irrationabilia ⁊ insensibilia nō p̄ se
sed p̄ nos dū ea cōsiderātes d̄m laudam⁹ Sed idō dicuntur lau-
dare ip̄a q̄ eandē laudē eay p̄turit causa Dixerūt antiq̄ q̄ ni-
chil tam ebes sit q̄ nō sensū habeat ī deū Dm̄c ē illud q̄ ex si-
lice duro scintilla excutit Et si ignis ī saxo utiq̄ ibi sensus sen-
titur vbi se vita nō sentit.

Nostro vsu de⁹ zelare dicitur uel dolere horū em̄ motu
um apud d̄m p̄ turbatio nulla ē apud q̄m trāquillitas
sūma est. Non ita ē p̄cipitāda mētis snia ut credamus
posse dō furoris ul' mutaciōnis accedē p̄turbacōez s̄ ip̄az eq̄ta-
tē iusticie q̄ reos punit iracūdiā sacra lectio noiāuit Qm̄ q̄ in-
dicātis equū ē furor ē ⁊ indignacio paciētis. Ita ergo intelli-
gere op⁹ ē et alias passiones q̄s de affectione hūana dicit ad
d̄m Ut ⁊ iuxta se incōmutabilis sit credēd⁹ ⁊ tñ p̄ causay ef-
fectibz ut facili⁹ intelligat n̄re locucōis ⁊ mutabilitatis ge-
nere apellēt Tā clemēter d̄s hūane cōsulit infirmitati ut quia
eum sicut ē nō possum⁹ agnosce n̄re locucōis se ip̄m nobis in-
sinuet Dñ ⁊ mēbroz n̄roz q̄litate h̄re describitur ⁊ passionū

indigna dici de se voluit. quatenus ad suam per nostras nos traheret. Et
dum descendit nobis surgeremus ei. Ex rebus inferioribus similiter
et humanis motibus figuratur deus. Capitulum Sextum

Multis modis deus ad significandum se hominibus de inferioribus
rebus species ad se trahit ut quia omnia videt dicatur oculus.
et propter quod audit omnia dicatur auris. Pro eo autem quod auer-
titur ambulat. pro eo quod expectat stat. Sic et in ceteris horum similibus
ab humanis motibus trahitur similitudo ad deum sic est obliuiscens et
memorans. Hinc est quod propheta dicit Iuravit dominus exercituum per animas suas
non quod deus animas habeat. sed hinc narrat affectu. Et alibi simili fi-
gura. et vermis et scarabes intelligitur. Nec mirum si vilibus signifi-
cationibus figuratur. quod usque ad nostras passionum seu carnis contu-
melias descendisse cognoscitur. Nam et christus agnus non per naturam. sed
pro innocentia. et leo pro fortitudine non per naturam. et spes pro mor-
te et sapientia non per naturam scribitur. Nam et in propheta plaustri por-
tantis fenestra species ducitur ad deum. Et hec omnia ideo per figuram
christus. quia nichil est homini ad proprietatem substantie eius que reuera iuxta
propriam substantiam inuisibilem esse et incorporeum constat.
Non secundum ecclesiam sed secundum similitudinem species dicuntur ad deum sed per effi-
cientis causarum rebus species in ipso scribuntur. Capitulum Septimum.

Plerumque de corporibus ad deum sumuntur qualitatum
species que tamen in deo non sunt. quia in propria na-
tura incorporeus est et incircumscribitus. Sed pro effi-
cientis causarum rerum in ipso species scribuntur dum non se-
cundum essentiam. sed secundum similitudinem species dicuntur
ad deum. neque pro substantie proprietate sed pro efficiendis
causis. Unde et creditur deum nunquam visibiliter hominibus apparuisse.
nisi per assumptam creaturam speciem. falluntur quidam stultorum dum le-
gunt ad ymaginem dei factum esse hominem. arbitrantes deum esse cor-
poreum. dum non caro id est corpus. sed anima id est spiritus dei yma-
ginem habet. Non ergo esse corporis formam in deo credamus. quod homi-
nem ad ymaginem suam fecit. quia mentem non carnem ad similitudinem suam
creauit. Cogita igitur quale corpus habeat veritas. et dum non
inueneris hoc est deus. si facies dei in scripturis sanctis non caro sed di-
uina cognitio intelligitur. ea ratione que per faciem aspectam quisque cog-
noscitur. Hoc enim in oratione dicitur deo. Ostende nobis faciem tuam.
ac si dicatur. da nobis cognitionem tuam. Os dei ymigenitum eius est.

11. 3 C3
Nam sicut puerb̄ q̄ p̄ linguā fiūt sepe dicim⁹ illa ⁊ illa lingua.
ita ⁊ p̄ verbo os dei ponit̄ q̄a mos est ut s̄ba ore formētur Et
si solueris ḡne locucōis illo demōstrare quo is q̄ efficit p̄ id q̄
efficit̄ noiatur. bñ os p̄ s̄bo ponis. sic linguā p̄ s̄bis. sic p̄ lit̄
teris restigia dei sūt quib⁹ nūc de⁹ p̄ speculū agnoscit̄. ad p̄fe
ctum vero oīmpotēs repit̄. dū i futuro facie ad facie q̄busq̄ ele
ctis p̄ntabitur ut ip̄az sp̄em dēplētur. cum⁹ nūc restigia cōpre
hendē conātur. ⁊ h̄ ē qd̄ p̄ speculū videri de⁹ dicit̄ sic ⁊ cetera

Quō deo nulla tēporū successio a scribatur Capitulum. viii^m

Omnia t̄pa p̄cedit diuina einitas. nec i deo p̄teritū p̄ns
futurū. ⁊ aliqd̄ creditur s̄ oīnia p̄nc̄ia i eo dicūtur. q̄a
eternitate sua cūct̄a cōplectitur. Alioquin mutabilis
est de⁹ credēd⁹ si ei successiones tēporū ascribunt̄. Si semp̄ ali
qua essent cū deo t̄pa. nō ess̄ temp⁹ s̄ ess̄ einitas. nec mutarē
tur t̄pa. s̄ starēt. Dicens p̄teritū ⁊ futurū. n̄m ē h̄re. non deū
Verbi causa. dicim⁹ p̄ p̄nti teneo codicē. pro p̄terito tenui.
pro futuro tenebo. Vniūsitatē vero de⁹ tenet. ⁊ p̄ tenuit et
tenebit tenet dicitur. Sed nec ip̄oz āgeloz dēcessio accessio
ve ē tēporū. Nā duas esse i creaturis res quib⁹ vicissitudo tē
porū nō valet. Angelis scilicet p̄ter qd̄ in cōmutabili inherēt
creatori siue materie illi i formi p̄us quā ex ea oīnia ista q̄ tē
paliter iā solūūtur formarētur. nec ip̄i vtiq̄ valebat tempus
Tempus igit̄ nō ad eas creaturas. q̄ sup̄ celū sūt sed ad eas q̄
sub celo sunt pertinere cognoscitur. Non enim angelis acce
dunt t̄pa uel succedūt. s̄ nobis qui sub celo versamur in hoc
infimo mundo. De temporibus. Capitulum. Monum.

Nulla ante p̄ncipiū mūdi fuisse t̄pa manifestū ē. q̄a dum
sit ip̄m temp⁹ creatura. imp̄ncipio cū mundo factū esse
credēdū est. Ideo ḡ p̄ncipiū dicitur qd̄ ex ip̄o cepit re
rum vniūsarū exordiū. Nullū sp̄aciū corp̄aliter h̄nt t̄pa. q̄a añ
abscedūt pene qm̄ veniāt. Ideoq̄ in rebo nullus status ē tēporū.
quia celeri creature motu mutātur. Nec cētū anni vnū tēpus
est. nec vnus ann⁹ t̄ps ē nec vnus mēsis vnū t̄ps ē nec dies nec
hora. q̄a dū hec oīa p̄ticulis accedūt suis ⁊ decedūt. Quō vnū
dicēdū ē qd̄ nō simul est. Vt sit p̄teritū futurū. ve t̄ps sic p̄ns
querēdū est. Et si ē scire oportet q̄l̄i aut vbi ē. s̄ adūte qd̄ cum
c̄ta ⁊ futura ⁊ p̄terita ⁊ p̄ntia in animo potius sūt req̄renda.

Tria ista preterita presenciam et futura in animo tantum inueniri possunt preterita reminiscendo presenciam contuendo. futura expectando. Speramus igitur aduenientiam intuemur presenciam recolimus transiens. hec non ita in deo sunt cui simul omnia assunt.

De mundo Capitulum. Decimum

Mundus ex rebus visibilibus sed tantum inuestigabilibus constat homo autem ex rebus vniuersitate compositus. aliter in breui quodam modo creatus est mundus. Racio mundi de vno consideranda est hominem. Nam sic per dimensiones etatum ad finem homo vergit ita et mundus per se distenditur tempore deficit quia vni homo atque mundus crescere videtur in de uterque minuitur. frustra de per tanta retro tempore deo vacante nouam per mundum faciendum ortam fuisse cogitationem. quoniam in suo eterno maneret consilio. huius mundi constructio. Nec tempus ante principium sed eternitas fuit. Tempus vero a substitutione creature non creatura cepit a tempore. Quidam aiunt. Quid faciebat deus antequam celum faceret. Cui noua voluntas in deo. ut mundum orderet orta est. Sed noua in deo voluntas exorta non est. quia et si in re mundus non erat in eterna tamen ratione et consilio sperabat. Dicunt quidam quod subito voluit deus facere mundum quod antequam non fecit. voluntatem dei immutare arbitrantes quod aliquando voluit quod aliquando non voluit. Quibus respondendum est. Voluntas dei deus est. quia non ipse aliud est aliud voluntas. Sed hoc est illi velle. quod ipse est. Et quod ipse est. vtique eternum et incommutabile est. hoc est ergo voluntas eius. Materies ex qua formatus est mundus origine. non tempore res a se factas putes sicut ut sonus cantu. prior enim est sonus cantu. quia suauitas cantilene ad sonum vocis non sonus pertinet ad suauitatem ac per hoc vtrumque simul sunt. sed ille ad quem pertinet cantus prior est id est sonus. Materia ex qua celum terraque formata est ideo informis vocata est. quia non dum ex ea formata erant. que formari restabant. Verum ipsa materia ex nichilo facta erat. Aliud est aliquod fieri posse. aliud fieri necesse esse. fieri necesse est quod deus naturis in seruit. fieri autem posse est quod extra cursum inclitum naturarum creator ut faceret quando voluit referuauit. Non ex hoc substantiam habere credende sunt tenebre quia dicit per prophetam. Ego dominus formans lucem et creans tenebras. Sed quia angelica natura que non est purificata lux dicitur.

x. m. h. id

1
6 C 9

Alla autē q̄ p̄uaricata ē tenebrarū noīe nūcupat̄. Vñ ⁊ imp̄nci-
pio lux a tenebris diuidit̄. Sed q̄a ⁊ hos ⁊ illos deus creauit.
ido dicit̄. Formas lucē ⁊ creas tenebras. Verūptamē bonos
anglos nō tm̄ creas s̄ eciā for̄is malos vero creans tm̄ nō for-
mans. Hoc ⁊ de homib̄ bonis malisq̄ accipiendū est. Post an-
numeratā celi terreq̄ creaturā ido noiatur in genesi sp̄s san-
ctus. Ut q̄a sup̄ferri eū dici oportebat atē illa nomiaret̄ quorū
creator sp̄s s̄ct̄⁹ sup̄ferri d̄r. qd̄ ⁊ ap̄ls radicat̄. Dū sup̄ emi-
nētem viā caritatis demōstrat. Ido sup̄ferri aquas sc̄us d̄r spi-
rit⁹. q̄a donū ē dei. in quo s̄sistētes req̄escim⁹. atq̄ p̄tegendo
nos sup̄fertur nob̄. Vna queq̄ natura suo pondē mitit̄. Ignis
autē ⁊ oleū merito sup̄iora sp̄ appetūt. q̄a p̄ ip̄oy figurā sup̄fer-
ri vniūse creature spirit⁹ s̄ct̄⁹. p̄bat̄. Dies prior fact⁹ āgeli sūt
quorū p̄pter vnitatē insinuandā nō dies p̄m⁹ s̄ dies dict⁹ ē vn⁹
Et idcirco ip̄e repetit̄ sp̄ inexecucōe creature q̄a dies hoc ē
natura angloꝝ quādo creaturā ip̄az cōtēplabat̄ qd̄ ammō respe-
rascebat. nō autē p̄manēdo in ei⁹ creature cōtūtu s̄ laudē eius
ad d̄m referēs. eā q̄ meli⁹ induina racione d̄spiciēs cōtinuo ma-
ne fiebat. Si vero p̄maneret neglecto creatore ī creature aspe-
ctū iam nō respa. s̄ nox vtiq̄ fieret. Dum se creatura meli⁹ ī do-
qm̄ in seip̄a nouit ip̄a sui cognicio q̄ maior ī do ē dies ⁊ lux d̄r
Cognicio vero sua in seip̄a ad cōp̄sacōnē cognitōis illi⁹ q̄ est ī
do quia longe inferior ē respa noiatur. Idoq̄ post respaz mane
fiebat. Quia dū suā ī se cognicionē sibi satisfacere nō agnosce-
ret ut se plenus nosse potuiss̄ ad d̄m sese referebat creatura ī
quo se dies agnoscedo meli⁹ fieret. Nō sic q̄madmodū nos t̄nsi-
torie dicimus fiat aliqd̄ sic d̄s dixit. fiat celū ī p̄ncipio. Il-
lud em̄ sempiternē ī s̄bo vnico dictū est. Si t̄nsitorie dictū ē
a deo fiat. Erat vtiq̄ creatura aliq̄. vñ iam talis fieret vox q̄a
antequā dicēt fiat nulla extitit creatura ip̄m fiat qd̄ dictū est
in eternitate s̄bi nō ī vocis sono enūctiatū est. Nō septies a do
visa sepciesq̄ laudata ē creatura q̄ ānquā fieret p̄fete ab illo est
visa. Sed dum nos singula vidētes laudam⁹ tāquā ip̄e videat
laudatq̄ p̄ nos sic ē illud. Non estis vos q̄ loqm̄mi s̄ sp̄s p̄ris.
Proinde sic ip̄e p̄ vos loq̄tur. ita videt ⁊ laudat p̄ vos. Sed
per se phēniter ac sempiternē videt per nos vero t̄paliter. At-
tende vniūsaliter creaturam ī p̄ncipio valde bonā vocari

singulariter vero tantum bona. Quia et membra corporis cum sint singula bona. maius tamen bonum faciunt dum singula omnia valde bonum corpus efficiunt. Decor elementorum omnium in pulchro et apto consistit. sed pulchrum est quod per seipsum est pulchrum ut homo ex anima et membris omnibus constituitur. Aptum vero est ut vestimentum ut victus. Ad hoc homines dici pulchrum ad se quod non vestimento et victui est necessarium sed ista homini. Ad hoc autem illa apta quae non sibi sicut homo pulchra ad se sed ad aliud. id est ad hominem accommodata non sibi nec necessaria. hoc est de certis elementorum naturis dicendum. Cuncta quae sunt et facta sunt mirae valde sunt sed consuetudine viluerunt. idcirco sic diuina scrutare opera ut se ea cogites immensa. Vnde malum Capitulum undecimum.

Malum a diabolo non est creatum sed inuentum. et ideo nichil est malum quae sine deo factum est nichil. Deus autem malum non fecit. non quia alicubi aut aliquando erat malum vnde fieret diabolus sed quia viciu est. Dum esset angelus bonus superbiendo factus est malus. et ideo recte dicitur ab eo inuentum est malum. Nulla est natura mali constituta. quia natura omnis aut incommutabilis est ut deus aut commutabilis est ut creatura. Malum vero ideo natura nulla est quia accedendo in bonam naturam efficit eam viciosa. Quod dum discedit dei natura manet. et malum quod inuenit nusquam est. Ex eo quod viciu nocet natura agnoscit. viciu nature non est quod nichil quod naturale est nocet. Dum natura bona dampnatur propter voluntatem malam. ipsa voluntas mala testis est nature bonae. quae in tamen testatur eam esse bonam. ut illam deus pro malo non relinquit multam. Creditur ab hereticis mentem a deo. vicia a dyabolo fuisse creata. vnde et ab ipsis due nature bona et mala putantur. Sed vicia natura non sunt. et dum vere a diabolo sunt. non tamen creata sunt. Quam ob causam permiscuit deus malum abhominari statum nisi ut ex omnibus malis bone nature decor emeretur. Modus iste etiam in vobis esse cognoscitur. Qui modus antitecla grece dicitur quod latine oppositum vel contrapositum nominatur. Et fit pulchra locutio quando mox contraria prosperis profertur. Ita et in rebus permixtum est malum. ut nature bonum ad comparationem excelleret mali. fecit deus omnia valde bona. nichil ergo natura malum quando et ipsa que in creaturis videntur esse penalia si bene utantur et bona et prospera sunt. si male utantur nocent. Ita ergo pensanda est creatura ex nostro usu non bona ex sua natura valde bona. Si radas supercilium hominis paruum rem demis. sed totius corporis nigeris fecitatem.

Ita 2 i vniuersitate nature e si extremu s'miculū natura malū di-
xeis vniūse nature iniuriā facis. Cūta mala p pccm pmi hominis
pro pena sūt trāslata i vniūsu genū humanū. Proinde q̄cūq; vi-
dent mala p̄tim nobis sciunt origine p̄tim culpa mala multi
dicūt increaturis p̄uersi. ut ignē q̄a urit. ut ferrū q̄a occidit.
ut ferā q̄a mordet. s; cōmoda ip̄oy nō intēdēs homo accusat in
illis q̄d sibi debz p̄ociū imputari cui pro p̄cco ista effecta sunt
noxia q̄ illi om̄i expte fuerūt añ p̄ccm s̄biecta. Nostro vicio nō
sua natura nob mala sūt ea q̄ nob nocēt. Nam lux cū sit bona
infirmis oculis noxia ē. 2 tūc oculoy viciū nō lucis ē. sic 2 ce-
teray. Cū creaturay stimulus 2 elementoy adūsitatibz homo
s̄berat. p̄ccū hoc exigēte pena ut deo supbiēs homo ea q̄ infra
ip̄m sūt paciat adūsā. Vñ 2 in sapia legit. Pro deo pugnabit
cū eo orbis terray. 2 tra insensatos. Merito ḡ p̄ccoy h̄ actū ē ut
naturaliter p̄sp̄era mutētur hom̄i in adūsā. Vñ 2 salomon di-
cit. Creatura exardescit i tormētū adūsus iniustos. 2 leuior ē
ad bñfaciēdū h̄is q̄ in dño cōfidūt. Non erit caro s̄biecta anime
nec vicia rationi si animū nō est s̄biectū cōditori. Tūc aut̄ r̄ce
s̄biectū nobis om̄ia q̄ s̄b nos sūt. si nos subicimur ei 2 a quo no-
bis illa subiecta sūt. Nam 2 q̄ vidētur esse subiecta ei q̄ deo sub-
iectū est. ille p̄ociū s̄biect̄ eis q̄ suā volūtate s̄biugat amor̄i eoy
q̄ sibi s̄biecta estimat. De Angelis Capitulū Duodecimū.

Angeloy nomē officij est nō nature. Nā scdm naturam
spiritū nūcupant. Quādo em̄ de celis ad ānūciādū ho-
minibz mittunt̄ ex ip̄a ānūciacione angeli nominātur
Natura em̄ spūs sūt. Tūc aut̄ angeli vocant̄. quādo mittūtur.
Natura angeloy mutabilis ē. q̄a inest illis mutabilitas i natu-
ra. s; facit eos m̄corruptos caritas sempiterna Gracia dicim̄
nō natura esse m̄cōmutabiles angelos. Nā si natura m̄cōmu-
tabiles essent. diabolū nō vtiq; cecidiss;. Mutabili itaq; natu-
re suffragat̄ illis cōtēplacio creatoris. inde 2 p̄uat̄ ē ap̄osta-
ta angelus dum fortitudinē suā nō a dō. s; a se voluit custodiri
Ante omnē creaturā angeli facti sūt dū dictū est fiat lux. De
ipsis em̄ dicit scriptura. P̄ior om̄ creaturay creata ē sapien-
cia. Lux em̄ dicūtur p̄cipādo luci eterne. Sapiencia vero di-
cuntur in gēte inherēdo sapiencie. Et dū sint mutabiles na-
tura nō tñ sinit eos cōtēplacio mutai diuina. An̄ oēm creacōez

mundi creati sūt āgeli. Et ante omnē creacionē angeloy diabolus additus est sic scriptū ē. Ipse est pncipiū viay dei. Dñs ⁊ ad cōpacionē āgeloy archāgelus appellatus est. Prius enī creatus extitit ordinis placōe nō tps quātitate. Primatum habuisse inter angelos diabolū excellēcia placōis. ex q̄ fiducia cecidit ita ut sine repacōe laberet. Cui⁹ placōis excellēcia p̄pha hōis s̄bis annūciat. Cedri nō fuerūt alciores illo in paradiso dei. Abietes nō adequerūt sūmitatē illi⁹. Omne lignū paradisi nō est similitudī illi quoniā speciosiorē fecit eū de⁹. Distat iudicio āgeli a cōdicōe hōis homo enī ad dei similitudinē additus ē Archangelus vero q̄ lapsus ē signaculū dei similitudis appellatus ē. Testante dño p̄ ezechielē tu signaculū similitudis plen⁹ sapientia p̄fect⁹ decore in deliciis paradisi dei fuisti. Quāto enī subtilior ē ei⁹ nāra tāto plen⁹ ad similitudinē diuine s̄tutis expressa Prius de celo cecidisse diabolū q̄m hō dderet. Mā mox ut fact⁹ est i supbiā erupit ⁊ p̄cipitat⁹ de celo ē. Mā iuxta veritatis testimoniū ab inicio mēdax fuit ⁊ i veritate nō stetit. q̄a statim ut factus ē cecidit. fuit q̄dē i veritate additus h̄ nō stādo cecidit a veritate ē lapsus. Vno supbie lapsu dū dō p̄ tumorē se cōfert. ⁊ hō cecidit ⁊ diabolus. Sed hō reuēsus ad p̄itēciā dō se inferiorē esse cognoscit. Diabolus vero nō solū in h̄ cōtent⁹ q̄d se dō equalē existimās cecidit. insup etiā superiorē dō se dicit scdm apli dictū q̄ ait de antixpo. Qui adūsatur ⁊ extollitur sup̄ omne q̄d dicit deus aut quod colitur. Diabolus ideo nō petit veniā quia nō cōpungitur ad penitēciā. Mēbra vero ei⁹ sepe p̄ ypocrisim dēp̄cant. q̄d tñ p̄ mala cōsciēcia adipisci nō merent. Discat humana miseria q̄d ea causa cōsciēcia puocet d̄s p̄stare veniā dū infirmo cōpatitur hōmī q̄a ipse hō traxit ex parte inferiore infirmitatē peccādi h̄ est ex carne q̄ inclusa aia detinetur. Apostate vero angeli ido veniam nō habēt. q̄a carnalis fragilitatis nulla infirmitate quati sūt ut peccarēt. hoies aut post peccatū id circo dūtūt adueniā p̄pter q̄d ex lutea materia pond⁹ traxerūt infirmitatis. Ideo q̄ pro infirma carnis conditione reditus patet homini ad salutem sicut ⁊ psalmus dicit. Ipse scit figmentum nostrum. Memento dñe quod terra sumus. Et itex memorare inquit que sit nostra substantia. Postquam apostate angeli ceciderunt ceteri perseuerantia eterne beatitudinis solidati sunt.

*et erodimur a serpente et hanc
se dicit. et hoc sunt locustas
et huiusmodi. Audite me amorem
deus huius*

*Sci Angelus
d' huius
Archangelus*

66

Vnde & post celi creacōez impicipio repetit̄ fiat firmamētū
Et vocatū est firmamētū celū nimiz ostēdēs qđ post angeloz
ruinā hñ qđ pmāserūt firmitatē meruerūt erine pseuerācie & be-
atitudis qm̄ antea min⁹ acceperant. Post diaboli deiectōez an-
gelis s̄ctis collatā dicim⁹ s̄ctitatē pseuerāciā & beatitudinē
quā min⁹ acceperant. Vñ oportz agnosci qđ maloz miqtas san-
ctoz fūiat vtilitati. Quia vñ mali corruūt inde boni pficiūt
Bonoz angeloz numer⁹. qđ post ruinā āgloz maloz ē diminu-
tus ex nūo electoz hoīm supplebit̄ qđ numer⁹ soli dō ē cognit⁹
Int̄ āgelos distācia potestātū est. & p̄ graduū dignitate mini-
steria eisdem sūt distributa aliq̄ alijs p̄ferūt. tā culmie po-
testatis qm̄ sciēcia s̄ctis. Subministrāt igit̄ alij alioz p̄ceptis
atq̄ obediūt iussis. Vñ & ad p̄ph̄tā Zachariā angel⁹ angelum
mittit. Et quecūq̄ annūciare debeat p̄cipit. Mouē esse distm-
ctiōnes vcl ordines āgeloz sacre scripture testant̄ id ē angeli.
archangeli. throni. dominacōes. s̄ctes. p̄ncipat⁹. potesta-
tes. cherubim. & seraphim. Moꝝ ordinū nūm etiā Ezechiel pro-
pheta describit s̄b totidē nominib⁹ lapidū cū de p̄matu apostas-
te āgeli loq̄ret̄. Omnis inquit lapis p̄ciosus opimētū tuū. Sars-
dius & topasius & iaspis crisolīt⁹. & onix. & berill⁹. Saphirus.
carbūcul⁹ & Smaragd⁹. Quo numero lapidū ip̄i ordines desi-
gnati sūt angeloz. quos apostota āgel⁹ an lapsū quasi i resti-
mēto ornamēti sui affixos habuit. ad quoz sp̄acōez dū se cla-
riorē cūctis aspexit d̄festim̄ itumuit & cor suū ad supbiā eleua-
uit. Angeli semp̄ i dō gaudēt nō in se. Mal⁹ vero idō ē diabolus.
q̄a non qđ dei. s̄ qđ sua sūt req̄sūt. Nulla aut̄ maior miqtas quā
nō in deo s̄ in se velle quēpiā gloriari. Angeli i s̄bo dei cogno-
scunt om̄ia anteqm̄ i re fiāt. & qđ apud homines adhuc futura
sūt. Angeli iam reuelāte deo nouerūt. Preuaricatores angeli
etiā s̄ctitate amissa. non tam amiserūt viuacē nature angelice
sensū. Triplici enī mō sciēcie acumiē vigēt. id est s̄btilitate na-
ture. experiēcia tēpor. reuelacōe supioz potestātū. Quociēs
deus quocūq̄ flagello huic mūdo irascit̄ ad ministeriū v̄dicte
apostate angeli mittūtur qđ tñ a diuina pietate cohercētur ne
tñ noceāt q̄ntū cupiūt. Boni aut̄ angeli ad ministeriū salutis
hōm̄ane deputati sūt. ut curas administrēt mūdi & regāt om̄ia
iussa dei testāte ap̄lo. Nonne om̄es niqt sūt ad ministratoꝝ

Nonne Lapidū nouū sūt

spiritus in ministerium missi. propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Angeli corpora in quibus hominibus apparet de superno aere sumunt solidam speciem ex celesti elemento induunt per quam humanis obtutibus manifestius demonstrantur. Singule gentes propositos angelos habere creditur. quod ostendit testimonio angeli danielis loquentis. Ego inquit veni ut nunciare tibi sed princeps regni persarum restitit michi et post alia. non est qui me adiuuet nisi michael princeps noster. Item omnes homines angelos habere probant loquentes domino in euangelio. Amen dico vobis. quia angeli eorum semper vident faciem patris mei qui est in celis. Vnde et petrus in actibus apostolorum cum pulsaret ianuam dixerunt intus apostoli. Non est petrus sed angelus eius est. Si deum angeli contuentur et vident. cur petrus apostolus dicit inquit desiderant angeli dei conspici. Item si eum non contuentur nec vident quod iuxta sententiam domini angeli eorum semper vident faciem patris qui est in celis. Sed bene utrumque est. Nam iraciter creditur quod deum angeli et vident et videre desiderant. et habent et habere festinant et amant et amare nituntur. Si enim sic vident desiderant ut effectu desiderii proficiantur desiderium habent necessitatem habent. Necessitas ista penalis est. beatis angelis omnis pena longe est. quia nunquam simul pena et beneficium veniunt. Rursus si eos dicimus dei visionem faciam facietas fastidium habere solet. Et scimus illos dei visionem quam et desiderant fastidire non posse. Quid ergo est nisi ut miro modo simul utrumque credamus quia et desiderant et faciant. Sed desiderant sine labore et faciunt sine fastidio. Ne enim sit in desiderio necessitas desiderantes faciunt. Et iteque ne sit infacietate fastidium faciati desiderant. Vident ergo angeli faciem patris per facietatem. sed quia facietas ista fastidium nescit. Angeli desiderant in eo conspici semper. Ubique in scripturis sanctis per deum angelus ponitur non per non factus spiritus. sed per incarnationis dispensationem solus filius intelligitur. Ante dominice incarnationis adventum discordia inter angelos et homines fuit. Veniens autem christus pacem in se et angelis et hominibus fecit. quo quippe nato clamaverunt angeli. In terra pax hominibus bone voluntatis. Per incarnationem igitur christi non solum deo reconciliatus est homo. verum etiam pax inter homines et angelos reformata est. Discordia igitur ante adventum christi hominum et angelorum fuisse per id maxime agnoscitur quod salutari in veteri testamento ab hominibus angeli conspiciunt se salutari ab eis. quod in nouo testamento a iohanne factum non solum recurrenter angelus suscipit verum etiam ne faciat interdicit. Ob hoc homo

Handwritten note:
Hic habet imaginem
satis et huius est
angelus patris

Handwritten note:
Hic habet imaginem
satis et huius est
angelus patris

Handwritten note:
qui dicitur Luce 11

in veteri testamto despiciat nec resalutatur ab agelo. Et qd ho
 adhuc no dn trnsit in dm Suscipit aut homo a do & reueren-
 ter saluatur ab agelo. Nam & maria angelus gabriel legit sa-
 lutasse & ioham angelu salutati ab eode angelo dr. Vide ne fe-
 ceris dnuus em tu su. & frater tuoy. Per qd agnoscit p incar-
 nacoez dnicam pace homibo fuisse & angelis reditam.

Omnia sb celo ppter homine De homine Ca^m xiiij.
 facta sut. ho aut ppter seipm. Inde & omnia p figuram
 ad ei⁹ similitudine referuntur. Comunia hoim omnia na-
 turalia ee cu omibo rebo stat & i hoie omnia stineri. atq in eo
 oim rez natura diste Inumuitate creature ho magna queda
 portio est. tanto p gradu e ceteris excellencior quato ymagini
 diuine vicinior. Antu ceteris creaturis pcest homo dignitate
 stutis. ex ipa reuerencia discitur creacois. Dum p omnia dixit
 deus fiat. & facta sut. Creare vero homiez quada eterm consili
 deliberacoie soluit dices. faciam⁹ homine ad ymagine & simili-
tudine nrām. Quia em homi sum⁹ naturalit additi culpe qdam
 modo merito tra natura sum⁹ effecti. Sic pscuit ds hoiez
 peccatuz. ita & pscuit qualie illu p suam graz reparet. qui suo
 arbitrio deperire potuiss. Originaliter adam & eua simul creati
 sut specialiter vero postea mulier de latere viri formata e. Pa-
 riter ergo additi sut vtriusqz romis ordine. no parit tps vnita-
 te. Vir ad ymagine dei fact⁹ est. mulier ad ymagine viri form-
 ta est. Vn & illi lege nature sbiecta est. Itē vir ppter semet-
 ipm fact⁹ e. Mulier ob adiutoriū viri creata est. homo ppter
 peccatū tūc tradit⁹ e dyabolo. qn auduit terra es & i terram
 ibis. Tūc em dictū est & dyabolo terrā māducabis. Vn & ppha
 ait spēti puluis panis ei⁹. Serpēs em dyabol⁹ e. puluis impn-
 & ipi sut cibo dyaboli. qz praua volūate ad yma collabimur.
 Recte ad bene agēdū cū labore dsurgim⁹. qd no ita ess si dele-
 ctacio flagiciū pmoy hoim no psuasiss. quibz ad bene viuēdum
 tātū velle sufficeret & sine difficultate statim actio obtparet.
 Diuisio & pugna ut sit i hois aimo pena e ex pmo homie in oēs
 ei⁹ filios ppagata. ut q voluit cū deo ee vnit⁹ ess in se ipo di-
 uisus & q imperati dno noluit ee sbiect⁹. fieret sibi met ipi rebel-
 lis atq strarius. Vnde nec sibi potēt sbiugari si prius deo
 non fuerit subiugatus. sibiqz fūiet nolēs q deo noluit volēs.

Imagie
hoi est
p

Conuulsi

conuulsi
in labo
vultu

gabrielis et
aliter dicitur

est

antropi
p

propter affectu

ca. 10. mod. 10
S. Anthon

Quā varie p diūsa hūanū defluxit gen⁹. dū se ab vna stabili sp
q̄ manēte diuinit⁹ soliditate traxit. Nā dū op⁹ qd̄ liber appe
tit. q̄i ibi iā reqem mentis infigit. Sed dū ei nō sufficit mu
tata intēcōe ad alias atq; alias acciones tñsit dū q̄ p diūsa re
qem solidā q̄rit nisi inuenit ī labore miser ⁊ a vaietate v̄iuit et
vacuus a rege manz. Quāuis eadē mutabilitas nō sit homī cō
creata. s; p merito p̄me p̄uaricacōis illi accesserit. iā tñ natu
ralis facta est. Quā originalit̄ a p̄mo hoīe sicut ⁊ mors ī oēs
hoīes tñsit De aīa ceterisq; sensib; Capi^m Decimumq̄rtū

UIta corpis anima. Anima d̄s est. Et sic corp⁹ mortuū
est sine aīa. ita aīa mortua ē sine deo. Anima hominis
nō ē hō. s; corp⁹ qd̄ ex humo factū est. id tñ hō est. In
habitādo aut̄ ī corpe aīa ex ipa p̄cipacōe carnis hoīs nomē
accepit. sic ap̄lus intēiore hoīez dicit aīaz nō carnē aditā eē ad
dei ymaginē. Male ḡ a q̄busdā credit̄ aīaz hoīs eē corporeā. que
p̄ id ad dei ymaginē facta ē ut si nō m̄cōmutabilis ut de⁹ est. tñ
m̄corporea ut d̄s existeret. Sic angeli ita ⁊ anime. Habet̄ em̄
m̄iciū finē nullū. Nā qdā ī reb; temporalia sūt. quedā p̄petua
quedā vero sempiterna. Temporalia sūt quib; m̄est ortus ⁊ o
bitus. Perpetua quib; ortus nō termin⁹. Sempiterna quib;
nec ortus nec terminus. Animam non esse partē diuine s̄bitā
cie uel nature. nec eē eā p̄us q̄ corpi miscet̄ s; tūc eam creati
q̄ndo ⁊ corp⁹ creatur cui admisci videt̄. phoz sentēcie dicūt eē
aīaz p̄us q̄ nascat̄ ī corpe. qd̄ v̄x eē nullis approbatur iudicijs
Nam v̄trum antea fuisset nec ipi nō minus nec quis homi
num dicat habemus. Non est ergo querendum quod querens
do magis est irridendum. Gentiles ⁊ heretici de anima dispu
tare conantur. sed quomodo de illa. aliquid recte sentire poss
sunt qui auctorem ad cuius ymaginem facta est non nouerūt.
Et ideo multa errore digna dixerunt. Mutabilis est anima
non localit̄ s; t̄paliter suis affectionibus. Corpus autem ⁊ lo
co tempore mutabile q̄a a t̄pe mutatur. ⁊ variatur loco. Qd̄
est ad corpus mutacio locorum hoc est ad animam mutabili
tas cogitacionum. Que varietas male mutacionis. tunc mē
te īhesit. quando ab eternorum contemplacione primus
homo recedens ī illo stare noluit a quo male recessit. Et ius
sta dampnacione m̄constās p̄ rex rapt⁹ varietatē defluxit.

17. 8
Multū ex sua natura splēdore possidz anima. s; fuscat amixtiōe
carnis q̄ retinetur inclusa. Ex ei⁹ em̄ pte vertit̄ ad peccādi
infirmatē salomone dicēte. Corp⁹ corruptibile agguat aiaz
z deprimit terrena inhabitacio sensū multa cogitantem.

D On virtute nō sēsu corpis. Sed De sensib⁹ carnis
ratione mētis excellim⁹ animalia cetēa Capi^m. xv.
Pro rebo corporeis vtēdis sufficit sensus carnis nō p;
spiritualib⁹ capiēdis Allecti aut̄ homies vsū corporeay rex ni
chil putāt aliud eē pter qd̄ carnis sensu recipiūt. Sicut pcel
lunt sibi corporei sensus diuersitate locoy ita sibi met z stute
senciēdi pcellūt. Nam p̄stāciōz est odorat⁹ sapore z posicione
loci z senciēdi longinq̄tate. sic auris odoratu. longi⁹ em̄ audi
mus. quā odoram⁹. z sic oculi aurib⁹. longi⁹ em̄ videm⁹ qm̄ au
dim⁹. Anim⁹ aut̄ z loco z merito hñs vniūsis sensib⁹ supferit.
In arce em̄ capitis stitit⁹ qd̄ illi corpāliter nō attingūt iste
intellectualit̄ cōtuet̄. Amplius excellit oculoy sensus ceteris
sensib⁹. Quādoqdē q̄ ad alios ptinet̄ sensus inde dicam⁹ veluti
cū dicim⁹ vide quō sonat. vid̄ quō sapit sic z cetēa Quēadmo
dū ocul⁹ ita z anim⁹ cetēa videt sese nō intuet̄. Aliay em̄ rex
origines species z magnitudines pspicit. De se aut̄ tanta veri
ignōrācia infiat̄. ut in hñs om̄ib⁹ nichil cert⁹ stemptetur.
Domo q̄ miraris sidex altitudinē z maris pfunditatē. animi
tui abyssum intrate z mirare si potes. Multa cogitātes sine
sensu carnis z sine ymaginib⁹ viuīs animo tm̄ cernētes intue
mur memoria q̄ mēte sibi eas fingēte tenem⁹. Multa qz̄ intel
ligim⁹ sensu q̄ lingua explere nō possum⁹. Innoxios eē mfātes
ope nō eē innoxios cogitacōe. qz̄ motū quē gerūt mēte nō dū
possunt explere ope. ac p hoc in illis etas ē mbecillis nō ani
mus. Ad motū em̄ volūtatis nō dū obtpat illis fragilitas cor
poris nec adeo ope nocere possunt. sicut cogitacōe mouent̄.
Ex causa vocabulū sortita ē cogitacio. Cogēdo em̄ animū res
minisci qd̄ memorie cōmēdatū ē dī cogitacio. Rex oim̄ thesau
rus memoria est. Ipa est em̄ custos rebo inuentis ipa cogitar
tis de qua aliqd̄ difficile ē aliquē disputare. q̄a grādis ei⁹ pple
xitas est. Et anim⁹ ipē ē ymago a sensib⁹ corporeis remota sue
q̄ speciei similitudinē relinq̄t i memoria. Similitudinē autē
nō p ymagines sic cetera s; sic gaudiū sine ymagine reminiscim⁹

dū obliuioez mēozam n̄ p se ipaz adest qđ si p se ipa adelh vtiqz
nō obliuiscēmur Cōmunē hoīs aialiuqz eē mēozā nullū aut ani
malibz irracōabilibz intellectū mēse nisi homi tūm pdit racio.
Ceteis enī i ipa q̄litate osidacōis sue sēsus carnis nō intelligē
cia mentis est De xpo filio dei Capitulum. xvi

Plli dei pfecta natiuitas nec cepit eē nec desit. ne p̄tēta
sit si desit ⁊ ne imp̄fca sit si ad huc sit. h̄ sic eīna sit ⁊
pfecta q̄ten⁹ i ea natiuitate eīnitas ⁊ pfectio habeat̄.

Ex vtero ḡgimis mīmor d̄r p̄e xps. videlicz iuxta hūanā assum
pcōnē. nō iuxta diuinitatē. Xps ⁊ i forma sui su⁹. ⁊ i form̄ ser
ui nō su⁹. In form̄ q̄ppe sui d̄ni su⁹. ⁊ i form̄ sui hoīm d̄ns. Cri
stus i form̄ sui p̄pter acēpcōis excellēciā d̄ns ē hoīm q̄a ⁊ sic su
scēpit carnē nō t̄n ex carnis libidinosa atagione. Mediator d̄i
atqz hoīm homo xps ihs neq̄quā alī i hūaitate alter i deitate ē
h̄ i vtraqz natā idē vn⁹ ē. Nec pur⁹ hō acēpt⁹ ē. nec pur⁹ hō
edit⁹ ē. nec postea meritū ut de⁹ est acēpit h̄ de⁹ ḡbū manē
te incōmutabili essēcia q̄ illi cū p̄e ⁊ spū s̄cto ē coēna. assū
psit carnē p salute hūana i q̄ ⁊ impassibil̄ pati ⁊ immōtal̄ mori
⁊ eīn⁹ an̄ s̄cla t̄palis possit oñdi Mediator d̄i ⁊ hoīm hō xps ihs
q̄muis aliud sit ex p̄e aliud ex ḡgime nō t̄n ali⁹ ex p̄e ali⁹ ex
ḡgie h̄ ip̄e eīn⁹ ex p̄e ip̄e t̄pal̄ ex m̄re. ip̄e q̄ fecit. ip̄e q̄ fact⁹ ē
ip̄e de p̄e sine m̄re. ip̄e de m̄re sine p̄e. ip̄e aditoris tēplū. ip̄e
aditor tēpli. ip̄e auctor opis. ip̄e op⁹ auctōis Manēs vn⁹ de v
tro. ⁊ ex vtraqz natā. nec naturay copulacōe ḡfusus nec natu
ray distinctōe gemmat⁹. Ado d̄s i hoīe venit q̄a p se ip̄m ab ho
mībz cognosci nō potuit. Sed vn̄ nob ḡsuluit inde despectōez
tulit q̄ infirmitatē q̄i p nobis suscepit hō sup̄bz despexit. Ob h̄
infirma ⁊ stulta mūdi elegit ut forciora ⁊ sapiēciora p q̄ nō co
gnoscebat ḡfūderet. Sic cibū fortē inualid⁹ infans cape nō po
test. nisi a m̄re p̄us edit⁹ i lactis sucū vertat̄. ut qđ in cibo non
potuit vti sugēdo potē in lacte p carnē. ita ⁊ nos dū essemus
infirmi ad aspiciendā ḡbi eternitatē factū est ip̄m caro ut enu
tritū p carnē forciores q̄ effecti cibū solidū id ē. ḡbū d̄ni cū p̄e
sēmpiternū acēplādo ut āgeli faciem̄ Prima si dona eē q̄bz nos
nob reos eē ostēdit q̄ dū iacem⁹ s̄breatu culpe iustos nos eē ēde
bam⁹ Venit patefecit vuln⁹. ḡposuit semetip̄m ⁊ de sua mor
te nob mediciaz aptauit ut n̄ est̄ on̄so: t̄m vulnēi h̄ ⁊ sanator.

carum

g. ad. i. v. m. i. v. m.

h. on. f. a. k.

h. on. f. a. k.

Primū ad israhel venit xps sicut ⁊ ipe ait. nō sum missus. nisi
 ad oues q̄ perierūt dom⁹ israhel. Ad populū israhel prius ve-
 nit h̄ qd̄ nō est credituri. p̄pha nō tacuit dicēs. Prim⁹ ad syon
 dicit assum ⁊ iherusalē euāgelizatā dabo ⁊ vidi ⁊ nō erat neq̄
 extitit quisq̄ q̄ miret ⁊ siliū ⁊ interrogat⁹ respōdet sbū. Sed
 q̄ ad gētes tñsiuit seq̄tur. Ecce serū⁹ meus suscipiā eū electus
 me⁹ ⁊ placuit sibi nllō anima mea dedi spiritū meū sup eū ius-
 diciū gētibo. p̄feret. Quāuis ordīe n̄e liberacōis nesciēt dy-
 abol⁹ sciūt tñ q̄. p̄ saluacōe hoīm xps aduēit h̄ qd̄ sua idē nos
 morte redimēt ignoraūt. Vñ euā occidit nā si ille xpm p̄ mortē
 redimē hūanū gen⁹ scilicet n̄ eū vtiq̄ pemiss⁹. Qd̄ nouēit dyabol⁹
 p̄ salute hūam̄ gn̄is xpm venisse euāgelīū testimōio docet. Quē
 ut vidit cogscēdo ptimuit dicēs qd̄ nob ⁊ tibi fili dei. Venisti
 ante temp⁹ p̄dere nos. Xps sic peccatū qd̄ pena dignū est non
 admisit. ita penā peccati n̄i suscepit ut p̄ mdebitā penā suam
 debitā ablueret culpā n̄am. Ut p̄ h̄ amitteret dyabol⁹ quos re-
 os tenebat. dū vnū interfecit q̄ nichil pcti admiserat. Adoq̄
 quos quasi iuste tenuit amisit q̄ iniuste redēptorē n̄m occidit.
 Illusus ē dyabol⁹ morte dñi q̄i auis. Nā ostēsa xps sue carnis
 mortalitate quā interimēdā ille appetebat abscondit diuinitatē
 ut laqueū quo eū elud auē improuidā prudētī irretiret decipu-
 la. Nam si innoxius xps nō occideret hō dyabolo addict⁹ p̄ pre-
 uaricacōez nō absolueretur. Dyabol⁹ dū in xpo carnē humani-
 tatis impetit q̄ patebat. quasi ham⁹ diuinitatis ei⁹ capt⁹ est
 quā latebat. Est enī in xpo ham⁹ diuinitas esca autē caro. linea
 genealogia q̄ ex euangelio recitat̄. Tenēs vero hāc lineā deus
 pater ē de quo dicit ap̄tus caput xpi de⁹. Et lucas lineā gn̄is
 cōm̄is xpi ab ymis ad sūma ⁊ texēs inchoat a ioseph ⁊ sūmat i
 deū. dū dicit q̄ fuit heli ⁊ pficiēs lineā gn̄is dicit quā fuit dei.
 Adcirco dñs in infernū descēdit ut h̄is q̄ ab eo n̄ penalit̄ deti-
 nebātur viā aperiret reuertēdi ad celos. scdm̄ testimoniū ysa-
 ie p̄phete dicētis. Posuisti p̄fundū maris viā. ut tñsiret liber-
 rati. Viā quippe xps in p̄fundū maris posuit. qñ infernū descē-
 dens factis iter ad celos reuertēdi mōstrauit. Sancti ex tpe re-
 surrectōis xpi statim ut de corpore exeūt mox ad celestē habi-
 tacionē ascēdūt qd̄ antiq̄s patrib⁹ nō dabat. Nā añ aduentum
 saluatoris. quāq̄ sine pena supplicij tñ nō in celo s̄ in infernō

sanctoy anime tenebant. Pro quibus absoluendis. dñs in infernū
descēdit. Cristus in celū ascēdēs discessit q̄dem carne s; p̄ns est
maiestate. sc̄dm illud q̄d ait. Ecce ego vobiscū sū usq; ad con-
sumacionē seculi. Sedet xp̄s ad dexterā p̄ris. Non ut dexterā
corporeā habeat p̄r s; dextera p̄ris b̄fitudo ē sic sinistra miseria.

Spirit⁹ s̄ct⁹ De spiritu s̄cto Capitulu. xvii.
ceratō ē sicut pater ⁊ v̄bū testāte p̄pha. Sp̄s dñi fe-
cit me. ⁊ spiraculū omnipotētis viuificauit me Spirit⁹
sanct⁹ p̄ris ⁊ filij est. ⁊ inde vnū sūt p̄r ⁊ filij. q̄a nichil habz
p̄r q̄d nō habz filij. Non em̄ res vna ⁊ duoy. distācialis pote-
rit simul ab eis p̄cedē. ⁊ simul messe. nisi vnū fuit a q̄bo p̄ces-
dit. Sp̄s s̄cti pign⁹ accepit ecclesia. ut p̄ eū in vno corpore
vnū fierēt credetes. Per quē p̄r ⁊ filij vnū eñcialit̄ sint. ip̄o
saluatoe ad p̄res dicēte. ut sint vnū sic ⁊ nos vnū sum⁹. Xp̄s nō
tm̄ a p̄re s; etiā a spiritu s̄cto se missū testat̄ dicēte p̄pha. Ac-
cedite ad me ⁊ audite. Nō a p̄ncipio ī abscondito locutus sū ex
tpe anteq; fieret ibi eram. ⁊ nunc dom̄n⁹ misit me ⁊ spiritus
ei⁹. Spirit⁹ s̄ct⁹ pro eo q̄d solator sit paraclit⁹ nuncupat̄.
Nam latine paraclitus consolacio dicitur. Et reuera dū dona
sacramētoy distribuit solacionē anime prebet. Credo eq̄dē q̄
magnā leticiā sentit qui aliq̄d reuelāte sp̄u dicit. Donū sancti
sp̄s ī mēbris ecclesie sigillatim diuidit̄ ⁊ ī singul̄ singula don̄
tribuūtur. Xp̄s aut̄ oēm pleitudinē gr̄ay habuit de quo ita le-
git̄ plen⁹ gr̄a ⁊ veritate In xp̄o ḡ oīs pleitudo gr̄ay ē nā singul̄
electis singl̄a don̄ t̄buunt̄ In sp̄u sc̄o oīs gr̄a donoy consistit Ipe
em̄ p̄ ut vult gr̄ay don̄ largit̄. ali⁹ dās p̄monē sapie. ali⁹ scie-
cie. ali⁹ fidē. atq; ita vnicuiq; stute sp̄s sci diuisio gr̄ay tri-
buit̄ ⁊ ī oib⁹ idē vn⁹ habet̄ Ipe em̄ etiā ineffabilia docz q̄ p̄fere
hūan⁹ p̄mo n̄ p̄t̄ An̄ aduētū dñi tm̄ p̄phe ⁊ pauci ex oīm p̄plo iu-
sti donū sci sp̄s merebant̄ Post aduētū aut̄ dñi sp̄s sc̄us cūctis
ē c̄ctib⁹ distribut⁹ iuxta q̄d p̄ p̄phaz dñs loquit̄ di. Et ecce in
nouissimis diebo effūdā d̄ sp̄u meo sup̄ om̄ez carnē ⁊ p̄habūt̄ fi-
lij v̄ri ⁊ filie v̄re Cūctis em̄ nūc gētib⁹ gr̄a sci sp̄s r̄dita ē neq;
in paucis a ī p̄plo isrl̄ s; ī oīm c̄ctiū m̄ltitudie sp̄s sci gr̄a manz
aliq̄n n̄ digis ⁊ reprob̄ don̄ sp̄s sci c̄ferūt̄ sic saulo data ē p̄phia
⁊ Balam vnde ⁊ multi in fine dicturi sunt domine stutes ī tuo
noie fecim⁹. Quib⁹ dicturus est dñs. Nescio vos vnde estis.

*Spiritu sc̄o
Dabo v̄s me v̄s
remissum v̄m*

Xpi aduentu no tm plebis iudee facti pphates expectauerit .s. fuisse etia i nacobo plerosq scos viros pphcie donu hntes qbo p spm scm xps reuelabat a a qbo ei expectabat aduentu sic Job sic balam q xpi vtiq pdicauerit aduentu. Conusio getiu veteri ppho latebat .s. tn i silio di erat. ut fieret a ia tuc a factis prophetis occulte p spm factu pdicabat aduentu xpi sic dicit ppha Cu appropinqueint ani cogscis cu aduenit tep? ostedis Nuc vero reuelatu patz qd tuc carnalibo latebat .spualibo vero no tu erat. Nodu tame manifeste dicebat eo q tep? ostensionis non est.

De lege Capitulum Decimooctauum.

Uta p qua itur ad xpm lex e .p qm vadut iusti ad deu .a ut e intelligut ea. Sactay scripturay altitudo qi montes pascue sut .ad quos du quisq iustoy asrendit. Pasce mdeficietis refectoez inuenisse ogaudy In scripturis factis qi i motibo excelsis .a viri pfecti hnt sblima intelligecie .quibo gressus oteplacois .qi ceru erigat a simplices qi pua aialia inuenit moitos intellectu .ad quos huiles ipi refugiāt. Scriptura sacra infirmis .a sensu puulis .scdm hystoria huilis videt in sbis .cu excellenciozibo aut viris alti? incidit . du eis sua miteia padit ac p h vtriusq manz omunis a puulis a pfectis Scriptura sacra p vnuscuusq lectoris intelligecia variat Sic manna q populo veteri .p singuloy delectacoe variu dabat saporem Juxta sensuu capacitae singulis hmo dominic? agruit . Et du sit p vnuscuusq intellectu diuisus .m se tn pmanz vn? Ado in libris factis qda obscura qda apta repiunt ut intellectu lectoris a studiu augeat. Na si cucta clausa existeret ofestim diffidenciam gigneret Ne g de obscuris despacio fiat .ea q maifesta sut faciāt Et ne de intellectu fastidiu existat .ea q clausa sut desiderium excitāt. Na pleraq qnto magis latet tato magis exercitiu piebet. In scripturis factis sepe ea q futura sut qi facta narratur . Sicut e illud dederut i escam mea fel . a potauerut me aceto . Sed cur futura qi pterita scribunt nisi q q adhuc faciēda sut in ope .ia facta sut i diuina pdestinacoe. Nob igit tpalit accedut .que a additore oim sine tpe .puidetur. Propterea ppha rex futuray gesta pteita pntibo miscet rebz . ut ita credant illa futura . que admodu ista cernuntur ee opleta. More em suo p pncipia de futuris loqtur . sic in psona iherusalē de ecclesia a sic in psona

*Lex illa q dicitur ad iherusalē
Lex illa q dicitur ad iherusalē
uacuat cum
dicitur intelligatur*

estiam de hereticis. Pro factis diuinis. pley q̄ & dicta ponuntur
id circo q̄a nō opatōz manuū de⁹ s; dicēdi imperio opat̄ sic scri-
ptū ē. Dixit & facta sūt. mādauit & creata sūt. Quod i scriptu-
ris sacris vna bis repetit̄ sentēcia aut afirmacōis causa ē. aut
mysteriū. sicut lex & gr̄a. sicut iniciū & pfectio. sicut bonū & me-
lius. Lex diuina in tribu distinguit̄ ptib⁹ id ē in historia. in p̄ce-
ptis. & i pphetis. Historia ē in hñs q̄ sūt. p̄cepta i hñs q̄ iussa
sūt. p̄phēcia i hñs q̄ futura pnūciata sūt. Lex diuina triplici
sentienda ē modo. Primo ut historice. Scdo ut tropologicē.
Tercio ut mystice intelligat̄. Historice nāq̄ iuxta l̄r̄az. Tro-
pologicē iuxta morale sentēciā. Mystice iuxta spirituale intel-
ligēciā. Ergo sic historice oportz fidē tenere. ut eā & moralit̄
debeam⁹ interpretari & spiritualit̄ intelligē. Tria & septē decē p̄-
cepta sūt. s; tria ad amorē dei ptinet̄ septē ad hoies. Alla tria
que ad dñm ptinet̄ i vna tabula scripta sūt. reliq̄ septē in scda.
In p̄ma tabula triū mādatoy. hoc p̄mū est diliges dñm deum
tuū. In scda honora patrē tuū & matrē hinc ē qd̄ & saluator scri-
be interrogāti qd̄ p̄ceptū est p̄mū i lege ait Audi israhel dñs
deus tuus de⁹ vn⁹ ē hoc p̄mū est. Scdm̄ vero simile ē huic. Di-
liges pximū tuū sicut teipm̄. Vnū em̄ p̄ceptū de p̄ma tabula
dixit q̄ ad dei ptinet̄ amorē. Alter⁹ vero de alia tabula. quod ad
homis ptinet̄ dilectōez De ecclesia & hēsib⁹ Ca^m. xix.

Gemma est ecclesie pulchritudo. vna qm̄ hic bene vi-
uendo d̄seq̄tur. Altera p̄ quā illic & retribucōe glori-
fīcabit̄ Ecclesie p̄pter xpm̄ gemine tribulacōes existūt
id ē siue q̄s a paganis ptulit̄ i martirib⁹ siue q̄s ab hēticiis p̄-
fert̄ i diūsis d̄certacōib⁹. Vtrasq̄ aut̄ p̄ gr̄az dei exupat. p̄tim
ferendo p̄tim resistēdo. Sancta ecclesia catholica sicut male vi-
uētes in se paciēter tolerat. ita male credētes a se repellit. San-
cta ecclia d̄tra gentiliū atq̄ hereticoy. ptinaciā sumope sapiēciā
& paciēciā opponē studet. s; exercetur ei⁹ sapiēcia cū tēptatur
verbis exercēt̄ paciēcia cū tēptat̄ glad̄is. Nūc em̄ p̄secucōib⁹
appetit̄. nūc falsis assercōnib⁹ lacessitur. Causa p̄uitatis he-
retice doctrina ē p̄pagata ecclesie nā ante simplici tantū fide
& p̄ acumina heresū ecclesie magistr̄i creuerūt. Nam tūc cla-
rus manifestat̄ vitatis assercio quādo patuerit q̄libz dissensio

*ecclesia & hēsib⁹
viniū 1577*

17
C 18

Sancta ecclesia ideo dicitur catholica. pro eo quod vniuersaliter per omnes
mundum sit diffusa. Nam hereticorum ecclesie in partibus mundi coartantur
hec vero in toto orbe diffusa expandit paulo attestante apostolo.
Gras inquit ago deo pro omnibus nobis quia fides nostra annunciat in vni
uerso mundo. hereses autem in aliquo angulo mundi. aut in vna provin
cia inveniuntur. Ecclesia vero catholica. sic per totum mundum
extendit. ita et omnium gentium societate instruit. Qui sunt hereses nisi
qui relicta dei ecclesia priuatas elegerunt societates. De quibus do
minus dicit duo mala fecit plus me. me dereliquerunt fonte aque
vive. et effoderunt sibi cisternas. cisternas dissipatas que retinere
non valent aquas. Causa heresis ob quam rem fit. ad exercitatio
nem fidei. Videlicet vero per quam fit. obscuritas est diuinarum scriptu
rarum in qua caligantes heretici aliud quam se res habeat intelli
gunt. nec esse possunt quia id ipsum quod existunt hereses iam non sunt.
Male enim secedendo esse iam deserunt. ad nichilum enim tendunt heretici
ingenti studio medicamina sua discunt. et labore rehementi ne in vni
tatem ecclesie veniant decertant. de quibus per prophetam congrue dicitur
Docuerunt linguam suam loqui medicamina. et ut inique agerent labora
uerunt. Dum vicissim heretici mutuo se lacerant. quoniam alterutrum
se in proprias sectas inducunt sic tamen inuicem sese colligunt ut contra
ecclesiam pari erroris spiritu decertent. Et quod ab inuicem sunt diuisi in ad
uersitate ecclesie simul existunt uniti eiusque quod pro eo quod tamen valeant
hereses videtur habere veritatem. Hoc ratio est. Non ideo soluti pro
necesse sunt morbi. quod plerumque ita generaliter corpus occupant ut par
uum saluti locum relinquunt. De hereticis Ca. xx.

Non posse hereticos habere remissionem. nisi per ecclesiam catholicam.
sicut et amici iob non per se placare deum potuerunt. nisi per eis
iob sacrificium obtulisset. Opera bona que heretici faciunt et
iusticia eorum nichil eis prodest. testate domino per iheremiam. Quia mihi
oblitus es ecce ego annuntiabo iusticiam tuam. et opera tua non proderunt
tibi. Heretici quamuis legem et prophetas adimpleant. ex eo tamen quod ca
tholici non sunt. Non est deus in eorum conuentionibus ipso domino testate. Si ste
terit moyses et samuel coram me non est anima mea ad populum
istum. Eice eos a facie mea et egrediantur. Per moysen quippe et sa
muel legem accipere et prophetas quos quamuis heretici opere implere con
tendant. Propter erroris tamen impietatem a vultu dei precipiuntur.
et a iustorum conuentionibus separantur. Paganus et hereticus ille quia nunquam

fuit cū dei populo. iste q̄a recessit a dei populo vterq̄ recedē-
tes a xpo ad diaboli ptinet̄ corp̄. Qui ab ydolatra ad iudaismū
uel heresim trāseunt iuxta p̄phaz de malo ad malum egressi sūt
dominū nō cognouerūt. quia de infidelitatis errore ad aliū t̄ns-
ierunt. Cui⁹ doctrinā quisq̄ sequit̄ huius ⁊ filius nuncupatur
Sic ⁊ p̄phetā amoneū patrē ⁊ tetheā matrē eē isrl̄ dñs dicit
Non vtiq̄ nascēdo sed imitādo. Sic etem̄ meliorē partē filij dei
imitantur qui p̄cepta dei custodiunt. Vnde ⁊ nos non natu-
rā. sed ⁊ op̄cione clamam⁹ deo dicētes. Pater noster qui es in
celis. Non solū tantū natuitate sed etiā imitacōne filios pos-
se alicui⁹ vocari. Nam iudei secūdu carnem filij abrahe secun-
dum conuersacionem filij diaboli nuncupātur. ac per hoc illi
sunt semen abrahe qui eius imitatur fidem. non qui ex eius ge-
nerati sunt carne. De errore auctoris trahitur a quibusdam
⁊ nomen ⁊ culpa ut ip̄ius vocabulo censeatur cui⁹ errorē ex-
equit̄. Sicut ecclesie pergami in apocalipsi dicit̄. Habes te-
nentes doctrinā balaam ⁊ izabel. Doctrinā igit̄ balaam dicit̄
habere tiathiris. p̄pter imitacionē nō p̄pter p̄senciā corpalem
De gentib⁹ philosophis Ca^m.xxi.

Philosophi gētū nō sicut oportet d̄m q̄rētes in anglos
inciderūt p̄uaricatores. factusq̄ est illis mediator di-
abolus ad mortē sicut nob̄ xps ad vitā. Multū mūdi
philosophi p̄dicāt in diuisione tēporū. cursuq̄ fidey ac discus-
sione elem̄toy. ⁊ t̄n hoc nō nisi a deo habuerūt. Volādo em̄ su-
perbe ut aues aerē ⁊ emergētes in pfundū ut pisces mare ⁊ ut
pecora gradiētes terrā descripserūt. verūtamē tota mēte aucto-
rē eoy intelligē noluerūt. Quare non possunt animalia bruta
interrogare q̄a nesciūt rōnari. Ideo nō dissimiles gētiles hoīes
animalib⁹ q̄ talia nō cōsiderātes ⁊ ip̄a amplius diligētes usq̄ ad
eoy cultum euauerūt. Via xps est si q̄s in ea nō gradiē nō ē
quomodo veniat ad deum. Philosophi aut̄ mundi vtiq̄ deum
cognouerunt. sed q̄ displicuit illis humilitas cristi in muio
transierunt ⁊ non in via. Ideoq̄ euanescentes gloriam dei in
mendacio mutauerunt ⁊ rectitudinē vie relinquerunt. aufra-
ctus inciderunt errorum. Primum vnicuiq̄ est scire quid appe-
tat. secundum vero est ut id q̄ appetit apprehēdat. Impfecta
quippe sapiēcia ē quo tēdas scire ⁊ nescire iter p̄ qd̄ expediat ire

19
Quid enim pdest si q̄s famis tpe vbertatis regionem videat. ⁊
viā p quā ad illā p̄gat ignorat. Ecce patriā quīsq; q̄rit sed viā
p̄didit errādo gradit̄. nō p̄ficiēdo q̄ntoq; plus ambulat tanto
magis ab eo qd̄ q̄rit elōgat. Qui viā regiā h̄ est x̄pm deserit ⁊
si videat veritate a lōge videt q̄a nisi p viā non est quō ad eam
p̄p̄inquet. Qd̄ si gradit̄ p d̄stū leonē incurrerit semetip̄m re
darguat dū i dyaboli faucib; h̄serat De differēcia testamē;

Quidā idō nō recipiūt vet̄ testamētū toy Ca^m.xxij.
pro eo q̄ aliud in tpe p̄isco aliud agāt in nouo. Nō in
tel̄hgētes q̄ d̄s qd̄ cuiq; cōgrueit tpi incognita quadā
distribucōe d̄cessit sicut i lege impat nupcias i euāgelio v̄gi
nitatē d̄mēdat. In lege oculū pro oculo auferre in euāgelio
alterā p̄bere p̄cuciet̄i maxillā. Sed illa p tpe fragili p̄p̄o ista
vero p̄fecto. v̄traq; t̄n p tpe suo queq; veniēcia cōmodās. Et
tamē p ista mutacōe nō est credēd̄ d̄s mutabilis. s; p̄ci⁹ inde
admirabilis p̄dicād̄ ē q̄a manēs incōmutabilis qd̄ cuiq; ut di
xim⁹ tpe cōmodū fuit magna cū distribucōe d̄cessit. Sub ve
teri testamēto minoris culpe erāt p̄ca q̄a i ea nō ip̄a veritas s;
v̄mbra veritatis aderat. Nam in testamēto nouo p̄ceptis alio
ribo veritate manifesta facta quedā q̄m illo p̄p̄o v̄mbre veritatis
d̄fuerāt deserēda. nobis p̄cipiunt̄. Illic em̄ fornicatio ⁊ retri
bucio iniurie p̄missa sunt nec nocebāt. In testamēto aut̄ nouo
gravi animadūsiōe d̄āpnant̄ si admittant̄ De Simbolo ⁊

Aidei simbolū ⁊ d̄nica oīo pro orōne Ca^m.xxiij.
tota lege paruulis ecclesie ad celoy regna sufficit ca
pessenda. Omnis em̄ latitudo scripturay i eadē orōne
d̄nica ⁊ simboli breuitate d̄cludit̄. Vñ ⁊ p̄pha ysaias dicit Ad
breuiacōez audiui a d̄no deo exercituū sup vniūsam terrā. Attē
dite ⁊ audite eloquū meū s; abbreviatio aut̄ illud intelligit̄
q̄ d̄ns dicit omnē legē ⁊ p̄phas in duob; p̄ceptis dilectōis dei
⁊ p̄ximi pendē. aut̄ p̄pter ip̄az orōnē d̄nicam uel simboli breui
tatē i quib; ut p̄dictū est om̄ez scripturay coartari latitudinē.
De Baptismo ⁊ cōmunionē Ca^m.xxiij.

Solam ecclesiā catholicā habere baptismū ad salutem
Zacharias p̄pha testat̄. Inde inq̄t illa erit fōs patēs
domui dauid ⁊ habitantib; in iherusalē in ablucionē
peccatoris ⁊ menstruate. Domus quippe dauid ⁊ iherusalem

*De originali baptisimo et de
baptisimo secundum naturam
non ad*

xpi ecclesia ē. in q̄ mannat fōs i ablucōez pctōy. heretici autē
id solū ymaginaria ostētacōe faciūt. idōq; illis baptism⁹ n̄ ad
remissionē pctōy s; ad supplicij testimoniū dat. Pro solo reatu
originali luunt in inferno nūp nati infātuli penas si renouati
p lauacy. nō fueint. Proinde q̄ causa nup nat⁹ dānat infās si nō
regnat. Quia originis noxietate pimit. Cur paruuli pctō ori
ginali carētes p baptismū ⁊ nec dū ppiū hñtes delictū a bestijs
penisq; ceteris lamiatur. Nec igit̄ causa ē. Baptismū em̄ a pena
eterna nō a pñtis vite supplicio liberat. Quia si a pena pñti ho
mimes liberarētur p baptismū ipm putare ut baptismi pñmum
nō illud eīnū. Ergo soluto reatu pcti manz tñ quedā t̄p̄alis
pena ut illa vita feruenci⁹ req̄rat q̄ erit a penis om̄ibo aliena.
Nullus negat fideliū eciā post baptismū quo pctā delētur quo
tidie quādu in isto seculo sum⁹ ad deū nos debere uerti. Quā
quāuis sine immissione sit quotidie agēdū. nūq; tñ fecisse suf
ficiet. Qui in maternis vteris sūt idō cū m̄re baptisari nō pos
sunt. q̄a q̄ nat⁹ adhuc scdm adam nō est renasti scdm xpm nō
potest. Neq; em̄ dici regeneracio in eo poterit quē generacio
non precessit. Qui intra ecclesiā nō ex dignitate ecclesie viuūt
sed fidē quā verbo tenēt opibus destruunt de ips̄ legitur. Qui
scelerate viuūt in ecclesia ⁊ cōmunicare nō desinūt putantes
se tali cōmunionē mundari discāt nichil ad emundacōnē p̄fis
cere sibi dicēte p̄beta. Quid est qd̄ dilect⁹ meus in domo mea
fecit scelera multa. Nūqd̄ carnes sancti auferēt a te malicias
tuas. Et apls̄ p̄bet inqt̄ se homo. ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de
calice bibat. De septem regulis. Ca^m. xxv.

Septem eē inter cetera regulas locucōnū sanctaz scrip
turaz. quidā sapientes dixerūt. Prima regula est de do
mino ⁊ ei⁹ corpore que de vno aut ad vnū loquit̄ atq;
in vna persona. mō capud modo corp⁹ ostēdit sicut ysaias ait.
Induit me vestimento salutari q̄si sponsū decoratū corona ⁊
quasi sponsam ornatā monilib⁹ suis. In vna em̄ persona dupli
civocabulo nominata ⁊ caput idest sponsū ⁊ ecclesiā idest spō
sam manifestat. Proinde notandum est in scripturis. quando
specialiter caput describitur. quando ⁊ caput ⁊ corpus. aut
quando ex utroq; transeat ad vtrumq; aut ab altero ad alterū.
sicq; qd̄ capiti quid corpori cōueniat prudēs lector intelligat

13
Secūda regula est de dñi corpe vero ⁊ p̄mixto. Mā vident̄ q̄dam
vnī uenire p̄sone q̄d tñ nō est vnī⁹ ut ē illud. Puer me⁹ es tu
israhel ecce deleui ut nubere iniquitates tuas ⁊ sic nebulā p̄c̄a
tua uertere ad me ⁊ redimā te. Hoc ad vnī nō congruit. nā al
tera ps ē cui p̄c̄a deleuit. cui dicit puer me⁹ es tu. ⁊ alt̄a cui
dicit uertere ad me ⁊ redimā te. Qui si dūtant̄ eoy peccata
deleūt. Per hāc em̄ regulā sic ad om̄es loquit̄ scriptura ut bo
ni redarguant̄ cū malis. ⁊ mali laudent̄ cū bonis. Sed quid ad
quē ptineat. q̄ prudēter legerit discet. Tercia regula ē de lit
tera ⁊ spū idest de lege ⁊ grā. lege p̄ q̄ p̄cepta faciēda admo
uemur. grā p̄ q̄ ut opemur viuam⁹. uel q̄ lex nō tñ historice
s̄ eciā spiritualiter sciēda sit. Namq̄ ⁊ historice oportz fidē
tenere ⁊ spiritualiter legē intelligē. Quarta regula ē de specie
⁊ genere. p̄ quā ps p̄ toto ⁊ totū p̄ parte accipit̄. ueluti si vni
populo uel ciuitati loquat̄ de⁹ ⁊ tñ intelligat̄ om̄ez attingere
mūdū. Mā licet adūsus vnā ciuitatē babilomā p̄ ysaiam p̄phētā
dñs cōm̄et̄ tñ dū a tra ecclesiā loq̄tur. trāsit ad gen⁹ de spe
cie ⁊ dūt̄ a tra totū mūdū s̄monē. Certe si non dicet̄ adūsus
vniūsū orbem. non adderet̄ infra generalit̄ ⁊ disp̄dā om̄ez terrā
⁊ visitabo sup̄ vrbes mala. ⁊ cet̄a q̄ sequūtur ad internicionē
mundi ptinēcia. Vñ ⁊ dicit̄. hoc ē consiliū q̄d cogitaū sup̄ omnem
terrā ⁊ hec ē man⁹ ei⁹ extēsa sup̄ om̄es gētes. Itē postq̄m sub
persona babilomie arguit̄ vniūsū mūdū. rursus ad eādē q̄si de
genere ad speciē reuertitur dicens. q̄ eidē ciuitati specialiter
cōtigrūt̄. Ecce ego suscitabo sup̄ eos medos. Mā regnāte bal
thasar a medis ē obtēta babiloma. Sic ⁊ in onus egipti ex p̄
sona eiusdē totū vult intelligē mūdū dicēdo. Et cōcurrē faciā
egiptios adūsus egiptios. regnū adūsus regnū. cū egipt⁹ nō
multa regna s̄ vnī habuisse describitur regnū. Quinta regu
la ē de tēporibz per q̄ aut ps maior t̄pis p̄ partē minorē. aut ps
minor t̄pis p̄ partē maiorē inducāt̄. sic ē de triduo dñice sepul
ture. dū nec tribz plenis diebz ac noctibz iacuerit in sepulchro
s̄ tñ a parte totū triduu accipit̄. Vel sic illud q̄d q̄dringētis
annis p̄dixerat d̄s filios israhel in egipto futuros. ⁊ sic inde
egressuros. q̄ tñ dñante ioseph egipto dñati sūt. Nec statim
post q̄dringētos annos egressi sūt ut fuerat p̄missum. s̄ q̄drin
gentis triginta peractis ab egipto recesserunt. Est ⁊ illa de

temporibus figura per quam quedam que futura sunt que iam gesta narrantur
 ut est illud. foderunt manus meas et pedes meos. diminuerunt
 omnia ossa mea. et diuiserunt sibi vestimenta mea. et huiusmodi similia
 in quibus futura tanquam si iam facta sint ita dicuntur. Sed cur que ad
 huc facienda erant iam facta narrantur. Quia que nobis adhuc fu-
 tura sunt apud dei eternitatem iam facta sunt. Quia propter quod aliquid
 faciendum est pronuntiat secundum nos dicitur. quando vero que futura sunt. iam
 facta dicuntur. secundum dei eternitatem accipienda sunt. Sexta regula
 est de recapitulacione. Recapitulacio enim est dum scriptura re-
 dit ad illud cuius narracio iam transierat sicut cum filios filiorum.
 noe scriptura commemorasset dixit illos fuisse in linguis et gen-
 tibus suis. et tamen postea quasi hoc etiam in hoc ordine temporum
 requiritur. Et erat inquit omnis terra labium unum et vox una omni-
 bus erat. Quomodo ergo secundum suas gentes et secundum suas
 linguas erant si una lingua erat omnibus. nisi quod ad illud quod
 iam transierat recapitulando est reuersa narracio. Septima
 regula est de dyabolo et eius corpore quia sepe dicuntur ipsi ca-
 piti. que suo magis conueniunt corpori sepe vero eius videntur di-
 cta membris et non nisi capiti congruunt. Ut est illud in euang-
 elio de zizanibus tritico ad mixtis. dicente domino. Inimicus ho-
 mo hoc fecit. hominem ipsum dyabolum vocans et ex nomine corpo-
 ris caput designans. Item ex nomine capitis significat corpus. sic
 in euangelio dicitur. duodecim vos elegi huius unus ex vobis dy-
 abolus est. iudam utique iudicans quia dyaboli corpus fuit. Apo-
 stata quippe angelus omnium caput est iniquorum. et huiusmodi capitis
 corpus sunt omnes iniqui. sic quod cum membris suis unitus est ut se-
 pe quod corpori eius dicitur ad eum potius referatur rursus
 quod illi ad membra iteque ipsius dirigitur. De martirio

D Si seruus aduersitate ulla non fragitur. Ca^m.xxvi.
 huius pro veritatis defensione ultro se certamine offert nec
 nunquam pro veritate diffidit. Sepe ex discipulis ad marti-
 rium eliguntur qui suos doctores ad coronam precedunt. et qui
 sunt ordine postremi. fiunt non nunquam incertamine premi. Vir
 sanctus ultro se in agone pro certamine debet offerre iusticie
 si cum agonis fructum videt verum non debet declinare la-
 boris periculum. Quod si maior est labor quam animarum luctum
 declinandus est labor quem nimium committatur augmentum.

17
Vtrūq; em̄ fecit ap̄stol⁹ qui ⁊ piculis se vltro dedit vbi maxi-
mum aie lucy vidit. ⁊ sapienter se piculo abstulit i quo pocio
rem laborē qm̄ lucy eē p̄pexit. Vltro se paul⁹ apud ephesum
periculis obtulit q̄a pocio piculo lucy vidit damasci aut̄ ideo
a piculo s̄trahit semetip̄m. q̄a nullū piculi ip̄i⁹ arbitrat⁹ est
fructū Disce quomodo se ad martirium offerat quisq; vltro uel
quō iuxta s̄tēciā dei cingat̄ ab altero ⁊ quo nō vult ip̄e ducat̄
nisi qd̄ ⁊ p̄pter gloriā futurā de certamine iust⁹ gaudet. ⁊ p̄pter
passionis violēciā refugit s̄bire qd̄ dolet. Accipe exemplū ade-
undi s̄btrepidacōe martiri de vsu bellādi i quo exercitat⁹ quis
q; i plio ⁊ p̄ audaciā certamē aggredit̄. ⁊ p̄ timorē d̄t acōe mo-
uetur. Item accipe exemplū martiri ⁊ de repacōe hūani cor-
poris ad salutē. dum quisq; ⁊ de spe repacōis gaudet ⁊ de inasi-
om̄io seu amarissimis poculis meret De sanctorū miraculis

Et si ap̄stolis virt⁹ data ē signoy p̄pter Ca^m. xxvii
fidē gēciū nutriendā. ecclesie tñ data est s̄tus operū
p̄pter eandē fidē ornādā. Et tñ in ip̄is aplis plus erat
mirabilis s̄t⁹ op̄cy qm̄ virt⁹ signoy. Ita ⁊ nūc i ecclesia pl⁹
est bene viuere q̄ siḡ facere. Qz nūc ecclesia nō ea miracula fa-
cit q̄ s̄b ap̄stolis faciebat. ea causa est. q̄a tūc oportebat mū-
dū miraculis credē. nūc v̄o iam credentē oportz bonis operi-
bus coruscare. Mā idō tūc signa faciebāt exteri⁹. ut interi⁹ fi-
des roboraret̄. Iam in fide miracula quicūq; req̄rit vanā glo-
riam ut laudet̄ q̄rit. Scriptū ē em̄ signa i signū sūt nō fide-
libus s̄ infidelib⁹. Ecce signū nō est fidelib⁹ necessariū. q̄ iā cre-
diderūt. s̄ infidelib⁹ ut dūtant̄ Nam paul⁹ p̄ nō credēciū infi-
delitate patrē publii de infirmitate febrūm s̄tutib⁹ curat In-
firmatē v̄o timotheū fidelē nō orōne s̄ medicinalit̄ tpat. ut
noueris miracula p̄ incredulis nō p̄ fidelib⁹ fieri. Anteq; anti-
crist⁹ appareat s̄tutes ab ecclesia ⁊ signa cessabūt. q̄ten⁹ eam
q̄si abiectio:em p̄ sequat̄ audaci⁹. Ob hāc vtilitatē cessabūt s̄b
antixpo ab ecclesia miracula ⁊ s̄tutes. ut p̄ hoc s̄ctorū clare-
at paciēcia ⁊ reprobū q̄ scandalizabunt̄ leuitas ostēdat̄ ⁊ pse-
quēciū audacia ferocior efficiatur De antixpo ⁊ ei⁹ signis

Omnis q̄ sed̄ in cristiane p̄fessionis no-
mam aut nō viuit. aut alii docz. Antixps est: Pleriq;
aut̄ antixpi tpa nō visuri sūt. ⁊ tñ in mēbris antixpi

inuendi sunt. Antequam veniat antixps multa eius membra
precesserunt et prave actionis merito caput proprium preuenerunt
Secundum apostoli sententiam qui iam iniquitatis misterium opera
ri illos affirmat etiam antequam reueletur. magnitudo signorum fiet
sub antixpo. ut electi si fieri potest in errorem mutentur. Sed si es
lecti quomodo sunt in errorem mutandi. Ergo ibunt in errorem titubationis
ad modicum per multitudinem prodigiorum. non tamen deiciendi sunt a stabili
tate sua. tunc impulsu atque signorum. Unde et ideo ponitur si fieri potest
quia electi perire non possunt. sed cito respicietis cordis errorem res
ligione coercerentur scientes predictum a domino esse. ut dum hoc fecerint ad
uersarii. non turbentur sancti. Tam mira factura est prodigia et signa
dum venerit antixps. ut etiam electis quoddam cordis gignat scrupulum
quod tamen cito exuperat in illis ratio perquam scient indeceptionem
reproborum et electorum probationem eadem fieri signa. In quo tempore
propacientiam gloriosi erunt sancti non per miracula sicut martires
fuerunt priores. Illi enim et persecutores sustinebunt et facientes pro
digia. Proinde et durior bellum sustinebunt quia non solum contra perseque
tes sed etiam contra miraculis coruscantes dimicaturi sunt. Grauius sub
antixpi tempore contra ecclesiam desuet sinagoga quam in ipso aduentu
saluatoris christianos est persecuta. Dum in martires dyabolus iam ex
ercuerit crudelitatem magnam etiam ligatus crudelior erit tamen anti
xpi temporibus quando etiam erit soluendus. Nam si tanta ligatus
facere potuit quanta solutus faciet. Quanto propinquius finem
mundi dyabolus videt tanto crudelius persecutiones exercet. ut
quia se continuo damnandum conspiciat socios sibi multipliciter cum
quibus gehenne ignibus adducant. Quanto breue tempus videt sibi
restare dyabolus ut dominetur tanto in magna persecutionis ira mo
uet diuina iusticia permittente. ut glorificent electi sordidum iniquum
et ut dyabolo durior crescat damnationis sententia

Inchoatio pacis sanctorum est in De resurrectione Capitulo xxix.
hac vita non perfectio Tunc autem erit plenitudo pacis. dum ad dei con
templationem absorpta carnis infirmitate conualuerint. Resurrectio
mortuorum ut apostolus ait in virum perfectum immensuram etatis pleni
tudinis christi futura est in etate scilicet iuuentutis que perfectione
non indiget et absque inclinatione defectus in perfectione ex
traque parte et plena est et robusta. Quamuis nunc filiorum dei no
mine homines fideles vocentur. tamen ex eo quod hanc seruitutem

corruptiois paciunt. adhuc iugo fuitutis ad dicti sunt acce-
 pturi plena dei filioy libertate. du corruptibile induerit in
 corrupcionem. Nunc deus per speculum agnoscit. in futuro aut quisque
 lectus facie ad facie presentabitur ut ipsam specie contemplet quam nunc
 per speculum videre conatur. In hac vita electorum numerus ad dexte-
 ram pertinetur et reproborum qui ad sinistra ituri sunt ecclesiam dei com-
 plere. in fine autem seculi zizania a frumeto disungit De iudicio

Iudicium diem novit christus. Sed in euangelio dicitur Ca^m. xxx.
 et scire discipulos voluit. Nam dum dicat idem dominus per prophetam dies
 ultionis in corde meo. iudicat se non nescire. sed nolle iudicare de
 domo domini sicut scriptum est incipit iudicium. quoniam electi id est domus dei
 hic per flagella iudicantur. Impii vero illic ad damnationem iudi-
 candi sunt. Unde sequitur. Si autem primum a nobis quis finis eorum qui non
 crediderunt. Ad districti examen iudicis nec iusticia iusti secu-
 ra est nisi pietate divina. ut et ipsa iusticia que quisque iustus est deo
 iustificante iustificetur. Alioquin apud deum et ipsa peccata est. Inde est
 quod ait iob. Innocentem et impium ipse sumet. Consumitur quippe a deo
 innocens quam ipsa innocentia liquidius requisita. et divine innocentie
 composita nichil efficit nisi et ibi misericordie pietate homo iusti-
 ficetur. Consumitur item a deo impius. quoniam exanimus divini stabilitate
 requiritur. eiusque detecta impietas. iudicata damnatur. Consumi-
 tur innocens et impius simul sine carnis. non pena damnationis.
 Doctus pariter et indoctus moriuntur. sed morte carnis non pena
 damnationis. Omnia autem pergunt ad unum locum. dum morte corporali in terra et
 iustus et impius revertuntur. retributio autem dissimilis sicuti per eundem
 salomonem dicitur. Quid plus habet sapiens a stulto. nisi ut illuc pergat
 ubi vita est Ergo omnes in terram pariter redeunt. nam ubi vita est
 non pariter pergunt. Gemina puniuntur sententia impius dum autem hic pro
 suis meritis metis cecitate percutitur ne veritate videat. aut dum
 in fine damnabitur ut debitas penas exolvat. Geminum est di-
 vinum iudicium. unum quo et hic iudicantur homines et in futuro. alterum
 quo propterea hic iudicantur ne illic iudicentur. Ad hoc quibusdam ad
 purgationem temporalis perficitur pena. quibusdam vero hic inchoat da-
 natio et illic perfecta spectatur perditionis. In iudicio reprobi humani-
 tate christi in qua iudicatur et videbunt. ut doleant. divinitatem vero eius
 non videbunt ne gaudeant. Quibus enim divinitas ostenditur utique
 ad gaudium demonstratur. Pro diversitate scientiarum et meritis

apparebit in iudicio xps electis. ⁊ terribilis reprobis. Mā qua
 lem quisq; conscienciam tulerit talem ⁊ iudicem habebit. Vt
 manēte in sua trāquillitate xpo. illis solis terribilis appareat
 quos conscia i malis accusat. Due sūt differēcie uel ordines ho
 minū in iudicio. hoc est electoy ⁊ reproboy. qui tñ diuidunt̄
 in q̄tuor. perfectoy ordo vnus est qui cū dño iudicat. ⁊ alius q̄
 iudicat. vtriq; tñ cū xpo regnabūt. Similiter ordo reproboy
 ptitur in duos. dū iniqui intra ecclesiā sūt mali iudicādi sūt ⁊
 damnādi q̄ vno extra ecclesiā inueniendi sūt nō sūt iudicādi
 s; tantū damnādi. Primus igit̄ ordo eoy q̄ iudicant̄ ⁊ pere
 unt opponitur illi ordini bonoy de quo sūt qui iudicant̄ ⁊ res
 gnant. Secūd⁹ ordo eoy q̄ nō iudicant̄ ⁊ peunt opponitur
 illi ordini pfectoy in quo sūt hii qui nō iudicātur ⁊ regnāt
 Tercius ordo eoy qui iudicant̄ ⁊ regnant. illi ordini est ostra
 rius de quo sūt qui iudicātur ⁊ pereunt. Quartus ordo eoy
 q̄ nō iudicant̄ ⁊ regnāt opponit̄ illi ostrario ordini i quo illi sūt
 q̄ nō iudicant̄ ⁊ peunt. De gehenna Ca^m. xxxi.

D Vplex damnatoꝝ pena est in gehenna. quoy ⁊ mentē
 vrit tristia. ⁊ corpus ⁊ flamma iuxta vicissitudinē ut
 qui mēte tractauerūt qd̄ pfeceūt. corpore simul ⁊ aīno
 puniantur ignem gehenne ad aliquid lumen habere. ⁊ ali
 quid non habere. hoc est habere lumen ad damnacionem ut
 videant impij vnde doleant. ⁊ non habere ad consolacionem
 ne videāt vnde gaudeāt. Apta fit cōparacio de camio trium
 pueoy ad exemplū ignis gehēne. Mā sic ille ignis nō arsit ad
 triū pueoy suppliciu. ⁊ arsit ad cōburēda ligamia vinculoꝝ.
 ita ignis gehenne ⁊ lucebit miseris ad augmētū penay. ut vi
 deant vñ doleāt ⁊ nō lucebit ad solacōez. ne videāt vñ gau
 deāt. Inter hui⁹ vite ⁊ future infelicitatis miserā multa dis
 crecio ē. Illic em̄ ⁊ miseria est ppter cruciacōez doloꝝ. ⁊ tene
 bre ppter lucis aūsiōnē quoy. vnū i hac vita idest miseria ē ali
 ud n̄ est. i inferno aut̄ vtrq; ē. De penis impioꝝ Ca. xxxij.

Sicut fasciculi lignoy ad obultionē ⁊ similibo colligā
 tur. ita in iudicij die sili culpa reos suis silito iūget ut
 ex equo pena astringat. q̄ i fasciculū quos actio siles fe
 cit in malum. Sicut vnusquisq; sanctus in futuro iudicio pro
 quantitate virtutum gloriificabitur. ita ⁊ vnusquisq; impius

proquantitate facinororum aduenabit. nec eorum in supplicio futuro dāna
 cōis ordo. h̄ iuxta q̄litate criminū discrecio erit penarū. p̄pheta
 firmante. De casuum q̄ suorum suppliciorum addit eciā pena defun-
 ctis sicut apud inferos diuiti s̄mo p̄dicat euāgelic⁹ sic p̄ augē
 do inde supplicio. dicit eciā psalm⁹. Cōmōcōe moueant filii eius
 ⁊ medicēt. Imp̄n ex h̄ duri⁹ i iudicio puniēdi sūt mētis dolore
 ex quo visuri sunt iustos. glorie b̄fitudinē meruisse. Cūctis vi-
 dētib⁹ ē p̄cipitād⁹ diabol⁹ q̄n s̄b aspectu oīm bonorū āgelorū et
 hominū cū eis q̄ de parte eius erūt in ignem eternū est mitten-
 dus. Dum sublat⁹ fuit diabol⁹ ut damnetur. multi electi qui
 in corpore sunt inueniēdi d̄no ad iudiciū veniente metu cōcu-
 ciendi sūt. vidētes tali sentēcia impiū eē punitū. Quo terrore
 purgādi sūt q̄a si qd̄ eis ex corpore adhuc p̄fē remāserit metu
 ip̄o quo diabolū dānari aspiciūt purgabunt h̄ est qd̄ ait iob.
 Cū s̄blat⁹ fuit. timebūt angeli ⁊ territi purgabūt. Multos
 posse perire ex eis i die iudicij q̄ nūc electi eē vidētur ⁊ facti di-
 cēte p̄pha. Vocauit d̄ns iudiciū ad ignē ⁊ deuorauit abissū ml̄
 tam ⁊ comedit p̄tē dom⁹ Pars q̄pe domus deuorabit. q̄a illos
 eciā infern⁹ absorbebit q̄ nūc se in p̄ceptis celestib⁹ gloriātur
 de quib⁹ d̄ns dicit. Multi dicēt michi i illa die. D̄ne d̄ne nōne
 in noīe tuo p̄phauim⁹ ⁊ i tuo noīe demonia eiecim⁹. ⁊ stutes
 multas fecim⁹. Tūc r̄fitebor illis q̄a nūc noui vos. discedite
 a me q̄ opamini iniquitatē nescio q̄ estis De gloria sanctorū.

Non faciet i futurū cor miserū iustorū. Ca^m. xxxiij.
 Ex passione dānatorū adolēdi affectio. vbi t̄m̄ eēt san-
 ctorū de dei r̄templacōe gaudiū. ut tristicie null⁹ tribu-
 aī introit⁹. Sic cōpat⁹ color cādid⁹ nigro colorī fit pulcri-
 or. ita ⁊ factōrū reſes cōpata damnacioni malorū gloriofior erit
 Sicut iusticia iniusticie. sicut stus vicio. Crescit ergo factōrū
 gloria dum debita damnātur imp̄n pena. Post resurrectionem
 sanctis in carne p̄missa est celorū ascētio dicēte ad p̄rē cristo.
 Volo ut vbi sū ego ⁊ ip̄i sint mecū. Si enī mēbra capitis sum⁹
 ⁊ vnus in se ⁊ in nobis est xp̄s vtiq̄ vbi ip̄e ascendit. nos ascē-
 suri sumus ⁊ tantum de primo. . .

Explicit liber primus sancti ysidori episcopi.

Incipit liber secundus de sapientia

Capitulum Primum.



Omnis qui secundum deum sapiens est beatus est. Beata vita cognitio diuinitatis est. Cognitio diuinitatis virtus boni operis est. Virtus boni operis fructus eternitatis est. Nullus autem magis sapiens quam quem docuerit deus. Excel-
sior est rebus omnibus sapientia. nec esse po-
test ulla iusticia sine prudentia. Qui secundum seculum sapi-
ens est. secundum deum stultus est. Unde et propheta. Stul-
tus inquit factus est omnis homo absque sapientia. Primum est
sciencie studium querere deum deinde honestate vite cum innocen-
cie opere. Nullus sapiencia dei plene recipit nisi qui se ab omni abstrahere actionum cura contendit. Unde et scriptum est. Sapientiam
scribe in tpe oculi. et qui minorat actu ipse percipiet eam. Non par-
ue intelligencie ad arte illam peruenisse liquet. qui scit secreta
dei se penetrare non posse. Tunc autem deum cognoscimus quando eum presen-
te scire nos denegamus. Interdum quedam nescire ducunt nullus
autem in culpa maior est quam ille qui deum nescit. Inuestigationem
veri multorum est querere. sed paucorum est inuenire. Ea autem que super ho-
minis intelligencia sunt. scrutanda non sunt. Quicquid supra hominis
intellectum est. querendum non est. Consilio autem diuino
seruandum est ut hoc credatur esse iusticia. quod diuine pla-
cuerit voluntati. Non enim poterit esse iniustum quod iusto dis-
placet iudici. Omnis sapientia ex sciencia et opinacione consistit
melior est autem ex sciencia. veniens quam ex opinacione sententia
Nam illa vera est. ista dubia. Ad maioris culpe cumulum pertinet
scire quecumque quod sequi debeat et sequi nulle quod sciat. Unde et dominus
sui inquit. Sciens voluntate domini sui et non faciens digne plagis
vapulabit multis. Et iacobo sciendi inquit bonum et non faciendi pe-
ccatum est. Simplicitate cum ignavia. vocari stulticia simplicitatem
vero cum prudentia vocari sapientiam. Vtile est multa scire
et recte viuere quod si utrumque non valemus melius est bene viuere
diu studium quam multa scienda sequimur. Non pertinere ad beatitudinem
desequenda sciencia reus. nec est beatum multa scire. sed esse mag-
num beate viuere. Nichil potuisse omnem scire prudentiam cum igno-
rancia dei. et nichil ob esse scientibus deum. ignorantiam mundi.
Perfecte autem scit qui deum prius et ista non pro se sed pro deo scit.

Nichil ob eē cuiq̄ poterit si p simplicitatē aliq̄ de elemētis in
digne senciet. dūmodo de deo vera .pnūciat. Nam q̄muis de in-
corporeis corporeisq̄ naturis neq̄at quisq̄ disputare. beatum
tñ illū facit vita recta cū fide De fide Ca^m. secundū

Non posse ad verā bfitudmē puenire nisi p fidē . beatū
aut eē liquet q̄ ⁊ recte credēdo bene viuit ⁊ bene viuē
do fidē rectā custodit. Deus si credit̄ merito inuocat ⁊
querit̄. ac p h̄ tūc pfecte laudat̄ quādo inuocat ⁊ credit̄. Nō tñ
id credēdū est qd̄ sensu carnis dimoscim⁹ . s̄ magis eciā qd̄ intel
lectu mētis aspiciam⁹ idest d̄m. Sine fide nemo potest placere
deo. Omne eim qd̄ nō est ex fide p̄c̄m ē. fides nequaq̄ vi extor
quet̄. s̄ racōe atq̄ exemplis suadet̄. A quib⁹ aut̄ exigit̄ violen
ter p̄seuerare i eis nō potest. ut ait quidā exēplo nouelle arbo
ris cui⁹ si quisq̄ cacumē violent̄ imp̄sseit. de nouo dū laxat̄ in id
qd̄ fuēt d̄festim reuertit̄. Sicut homo libero arbitrio dditus
sua sponte diūt̄ a deo. ita ex .ppria mētis d̄sione credēdo re
currit ad d̄m ut libertas agnoscat̄ arbitriū p .ppriā solūtātē et
b̄nificiū gr̄e p acceptā fidei veritatē. In corde respicit de⁹ fidē
vbi se nō possunt hoies excusare. Qui ore simulāt veritatis pro
fessionē ⁊ corde retētāt erroris impietatē sicut nichil .pficit
fides q̄ ore retinet̄ ⁊ corde nō credit̄. ita nichil .p̄fectura ē fi
des q̄ corde tenet̄ si ore nō .pfiteatur. De tali eim fide .ppheta
ita quosdā obiurgat dicēs Perit̄ fides ablata ē de ore eorū. fi
des eim q̄ corde credit̄ .p̄fessione oris ad salutē .p̄fertur. Vacuā
eē sine opib⁹ fidē. ⁊ frustra quis sibi de sola fide blādīt q̄ bonis
opib⁹ nō ornatur. Qui crucē portat . debz mūdo ⁊ mori. Mā ferre
re crucē ⁊ mori mortificare seipm̄ est. ferre ⁊ nō mori simulacō
ypocritay ē. Qui p fidē cognicōez dei habēt ⁊ opib⁹ obscurā
tur. exemplū balaam sequūtur q̄ carēs ope aptos oculos ha
buit p cōtemplacionis fidem carnales fidem nō .p v̄tute animi
s̄ pro cōmodo quesuit tpali. Vñ ⁊ dñs dicit. Queritis me nō
q̄a vidistis signa. s̄ q̄a māducastis de panib⁹ meis. Xpianus
mal⁹ dum scdm̄ euāgelij doctrinā nō viuit. eciā ipam fidem quā
verbo colit aborta temptacōe facile pdit. Multi fide tñ xp̄i
am sūt. ope vero a xp̄iana doctrina discredūt. Multi q̄ fidē xp̄i
ex corde nō amāt. s̄ humano terrore eandē p ypocritism tenē se
simulāt. Et q̄ eē nō possūt apte mali p frore fictē bōi noscunt̄.

Amatores mundi pugnāt aliquādo pro fide ⁊ alijs quidē profi-
ciunt. ipi xro amore terreno multiplicati. celestia nō requirunt
s; verbo tātū fidē defendūt. Quidā p fide etiā hereticos in se-
quūtur s; p arrogāciā eos qui intra ecclesiā sūt stēpnūt. Ad-
uersarios quidē fidei cōfutat pro infidelitate s; fideles p̄munt
fastu supbie De caritate Ca^m. iij.

Quamuis nonnulli fide atq; opibus sanctis videantur esse
participes. tamē quā p̄uant a caritate fraterne dilecti-
onis. nullū habent incrementum virtutis. Nam sicut
ait apostolus. si tradidero corp⁹ meū ut ardeā. caritatē autē nō
habuero nichil michi prodest. Sine amore caritatis quāuis
quisq; recte credat ad beatitudinē puenire nō potest. quā tāta
est caritatis virt⁹. ut etiā p̄phetia ⁊ martiriū sine illa nichil
esse credātur. Nullū p̄miū caritate pensatur. Caritas enī vir-
tutum omnium obtinet principatū. Unde ⁊ vinculū p̄fectio-
nis caritas ab apostulo dicitur. eo q̄ vniūse virtutes ei⁹ vinculo
religētur. dilectio dei morti opat dicitur salomone. Valida est
ut mors dilectio. Ad circo dilectio dei morti opat. quā sic mors
violēter sepat aīa; a corpe. ita ⁊ dilectio dei violēter segregat
hominē a mundano ⁊ carnali amore. Qui dei p̄cepta contem-
nit. deū nō diligit. Neq; enī regē diligim⁹. si odio leges eius
habem⁹. Tenēda est cū s̄ctis viris mutas caritatis. ⁊ quanto
se quisq; s̄trahit mūdo tāto opus est ut se associet bonorū cō-
sorcio. Caritas in dilectione dei ⁊ p̄ximi cōstat. fuit autē in se
dilectionē dei qui a caritate nō diuidit p̄ximi. Qui a fraterna
societate se cernit. a diuine caritatis p̄cipacione priuat. Nec
poterit deū diligere. qui noscitur in proximi dilectione errare
X̄ps deus est ⁊ homo. Totū ergo xpm non diligit. qui homi-
nem odit. bonorū discreciōis ē. nō odire p̄sonas s; culpas. ⁊ res
cta dicta p̄ falsis nō spernē s; p̄bare Qui imp̄fecti sūt in dei amo-
re. sepe se a vicijs separare disponūt. s; pondē viciorū grauati.
rursus ad ea vicia que optant relinquere reuoluuntur.

De spe Capitulum Quartum

Qui male agere non desistunt vana spe indulgenciam
de dei pietate requirunt. Quam recte quererent si ab
actione praua cessarent. Metuendum valde est ut
neq; per spem veniē qm̄ promittit deus perseuerantur.

nec q̄a iuste p̄ca d̄stringit veniā desperem⁹. s̄ vtroq̄ piculo
euitato ⁊ a malo declinem⁹. ⁊ de pietate dei veniā sperem⁹. Ois
quippe iust⁹ spe ⁊ formidie mitz q̄a nūc illū ad gaudiū spes eri
git nūc ad formidimē terror gehēne adicit De gracia

Interdū peccātib⁹ nobis de⁹ dona sua nō retrahit Ca^m.v.
ut ad spem diuine ꝓpiciacōis mens humana dsurgat. Nam nō
posse dūsum spernere. quē peccātē suis bñficijs ꝓuocat ad se re
dire. Cōfessionē hominis nō eē hūane stutis. Mā si cōfessionē
boni opis nō i nobis ds opatur. cur ꝓ ꝓpham dē cōfessio ⁊ mag
ficēcia op⁹ ei⁹. Ab illo em̄ nobis oīa boni gr̄a ꝓueniente donā
tur. Nam nichil boni opis dedim⁹. ꝓ qd̄ cōfessionē fidei accipe
meremur. Profect⁹ hoīs donū dei est. Nec a se potest quisq̄. s̄
a dño corrigi. Nō em̄ quicq̄ boni habz ꝓpūū homo cui⁹ via n̄
est ei⁹ tēstāte ꝓpha. Scio dñe q̄a nō est hoīs via ei⁹. nec viri ē
ut ābulet ⁊ dirigat gressus suos. Sciāt liberi arbitri⁹ defeso
res nichil posse hoīs i bonū sua ꝓualere stute nisi diuine gr̄e
sustētent̄ iuuamie Dñ ⁊ ꝓ ꝓphaz dñs di. Perdicio tua isrl. tm̄ i
me auxiliū tuū. Quasi dicēt. ut pereas tuo meito. ut salueris
meo auxilio. Doīs meitū supna gr̄a nō ut veniat inuenit s̄ ꝓ⁹
q̄ veniat facit atz ad indignā mētem veniēs ds facit i ea meitū
q̄ remuneret. q̄ h̄ solū inueniāt qd̄ puniret. Quid em̄ ex se ille la
tro meruit q̄ de faucib⁹ inferni cruce ascedit de cruce paradisi a
dñe Re⁹ qd̄ ille ⁊ fraīno sāguie venit cruēt⁹. S̄ diuina gr̄a i
cruce mutat̄ Sciēdū q̄ ⁊ nra sit iusticia. i hñs q̄ recte agim⁹. ⁊
dei gr̄a eo q̄ eā mereamur. Hec em̄ ⁊ dātis dei ⁊ accipientis est
hoīs. sic panē n̄n dicim⁹ qm̄ tm̄ a deo accipe postulam⁹ Spiri
talis gr̄a nō om̄ib⁹ distribuit̄ s̄ tm̄mō electis donat̄. Non em̄
omniū est fides qm̄ licz ⁊ si plurimi suscipiūt op⁹ tm̄ fidei nō cō
sequūtur. In diuisione donoz diuisi ꝓcipiūt diuisa dei munera
nō tm̄ ccedunt̄ vni oīa ut sit ꝓ humilitatis studiū qd̄ alter adiu
uetur maltero. Mā qd̄ i ezechiele aīaliū ale altera ad alteram
ꝓcuciant̄. virtutes designātur sāctoz. mutuo sese affectu ꝓuo
cancū. atz alno exemplo inuicē sese erudienciū. Munera gra
ciay alñ ista alñ vero donant̄ illa. Nec dātur ita h̄re vni. ut non
egeat alterius. Posse fieri nō est dubiū ut hñ quos quadā vir
tutū excellencia antecēdūt dei repentina ꝓuēti gr̄a. quosdam
cōpendio sāctitatis ꝓueniāt Et dū sint dūsiōne postremi sbito

efficiant virtutis culmine primi. Dum quisq; aliqd donū acci-
 pit. nō appetat ampli⁹ qm qd meruit. Ne dū alteri⁹ mēbri offi-
 cium arripe temptat id qd meruit perdat. Conturbat em̄ cor-
 poris ordīnē totū q non suo stent⁹ officio subripit alienum.
 Mali dona idō ad dānacōez accipiūt. qā illa nō ad dei laudem s; A
 ad suā vanitatē vtunt. Bonis male vtunt q ea que a deo illis
 donata sūt in malos vsus assumūt. Sicut ingemū sic ⁊ cetera
 dei dona. Multis dei donis gaudem⁹. q nos ab eo pcepisse co-
 gnoscim⁹. Nam qd sapientes sumus qd diuites q potētes exi-
 stimus. non alteri⁹ s; potius diuino munē sum⁹. Namur ergo
 optime diuinis beneficijs. qtenus ⁊ deū nō peniteat dedisse
 ⁊ nobis accepisse sit vtile. Sicut auferre de⁹ dicit̄ homī donū
 aliqd qd homo nō habuit id est qd accipe nō meruit. Sic ⁊ ob-
 durare dicitur d; hoīez nō ei⁹ faciendo duriciā. s; nō auferēdo
 eam qm sibi ipse nutriuit. Nō aliter. ⁊ obcecari dē quosdā de⁹
 nō ut i eis eandē ipse cecitatē faciat. s; q. p. eoz. mutilib; meri-
 tis cecitatē eoz ab eis ipse nō auferat. Pleriq; di donū dant pse-
 uerācia vno doni nō dat. Et inde ē qd qdā pncipia habēt dūsiō-
 nis bona. sine vno malo claudūtur. Electi vno ⁊ dūsiōnis do-
 nū accipiūt ⁊ pseuerāciā domi. Ea ḡ causa ē qd quidā ⁊ bñ inci-
 piūt ⁊ bñ fmauit. De predestinacione Ca. vi.

Gemma est pdestinacio siue electoz ad reqem siue repro-
 boz ad mortē. Vtraq; diuino agit iudicio ut sp̄ elcōs
 supna ⁊ intēiora seq̄ faciat sp̄ q̄ reprobos ut infima ⁊
 exteriora delectent̄ deserendo pmittat. Sicut ignorat homo ter-
 minū lucis ⁊ tenebray. uel vtriusq; rei quis finis sit. ita pleni⁹
 nescit quis ante suū finē luce iusticie pueniat. uel quis pecca-
 toz tenebris usq; in suū terminū obscuret. Aut quis post lapsū
 tenebray dūsus resurgat ad lucē. Cuncta hec deo patēt homi-
 nem vno latent. Quamuis iustoz conuersacio in hac vita. p-
 babilis sit incertum tamen hominibus esse ad quem fuit finem
 predestinati. s; omnia reseruari futuro exam. Mira disposicio
 est superne distribucionis. per q̄ hic iustus amplius iustifica-
 tur. impius amplius sordidatur. Malus ad bonum aliquan-
 do auertitur. bon⁹ ad malū aliquādo reflectit. Vult quis eē
 bon⁹ ⁊ nō valet. vult alter esse mal⁹ ⁊ nō permittit̄ interire.
 Datur ei q̄ vult esse bon⁹. ali⁹ nec vult nec dat̄ ei ut sit bon⁹.

Iste nascit̄ i errore ⁊ mouit̄. ille i bono quo cepit usq; ad finem
pdurat. Tam diu iste stat quousq; cadat. Ille male diu uiuen
do in fine saluatur respectusq; dicit̄. vult. pdesse i bono iustus
nec pualet vult nocere mal⁹ ⁊ nō valz. Iste vult deo vacare
h̄ seculo impedit̄. ille negocijs implicari cupit nec pficit. Do
minat̄ mal⁹ bono. bon⁹ dānat̄ p impio. impi⁹ honorat̄ p iusto
Et in hac tāta obscuritate nō valet hō diuinā scrutari disposi
cionē ⁊ occultū pdestinacōis ppēde ordinē De conuersis

Non inchoat̄ i bono p̄mittit̄ h̄ pseuerat̄ i bono Ca^m. vii
datur. Scriptū ē enī q̄ pseuerauēit usq; in finē hic sal
uus erit. Tūc enī placz dō nra dūfacio. qn̄ bonū qd̄ in
choam⁹ pseueranti fine cōplem⁹. Nam sic scriptū est x̄ hōs q̄
sustinēciā pdiderūt. id est op⁹ bonū nō cōsumauerūt. Indulgē
cia peccatorū sciendū. vbi qn̄ q̄a uel q̄libo detur Vbi quippe nisi
intra ecclesiā catholicā. Qn̄ nisi ante v̄turi exit⁹ diē. Quia
ecce nūc tps acceptabile ecce nūc dies salutis. Qualibo nisi
dūsis q̄ p humilitatē ad puuloy trāseūt imitationē de quibo di
cit̄ taliū est regnū celoy. Nemo ppendē potest q̄nti sit ponde
ris iniusticia uel q̄nti fulgoris radio iusticia clareat. nisi quis
pus toto mentis nisu dūtat̄ ad dm̄. q̄tenus ip̄o lumie quo illu
strat̄ ⁊ suā felicitatē agnoscat. ⁊ lumē qd̄ ceco corde nō intue
batur mtelligat. Tunc aut̄ inattingibile mtelligi posse iusti
ciā. dū eā quisq; sequi dūsus tēptauēit. q̄a lux nō mtelligit̄ nisi
cū videt̄. Iudiciū qd̄ i hoīs potestate cōsistit dūsiōnis est gr̄a.
per quā nosmetip̄os iudicam⁹. qn̄ slentes mala nra punimus.
⁊ bono qd̄ ex deo nobis est solidius inherem⁹. Triptit⁹ descri
bit̄ vniuscūiusq; dūsi profect⁹ id est prim⁹ corrigendi a malo.
scds faciēdi bonū. terci⁹ cōsequendi boni opis p̄miū. Mā qd̄ ai t
pp̄ha. Solue fasciculos dep̄mētes. mali est emēdacio qd̄ v̄o ad
iecit̄. frange esurienti panē tuū. opis boni ē actio. In eo vero
qd̄ subiungit̄ tūc erumpet matutinū lumē tuū opis boni ē re
tribucio. Ergo nō pficit̄ facē bonū. nisi correctū fuerit malū
Nec potēit̄ quisq; ad cōtemplacionē dei. pficē nisi se pus i bo
nis studuerit actibo exercere. Multis modis terret ds hoīes.
vt vel sero dūtan̄. atz ex inde magis erubescāt qd̄ tam diu expe
ctati sūt ut redirēt. Mā nūc mims nūc plagis nūc reuelacōibo
quosdā acutit̄. ut q̄ solūcate auerti despiciūt. ⁊ moti terroribo

conigatur. Pleriq; ex sola metis deuocōe dūtunē ad deū. non
nulli vero coacti. plagis dūtunē q̄ ex deuocione nō dūtebatur
Iuxta capitulū psalmi dicētis. In freno ⁊ chamo maxillas es
orū astringe q̄ nō approximāt ad te. Pleriq; aut̄ dū deuocōe nō
uertūtur plage stimulis feriunt̄. q̄ tamē nec s̄b verbē sentiūt
ut aliq̄ten⁹ coniganē. sicut egipt⁹ cui ⁊ penas dedit ⁊ emen
dare nequit. De talib; em̄ ait p̄pha. Percussisti eos ⁊ nō dolo
erūt attriuisi eos ⁊ remurmurauerūt suscipē disciplinā. Non
nulli viri seculares elacione metis tumētis post modū dūsi ad
deū religiosa sequūtur obediencia xpm. ⁊ q̄ antea celsitudine
mūdiali tumbāt. Postea ipam elacōez in studio humilitatis
cōmutant. Quidam sunt qui iam secrete conuersi sunt quoy
conūso quia nō procedit ad publicū. apud existimacionē hu
manā quales fuerūt tales adhuc eē putant̄. iam tñ in dei ocul̄
surrexerūt. Itē q̄dam adhuc humano iudicio stare cernūtur.
iam tñ in oculis dei ceciderūt. Multi apud homines reprobī
sūt ⁊ apud d̄m electi. Atq; itē multi apud hoīes electi putant̄
⁊ apud deū reprobī existūt. Salomone dicēte. Vide inq̄t im
pios sepultos qui cū adhuc uiuerēt i loco sancto erāt. ⁊ lauda
bant̄ in ciuitate q̄i iustoy opex. Null⁹ ḡ se putz electū. ne for
te iam apud deū sit reprob⁹. De primordis conuersorum

Primodū gen⁹ ē dūisionis ad deū. Capitulū. viii.
inchoacionis cū dulcedine. medietatis cū labore. per
fectionis cū req̄e. Sed tñ plexq; ali⁹ incipiūt a dulce
dine. Ali⁹ a temptationū amaritudine. Omnis uersus ante ex
fletu inchoet p̄cfoy. ⁊ sic trāseat ad desiderū supnoy. Prius
em̄ lacrimis purgāda sūt vicia q̄ gessim⁹ ⁊ tūc mūdatis metis
acie id q̄ q̄rim⁹ metis gaudio otemptemur. ut dū ātea flendo
p̄c̄fi a nob̄ caligo detergūt. mūdatis cordis oculis libē supna
inspiciātur. An̄ necesse ē timore dūti ad deū. ut metu futuray
penay. carnales illecebre deumcātur. De inde oportz abiecto ti
more ad amorē vite eīne trāsiere. Perf̄ca em̄ caitas foris mittit
timorē. q̄ aut̄ tim⁹ penā h̄c ⁊ n̄ ē p̄f̄ca. Vñ ⁊ apls nō em̄ inq̄t
accepistis sp̄m̄ f̄uitutis itey. i timore h̄ accepistis sp̄m̄ adopi
onis. p̄ q̄m̄ sc̄z iam nō p̄c̄fi pena suos oprimit. h̄ amor iusticie
liberos reddit. Necesse est om̄i conūso ut post timorē censur
gere ad caitatē dei debeat q̄i fili⁹. ne sp̄ s̄b timore iaccat q̄i fu⁹

22

20

Tunc enim amorē nre dūſionis oſtēdim⁹ . ſi deū ut p̄ez diligim⁹ .
quē p̄us ſuūli mēte reie ut dñm formidam⁹ Primordia dūſionū
blandis reſonēda ſūt modis ne ſi ab aſperitate incipiāt exter-
reri . ad pores lapſus recurrāt . Qui enim dūſū ſine leuitate eru-
dit exaſperare poti⁹ qm̄ corrigē nouit . Cōuerſus quiſq; antea
ab ope corrigēd⁹ ē . poſtea vero a cogitacōe . ut p̄us frenet p̄uū
actū deinde appetitū ac delictū . ut qđ iam ī ope nō apparet ī cogi-
tacōe nequaq; pduret Omnis noua dūſio adhuc priſtine vite
habz om̄ixtionē . p̄pterea nequaq; ea virt⁹ p̄cedē ad hominum
oculos debet . donec dūſacio ret⁹ fundit⁹ ab animo extirpetur
Quiſq; ex deteio:re iā melior eē cepit caueat de acceptis extolli
ſtutib⁹ . ne grauius p̄ vanā gloriā corruat in qua prius p̄ lap-
ſum vicioꝝ iacebat

De cōſlictū cōuerſoꝝ Ca^m. ix.

Quiſq; conūſus ſi mox om̄es carnis ſtimulos calcare cus-
piat . ⁊ ſūma ſtutū ſbire cōtēdat . Si aliq; forte adhuc
aduērſa de carnis moleſtiis tolerat . nō frāgat̄ q̄a diſpē-
ſator bonoꝝ nouit adūſitates rep̄mē vicioꝝ ſucceſſione ſtu-
tum . Tūc magis ḡuari ſe quiſq; impulſu vicioꝝ agnoſcit dū ad
cognicōnē dei acceſſerit ſicut p̄plus iſrahel . grauiori onere ab
egipto p̄m̄it dū p̄ moyſen diuina illi cognicio aperit̄ . Vicia enim
ante cōuerſionē q̄i pacē in hoie habēt . Quādo aut̄ expellunt̄
acriore ſtute aſurgūt . ſiūt aut̄ inimica cōuerſo q̄ pctōri . p̄ſpe
blādiebātur . atq; idē ſiūt blanda uerſo q̄ pctōri adūſa extiterūt
Multos habz cōſlict⁹ dei fu⁹ ex recordacōe oꝝ p̄teritorū .
multiq; poſt cōuerſionē eciā nolentes motū libidinis ſuſtinēt
Quod tñ ad dānacōez nō tolerāt . ſ; ad p̄bacōez . ſ; ut ſemper
habeāt p̄ excuciēda mercia hoſtē cui reſiſtāt . dūmō nō aſenciāt
Qñ ⁊ nouerūt ſuū dei ſe eciā a peccatis iam eē mūdatos . ſ; tñ co-
gitacōnū turpiū adhuc impellacione pulſari . Ante uerſionē
p̄cedit turba pctōꝝ . Poſt uerſionē ſequit̄ turba temptacionū
Alla ſe obiciūt ne ad deū uertamur . iſta ſe ingerūt ut liberius
cordis oculis deū cernam⁹ . Vtriuſq; tumult⁹ inſolenciā nob
gignit intēcione q̄ n̄az ſepe fraude multimoda intercludit .
Vtile eſt dei ſuo poſt uerſionē temptari quaten⁹ a torpore
negligēcie ſollicitātib⁹ vicis . ad ſtutes animū p̄ exerciciū p̄pa-
ret meritoꝝ

De remiſſa uerſione Ca^m. Decimū

Ultos remissa dūſio i priſtinos errores reducit ac vi
 uendi tpe reſoluit. Moꝝ ḡ exempla quiſq; dūſus euita
 ne dū timorē dei a tpe incipis. ruruſ mūdānis errorib;
 bus immergaris. Tepid⁹ in dūſione. ocioſa ſba ⁊ vanas cogi
 tacōes noxias eē nō dſpiciunt. q̄ ſi a torpore mētis euigilauerit
 q̄ leuia exiſtimabat dfeſtum q̄i horēda atq; atrocīa ptimeſcit.
 frauſ ⁊ deſidia i omni bono ope formidāda ē. fraudē facim⁹ do.
 quociēs de ipſius donis ⁊ munerib; gloriā ppriā ⁊ hūanā laudē
 appetim⁹ ⁊ de bono ope nro noſmetipſos. nō deū laudam⁹. Deſ
 ſidiā vero agim⁹. quociēs p torpore lāguide ea q̄ dei ſūt opam⁹
 Omnis ars ſeculi hui⁹ ſtrēnuos amatores habz ⁊ ad exequendū
 p̄mptiſſimos. ⁊ h̄ p̄inde fit q̄a p̄ſentē habz opis ſui remunera
 tionē. Ars vero diuini timoris pleroſq; habz ſectatores languī
 dos. tepidos pigricie mercia dgelatos. ſ; h̄ p̄inde qd labor eoz
 nō p̄ p̄nti ſ; p̄ futura remuēacōe differtur. Adoq; dū eoz labo
 rem mercedis retribucio nō ſtatim dſequit̄ ſpe pene diſſoluti
 languēſcūt. Vñ ⁊ magna illoꝝ gloria p̄parat̄ q̄ bone dūſionis
 p̄cipia augmēto ſolidi ore dſumāt. at; eo ad p̄merēdā retri
 bucione clariores p̄parant̄. quo firmi⁹ duri itinēis labores in
 choant ⁊ dſumāt Quidā p̄mo dūſionis calore ad ſtutes ſeſe ac
 cingūt. accedēte vero p̄greſſu dū immoderate terrenis reb; in
 cūbūt. puluere infimi appetit⁹ obſcurant̄. Vñ ⁊ dñs de bonis
 ſeminib; i ſpinis iactatis dicit Qd aut̄ cecidit in ſpinis. hñ ſūt
 q̄ audiunt ſbū dei ⁊ a ſolitudine ſeculi uel fallacia diuiciarū
 ſuffocant ſbū. ⁊ ſine fructu efficiunt̄. Mup dūſi nequaq; debēt
 in curis exteriorib; p̄uehi. Nā ſi implicent̄ dfeſtum q̄i plātata
 arbuſcula. ⁊ nec dū radice p̄fixa d̄cuciant̄ p̄ter ⁊ areſcūt. Va
 let interdū dūſis. p̄ aie ſalute mutacio loci. Plexq; em̄ dū mu
 tat̄ loc⁹ mutat̄ ⁊ mētis affect⁹. Cōgruū eſt em̄ inde ecīā corpa
 liter auelli vbi quiſq; illecebris d̄ſuūt. Nā loc⁹ vbi p̄ue q̄ſq;
 vixit h̄ i aſpectu mētis opponit. qd ſp̄ ibi ul̄ cogitauit ul̄ geſſit.

De exemplis ſanctorū

Capitulū vndecimū

Ad conuſionē ſeu correptionē moꝝ multū p̄ſūt exempla
 bonoꝝ. Mores em̄ inchoanciū nō queūt. p̄ficere ad be
 ne viuēdū niſi p̄fectoꝝ informēt̄ exemplis patꝝ. Re
 p̄bi aut̄ nō attēdūt documēta bonoꝝ q̄ imitent̄ i meli⁹. ſ; p̄po
 nūt ſibi exēpla maloꝝ q̄b; ad ſuoꝝ moꝝ p̄ſitatē vtant̄ i penis

21
27

Ob hanc utilitatem scribuntur sanctorum ruine et reparaciones . ut spiritus faciant salutis humane. Nec qui post lapsum penitendo desperet veniam . dum aspicit sanctorum reparacionem fuisse etiam post ruinam. Scilicet aut flagicio decidi ad quam utilitatem eorum exempla proponantur . sanctorum scilicet ut aut sint quos imitentur ad reparaciones . aut certe ex eorum copacione durius de inobediencia puniant. Propterea stultes sanctorum ad exemplum nobis deus proposuit . ut quanto de imitacione eorum offerri possunt nobis iusticie premia . tamen de perseverancia mali sint gravia tormenta. Si enim ad boni imitamentum divina quibus amoveremur precepta deessent . pro lege nobis sanctorum exempla sufficienter ac contra deum et deum . nos preceptis suis amoveat et vite sanctorum boni operis nobis exempla proponat nulla est iam de reatu excusacio. Quia et lex dei ad aures nostras quotidie pulsatur et sanctorum documenta bonorum cordis nostri intima provocant. Et si prope sepe secuti sumus exempla . cur non imitemur sanctorum signa et deo placita facta. Et si apti fuimus imitari iniquos in malum . cur pigri sumus imitari iustos in bonum. Orandum est deus ut stultes quos paravit sanctis ad coronam . nobis ad profectum sint posite non ad penam. Proficient autem ad profectum nostrum si tot exempla soluerimus imitari virtutum. Certe si ea potius ausati quam imitati fuerimus ad damnacionem nostram erunt . quod ea legendo implere negleximus. Multi vitam sanctorum imitantur et demoribus alterius effigiem stultis sumunt. Tamquam si ymago quolibet intendatur . et de eius similitudine species picta formetur . sicque fit ad ymaginem similis ille quod ad similitudinem vivit ymaginis. Qui sanctum vivit imitatur quasi exemplar aliquod intuetur . sese quod in illo quasi in speculo prospicit ut adiciat quod de esse virtutis agnoscit. Minus enim seipsum homo ex semetipso considerat sed dum alterius intendit . id pro minus est lumis adicit. Perfectus est virorum non quolibet sanctorum imitando sed ipsorum veritatem imitendo . ad cuius ymaginem sancti sunt iusticia operati. Et hoc iudicat quod scribitur faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram . quod ipsam intelligendo imitatur divinitatem ad cuius factus est similitudinem. Ille ergo tantus est ut non egeat homine demonstratore iusticie . sed ipsam contemplando imitetur iusticia. Exempla sanctorum quibus edificatur homo varias faciunt sectari stultes humilitatis ex christo devocionis ex petro . caritatis ex iohanne . obediencie de abraham . pacencie de ysaac . tolerantie de iacob . castimonie de ioseph .

mansuetudinis de moyses. constantie de iosue. benignitatis de sa-
muel. misericordie de dauid. abstinencie de daniel. Sic et ce-
tera facta poꝝ quo labore quo moderamine q̄ ve intēcione vt
cōpūctione gerātur vir fact⁹ imitāda considerat.

De cōpūctione cordis Capitulum. xii.

Cōpūctio cordis est humilitas mentis cū lacrimis. ex-
oriet̄ de recordacōe p̄cti et timore iudicij. Illa ē dūsis-
p̄fectior cōpūctōis affectio q̄ om̄es a se carnaliū desi-
derioꝝ affect⁹ repellit. ⁊ intēcionē suā toto mētis studio ī di-
cōtemplacōez defigit. Gemina ē cōpūctionē q̄ p̄pter deum
anima cuiusq; electi afficit̄. idest uel dum op̄eꝝ suoꝝ mala con-
siderat uel dū desideriu ēterne uite suspirat. Quatuor ēē q̄li-
tates affectionū quib⁹ mens iusti tedio salubri conpungit̄. hoc
est memoria p̄teritoꝝ facinoꝝ. recordacio futuray. penay. cō-
sideracio pegrinacōis sue in hui⁹ vita longinq̄tate. desiderium
sup̄ne patrie q̄ten⁹ ad eam quātotius valeat puenire. Quisq; s-
p̄ctoꝝ memoria cōpūgit̄ ad lamēta. tūc dei se visitari sciat p̄-
sencia. q̄ndo id q̄ se admisisse recolit̄ interius erubescit suoq; i-
udicio penitēdo iam punit ⁊c. Nam tunc petrus fleuit. q̄ndo
in eum crist⁹ respexit. Vñ et psalmus. Respexit inquit et cō-
mota est et contremuit terra. Gressus dei sunt in corde hominis
uel in interiori vi qua bona desideria surgunt ⁊ calcant̄ mala.
Quando ergo ista in corde hominis fiūt. sciendū est tūc deū per
graciam cordi humano p̄ntem. Vnde se tunc magis hō accen-
dere ad cōpūctionē debz quādo sentit deum interius operātē
Quō mens hominis iusti ex vera cōpūctione rapiat̄ ⁊ q̄liter infir-
mata reuertit̄ de gustate lucis magnitudine. illum nosse pos-
se q̄ iā aliqd̄ exinde gustauit. Sūt q̄ nō ex vera cordis cōpū-
ctione sui accusatores fiunt. Sed tm̄ ad hoc ēē se p̄ctores assi-
gnāt ut ex ficta hūilitate cōfessōis locū inueniāt sanctitatis.

De cōfessione peccatoꝝ. et penitēcia Capm. xiii

Ex eo vnusquisq; iust⁹ ēē incipit. ex quo sui accusator
extiterit. Multi aut̄ ecōtra semetip̄os peccatores fa-
tent̄. et tm̄ semetip̄os a peccato nō subtrahūt. Magna iam iu-
sticie pars est se ip̄m nosse homo qd̄ prauus est ut ex eo diui-
ne virtuti subdat̄ humili⁹ ex quo suā infirmitatē agnoscit.
Bñ se iudicat iust⁹ ī hac vita. ne iudicet̄ a dō dānacōe p̄ctua

29

22
228

Tunc aut iudiciū de se quisq̄ sumit. q̄n p dignā peitencā sua
praua facta odemnat. Amari tūdo peitēcie facit animū 2 sua
facta s̄tili⁹ discutere. 7 dona dei q̄ contempsit flendo cōmēorare
Nichil aut peius q̄m culpā agnoscere nec deflere. duplicē ha
bere debz fletū in peitēcia om̄is peccator siue q̄ p negligēciā
bonū nō fecit seu q̄a malū p audaciā ppetrauit. Quod em̄ opor
tuit nō gessit. et gessit qd̄ agē nō oportuit. Ille peitēciā di
gne agit q̄ reatū suū satisfactione legitima plāgit. Condē
nando se; ac deflēdo q̄ gessit tāto inde plorādo pfūdi⁹. q̄nto
extitit in p̄cto p̄clui⁹. Ille peitēciā digne agit. q̄ sic p̄teri
ta mala deplorat ut et illa futura itēz nō cōmittat. Nam qui
plāngit peccatū 7 itēz admittit peccatū q̄i si q̄s lauet laterē
crudū quē q̄ntomagis lauerit tanto ampli⁹ lutū facit. Quātū
quisq̄ sit p̄ctōr 7 impi⁹. si ad peitēciā dūtā. assequi posse ve
riam credit. Null⁹ em̄ de bonitate dei dubitat. s̄ sola accipi
enciū p̄uitas offerri sibi indulgēciā abnegat. In hac vita tan
tūdem peitēcie patz libertas. post mortē vero nullā cores
ctiois eē licēciā. Vñ 7 dñs dicit. Me oportet opari opa ei⁹
qui me misit donec dies est. Venit aut nox. q̄n nemo potest o
perari. Hinc et p̄pha date inq̄t dño deo nro gloriā anteq̄m cō
tenebrescat idest anteq̄m mors eterna p̄ueniat. In hac vita dū
estis deū p peitēciā glorificate. Ad huc i hoc seculo peitē
ciam opantibz dei misericordia sbuenit. In futuro aut iam nō
opamur. s̄ rationē nroy opēz ponim⁹. Per id q̄ deterioratur
plexq̄ inq̄ p qd̄ p peitēciā dei spaciū accipiūt emendādi. q̄a
illi mora viuēdi nō utunt̄ ad peitēciā. s̄ ad peccandi vsurpāt
audaciā. A malo aut indeteri⁹ vadit. q̄ temp⁹ sibi ad penitens
dum indultū ad libertatē prauī opis vertit. festinare debz ad
dñm penitendo vnusquisq̄ dū potest. ne si dū potest noluerit
cū tarde solueit om̄ino nō possit. Proinde p̄pha ait. Querite
dñm dū inuenire p̄. muocate eū dū p̄e ē. Et vbi inuenire p̄
nisi i hac vita. in q̄ eciā 7 p̄e est om̄ibz muocantibz se. Nā tūc
iam longe erit q̄n dixit ite i ignē eternū. Modo aut nō videē
et p̄e est tūc videbit̄ 7 p̄e nō erit. q̄a 7 videri poterit et nō
poterit inueniri. Si q̄n quisq̄ peccare potest penitet. vitam q̄
suā viuens ab om̄i crimine corrigit nō dubiū qd̄ moriens ad e
ternā trāseat req̄em. Qui aut p̄ue viuendo peitēciā i mortis

agit periculo sicut eius damnatio incerta est. sic remissio dubia. Qui ergo cupit certus esse in morte de indulgentia sanus peniteat. sanus perpetrata facinora defleat. Sunt qui penitentibus securitatem cito pollicentur quibus bene per prophetam dicitur. Curant contritionem filie populi mei cum ignominia dicentes pax et non est pax. Cum ignominia igitur curat contritionem. qui peccanti et non legitime penitenti permittit securitatem. Unde et sequitur. Confusi sunt. qui abhominatores fecerunt id est confusi sunt non penitendo sed penas luendo. Aliter enim confuditur coram iudice reus dum plectitur. atque aliter quam de malo ope erubescens corrigitur. Ille enim quia reprehensus est confuditur. iste quia se malum fecisse memoratur. Quamvis per penitentiam propitiatio peccatorum sit. sine metu tamen homo esse non debet quia penitentis satisfactio diuino tantum pensatur iudicio non humano. Proinde quia miseratio dei occulta est sine intermissione flere necesse est. Neque enim unquam oportet penitentem habere de peccatis securitatem. Nam securitas negligenciam parit. negligencia autem sepe incautum ad vicia transacta reducat. Dum per penitentiam expulsa fuerint ab homine vicia. Si forte post hoc intercedente securitate quibus culpa subrepsit defestim delectationes pristinae vicioz mentem audivit inreput. pulsatesque hominum in consuetis opibus quibus propter hunc. ita ut sint nouissima illius peiora prioribus.

De desperatione peccantium Capitulum. xiiii

Non per locorum spacia sed per affectum bonum uel malum iterum receditur uel a deo. Neque enim gressu pedum sed gressu operum uel morum elongamur uel propinquamus ad deum. Perpetrare flagitium aliquid mors anime est. contemnere penitentiam et permanere in culpa. descendere in infernum post mortem est. Ergo peccare ad mortem pertinet. desperare in infernum descendere. Unde et scriptura ait. impius dum in profundum malorum uenit contemnit. Sepe diabolus eos quos uerti ad penitentiam aspiciat immanitate scelestorum percussos ad desperationem deducit. ut subtrahente spe uenie trahat in diffidenciam quos non potuit retinere perseverantes in culpa. Sed penitentes peruidere debet callidas contra se hostis insidias. sic quod dei iusticiam metuat. ut tamen quomuis in magnis sceleribus de misericordia eius confidat. Amplius letatur deus de anima desperata et aliquando uersa. quam de ea que nunquam extitit perditam. sicut de prodigo filio qui mortuus fuerat et reuixit perierat et inuentus est. De cuius regressu magnus fit

23

29

gaudiū p̄ri nō aliter coram deo ⁊ angelis copiosius eē gaudiū
de eo q̄ a periculo liberat̄ q̄m de eo q̄ nunq̄ nouit̄ p̄ci piculū
Quāto enī ⁊ tristat̄ res pdita. tāto magis letificat̄ si fuit̄ muē
ta. Sicut in euāgelio pastor ille exultat. q̄ pditam ouem muē
tam hūmeis suis gaudēs reportat. Null⁹ desperare debz remā
eciā si circa finē uite ad penitēciā dūtat̄. Vnū quēq̄ enī de⁹ de
suo fine nō de vita p̄terita iudicat. hoc quippe ⁊ legis testimo
nio edocet̄ qd̄ homo de suo extremo iustificat̄ q̄n p̄ asini p̄mo ⁊
genito ouem iussit offerri. hoc est immūdiā uite poris mutā
dam p̄ innocēciā boni finis. Vñ ⁊ cauda iubet̄ offerri inhōstiā.
idest vita extrema in penitēciā. Multi supna resperfi grā i ex
tremis suis ad deū reuertūtur p̄ penitēciā. ⁊ quecūq̄ mala ges
serunt quotidianis fletibz purgāt. atz in bonis factis mala ge
sta cōmutāt. Quibz iuste totū qd̄ deliquērāt ignoscūt. q̄a ipi qd̄
male gesserūt penitēdo cognoscūt. In vita hominis finis querēs
dus est. q̄m de⁹ nō respicit̄ q̄les antea vixim⁹. s; q̄les circa vi
te finē erim⁹

De hīs q̄ a dō deserūtur

Ca^m. xv.

Deserente deo nullū penitere. deo respiciēte sua vnū
quēq̄ facta vidē ⁊ plāgē ⁊ vñ cecidit cogitare. Non
nulli aut̄ ita despiciunt̄ a deo ut deplorare mala sua nō
possint eciā si velint. Cōsilio immūdoz spūum h̄ ē. q̄a ipis nega
tum ē post p̄uaricacōez regredi ad iusticiā. obserare aditū pe
nitēcie homibz cupiūt ne uel ipi reuertātur ad deū. eosq̄ soci
os impdicione habere ⁊ tēdūt. Quibuscūq̄ fraudibz insistētes
ut aut deserātur a deo aut flagelli immanitate desperēt. In
gemi. cēdū est iugiter ⁊ posposita securitate lugēdū ne dei se
creto ⁊ iusto iudicio deserat̄ homo. ⁊ pdēd⁹ i potestate demo
num relinq̄tur. Nam reuera q̄m d̄s deserit demones suscipiūt
Dominici ⁊ emptores p̄cepti. statim ut aūtunt̄ a deo a maliz
nis spiritibz occupātur a quibz eciā ut mala faciāt psuadētur
Hinc est illud p̄pheticū inimicos dei p̄sequūtur tenebre. q̄ in
telligunt̄ demones. Vñ ⁊ in psalmo legit̄ immissiones p̄ ange
los malos. Quidā reproboz i potestate demonū occulto dei
iudicio ⁊ iustissimo redigunt̄ p̄saia testate. Ipe misit eis fortē
et man⁹ ei⁹ diuisit eis eā in mēsura. usq̄ meternū possidebunt
eā. Quidā electoz dimittūtur diuina iusticia incidere i errore
peccati. s; tñ miseratione eius reducti denuo conuertuntur.

De talibus enim per prophetam dominus loquitur. Et dimisi eum et re-
dixi eum et reddidi ei solacionem. Nonnunquam etiam reuertens deus
ad hominem quem deseruerat. rursus affligens visitat. et per lamen-
ta lacrimarum ac penitencie afflictionem a peccatis expurgat dicente
Iob ad deum. Propter superbiam inquit quam leuam capies me. reuulsusque
mirabiliter me crucias. Reuertens enim deus hominem cruciat quoniam
quem peccantem deseruerat flagellando iterum visitat. Malis actibus
contra nos amplius celestem iracundiam nequaquam puocare debe-
mus quin potius si penitentem digna deo acta gesserimus. seueris-
tatem eius in clementiam commutabimus. Nam ille qui nos malos tol-
lerat non dubium est quod diuis clementer ignoscat. Nam quod seruat
nobis tempus penitencie ut non simul morte obruamur preci-
piti. sed de loco satisfactionis. hoc totum de dei procedit clemen-
tia. ut nos non daret crudelis sed expectet ad penitentiam pacietur

De hiis qui ad delictum post lacrimas reuertuntur. Cap. xvi

Irrisor est non penitens qui ad huc agit quod penitet. nec vi-
detur deum poscere subditus sed subsannare superbus. Canis re-
uersus ad vomitum. est penitens ad peccatum. Multi enim lacri-
mas indefinenter fundunt et peccare non desinunt. Quosdam acci-
pere lacrimas ad penitentiam et effectum penitencie non habere quia
in constantia mentis nunc recordacione peccati lacrimas fundunt. nunc
vero reuiuiscencie usu ea que fluxerunt iterando committunt. Qui et per-
terita vult plangere et actionibus secularibus incubare. iste mun-
dacorum non habet quoniam adhuc agit quod penitendo deflere possit. Ysa-
ias peccatoribus dicit. Lauamini. mundi estote. lauat itaque et mundus
est. qui perterita plangit et fletum iterum non admittit. lauatur
et non est mundus qui plangit que gessit nec deserit. et post lacrimas
ea que fleuerat repetit. Sic denique et alibi aiaz penitentem atque iterum
delinquentem sermo diuini increpat dicens Quam vilis es facta mi-
seris iteras vias tuas. Quisquis ergo culpas perteritas plorat. hunc
necesse est modum teneat. ut sic admissa defleat ne iterum fletum com-
mittat. Ve michi misero ysidoro qui et penitere retroacto ne-
gligo. et adhuc penitentia committo. De peccato

D Vobis modis peccatum committit id est Cap. xvii
aut vi cupiditatis aut metu timoris id est dum vel quisque
vult adipisci quod cupit. vel timet ne incurrat quod metuit.
Quatuor modis committit peccatum in corde. quatuor perperat ex ope.

24
23

2)

Perpetratur corde suggestione demonū. delectacione carnis
ofensione mētis. defensione elacionis. Comittit̄ ope. nūc latent̄
nūc palā. nūc asuetudine. nūc desperatione. Istis ergo gradi
bus ⁊ corde delinq̄tur et ope malicia ꝑpetrat̄. Tribus modis
peccatū gerit̄. hoc ē ignorācia infirmitate industria periculo.
aut penay diuisio. Ignorācie nāq̄ mō peccauit ī paradiso eua
sicut ap̄tus ait. Vir nō ē seduct⁹. mulier aut̄ seducta ī ꝑuas
ricacione fuit. Ergo eua peccauit ignorācia. Adam vero indu
stria. q̄a nō seduct⁹ s̄ sciens prudēsꝑ peccauit. Qui vero sedu
citur. quid ofenciat euidēter ignorat. De infirmitate aut̄ ꝑe
trus deliq̄t q̄n ad metū interrogātis ancille x̄pm negauit.
Dñ ⁊ post peccatū amarissime fleuit. Grauius est infirmitate
quā ignorācia quēq̄ delinq̄re grauiusꝑ industria q̄m infirmis
tate ꝑctōre. Industria nāq̄ peccat q̄ studio ac deliberacione
mentis malū agit. Infirmitate aut̄ q̄ casu uel ꝑcipitacōe de
linq̄t. Nequ⁹ aut̄ ⁊ de industria peccant. q̄ nō solū nō bene
uiuunt. s̄ adhuc et bñ uiuētes si possunt a veritate diūtunt.
Sunt em̄ q̄ ignorāter peccāt. ⁊ sūt q̄ sciēter. Sūt etiā ⁊ q̄ pro
ignorācie excusacione scire nolūt. ut mīm⁹ culpabiles habeā
tur. q̄ tñ seipos nō muniūt. s̄ magis decipiūt. Nescire em̄ sim
pliciter ad ignorāciā ꝑtinz noluisse vero scire ad cōtumacē su
pbiā. Volūtate q̄ꝑe ꝑꝑri dñi uelle nescire. q̄d aliud ē q̄ dñm
supbiēdo atēꝑncre. Memo igit̄ se de ignorācia excuset q̄a d̄s nō
solū eos iudicat q̄ a cognicōe sua reūtūtur. s̄ etiā ⁊ illos q̄ ne
scierūt testate eodē dño ꝑ ꝑꝑhaz Disp̄dā inq̄t hoies a facie ter
re. et eos q̄ autūtur post tergū dñi. ⁊ q̄ nō quesierūt dñm. nec
inuestigauerūt eū. Et psalm⁹. Effūde inq̄t irā tuā ī gētes q̄
te nō nouerūt

De leuioꝛibꝫ peccatis

Ca^m. xviii

QUiti vitā sine crimine habere possunt sine peccato nō
possunt. Nam q̄muis ī h̄ seculo magna iusticie q̄sq̄ cla
ritate resplēdeat nūq̄ tamē pur⁹ ꝑctōꝛ sordibꝫ carz
Iohāne ap̄to attestāte q̄ dicit. Si dixerim⁹ q̄ peccatū nō ha
beam⁹ ip̄i nos seducim⁹. Et veritas ī nobis nō est. Quedā sūt
facta peccati similia. s̄ si bono aīo fiāt nō sunt ꝑcfa. utpote
potestas. si nō ꝑlciscēdi cupiditate. s̄ magis corrigēdi studio
ꝑlciscat̄ ī reū. Itē sunt ꝑcfa leuia q̄ ab incipiētibꝫ quōtidia
na satisfactione purgātur q̄ tñ a ꝑfectis uiris uelud magna

crimina euitantur. Quid aut homines de magnis sceleribus agere debent quoniam etiam perfecti leuia queque delicta que grauissima lugent. Non solum graua. sed et leuia sunt cauenda peccata. Multa enim leuia unum grade efficiunt. sicut ex piuis solent et minimis guttis immensa flumina crescere. Numerositas enim in unum coacta exnudat et efficit copiam. Peccata que incipientibus leuia sunt perfectis uiris graua sunt. Tanto enim maius cognoscitur esse peccatum. quanto maior que peccatum habet. Crescit enim delicti cumulus iuxta ordinem meritorum. et sepe quod minoribus ignoscitur maioribus imputatur.

De grauioribus peccatis Capitulum. xix.

Experimento minorum peccatorum maiora committuntur peccata ut durius feriantur pro magnis sceleribus. qui de paruis corrigi noluerunt. Iudicio aut diuino in reatum nequorem labuntur. que distringuntur minorum sua facta detinent. Multi a crimine in crimine corruunt quia dei cognitionem habentes timorem eius negligunt. et que nouerunt prescientiam per actionem non uenerunt. Ideo que cecidit diuino iudicio punienda committit. et in penam commissi facinoris. facinorosius addit. Sepe peccatum alterius peccati causa est quod cum committit aliud ex ipso que sua soboles oritur sicut fieri solent nasci libidinem ex nimia uentris ingluuie. Pena uero peccati peccatum admittit. quoniam pro merito cuiusque peccati deo deserente. in aliud peccatum detinetur itur de quo amplius que admisit sordidet. Ergo precedens peccatum causa est sequentis peccati. sequens uero peccatum pena est precedentis delicti. Precedentia itaque peccata sequentium sunt criminum causa. ut illa que sequuntur sint precedentium pena. Precedentium peccatorum pena ipsa uocat induratio. ueniens de diuina iusticia. Hinc est que ait propheta In durasti cor nram ne timere te. Neque enim dum quicumque iusti sunt a deo impelluntur ut iniqui fiant. Sed dum iniqui iam sunt induratur ut deteriores existant sicut et apostolus dicit. Quoniam ueritate dei non receperunt ut salui fierent immisit illis deus spiritum erroris. et facit ergo deus quosdam peccare. sed in quibus iam talia peccata precesserunt. ut iusto iudicio eorum mereantur in deterius ire. Talia quippe peccata precedentibus aliis peccatis plabuntur in penam peccati. Quedam de ira dei ueniunt peccata. que pro merito aliorum committuntur peccatorum. Unde et propheta ecce inquit tu iratus es et nos peccauimus. in ipsis fuimus semper. tamquam si diceret. Quia semper in peccatis fuimus. iratus es ut deterius peccaremus. Quid enim sit ira dei mereri quod uero puocare prudens lector debet scire

29
25
Gravior nāq̄ est ira q̄ puocat quā ea q̄ merēt. Nam meremur
qn̄ ignorādo peccam⁹ puocam⁹ qn̄ scim⁹ bonū facere nec so-
lum⁹. Nūc irā dei dū uiuim⁹ vitare possum⁹. Timeam⁹ ergo
ne veniēte illo terrore iudicij sentiri possit vitari nō possit

De manifestis occultisq̄ peccatis Ca^m. xx.

Maius ē culpe manifeste qm̄ occulte peccare. Dupli-
citer em̄ reus ē q̄ apte delinq̄t. q̄a et agit et docet. De
talib⁹ ysaias dicit. Et p̄c̄a sua q̄i sodoma p̄dicauerūt.
nec abscondērūt. Multi em̄ publice delinquētes sine vllō pō-
dere sua flagicia p̄dicant. nec vlla vtun̄t sceleris xrecundia
Quedā em̄ iam iusticie porcio est iniquitatē suā hoīez abscondē-
et in semetip̄o de p̄c̄is pp̄riis erubescē. P̄c̄m pp̄etra ē crimen
est. p̄c̄m p̄dicare clamor est. De quo etiā dicit ap̄lus. Et cla-
mor auferat̄ a nobis. cū om̄i malicia. idest cū ip̄is p̄c̄is. ex eo
ip̄o q̄ quisq̄ p̄c̄m qd̄ agit nō abscondit iudicij iā eē iudiciū q̄a
nō erubescit nisi de d̄iciēcie reatu. Ergo ⁊ hec ip̄o qd̄ q̄sq̄ de fa-
cto suo erube. cit ip̄e iā iudex ē De p̄c̄i amore Ca^m. xxi.

Aliud est nō peccare amore dilectōis dei. aliud timore
supplicij. Qui em̄ amore caritatis dei nō peccat. hōies
scit omne malū amplectēdo iusticie bonū nec eū dele-
ctat p̄c̄m. etiā si sceleris impuritas pmittat̄. Qui x̄ro sola pe-
na supplicij in se vicia reprimat. quāuis nō expleat opus p̄c̄i.
vuit tñ̄ i eo solūtas peccādi. Dolz q̄ sibi illicitū qd̄ lex p̄hibe-
re dimoscit̄. Ille ḡ mercedē boni opis et iusticie p̄miū pcipit q̄
amādo iusticiā facit. nō is q̄ eā solo metu penay multus custo-
dit. Quidā ⁊ diligūt p̄c̄m ⁊ faciūt. qdā diligūt tñ̄ ⁊ nō faci-
unt. Pleriq̄ x̄ro faciūt tñ̄ ⁊ nō diligūt. Nonnulli p̄c̄m non
faciūt ⁊ tñ̄ iusticiā odiūt. Graui⁹ aut̄ peccat q̄ nō solū p̄c̄m
diligit s; ⁊ facit. qm̄ qui nō facit ⁊ diligit grauiusq̄ interdum
q̄ diligit. ⁊ nō facit qm̄ q̄ facit ⁊ odit. Grauiissimū ē nō solū fa-
cere s; ⁊ diligere p̄c̄m. Nam sūt qdā qui d̄festim p̄ acto flagi-
cio d̄fūdunt ⁊ sūt q̄ nō solū nō dolēt gessisse malū. s; etiā de ip̄o
malo ope glorian̄. Sic q̄ ad cōpacōez male fit deteri⁹. dū de
vicijs ḡtulātes extollunt̄ i penis De talib⁹ ait salomon q̄ letāt̄
cū male fecerint ⁊ exultāt i rebo pessimis De peccandī ne

Interdū mali sum⁹. necessitate cessitate Ca^m. xxij
pocaus nō volūate existim⁹. Vertēda est aut̄ necessitas mali

in solūtate boni. Pleriq; nō solūtate s; sola necessitate peccāt
ptimescētes tpalem inopiā. Et dū pntis seculi necessitatē re-
fugiūt a futuris bonis puant. Itē nōnulli pcfm volūtate nō
necessitate cōmittūt nullaq; coacti inopia existūt iniq;. s; tā-
tū g̃tis cupiūt eē mali. Neq; em̃ ipaz rem amāt quā appetūt s;
ipa tm̃ pcfi m̃licia delectant̃ De pcfi consuetudine.

Melius ē pcfm cauere q̃ emēdare. facili⁹ Ca^m. xxiii.
em̃ resistim⁹ hosti q̃ nō dū victi sum⁹ qm̃ ei a q̃ iam su-
pati ac deuicti cognoscimur. Omne peccatū anteqm̃
admittat̃ ampli⁹ ptimescit̃. quāuis aut̃ g̃ue sit. dū in vsū vene-
rit leue existimat̃ sine ullo metu dimittit̃. Istis fomitib; q̃i q;
busōa calefcit om̃e pcfm. Cogitacio nāq; p̃ua delectacōez pa-
rit delectacio osensū. Cōsensio actionē. actio osuetudinē. Cō-
suetudo necessitatē. Sicq; hñs vinculis hō implicat⁹ quadam
catena vicioz tenet̃ astrict⁹. ita ut ab ea auelli nequaquā valeat.
nisi diuina gr̃a manū iacentis ap̃hēdat. Peccatū admittē
cadere est imputeū. osuetudinē ṽro peccādi facē os putci ē
coangustari ne is q̃ cecidit valeat exire. Si interdū eciā tales
de⁹ liberat. dū eoz desperacionē ad dūsiōnē libertatis cōmu-
tat. Ipō em̃ miserate pcfm dimittunt̃. q̃ p̃tegēte fit. ne i d̃te-
rius peccādo eāt. Meq;simū ē peccare. p̃ius ē peccādi osuetu-
dinē facere. Ab illo facile ab hoc cū labore resurgit̃. dū male
cōsuetudini repugnat̃. Male agēdi cōsuetudinē recessum esse
p̃pheta asserit in profūdū. cui⁹ vsū q̃si q̃dam lege homo tenet̃
astrict⁹. ut eciā quādo nō vult peccatū cōmittat. A lapsu ve-
ro cito resurgē nō est in profūdū ire. Ap̃lus legē peccati di-
cit eē in mēbris ñris. que lex osuetudo est. quā peccādo cōcipi-
mus. ⁊ nō ab ea cū volum⁹ discedim⁹. q̃a iā necessitatis vincu-
lo p̃ cōsuetudinē retinemur. Multū veri amor agit in homine s;
resultat causa mali osuetudis lege. Bene aut̃ audacter p̃ bona
osciēcia exultat. q̃ valēter in se rep̃mit qd̃ insolēter impugnat
frequēter peccare cauēdū ē. nam h̃ ipm̃ qd̃ de malo ñro p̃lex-
q; deus nobis salutem operatur. quanto mirabile est tanto per-
rarum est. Propterea metuendum est cōfidere ita saluari ne
forte dum expectamus a vicijs sanari et vicia multiplicem⁹.
et salutem non adipiscamur. Ergo studeamus aut non cade-
re. aut cito dūsi a lapsu osurgere. Omnino peccare cauēdū est.

Quod si humana fragilitate peccatum sibi precepit. confestim eum cor-
rigendum quod nequiter sentit commissum Cito enim corrigitur culpa que
cito cognoscitur. tardius autem sanatur vulnus quod iam putrescentibus
membris longo post tempore curacionibus adhibetur. Iteracio peccati
gravior est si morbo super morbum veniat sicut si ymber super ymbrem
occurrat. Mora peccandi immunitatem facit sceleris. Unde et propheta
De iniquitate que trahitis iniquitatem in fomiculis vanitatis et que vinculum
plaustrum peccati. Trahere est enim iniquitatem moram facere in iniquitate
Unde et psalmus plangauerunt iniquitates suas dominus iustus cecidit
cervices peccatorum.

De peccati recordacione Capitulo. xxiii.

Bonus est homini semper ante oculos propria adhibere delicta
secundum psalmi sententiam. Et peccatum meum ante me est semper.
Sicut enim non oportet remissioni peccati affectu. sic semper ne-
cesse est unquam suum indeflendo commemoracione peccati. Apud iu-
stum recordacio peccati. facit tedium animi Qui autem luxurie et cu-
piditati sediti sunt otumaci superbia. etiam de ipso peccati opere gloriantur.
Seruo dei tanta recordacio esse debet peccati. ut ea que gessit super
lacrimas confiteatur. Unde et psalmus dicit. Confusus sum in erumna dum
configitur anima. peccatum meum cognitum tibi feci. Et dixi. pronunciamus
bo aduersum me in iusticias meas domino. Super enim dixerat. Quam ta-
cua hoc est non sum confessus. Inueterauerunt ossa mea dum clamarem
quotidie. Quid ergo tacuisse se penitentem nisi confessionem peccatorum. Quid
clamasse se dolet nisi defensionem malorum. Qui ergo peccatorum suorum de-
fensor extitit. necesse est ut penitendo accuset quod superbiens praue
admisit etiam.

De cogitacione Capitulo. xxv.

Dipartita est causa peccandi. id est operis et cogitacionis
quorum unum iniquitas dicitur quod opere geritur. aliud iniusticia
quod cogitacione admittitur. Prius autem actio refecunda est
Postea cogitacio. Prius propria opera postmodum desideria. Vicissim
autem et a cogitacione opera procedunt et ab opere cogitacio nascitur. quoniam
uis et si ab opere malo quousque vacet. profolius tamen proprie cogitacionis ma-
licia non erit innocens. Unde et dominus per ysaiam. Auferte inquit malum
cogitacionum nostrarum ab oculis meis. Non enim solum factis sed et cogi-
tacionibus delinquimus. si eis illicite occurreribus delectemur. Sic
vipera a filiis in utero positis lacerata pimitur. ita nos cogitacio-
nes nostre intra nos enutrite occidunt et accepto interitus vipio ve-
neno consumunt. aiazque nostras crudeli vulnere pimitur Non est arbitrium

nostri cogitacões p̄ue suggestiōis p̄uenire. iacē aut̄ i aīo cogitacōez n̄re attinet solūtati. Illud ḡ ad culpā nō redigitur illud culpe p̄prie imputat̄. Nam cogitacōes illicitas occurrē demonū est. cogitacōibz oblectari p̄s̄is n̄r̄m ē. P̄lexq; fieri solet ut immūde corpaliū rez sp̄s q̄s didicim⁹ n̄ris mētibz opponatur ⁊ nolētes eas cogitem⁹. Quācūq; ab eis aciē mētis aut̄ tē nitim̄. tāto ille se magis aīo ingerūt obscenisq; nob motibz obrepūt. Sed fit h̄ p̄ addicione mortali. q̄m meruit p̄m⁹ hō in penā sui p̄c̄i. Dū vnusquisq; diuina illuminacōe p̄uenit̄. statim molestis turpiū cogitacōnū pulsā. Sed dei suus iudicio timoris dei eaz tēptam̄ta a semetip̄o reicit bonisq; cōtra obiectis cogitacōibz turpes a se repellit. Magna obseruācia circa corā ē custodiā adhibere q̄a aut bone aut male rei ibi cōsistit origo. Nam sicut scriptū est ex corde exeūt cogitacōes male. Adoq; si p̄us p̄ue cogitacōi resistim⁹. in lapsū opis nō incurrimus. Nō ē timēdū si bona malaq; i cogitacōe remiāt. h̄ magis gloriādū est. si mēs mala a bonis intellectu racōis discernat. Itē nichil iuuat q̄ inter bonū ⁊ malū sensu prudēciōri discernim⁹. nisi ope aut̄ m̄la cogitata caueam⁹ aut bona intellecta facimus.

De sciencia Ca^m.xxvi.

Humana addicio dū diuisis viciōsitatibz mētē turbat ⁊ iā aīn penas gehēne p̄ incognitū aīe appetitū iā penas sciēcie patit̄. Oīa fugere poterit hō p̄ter cor suū. Nō em̄ potest a se quisq; recedē. Vbi cūq; em̄ abierit reat⁹ sui sciencia illū nō derelinq̄t. Quāuis humana iudicia s̄bter fugiat om̄is q̄ male agit iudiciū t̄n sciēcie sue effugē nō potest. Mā et si aliis celat qd̄ agit sibi t̄n celare nō potest q̄ plene nouit malū eē q̄ gessit. Duplex fit ḡ in eo iudiciū. q̄a ⁊ hic sue sciēcie reatu punit̄. et illic p̄petuali pena damnabit̄. Ad hoc em̄ significat abyssus abyssum inuocat in voce catharacthay. Abyssus em̄ abyssum inuocare est de iudicio sue sciēcie ire ad iudicium damnacōis p̄petue. In voce catharacthay idem in p̄dicacione factōz

De intencione mētis Ca^m.xxvii.

Oculus hominis intencio opis ei⁹ ē. Si ergo intencio eius bona est. et op⁹ intencōis ip̄ius bonū est. Alioquin̄ m̄le intencōis op⁹ etiā si bonū i factis appareat. bonū t̄n iā nō est. qm̄ ex sua intencōe a. p̄bat̄ bonū aut reprobāt̄ indignū

Bona ē g̃ intēcio q̃ ppter d̃m ē. mala vero q̃ p terreno lucro aut
 vana gloria ē. Qui op⁹ bonū bona intēcone nō faciūt. p hoc
 magis cecātur ope per q̃ illuminari potuerūt. Vnusquisq̃ bo
 num op⁹ qd̃ agit intēcone bona agit. qm̃ p male intencione
 plex⁹ opus bonū qd̃ agim⁹ pdim⁹ ⁊ min⁹ a culpa vacuamur
 Sepe q̃ apud hominū iudicia bona patēt apud examē diligē
 tissimū ⁊ acutissimū iudicis reproba detegūtur. Ideoq̃ om̃is sc̃us
 verratur ne forte bonū qd̃ agit. p aliq̃ animi intēcone in oculis
 dei reprobum sit

De sensib⁹ carnis Ca^m. xxviii

P Er sensus carnis morbo incepit mētis vnde ⁊ p pphaz
 dñs dicit. Om̃es cogitacōes terre ab aqlone veniēt
 et ponet vnusquisq̃ soliu suū in introitu portay iherlm
 Regna aqlonis vicia sūt q̃ sedes suas i portis ponūt. qm̃ p sens
 sus carnis labem anime ingerūt. idēq̃ i ip̃is portis idēst i ip̃is
 sensib⁹ regnāt. Neq̃ em̃ aliude peccam⁹ nisi vidēdo audiēdo ad
 trectādo gustādo atq̃ tāgendo. Vñ ⁊ alias dicit Intrauit mor⁹
 p fenestras nostras ⁊ alibi ⁊ extranei ingrediebantur p portas
 eius. ⁊ sup iherusalē mittebāt sortē. Extraneos q̃ppe immūdos
 eē spūs q̃ tāq̃ p portas ita p sensus carnis aiaz irrepūt ⁊ eā il
 lecebrādo deumcūt

De sermone Ca^m. xxix.

Q Vm quedā pua vicioy sba nō euitam⁹ in magno lin
 gue. plabimur crimie. et dū facta qdam nō gūia libere
 ac sine metu cōmittim⁹. ad pociora scelera. ⁊ horrenda
 peccandi dsuetudme labimur. Sicut plex⁹ multiloqoy stul
 ticia reprehēdit ita rursū nimis tacēciū vicia denotant. Illi
 em̃ satis laxādo linguā in leuitatis vicio defluūt. isti nimis reci
 tendo ab vtilitate torpescūt. Impiti sicut loq̃ nesciūt ita ta
 cere nō possunt. Mēte em̃ ineruditi ore loq̃ces sbis p̃strepūt
 et sensu nichil dicūt. Sicut falsitas crimē aproficiētib⁹ pti
 mescit. ita ociosa sba a pfectis viris vitātur. Nam sicut ait
 quidā. p ocioso sbo ratio punit. p smone iniusto pena exol
 uitur. Vani smones in oro xp̃iani eē nō debēt Nam sicut ma
 los mores bona colloqa corrigūt. ita p̃ua colloqa bonos mo
 res corūpunt Custodia ori ponit dū quisq̃ nō se iustū. s̃ quod
 magis vex est p̃forē fatetur. Manum sup os ponit. q̃ bonis
 operib⁹ lingue excessum opit. Manū super os ponit qui male
 locucionis culpas bone actionis velamine tegit. Loquensq̃

ad dñm ptinent nec faciēs. et si inutilis sibi est. audientibz tñ
pdest. Qui de sapiēcia se laudari affectāt loquētē pphaz attē
dant. Ve q sapiētes estis in oculis vris. ⁊ corā nobismetipos
prudētes. Recte ex sentēcia dicit. q verā sapiēciā gustu inter
ni saporis sentit. Ascenciēdo em sentēcia dicit ac p hoc arrogā
tes q sine humilitate dicūt de sola sciēcia dicūt nō de sentēcia
Ille em sapit q recte et scdm deū sapit. In suā dicūt stume
liam doctores. si dū sint ab eis dicta sapiēter nimiū tñ eloquē
ter. horret em sapiēcia spm eoy. sboz ambitu ac fuco mūdial
lis eloquēcie inflatis smonibz p ornatū. Quidā curiose dele
ctant audire quoslibet sapientes nō ut veritatē ab eis qrant
sed ut facundiā sermonis eoy agnoscant more poetay. qui ma
gis cōposicionem verbox quā sentenciam veritatis sequunt.
Qui bonum sine caritate dicit tāq es aut cimbalum sonū fas
cit alijs. ipe tamē sibi manet insensibilis. Quadrimoda est di
cendi ratio. qua puidēdum est. quid cui quando uel quomodo
aliqd proferatur. Item quadrimoda est dicēdi ratio. qua aut
bene scenciēdo quid bene pferē. aut nil scenciēdo nil dicit. aut
pax scenciēdo loqitas sola ostētat. aut optime scenciēdo nō ele
gāter pferitur qd intelligit. Itē qdripta ē loquēdi ratio q
uel bonū bñ. vel malū male. seu bonū male. aut malū bñ profer
tur. Bonū qpe bene loqitur q ea q recta sūt humiliter annū
ciare videtur. Malū male loqitur q qtlbz flagiciū psuadē co
natur. bonū male loqitur q qdcūq rectū arroganter pdicare
sentit. Malū bene loqitur q aliqd narrādo viciū detestat. ut ab
eo homies aūtant. Corde bñ loqitur q veritatē nō simulat. Ore
bñ loqitur. q veritatē annūciat. factis bñ loqitur q alios bo
nis exemplis edificat. Corde male loquit q interi⁹ cogitacōez
noxias meditat ⁊ cogitat. Lingua male loquit q p eo qd mas
le agit flagellat ⁊ murmurat. factis male loqitur qui male vi
uendo exemplis suis alios ad male viuendū informat. Semel
bene loquitur qui se penitendo redarguit. Bis bene loquitur
qui bene viuendo et alios instruit. Semel male loquit qui post
viciū cito non corrigitur. Bis male loquitur. q et male co
gitat et male refert cogitata. Item bis male loquitur qui et
bonum quod debuit non egit et malum quod non oportebat
admisit. Mali mala respondēt pro bonis. et adūsa p optimis.

28

Boni bona respōdēt. p malis ⁊ prospera p adūsīs. Adūsus cō
uiciū lingue. fortitudo adhibēda ē paciēcie. ut temptacio sibi
que foris impugnat tolerācie stute deuicta discedat. Nō oīs
q̄ patit̄ probra iust⁹ ē s; q̄ p veritate ab alijs innocēs patitur.
Ille t̄mmodo iust⁹ est. Inter vitupacōes lingue ⁊ obprobria
hominū isto se remedia mens iusti corroborat. vt t̄to solidi⁹
in deū figat̄ interi⁹ q̄nto exteri⁹ ab humanis spm̄t̄ sensib⁹ q̄ il
latas sibi otumelias tranq̄llo animo pdit. dolorem cordis a
perit. et virus q̄ feruet ī aīo facile reicit. Vulnera em̄ mentis
aperta cito exalant. clausa nimis exulcerāt. Qui dolorē iniurie
clauso pectore tegit. q̄nto ampli⁹ p silēciū linguā p̄mit. tanto
acriore dolorē intrinsecus nutrit. Nō ⁊ vere q̄dam poetarum
gentiliū dixit. Quoq; magis tegit̄. tect⁹ magis estuat ignis.
Cecus em̄ languor vehemēs est ac nimius q̄ tacitū viuit sub
pectore vuln⁹

De mendacio Capitulum xxx.

Mendaces faciūt ut nec vera dicētibus credant. Reddit
em̄ sepe hoīez multa falsitas eciā in veritate suspectū.
Sepe vera p̄mittit q̄ falsa dicitur⁹ est. ut cū p̄mū acq̄
suerit fidē. ad reliq̄ mēdacia audiētes credulos faciat. Mul
tis vident̄ vera eē q̄ falsa sūt ⁊ ido nō ex deo s; ex suo mēdacio
loquunt̄. Nō nūq̄ falsitas veriloquio adiungit̄. ⁊ p̄lexq; a ve
ritate incipit q̄ falsa ofingit latēt sepe venena circūlita melle
verborū ⁊ tādū deceptor veritatē simulat quousq; fallēdo deci
piat. Nō nūq̄ p̄cius ē mēdaciū meditari q̄m loqui. Nā interdū
quīsq; incautū solz ex p̄cipitacōe loq̄ mēdaciū. meditari aut̄ nō
potest nisi p̄ studiū. Graui⁹ ḡ ille ex studio mētiri perhibetur.
quā is q̄ ex p̄cipitacōe sola mētīt̄. Sūope cauēdū est om̄ne mē
daciū q̄muis nō nūq̄ sit aliq̄d mēdaciū genus culpe leuoris si
quisquā p̄ salute hominū mēciat̄. Sed q̄ scriptū est. Os quod
mentis occidit aīaz. ⁊ perdes eos q̄ loquūtur mēdaciū. hoc q̄
mendaciū genus p̄fecti viri sumope fugiūt ut nec vita cuiusli
bet p̄ eoz fallaciā defendat̄. ne sue anime noceāt. Dū p̄stare a
liene carni nitunt̄. q̄m q̄ h̄ ip̄m p̄cti gen⁹ facilime credam⁹ re
laxari. Nam si q̄libz culpa sequēti mercede purgatur. q̄ntoma
gis hec facile abstergit̄ q̄m merces ip̄a cōmittat̄. Multamē
ciuntur multaq; fingūt homines p̄pter hoīm laudē. sicq; fit ut
et isti mēciēdo peāt ⁊ eos q̄s laudāt ad vane gl̄e ruimā pdncāt

Sicut bene sibi cōscius non metuit aliene lingue cōuiciū. ita & qui laudatur ab alio non debet errorem aliene laudis attēdere. sed magis vnusquisq; testimonium cōsciēcie sue q̄rat cui plus ipse p̄sens est quā ille qui eum laudat. Opus em̄ vnusquisq; suum p̄bet ut ait ap̄ls. et tūc in seip̄o tantū quisq; gloriā habebit. id est occulte in sua cōsciēcia nō palā in aliena lingua. Perfecti qui alta radice fūdati sūt et si flamme laudis ac vituperationis ut cūq; q̄i v̄etoz interdū curuētur impulsī fūditi tamē nō deiciunt s; protin̄ firmitate radicis ad se rediūt. Bona mēs ad malū nec p̄m̄is nec terrorib; vincit. Nā iniq; terrorē blandicijs miscēt. ut aut oblectacione quēq; decipiāt aut terroribus frāgāt. Qui laudat i auditorū amore inserit s; si veraciter et non fictē laudetur hoc ē si vera sūt q̄ de illo loquuntur.

De Iuramento Capitulum. xxxi.

Sicut mentire non potest q̄ non loquit̄. sic piurare nō poterit qui iurare nō appetit. Cauēdam igit̄ eē iuracionem nec ea vtendū nisi in sola necessitate. Non ē cōtra dei p̄ceptū iurare. s; dum vsum iurādi facim; p̄m̄ crimē incurrimus. Nūq; ergo iuret. qui periurare timet. Multi dum loquuntur iurare semper delectantur dum oporteat hoc tantum eē in ore. est est. non non. Amplius em̄ qm̄ est. et non est. a malo est. Multi ut fallant periurant ut per fidem sacramēti fidem faciant verbi. sic q; fallendo dum periurant et mentiuntur. hominem incautum decipiunt. Interdum et falsis lacrimis seducti decipimur. et creditur dum plorant quibus credendum non erat. Plerumq; sine iuramento loqui disponimus. sed incredulitate eoz qui non credunt quod dicim; iurare cōpellimur. taliq; necessitate iurādi vsuetudinē facimus. Sūt multi ad credēdū pigri. q̄ nō mouent̄ ad fidē s̄bi. Grauiū aut̄ delinquūt q̄ sibi loquētes iurare cogūt. Quacūq; arte s̄borū q̄sq; iuret. de; tñ q̄ cōsciēcie testis ē ita hoc accipit sicut ille cui iurāt intelligit. Dupliciter aut̄ reus fit q̄ et dei nomen in uanū assumit & pximū dolo capit. Nō ē vsuādū iuramētū quod malum incaute promittitur. veluti si quispiam adultere perpetuam cum ea permanendi fidem polliceat. Tolerabili; est em̄ non implere sacramentum qm̄ permanere instupri flagicio. Iurare est dei illa prouidēcia que statuit nō cōuelli statuta.

29
29
Penitencia aut dei rex mutacio est. no penitere aut. statuta
no reuocare. ut est illud. iurauit dñs et no penitebit eū idest
q̄ iurauit no mutabit De vicijs Capitulum. xxxij

Ascedēs hō a deo statim vicioꝝ tradiť potestati. ut dū
patit̄ infesta vicia. reuertēdo vñ ceciderat resipiscat.
Et si facti toto animi misu otēdūt supare vicia. nec ex
tingunt. qđ agūt hñ qđ nō solū nō odiūt vicia. s; toto ea amore
sectant̄. Satis delicate se palpat qđ vult sine labore vicia supā
re cū de p̄fē lege qm̄ sibi de suiēdo vicijs fecit. sine violēcia do
loris resecati nō possit. Perfēcte renūciat vicio. qđ occasione
eūtat im̄ p̄petrādo p̄fē. Nam si velis tātūdē nō peccare ⁊ da
ta occasione peccauis tu tibi reus ⁊ iudex es. qđ ⁊ cōmissa da
mnas ⁊ damnata cōmittis: Se aut̄ iudice reus est qđ vicia ⁊ ac
cusat ⁊ p̄petrat. Quedā vicia dū nō p̄fēcte vitant̄ suos i se fa
ciunt relabi auctores. Nam si vnū viciū dīstricte viter ⁊ alia
negligātur. inanis labor est. Mō em̄ potest in vni⁹ obfuacone
virtutis fortiter p̄durare. cui⁹ alia vicia dominātur in corde.
Mō nūq̄ hominē sua vicia p̄sequūtur. qđ nimis qđ pus solēdo ea
sibi fecit socia. postea sentit eciā nolēs stimulosa. Mōnulli nō
antea in errore vicioꝝ labūtur. nisi pus interioris racōis p̄dis
derint oculos. Sicuti samson nō antea ab allophilis ad erroris
ligat⁹ est machinam. nisi postq̄ ei sūt lumia oculoꝝ extincta
Quidam vero uegetate mētis racione vicioꝝ supant̄ incurfu.
sicq̄ deinde intēcionē bonoꝝ opoꝝ p̄dunt. sicut rex babilonis
in oculis sedechie pus filios interfecit. ⁊ sic postea oculos ei⁹
euulsiť Ac p̄ hoc post multoꝝ maloꝝ opoꝝ ⁊ s̄uetudinē ⁊ inter
empcionē bonoꝝ perit quorūdam ⁊ racio

Quod ex vicijs vicia ex virtutib⁹ otutes oriunt̄

Signū sic ex p̄fē p̄fē ut dū non Ca^m. xxxij.
euitant̄ parua. incidat̄ i maximis. ⁊ dū defēdunt̄ ad
missa nec lamētant̄. ex flagicio ad supbiā itur. Vñ fit
ut ⁊ duplicati sit c̄riminis reus qđ ⁊ admittit scelera p̄ solūtate
et defēdit ea p̄ otumacie tumorē. Sic vicio viciū gignitur. sic
virt⁹ virtute oapiť. Ex vicio em̄ gignit̄ viciū. sicuti dauid qđ
dum nō euitauit adulteriū p̄petrauit ⁊ homicidiū. Itē virtus
virtute oapiť sicut p̄ veitatē euāgelice p̄dicacōis otutē mar
tirij apli meruerūt. In cordib⁹ seculariter viuenciū muicem

sibi succedūt vicia. ut dum abierit succedat aliud. Iuxta io-
hel pphete testimoniū q̄ ait. Residuū eruce comedit locusta.
et residuū locuste comedit buucus. et residuū bruci comedit
rubigo p̄ id ḡ ista sub vicioꝝ allegoria colligunt. q̄a seq̄tur ex
p̄ḡissemimi ebr̄i 2 flete. Aliquādo vtiliter peccat̄ i minimis vi-
cijs. ut maiora vtili⁹ caueātur. Lege paulū aplm. miora per-
mittētem p̄ca ne maiora p̄petrātur. Veraciter aut̄ sanantur
vicia q̄ stutib⁹ nō vicijs excludūtur. Quorūcūq̄ aut̄ q̄dā latē-
cia vicia tūc apparēt quando ab alijs desinunt

De male vsis virtutibus Capitulum. xxxiij

Interdū 2 male vsē stutes ex se vicia gignūt. Qd̄ fit p̄ immo-
deratū animi appetitū cui nō sufficit qd̄ meruit nisi in d̄ aut lau-
des aut lucra damnāda q̄sierit. Interdū stutes vicia gignūt
dū aliq̄n p̄ tpe oportuno minime relaxant. sic q̄ fit. ut q̄ loco
cōgruo stutes sūt. incōgruo vicia deputētur. veluti si p̄ fr̄is
aduētū canonicū nō saluat̄ ieiuniū. Virtutū igit̄ discrecionē
ab ap̄lo sume. q̄ ad tēp⁹ egit qd̄ agēdū eē oīno p̄hibuit. Itē
q̄dā stutes dū discrecionē nō suāt. i vicia trāseūt. Mā sepe iu-
sticia dū suū modū excedit crudelitatis seuiaciā gignit 2 nimia
pietas dissolucōnē discipline parturit. Et zeli studiū dū plus
est qm̄ oportz in iracūdie viciū trāsit. 2 multa māuetudo. ter-
poris segniciam gignit. Prudentis aut̄ viri discrecio sollerter
p̄spicit. ne bonū intemperāter agat 2 de virtute in viciū trā-
seat. Itē apud quosdā ex stute viciū gignit̄ dū quisq̄ de casti-
tatis 2 abstīnēcie meritis gloriā. Mā et quā elemosinā vane
glorie causa imp̄t̄ ex stute viciū facit. Sed et is q̄ de sapiēcia
arrogāciā habz. et q̄ p̄iusticia p̄miū appetit. 2 q̄ aliqd̄ donum
dei qd̄ meruit i suā laudē d̄tit. aut i malos vsus assumit. pro-
culdubio stutē in viciū trāffert. homines de virtutib⁹ vicia
nutriunt ex quib⁹ pereāt. Atq̄ deus arte potētissima ex nō
vicio stutes format quib⁹ nos ab iniquitate reformet

De simulatis virtutibus Capitulum. xxxv.

Quedam vicia species virtutum preferunt. ideoq̄ per-
niciosius suos sectatores decipiūt. q̄a se s̄uelamine
virtutū tegūt. Mā vicia que statim virtutibus cō-
traria apparent cito dum palam venerint emendātur. Pro-
pter quod sequaces eorum de talibus crimibus erubescunt

29. 30

Carnales autem plerumque per insensibilitatem mentis non agnoscunt virtutum esse culpabile. quod dignum videtur damnatione. Item quodammodo vicia species virtutum esse videtur sed tamen virtutes non sunt. Nam interdum sub prelo iusticie crudelitas agit et putatur esse virtus quod minus est viciu. sicut et remissa segnicies mansuetudo esse creditur et quod agit torpens negligencia putatur agere indulgentia pietatis. Non nunquam etiam virtutem largitatis imitatur viciu. prodigie effusionis. et virtutem parcitatis tristis tenacitas imitatur. et viciu pertinacie absconditur sibi virtute ostentat. Item timor sibi specie obedientie occultatur. et dicitur virtus humilitatis. quod tamen viciu est timoris. Sed et procacitas vocis pro veritatis libertate accipitur. et viciu pro gravitate quietis virtutem imitatur. Pono viciu iniquitatis stultitiam se vult vocari sollicitudinis. Et precipitacionis facilitas feruor boni studii creditur et bene agendi tarditas consilii mora esse videtur. Dum tamen ista sit virtus illa viciu. Tali igitur exemplo vicia species virtutum imitatur. et inde se nonnulli esse iustos confidunt. unde maxime reprobantur. Aptum exemplum vicio. De latronis specie sumitur. Nam sic ex infideli latro. perdit sequitur iter agendo iungit finem. gens se sociu donec decipiat improvisu et dum subito erupit ad exitum latro manifestus ostenditur. ita se miscuit interdum piculose virtutibus vicia quousque omnem boni operis efficaciam in suis visibus rapiant. ut anima que sibi erat placens de stultibus decepta se conspiciat viciis damnalibus. De Appetitu virtutum. Cap. xxxvi.

Ad virtutes difficile consurgimus ad vicia sine labore dilabimur. Ista enim prona. illa ardua sunt. Grades enim sudores appetimur. ut ad celum conscendere valeamus. Quem admodum ad stultitiam tendentes culmen non a summis inchoant sed a modicis. ut sensim ad altiora pertingant. ita et qui dilabuntur ad vicia non statim a magnis criminibus incipiunt sed a modicis adsuescunt et sic in maximis prouent. Sicut paulatim homo a minimis viciis in maximis prouent ita a modicis virtutibus gradatim ad ea que sunt excelsa conscendit. Qui autem inordinata stultes apprehenduntur. cito periclitatur hec est causa in rebus natura ut quecumque velociter ad perfectum tendunt sine dubio celeriter finiantur. Sicut herbe que tanto festinus prouent quanto celerius crescunt. At vero contra arbores alta radice fundate ideo perdurant diu. quia gradatim ad perfectum proueniunt. Nichil potest ad mixto malo agere aliquid bonum.

sed pius est cohibendum a malo. deinde exercendum bonum. Hoc enim
iudicat propheta cum dicit. Quiescite agere puse discite bene facere
Prius vicia extirpanda sunt in homine deinde inserende stutes. Nam
coherere et diungi non potest. veritas cum mendacio. pudor cum pes-
tulancia. fides cum perfidia. castitas cum luxuria. Queda sunt summe
stutes. quedam vero medie. fides spes et caritas summe stutes
sunt. Nam a quibus habentur uti per veraciter habentur. Alie vero
stutes medie sunt. quia ad utilitatem et ad principem prout haberi. si
de his arroganter quisque tumuerit. utpote doctrina ieiunium
castitas. sciencia. siue temporales diuicie. de quibus scilicet et bene operari
possumus et male. Quisquis ex deteriori iam melior esse cepit. ca-
ueat et de acceptis extolli virtutibus. ne grauius per stutes cor-
ruat quam prius ex lapsu vicioz iacebat. Quod deus iustificat ne
itey se de stutibus erigat. quedam ille stutum dona tribuit quodam
retrahit. ut dum mens de his quod habet erigit itey de his quod nequaquam
habere cognoscit humiliet. Quisquis dono celestis gratie inspi-
rat ad stutes erigit si forte moderatis dei manu aliquo adusita-
te reprimat ne de acceptis stutibus attollat. fragili non debet
quia et huiusmodi quod plagis humiliat equanimiter ferre. perculdubio stus-
tis est magne De pugna stutum aduersus vicia Cap. xxxvii

Tunc se viri sancti veracius a vicioz colluione deter-
gunt. Dum ab eis contra singula vicia stutes singule op-
ponunt. Interdum vicia cum stutibus ad utilitatem confli-
gunt. ut ipso certamine uel mens exerceat. uel ab elacosis con-
cursu animus restringat. Aduersus impetum vicioz contrarius stuti-
bus est pugnandum. Contra luxuriam enim cordis est adhibenda mun-
dicia. contra odium dilectio preparanda. contra iracundiam paciencia pro-
ponenda est. Porro contra timorem. fiducia adhibenda est virtus. con-
tra torporem zeli plium. Tristitia quod gaudium. accidie fortitudo. au-
aricie largitas. superbie humilitas opponenda est. sicque singule st-
tutes nascencia contra se vicia repmunt. ac temptacionum motus stute
diuine caritatis extinguunt. libidinem abstinencia domat. Nam quantum
corpore media frangit. tanto melius ab illicito appetitu reuocat.
Aduersus iram tolerancia dimicat. ira autem semetipsum necat. sustinere
autem paciencia victoriam portat. Tristitia merorem spes eter-
ni gaudii superat et que turbata mens de exterioribus afficit dulce
do interioris tranquillitatis limit. Aduersus inuidiam preparat caritas

et adūsus ire incēdia māfuetudinis adhibet trāqllitas. Supbia aut diaboli imitant supbi. adūsus q̄ opponit hūilitas cristi qua humiliant elati. Pncipaliū aut septē vicioꝝ regina et mē supbia est. eadēq̄ septē pncipalia multa de se pturiūt vicia. q̄ ita sibimet q̄dā cognacione iunguntur ut exaltero alter oritur. Sicut pnceps septē vicioꝝ supbia nos eoz potestatibz subdit. ita xps septiformi grā plen⁹. a dominatu vicioꝝ nos eruit. et quos illa addicit septēplici vicio iste liberat septiformis grē dono. De supbia Ca^m. xxxviii

Omnis vicio deteriorē eē supbiā. seu ppter qd a sūmis p̄sōnis et p̄mis assumit. seu qd de ope iusticie et stutis exoriū minusq̄ culpa ei⁹ sentit. luxuria vero carnis idco notabilis om̄ibz est. qm̄ statim p se turpis est. Et tñ pensāte deo supbie minor est. Sed q̄ detinet supbia et nō sentit. labitur carnis luxuria. ut p hāc humiliat⁹ ⁊ a cōfusione surgat ⁊ a supbia. Omnis peccās supbus est. eo q̄ faciēdo vicia atēptu habeat diuina p̄cepta. Recte ḡ iniciū om̄is p̄c̄i supbia. q̄a nisi p̄cesserit mādatoꝝ dei inobediēcia tñsgressionis nō sequeret culpa. Om̄is supbia tāto in imo iacet q̄nto in alto se erigit tantoq̄ pfūdus labit. q̄nto excels⁹ eleuat. q̄ em̄ p p̄riā attollitur supbiā p dei iusticiā inclinat. Qui inflatur supbia. v̄to pascentur. Vñ et p̄pha om̄es inq̄t pastores tuos pascet vent⁹. h̄ est supbo spirit⁹ Qui de suis stutibz supbiunt ex ip̄is iudicādi sūt opibz quibz pro stutibz vtunt. q̄a rem bonā nō bona voluntate faciūt. Mā reuera sine humilitate stus quelibz ⁊ sine stute caritatis in vicio deputat. Merito supbie diabol⁹ a supna b̄itudine corrūt. Qui ḡ de stutibz attollūtur diabolū imitant. et ex inde ḡnius corrūt q̄a de excelso labunt. Supbia sicut origo est oim̄ criminū ita ruina cūctaz stutū. Ip̄a ē em̄ in p̄c̄o p̄ma. ip̄a i oflictu postrema. Nec em̄ p̄ma aut i exordio m̄tem per p̄c̄m p̄sterint. aut nouissime de stutibz eicit. In et om̄iū p̄c̄oz ē maxima. q̄a tā per stutes quā per vicia humanam mentē exterminat. Ibi cadit supbia vbi et nascit ut nō sit superbis aliud culpa aliud pena. s; ip̄a culpa sit illis ⁊ pena. De supbia nascit arrogācia non de arrogācia nascit supbia Nam nisi p̄cesserit occulta elacio m̄tis. nō seq̄tur apta iactācia laudis. Ita ḡ i culpa p̄ponit supbia arrogācie sicut p̄fertur

origine. Plerq; ad elacionis emēdacionē .puidēcia dei aliquo casu nonnulli cadūt .p quo lapsu rēphensi a semetiīps humili- ter sapiant .et de munerib; dei laudari nō appetant .s; laudēt deū a q̄ acceperūt vñ laudari se uolūt . Vtili⁹ est arrogāti in quocūq; vicio labi ⁊ humilē post casū deo fieri qm̄ p elacionem supbire . grauiorēq; ruinā ⁊ damnacionē p supbiā sumere.

De fornicacione

Ca^m . xxxix .

Eculpa supbie plerq; in abhominādā carnis immūdi- ciā itur. Nā aliter pēdet ex altero s; sicut p supbiā mē- tis itur i .pstitucōez libidinis . ita p hūilitatē mentis salua fit castitas carnis . Deus aut nō nūq; deicit occultā mē- tis supbiā p carnis manifestā ruinā . libidinis nasci immūdiā de animi occulta superbia . exemplo primi hominis qui mox ut p supbiā ⁊ tra deū tumuit statim carnis libidinē sensit pudēda operuit . Qua ppter vnusquisq; sue deput; culpe qd̄ cecidit q̄ci- ens libidine vnicūq; q̄a nisi p̄cessiss; latēs supbia non seq̄retur libidinis manifesta ruina . Nō nūq; gemino vicio xp̄ian⁹ a di- abolo appetit ⁊ occulto p̄elacōez ⁊ publico p libidinnē . Sed dū euitat q̄s libidinē cadit i elacōnē . Itē dū incaute declinat elacōnē cadit i libidinē sicq; ex occulto vicio elacōis itur in a- pto libidinis . ⁊ de apto libidinis itur in occulto elacōis . Sed dei fu⁹ discrete utrūq; p̄sans sic cauet libidinē ut nō incur- rat elacionē sic p̄mit elacionē ut nō resoluat animū ad libidi- nē . luxuriosis atq; supbis demones plus fautores existūt . Dū q; inceteris vicis spūs maligni defuiūt hīs tñ maiori famili- aritate iūgunē eisq; ampli⁹ iuxta desideriiū famulant . P̄cipa- liter hīs duob; vicis diabol⁹ hūano generi dñatur . idest per supbiā mētis ⁊ luxuriā carnis . Vñ ⁊ dñs in Iob loquit̄ de dia- bolo dicens . Sub vmbra dormit in secreto talami in locis hu- mentibus . Per calamum enī manis superbia . per loca vero hu- mencia carnis demōstratur luxuria . Per hec enī duo vicia di- abolus humanum possidet genus . vel dum mētem in superbis- am erigit iūel dum per luxuria in carnem corrumpit . Multi lu- xurie subditi sunt et ⁊ tumace supbia de ip̄o luxurie opere glo- riantur . et inde magis elati sunt vnde humiliari debuerunt . Ad cōparacionem mali fit deteri⁹ . qñ nō solū flagicia cōmit- tunt s; ecia de ip̄is flagicis vanitate laudis pditi extollunt .

Sicut scriptū est laudat peccator in desideriis anime sue. Quid enim peius quam infligere miseris gaudere de quibus iam debet copiosius deplorare. libido tunc magis querit dum videtur. Nam sic quidam sapiens ait. Prima fornicationis oculorum tela sunt. Secunda verborum. Sed quae non capit oculis potest verbis resistere. Sufficit natura ubi adhuc liber affectus est quae delectationem refrenat libidinosae suggestionis. Non transit ad consensum libidinis. cito enim resistit operi. quae titillati non accommodat delectationem. Durius impugnatur quae usque ad offensionem et si non usque ad propestrationem temptatur. quoniam is quae sola suggestionem pro peccatione carnis temptamentis sollicitatur. Stimuli carnis quae in paulo excitatione satanae angelo merant ex lege peccati erant. quae in membris hominum de necessitate libidinis habitant. quam reluctante dum in se expugnat proficit. et de infirmitate libidinosae titillationis stultum suscipit gloriosi certamina. Servo dei multa certamina de sua carne mouent. Nam quomuis in amore dei eorum sit in concussa intentione. mens tamen in carne quam exterius gestat interna plura tolerat. Deus autem quae haec ad propestrationem permittit gratia protegente. suos non deserit. Ideo nonnumquam electi lapsu carnali corruunt ut a vicio superbiae quae de stultitia tumet sanantur. Et quae de stultitia effectibus existunt superbi ut cadant carnis vicio humiliantur ut surgant. Antequam proficiat adulterium in opere iam adulterium extat in cogitatione. Ex corde enim primum fornicationes sunt auferende. et non praeput postea in opere. Hinc est quod per prophetam dicitur. Accingite lumbos vestros super verba vestra hoc est in corde libidines refecate quae ad lumbos pertinet. Nam cor sub verberibus est non in lumbis. libidinis immoderata licentia nescit habere modum. Nam dum se viciosus animus inexplenda fornicatione. carnem luxuriantem laxauit. nichilominus ad alia nefanda scelera suadentibus demonibus transit. dumque immoderate metas pudoris excesserit crimine criminibus adicit paulatimque ad deteriora peccat. Non ita suavis est amicitium immo amicitium incerta carnis libidinis. sicut ex parte nec ita delectat fornicatio dum primum committitur. nam repetita maiorem delectationem ingerit. Nam vero si in usum venerit tanto perditis dulcior fit. ut superare difficile sit. Vnde et sepe ex consuetudine delinquendi. quasi captivum ad peccandum cum quodam violentia trahimur. Sensusque nostros contra rectam solutionem in nobis rebellem sentimus. Si plene oblectat mentem delectatio fornicationis

qm amor castitatis ad huc in homine peccatum regnat. Cer-
 te si ampli9 delectat pulchritudo intime castitatis iam nō re-
 gnat peccatū. s; regnat iusticia. Nam non solum decōmissa for-
 nicacione peccatū regnat in homine. s; si adhuc delectat. atq;
 animū teneat proculdubio regnat. fornicacio carnis adulter-
 rium est. fornicacio anime seruitus ydolorū est. Est autē et spi-
 ritualis fornicacio scdm qđ dominus ait. Qui viderit mulierem
 ad concupiscēdum eam. iam mechatur est eam in corde suo. Omnis
 immunda pollucio fornicacio dicit. quāuis quisq; diuersa tur-
 pitudinis voluptate prostituatur. Ex delectacione em forni-
 candi varia gignunt flagicia quib; regnū dei claudit & homo
 a deo separatur. Inter cetera septē vicia fornicacio maximū ē
 sceleris. qā p carnis immūdiā tēplū dei violat & tollēs mēbra
 xpi facit mēbra meretricis Maxime p carnis luxuriā humanū
 gen9 subdit diabolo. qm p cetera vicia. Cū enī ille varijs tem-
 ptamētis illectos homines conet pūtere magis tñ mechandi
 desideriu suggerit. qā vtrūq; sexū in h vicio ampli9 egrotare
 intēdit. Demones sciētes pulchritudinē eē aie castitatē. & p
 hāc hoiez angelicis meritis exq; illi lapsi sūt coeqri. luori p
 cussi inuidie miciūt p sēsus corpis op9 desideriuq; libidis. qten9
 a celestib; deorsū delectā aiāz ptrahāt secūq; q̄ vicerint gloriā
 tes ad tartara ducāt. Qñ impulsu demonū mēs ad delectacio-
 nem fornicacionis impellitur dauim iudicij met9 & eterni tor-
 menta incendij ante oculos pponātur. qā nimix omnis pena
 grauioris supplicij formidie supat. Sicut em clau9 clauū expel-
 lit. ita sepe recordacio ardois gehēne ardorē remouet luxurie
 Quidā in iuuetute luxuriose viuētes in senectute otinētes fi-
 eri delectātur & tūc elegūt fuire castitati qñ eos libido suos
 habere otēpsit. Nequaq; in senectute otinētes vocādi sūt q̄ in
 iuuetute luxuriose vixerūt. Tales nō hnt pmiū qā laboris nō
 habuerunt certamen. Eos em expectat gloria in quibus fue-
 rint laboriosa certamina.

Deo datur De continēcia Ca^m. xl.
Astinēcia. s; petite & accipietis. Tūc autē tribuit qñ ds
 gemitu mīno pulsat. Prelatā eē sginitatē nupcijs.
 Illud em bonū h optimū. Cōugiū ccessū est sginitas admo-
 nita tñ non iussa. Sed ideo tñ admonita quia nimis excelsa.

29

33
33

Geminū est bonū ōgimitatis. q̄a ⁊ i h̄ mūdo sollicitudmē secu-
li amittit et in futuro eternū castitatis p̄miū percipit. Virgi-
nes feliciores sūt in vita eterna. Ysaia testāte. Nec dicit dñs
eunuchis. Dabo eis in domo mea ⁊ in muris meis locū. et nos-
men melius a filiis ⁊ filiabus nomē sempiternū dabo eis qđ non
peribit. Nec dubiū qđ q̄ casti pseuerāt et ōgines angelis dei ef-
ficiunt̄ eq̄les. Amāda est pulchritudo castitatis cui⁹ degusta-
ta delectacio dulcior inuenit̄ q̄ carnis. Castitas em̄ fruct⁹ su-
auitatis. Pulchritudo inuiolata sanctorū. Castitas securitas
mentis sanitas corporis. Vnde ⁊ aliquos gentilium gymnicoſ
p̄petuam veneris abstineciā exercuisse ne ōtutē lib. dme fran-
gerent. luxuriosa nāq̄ vita carnem cito debilitat. fractam qđ
sceleriter ducit ad senectutē Omne peccatū p̄penitēciā recipit
vulneris sanitatē. virginitas autē si labit̄ nullaten⁹ repatur.
Nam quāuis penitendo venie fructū p̄cipiat incorruptionem
tñ nullaten⁹ recipit pristinā. Virgo carne nō mente nullū
p̄miū habet̄ inrepromise. Vñ ⁊ impietibus ōginibus saluator
in iudicio venies dicit. Amē dico vobis nescio vos vbi em̄ ius-
dicās mētem corruptā inuenēt. carnis proculdubio incorrus-
p̄cionē dānabit. Nichil p̄dest incorruptio carnis vbi non ē
integritas mentis nichil qđ valet mūdū eē corpore eū qđ pollus-
tus est mēte. Multi sūt reproborū qđ carnalis corruptele cōt-
gium nesciūt qđ sicut infecūdi sūt corpore. ita steriles manēt
et mēte opis boni fecūditate. Qui recte de ōgimitate gaude-
rent. si aliis p̄uis operibus nō insuaret. Qui ōtinēciā p̄sitet̄ et
ab aliis terrenis desiderijs nō subtrahit̄ q̄muis hūc luxuria car-
nis non polluat. diuisa tñ mūdane cōsacionis opacio maculat
Virgines de suis meritis gloriātes p̄pocritis cōpanē. qđ gloriā
boni opis feris appetunt q̄m intra ōsciēciā humiles habere de-
buerūt. Tales igit̄ ad p̄missa celestia nō pueniūt quia ipsi sibi
ōgimitatis p̄miū p̄ elacionis viciū auferūt. Hoc est em̄ in eu-
angelio nō h̄re ōgines in vasis oleū idest nō suare intra ōsciē-
ciam boni opis testimoniū. sed in facie gloriari apud homines
non in corde apud deū. Ruina adulterij excipit̄ de ōtēptu ma-
trimoniū. Meliusq̄ est vxorē ducē q̄m p̄ libidinis ardore perire
Quidam diugale dec⁹ nō p̄ gignēdis filiis delectātur. s̄ hoc
pro turbulēta carnis et libidinosa cōsuetudine appetunt. sic qđ

bono male vtūtur. Vicia p se mala sūt. Cōiugia vero et potes-
tates p se qdem bona sūt p ea vero q̄ circa ea sūt mala existūt.
Cōiugia em̄ p id mala sūt p q̄ dicit apostol⁹. Qui aut̄ cū vxorē
re est cogitat q̄ sūt mūdi. Et ppter fornicacionē vnusquisq̄
suā vxorē habet. Sic ⁊ potestates p elacionē. p oppressionē. p
iusticie q̄ puaricacionē male existūt. Nocēt em̄ nupcie nocēt
et potestates s; p id qd̄ eis iuxta ponit nō p se s; exemplo itine-
ris recti iuxta qd̄ sp̄me nascūtur que surgētes elatere nocent
eis q̄ recto itinere gradiuntur

De cupiditate

Ca^m. xli.
Non posse quēpiā spiritalia bella
suscipere. nisi p̄us carnis edomuerit cupiditates. Non
potest ad cōtēplandū deū mens eē libera q̄ desideris
hui⁹ mūdi et cupiditatib; imbiat. Neq; em̄ alta aspice poterit
ocul⁹. quē puluis claudit. Omni p̄co peior ē auaricia ⁊ amor
pecuniay. Vñ ⁊ p salomonē dī. Nichil ē scelestius. qm̄ amare
pecuniā. hic em̄ aiāz suā venalē facit. qm̄ in vita sua p̄icit in-
tima sua. Cupiditas oīm criminū materia ē. Vnde apl⁹ ait. Ra-
dix oīm maloy cupiditas ē. qm̄ qdā appetētes errauerūt a fi-
de. Si ḡ succidit̄ radix criminū. nō pullulāt cetē soboles pec-
catorū. Multi causa cupiditatis terrene. etiā ip̄az fidē abne-
gauerūt. Cupiditas em̄ xpm̄ v̄didit. Nā ⁊ plerisq; tm̄ in reb;⁹
alienis ē desideriu ut etiā homicidiū p̄petrare nō vereant. sicut
achab q̄ appetitu cupiditatis sue sanguis expleuit effusionē.
Sepe miq; mala q̄ d̄cupiscūt assequūtur. q̄ten⁹ de affectu mali
desiderii forci⁹ p̄mātur. Electos aut̄ suos de⁹ non dimittit
ire in desiderioy maloy p̄fectionē sed in dolore mētē uertit
eoy. p̄co q̄ in seculo neq̄ter appetūt. Vt hac exp̄gēcia resipi-
scāt reuertētes ad dñm. qd̄ hñs mēte cesserūt. Deū ḡ sibi p̄pi-
cium aduersari. q̄ qd̄ temporaliter d̄cupiscit nō p̄mittit adim-
plere. Secreto aut̄ dei iudicio fieri. ut durus pereant hñ q̄z
cupiditatē effect⁹ statim seq̄tur accionis. Nūq; faciari nouit
cupiditas sp̄ em̄ auar⁹ eget q̄nto magis acq̄rit t̄to amplius
querit. Nec solū desiderio augēdi exctuciā s; ⁊ amittēdi metu
afficitur. Inopes nascimur in hac vita. inopes recessuri a vi-
ta. Si bona mūdi huius paritura credimus. cur p̄itura t̄to
amore cupim⁹. Pleriq; potētes t̄ta cupiditatis rabie mflā
manē ut de d̄finis suis paupes excludāt. nec hitare p̄mittāt

2)

34
37

Geminū est bonū ōginitatis . q̄a ⁊ i h̄ mūdo sollicitudmē secu-
li amittit et in futuro eternū castitatis p̄miū percipit. Virgi-
nes feliciores sūt in vita eterna. Ysaia testāte. Nec dicit dñs
eunuchis. Dabo eis in domo mea ⁊ in muris meis locū . et no-
men melius a filiis ⁊ filiabus nomē sempiternū dabo eis qđ non
peribit. Nec dubiū qđ qđ casti p̄seuerāt et ōgines angelis dei ef-
ficiunt̄ eq̄les. Amāda est pulchritudo castitatis cui⁹ degusta-
ta delectatio dulcior inueniē q̄ carnis. Castitas em̄ fruct⁹ su-
auitatis. Pulchritudo inuiolata sanctorū. Castitas securitas
mentis sanitas corporis. Vnde ⁊ aliquos gentilium gymnicoſ
p̄petuam veneris abstinēciā exercuisse ne stutē libidine fran-
gerent . luxuriosa nāq̄ vita carnem cito debilitat . fractam qđ
sceleriter ducit ad senectutē Omne peccatū p̄penitēciā recipit
vulneris sanitatē . virginitas autē si labiū nullaten⁹ repatur .
Nam quāuis penitendo venie fructū percipiat incorruptionem
tñ nullaten⁹ recipit pristinā . Virgo carne nō mente nullū
p̄miū habet inrepromissione . Qñ ⁊ insipientib⁹ ōginib⁹ saluator
in iudicio veniēs dicit . Amē dico vobis nescio vos vbi em̄ ius-
dicās mētem corruptā inueniēt . carnis proculdubio incorru-
ptionē dānabit . Nichil p̄dest incorruptio carnis vbi non ē
integritas mentis nichil qđ valet mūdū eē corpore eū qđ pollu-
tus est mēte . Multi sūt reproborū qđ carnalis corruptele cōta-
gium nesciūt qđ sicut infecūdi sūt corpore . ita steriles manēt
et mēte opis boni fecūditate . Qui recte de ōginitate gaude-
rent . si alijs p̄uis operib⁹ nō infuirēt . Qui stinēciā p̄fitec̄ et
ab alijs terrenis desiderijs nō subtrahit̄ q̄muis hūc luxuria car-
nis non polluat . diūsa tñ mūdane cōsacionis opacio maculat
Virgines de suis meritis gloriātes p̄pocritiſ cōpanē . qđ gloriā
boni opis foris appetunt q̄m intra cōsciēciā humiles habere de-
buerūt . Tales igit̄ ad p̄missa celestia nō pueniūt quia ip̄i sibi
ōginitatis p̄miū p̄ elacionis viciū auferūt . Hoc est em̄ in eu-
angelio nō h̄re ōgines in vasis oleū idest nō suare intra cōsciē-
ciam boni opis testimonii . sed in facie gloriari apud homines
non in corde apud deū . suūma adulterñ excipit̄ de cōtēptu ma-
trimoniū . Meliusq̄ est vxorē ducē q̄m p̄ libidinis ardorē petire
Quidam iugale dec⁹ nō p̄ gignēdis filiis delectātur . s; hoc
pro turbulēta carnis et libidinosa cōsuetudine appetunt . sic qđ

bono male vtūtur. Vicia p se mala sūt. Cōiugia vero et pote/
states p se qdem bona sūt p ea vero q̄ circa ea sūt mala existūt.
Cōiugia em̄ p id mala sūt p q̄ dicit apostol⁹. Qui aut̄ cū vxor/
re est cogitat q̄ sūt mūdi. Et ppter fornicacionē vnusquisq̄
suā vxorē habet. Sic ⁊ potestates p elacionē. p epressionē. p
iusticie q̄ p̄uaricacionē male existūt. Nocēt em̄ nupcie nocēt
et potestates h̄ p id qd̄ eis iuxta ponit̄ nō p se h̄ exemplo itine/
ris recti iuxta qd̄ sp̄me nascūtur que surgētes elatere nocent
eis q̄ recto itinere gradiuntur

De cupiditate

Non posse quēpiā spiritalia bella Ca^m. xli.
suscipere. nisi pus carnis edomuerit cupiditates. Non
potest ad cōtēplandū deū mens eē libera q̄ desideris
hui⁹ mūdi et cupiditatib⁹ inhiat. Neq̄ em̄ alta aspice poterit
ocul⁹. quē puluis claudit. Omni peccō peior ē auaricia ⁊ amor
pecuniarū. Vñ ⁊ p salomonē dī. Nichil ē scelestius. qm̄ amare
pecuniā. hic em̄ aīaz suā venalē facit. qm̄ in vita sua p̄icit in/
tima sua. Cupiditas oīm criminū materia ē. Vnde apl⁹ ait. Ra/
dix oīm maloy cupiditas ē. qm̄ qdā appetētes errauerūt a fi/
de. Si ḡ succidit̄ radix criminū. nō pullulāt cetē soboles pec/
catorū. Multi causa cupiditatis terrene. etiā ipaz fidē abne/
gauerūt. Cupiditas em̄ xpm̄ vēdidit. Nā ⁊ plerisq̄ tñ in reb⁹
alienis ē desideriu ut etiā homicidiū p̄petrare nō vereant. sicut
achab q̄ appetitu cupiditatis sue sanguis expleuit effusionē.
Sepe miq̄ mala q̄ occupiscūt assequūtur. q̄ten⁹ de affectu mali
desideri⁹ forci⁹ puniātur. Electos aut̄ suos de⁹ non dimittit
ire in desiderioy maloy p̄fectionē sed in dolorē mētē uertit
eoy. p eo q̄ in seculo neq̄ter appetūt. Vt hac exp̄gēcia resipis/
scāt reuertētes ad dñm. qd̄ hñs mēte cesserūt. Deū ḡ sibi p̄pi/
cium aduersari. q̄ qd̄ temporaliter occupiscit nō pmittit adim/
plere. Secreto aut̄ dei iudicio fieri. ut durus pereant hñ q̄
cupiditatē effect⁹ statim seq̄tur accionis. Nūq̄ saciari nouit
cupiditas sp̄ em̄ auar⁹ eget q̄nto magis acq̄rit tātō amplius
querit. Nec solū desiderio augēdi excruciat̄ h̄ ⁊ amittēdi metu
afficitur. Inopes nascimur in hac vita. inopes recessuri a vi/
ta. Si bona mūdi huius paritura credimus. cur pitura tātō
amore cupim⁹. Pleriq̄ potētes tātā cupiditatis rabie m̄fiā/
manē ut de finis suis paupes excludāt. nec habitare pmittāt

27

35

Quibus recte per prophetam dicitur. Ve qui coniungitis domum ad domum et ager ad agrum copulatis usque ad terminum loci. Nunc soli vos habitabitis in medio terre. Tales quippe homines infernum id est diabolum rape ad perditionem. Idem propheta consequenter annunciat dicens. Propterea dilatauit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino. et descendent fortes eius et sublimis gloriosusque eius ad eum nec multum quod morientes inferni ignibus deputentur. qui viuētis flammam cupiditatis sue minime extinguunt. Qui desiderio cupiditatis exestuant flatu diabolice inspirationis vrant. Accedit enim mentem eue superbia. ut de ligno vitæ manducaret. Accedit cayn mentem inuidia. ut fratrem occideret. Accedit salomonem luxurie facio. ut per amorem libidinis ydola adoraret. Accedit achab a cupiditate. ut homicidium avaricie adnecteret. hinc ergo inspirationibus diaboli corda hominum occultis deperuat cupiditatibus

De gula Ca^m. xlii.

Prima de cupiditate suggestio panis est cui si minime creditur. diuisa edacitatis desideria operantur. Vnde et daniel panem inquit desiderium non comedit. hoc est. eius de cupiditate non impleuit. Prima luxurie materia saturitas panis fuit unde et propheta. Sodomam de panis facietate accusat dicens. hec fuit iniquitas sodomorum. superbia saturitas panis et abundantia. Panem quippe sodomite immoderate sumentes inturpitudines defluxerunt flagitiorum atque inde meruerunt comitate superbia scelestibus aduri incendiis ex quo modum non tenuerunt edacitatis. Utile est cauere gulam ciborum que de cupiditate. Quid enim tam noxium quam ut animus fuerit veteri et esse. que sunt destruenda testate apostolo ac dicente. Deus autem et hunc et hanc destruet. Proxima est ventri libido sicut loco sic vicio. Vbi enim veteris cura ibi et eorum que circa veterem sunt. proxima. In ordine namque membrorum genitalia ventri iunguntur. Dumque vnum ex his immoderate reficit aliud ad luxuriam excitat. Non ad luxuriam vel facietatem. Sed tantummodo ut corpus sustentet epulis est intendendum. Nam ut philosophi differunt. Cibos multos esse ut contineant animam non ut corumpant. Qui nimium cibus utuntur quanto magis veterem pascunt. tanto amplius sensum mentis obtundunt. Nam greci dixerunt ex crasso ventre subtilem sensum gigni non posse. Nam gule saturitas nimia aciem mentis obtundit. in geniumque hebescere facit libidinis ignes ciborum fomite crescunt

Corp⁹ aut qđ abstinēcia frāgit tēptacio nō exurit. Nō ⁊ tres
paeros abstinētes flāma babilon⁹ incēdñ ⁊ si tetigit nō cōbul
sit qđ nimix ⁊ si desiderioꝝ carnaliū ignis abstinēciū mētis in
flāmet. vsq; ad sensū tñ cupi. cēcie uel opis nō exurit. Cui a
bundācia ē epulay. ardētis diuitis incēdit suppliciū. cui⁹ tāta
in inferno inter ignes erat imopia quāta hic epulay fuerat co
pia. In hoc em̄ seculo esurire ⁊ sitire noluit. p̄pterea illic in
flāmas sicientes. stillā aque q̄siuit nec meruit. Cōsiderādū qm̄
vehemēter arguātur cōmessacio ⁊ sūptuosa diuina p̄ p̄phetā
ita ut cōminet dñs se nō hāc relaxare miq̄tatē hōis q̄ eā liben
ter ambiūt. Dicat em̄ p̄ ysaiam. p̄phaz. Ecce gaudiū ⁊ leticia oc
cidē vitulos ⁊ iugulare arietes comedē carnes ⁊ bibere vinū.
Si dimitteſ miq̄tas hec vob̄ donec moriamini. Sicut om̄es car
nales cupiditates abstinēcia refecant̄ ita oēs aie stutes eda
citis vicio destruunt̄. Inde ē qđ ⁊ p̄nceps cocoy. muros ihe
rusalē sbūt̄ qđ ⁊ vēter cui fuit a cocis stutes aie destruit. Ne
qđ em̄ posse quēpiā stutū p̄fectionē attingē nisi p̄us vētris es
domueit ingluuē. Mēo potest dñari ceteris viciis n̄ p̄us inglu
uiem vētris restrixit. Nec quisq; facile poteit a semetip̄o sp̄s
inmūdos expellē n̄ p̄ abstinēciā gule. Tūc em̄ hostes q̄ exi nes
sūt a nob̄ forci⁹ supant̄. qñ p̄us q̄ in̄ nos sūt vicia extingunt̄
Nā frustra foris agit bellū. q̄ in̄ habz piculū. Nō q̄litas ci
boy. s; eoy cupiditatē cauēdā. Nā sepe accuraci⁹ p̄parata sine
gule cupiscēcia degustant̄. ⁊ sepe abiecta ⁊ vilia edēdi cupidi
tate sumunt̄. Sicq; fit ut nō sit culpa ciboy q̄litas. s; illud re
putet̄ in viciū qđ cū desiderio degustat̄. Quatuor sūt gna di
stinctionū i gule appetitu id ē qđ qñ q̄ntū ⁊ quō appetit̄. Quid
ad rem ip̄az p̄tinz q̄ appetit̄. Qñ si añ legitimū tēp⁹ qđ ap
petat̄. Qñtū ad immoderacōez refer̄. Quō ad impaciciā festi
nacōis ascribit̄. Null⁹ homi tā importun⁹ exactor qm̄ vēter.
q̄ quottidianā refectōez quotidiana famis exactōe ad implet.
Cū ceteis em̄ diuiciis. ⁊ si mterdū nascim̄ interdū tñ cū eis nō
morim̄. Cū isto aut̄ ⁊ nascimur cū isto ⁊ morimur. plerūq; vo
luptas vescēdi ita s̄ obtentu necessitatis subrepat̄. ut dū pu
tat̄ seruire necessitati voluptatis desiderio fūiatur. Nec fas
cile discernitur vtrū qđ accipit̄. gule an indigēcie deputetur.

De ebrietate

Ca^m. xliiij.

Ecce crapulā. potus ebrietatē generāt. Ebrietas autē p turbacōez gignit mentis. furorē cordis. flammā libidinis. Ebrietas ita mentē alienat. ut vbi sit nesciat. Vñ etiā & malū nō sentiū qđ p ebrietatē cōmittit. Vex est qđ iuxta pphetā fornicacio et ebrietas aufert cor. fornicacio em̄ sicut ait salomon infatuat sapientē. Ebrietas sic i loth sensus racionē captuat. Vñ & improūbns. Potētes inqt q iracundi sunt vinū non bibāt. ne cū biberint obliuiscant sapiēciā. Pleurisy laus est multū bibere et non inebriari. Audiāt hñ adūsum se dicētē ppham. De q potentes estis ad bibēdū vinū & viri fortes ad miscēdam ebrietatē. Vmo multo deditos & luxuriose viuentes. Ysaías sic arguit dicēs. De q surgitis mane ad ebrietatē sectandā et potādum usq ad vesper ut vmo estuetis. De talibz et alio loco dicit. De tibi ciuitas cui⁹ rex iuuenis est. et cui⁹ pncipes mane comedūt. Multi em̄ a mane usq ad solis occubitū ebrietati & gule voluptatibz suunt nec intelligunt cur nati sūt. sed osuetudine beluina detenti luxurie tm̄ tota die epulibz insuiūt. Clamat iohel ppheta hñs q ebrieta & defuiūt dicēs. Exgiscimini ebrī & flete & vlulate oēs q bibitis vinū in dulcedine. Quo testimonio non ait tm̄ flete omēs q bibitis vinū ut bibere omnino non liceat. s; adiecit in dulcedine qđ ad voluptuosā ptinet et pdigam effusionē. Nā quātū satis est necessitate edocet timotheū bibere ap̄lus dicens. Vmo modico vtere. Nō solū ex vmo inebriant homines sed etiā ex ceteris potādi generibz q vario mō oficiunt. Vñ et nazereis q se sāctificabāt dño. pceptū est vinū & sicerā nō bibere vtraq em̄ statum mētis euertūt et ebrios faciūt luxuriam qđ carnis vtraq eqliter gignūt. Quidā cōtinētes sicut panē cū pondē edūt. ita et aquā cū mēsurā sumūt. asserentes ad castimoniā carnis etiā aque abstinēciā cōuenire

De abstinēcia Ca^m. xliiij.

Hoc est pfectum et rationabile ieiuniū. qñ noster hō exterior ieiunat & interior orat. facili⁹ p ieiuniū oīo penetrat celū. Tūc em̄ homo spiritalis effect⁹ angelis cōiungit. deoq liber⁹ copulat. Per ieiuniū etiā occulta misterioꝝ celestiu reuelātur diuinisq sacramēti archana pādūtur. Sic namq daniel angelo reuelāte misterioꝝ sacramenta

cognoscere meruit. Hec enim virtus et angelorum manifestaciones ostēdit. Ieiunia forcia tela sūt adūsus tēptamēta demonioꝝ. Cito enim p̄ abstinēciam deuincūtur. Vnde etiā dñs et saluator noster eoz̄ incursum ieiunij et oꝛonibꝝ p̄mouet sup̄are dicēs. Hoc genus non eicitur. nisi p̄ orionē et ieiuniū. Inmundi enim spūs sese magis vincūt vbi plus viderint escā et potū. Sācti qm̄ diu huius seculi vitā inhabitāt desiderio sup̄ni roꝛis corpꝝ suū aridū portāt. Vñ et psalmus. Sitiūt inquit in te anima mea quam multipliciter et caro mea. Caro enim tūc deū sitit. qñ p̄ ieiuniū abstinēt et arefcit. Abstinēcia et viuificat et occidit viuificat animā corpꝝ necat. Sepe abstinēcia simulate agit. Ieiunia q̄ per ypocrisim exercēt. Quidā enim mira media corpꝝ suū lauiāt exterminātes. sicut ait euāgeliū facies suas ut appareāt hominibus ieiunātes. Ore nāq; pallefcūt corpe atterunt. cordis alta suspiria ducūt. An̄ mortē q̄ mortiferis se supplicij rēdūt. tñ q̄ qd̄ miseri laboris exēciū nō p̄ dei amore s; p̄ sola hūana laudis āmiracōe sectant. Quidā incredibiliter abstinēt ut hominibus curiosis sācti appareāt. sed h̄ bonū abstinēcie talibꝝ nō ē virtus reputāda sed viciū. q̄a bono male vtūtur. Ieiuniū et elemosinam in abscondito eē. vel sese amant ut solus deus qui inspicit omnia. meritum opoz̄ bonoz̄ repēdat. Nam qui ea sub populari manifestacione faciunt nequaq; a deo iustificantur. quia iuxta sermonem euangelicū mercedem suā ab hominibus recipiunt. Ieiunia cū bonis operibus deo acceptabilia sunt. Qui autē cibis abstinēt et prauē agunt. demones imitantur quibus esca non est et nequicia semper est. Ille enim bene abstinēt cibis qui et a malicie actibus et a mundi ieiunat ambicionibus. Qui execracionis studio non abstinēcie voto ab escis carnis se suspendunt hñ potius execrandi sunt. quia dei creaturam vsibus hūmanis concessam reiciunt. Nichil enim fidelibus inquinatum. nichilq; esse iudicatur immundum. paulo attestante ap̄to. Omnia munda mundis. coimq̄natis autē et infidelibus nichil mundi. sed polluta sunt eozum et mens et consciencia. Spernitur ieiunium quod in vesperum replecione ciboz̄ reficitur. Neque enim reputanda est abstinēcia vbi fuerit ventris saturitas subsecuta. Spernitur ieiunium q̄ in vesperum delicijs compensatur dicente ysāia propheta.

Ecce in die ieiunij vri inuenit voluptas vra. Voluptas enim deliciae intelligunt. Sicut enim repeticio debiti et litis atencio. et percussio. ita et deliciae improbatu a ppheta i ieiunio. Tota enim die epulas in cogitacoe ruminat. q ad explenda gula vespere sibi delicias pparat. No est corpori adhibenda immoderata abstinentia. ne du amplius gnat caro ponderis medie malu agat postea nec bn facere incipiat et q addicit. ut vsu mali careat simul a boni officiu du plus pmit pdat. Sollicita igit discretioe carnis e moderanda materies sez ne aut integre extinguat aut immoderate laxet infirmitate carnis nimia pualente ad pfectione ptingere nemo potest. Nam qmuis sanctitatis amore qsq ha beat. exequi tn non valet opis meritum q intecoe corda de suire conat. Corporis debilitas nimia ecia vires aie fragit. metis qz ingeniū facit marcescere nec valet quicqz p imbecillitate pficere ne dum qd nimis. Nam quicqz cū mō a tēperamēto fit salutare est. quicqz aut nimis a vltra modū est pnciosū fit. studiūqz suū in strariū vertit. In omni g ope modū a temperementū oportet hēre. Nam omne q excedit piculosū est. Sicut aque si in se nimios pmbres pbeat. nō solū nullū vsū adhibēt s; eciam periculū exhibēt.

Explicit liber secundus.

In xpi noie incipit liber tercius De flagellis dei Cam primū

D

ivine sapiencie subtilitas sicut interi⁹ ut testis scrutat⁹ sciēcias ita exteri⁹ ut iudex irrogat penas. Ut vox sit testimoniū pphie qa ipse est et testis et iudex. Miserere dñe misero vsu. doro indigna agēti a digna paciēti. assidue peccanti et tua flagella quotidie sustinēti. Oridi

nata est miseracio dei q pri⁹ hic hoīem p flagella a pccis emēdat. et postea ab eterno supplicio liberat. Elect⁹ enim dei dolos ribo vite hui⁹ atterit ut pfectionē vite future lucret. Neqz q de⁹ delinquēti parat. qm pccore aut flagello tpali ad purgacionē ferit aut iudicio eterno puniēdū relinqt. Aut ipse i se homo penitēdo punit qd male admisit. Ac pinde ē qd de⁹ delinqnti nō parat. Iuste tpalia flagella ad eterna pficiūt gaudia ideoqz et iust⁹ in penis gaudē debz et impius in prosperitatibus timere debz. Neqz iusto neqz reprobo de⁹ misericordiā et iusticiā abtrahit. Nam bon⁹ hic p afflictionem iudicat a illic

remunerat p miseracionē. ⁊ malos hīc remunerat p tpaem cle
menciā. ⁊ illic punit p eternā iusticiā. In hac em̄ vita de⁹ par
cit impijs ⁊ tñ nō parat electis. In illa vita parat electis. nō
tñ parat impijs. Periculosa ē securitas in hac vita maloy et
bonoy dolor tranquillus. Nā iniquus post mortē ducit crucian
dus. iust⁹ vero. dormit post laborē securus. Nō tñ de corpora
libo passionib⁹. s; etiā de spiritalib⁹ oportz intelligi. ut quāto
quisq; aut i corpore aut i mēte flagella sustinet. tāto se in fine
remunerari speret. Sepe occulto dei iudicio extra flagelli cor
reptionē sūt reprobi in h̄ mūdo. dū multa dānabilia comississe
videant̄ despecti tñ a dō nullo emēdacōis sberē feriūtur. Pl⁹
corripit iust⁹ flagello q; a deo diligitur si peccauerit. dicente
amos ppheta. Timodo vos cognouit ex omib⁹ nacionib⁹ ter
re. idcirco visitabo sup vos omēs iniquitates v̄as. Quē em̄ dili
git dñs corripit flagellat aut omēs filiū quē recipit. Valde
necessariū est iustū in hac vita ⁊ vicis tēptari ⁊ sberari fla
gello. ut dum vicis pulsa de virtutib⁹ nō supbiat. Dū vero
aut animi aut carnis dolore atterit̄ a mūdi amore retrahat̄.
Tēptari aut oportz iustū. s; tēptacione plage nō tēptacione
luxurie. Duri⁹ circa suos electos in hac vita de⁹ agit. ut dū
forcionib⁹ flagelli stimulis feriunt̄ nulla oblectamēta pntis
vite delectēt. s; celestē patriā vbi certa reges expectat̄ in desi
nenter desiderēt. Electos vite isti⁹ adūsitare pbari ut scdm
petrū iudiciū a domo dei incipiat dum in hac vita electos suos
deus iudicij flagello castigat

De gemina pcussione.

Gemina pcussio est diuina. Capitulum secundum
vna in bonā partē q; pcutimur in carne ut emēdemur.
Altera q; vulneram̄ in sciēcia ex caritate ut deū ardē
eius diligam⁹. Gemino more de⁹ respicit uel ad veniā uel ad
vindictā. Ad veniā sicut petz. ad vindictā sicut dū ad fca sodo
moy se descēsus ⁊ visus testat̄. Trimoda racione de⁹ q̄s volu
erit pcutit. Id est ad damnacōez reprobos. ad purgacōez q̄s
errare videt electos. ad p̄pagādam mēitoz glaz iustos. Primo
nāq; modo egiptus cesa est ad damnacionē. Secūdo modo pau
per lazarus ad purgacionē. Tercio mō pcussus ē Iob ad p̄ba
cionē. flagellat̄ homo plex⁹ a deo añ peccatū ne malus sit.
ut paul⁹ q; sathane āgelo instigāte carnis tolerabat stimulus

*habet uniuersa
causa sua*

flagellat eciã et post pccm ut corrigat . sicut ille in aplo qui tradit9 est sathane i interitũ carnis ut spũs salu9 esset. Nõ ta-
 men iuste murmurat eciã q̄ nescit cur vapulat. Nam de9 ideo
 plex9 iustũ flagellat ne de iusticia supbiẽs cadat. In hac vi-
 ta de9 tãto magis studet ut parcat q̄nto magis expectãdo flas-
 gellat. Sz alios feriẽdo corrigit . alios vero feriẽdo inficit . fe-
 riẽdo nãq̄ corrigit de quib9 dicit Ego quos amo arguo ⁊ casti-
 go . feriendo pimit . quos incorrigibiliter delinq̄ntes aspicit .
 Quosq̄ nõ iam sibi disciplina ut filius p̄ h̄ districta damnacõe
 ut hostes adũsari9 pcutit . De q̄bus dicit . flagello inimici p̄-
 cussi te castigacione crudeli . Et itez qd̄ clamas ad me sup cõ-
 tricio ne tua insanabilis ẽ dolo: tuus . Vñ vnusquisq̄ festinet
 et timeat ne simul feriat vita ei9 cũ culpa . Flagellum namq̄
 tũc delet culpã cũ mutaueit vitã . Nam cui9 mores nõ mutãt
 acciones nõ expiãt Omĩs diuina p̄cussio aut purgacio vite p̄-
 sentis est . aut inciũ pene sequẽtis . Nam q̄busdam flagella ab
 hac vita inchoant et in eterna p̄cussione pdurãt . Vñ p̄ moy-
 sen dñs dicit . Ignis exarsit in ira mea et ardebit usq̄ ad infe-
 ros deorsũ . A quib9 dici solet . Nõ iudicat de9 bis in idipsum .
 Quĩ tñ nõ attendũt illud qd̄ alias scriptũ est . Ihesus popu-
 lum de terra egipti liberãs . Secdo eos q̄ nõ crediderũt p̄didit
 Omĩs enĩ ⁊ si vna culpa bis nõ pcutit . vna tñ p̄cussio intelli-
 gitur q̄ hic cepta illic pficiãt . ut in hñs q̄ omnino nõ corrigũ-
 tur . p̄cedẽciũ p̄cussio flagelloꝝ sequẽciũ sit inciũ tormentoꝝ .
 Hinc est qd̄ i psalmo scribit . Operiant sicut diploide ofusione
 sua . Diploidis enĩ duplex est vestimẽtũ . quo figuratiter indu-
 untur . q̄ in tpali pena ⁊ eterna damnãtur . Vñ ⁊ iheremias ait
 Contricio sup contricionẽ . idest gemina damnacio . ⁊ hic ⁊ in fu-
 turo seculo . Et idem alibi ⁊ duplici contricione dtere eos idest
 gemina pena . p̄nti scz ⁊ futura . Quibusdã secreto dei iudicio h̄
 male est illic bene . scz ut dũ hic castigati corrigũtur ab eterna
 damnacione liberent . Quibusdã vero hic bene est illic male si-
 cut diuiti illi accidit . qui hic potẽcie claritate aspicius post
 mortẽ gehẽne incẽdñs tradit cruciand9 . Pono quibusdã ⁊ h̄
 male et illic male est . q̄a corrigi nolẽtes . et flagellari i hac vi-
 ta incipiũt . ⁊ in eterna p̄cussione damnãtur . ⁊ in tanto mergi
 quosdã desperacõis profũdo . ut nec p̄ flagella valeãt emẽdari

De quibus recte p̄phaz dñs dicit. frustra percussisti filios n̄ros. disciplina n̄o receperunt. P̄lex q̄ iust⁹ plāgit q̄a nescit vtz pro om̄ibo suis p̄ctis p̄n̄cia paciāe flagella. an pro vno tm̄. ⁊ nescit q̄ sit culpa illa p̄ qua meruit eiusmodi pati supplicia. et p̄ ipso ambiguo maxime in meroze vsat. Quibus flagella p̄n̄cia instum a p̄ctis absoluāt. ad huc tm̄ sub metu vindicte turbat ne iustātes ei plage n̄o sufficiāt ad purgāda delicta. Proinde ḡ dum presencia patit. et futura p̄timefcit qd̄ amodo. sicut ait p̄ph̄ta pro suis peccatis duplicia recipit

De infirmitate carnis

Ca^m. iij

Essē non nullos eiusdem q̄l̄itatis homines q̄ nesciāt corrigi n̄ alios viderint flagellari. Sicq̄ p̄ficiūt cōpacōe maloz. dum sibi id accidere timēt in quo deperire alios vidēt. Quosdā vidēs de⁹ nulle p̄prio voto corrigi adūsitatū tāgit stimulis. quosdā etiā p̄sciens multū peccare posse. in salutē flagellat eos corp̄ infirmitate ne p̄ccēt. ut eis vtilius sit. frāgi lāguonibz ad salutē aie. quā manē incolumes ad dānacionē. Visitacio dei nec sp̄ in bonū accipit nec sp̄ in malū. In bonū em̄ accipit sic est illud visita nos in salutari tuo. In malū vero iuxta illud in tpe visitacōis sue peribūt. Tribus ex causis infirmitates accidūt corp̄. idest ex p̄cto. et extēptacione. ⁊ ex intēpancie passione. s̄ huic tm̄ nouissime hūana potest medicina succurrē. illis vero sola pietas diuine misericordie. Quī valēciores sūt. et sanī vtilē ē illis infirmari ⁊ non peccare. ne p̄ vigorē sanitatis illicitis sordidētur cupiditatū et luxurie desiderijs. Duricia q̄ mētē p̄mit nec sentit vtilit mutatur in carnē ut sentiat atq̄ intellecta emēdet. Nā cicius vūlnera carnis sentiat q̄m aie. ideoq̄ p̄ carnis flagella errantes cicius corrigunt. Hoc q̄ppe indicāt in pauli oculis squame infidelitatis. q̄ dū mutatae sūt p̄ increpacōez ī oculis carnis ⁊ festim resoluta ē duricia mentis. Est p̄n̄ciosa sanitas. q̄ ad inobediēciā hominē ducit. Est ⁊ salubris infirmitas q̄ p̄ diuinā correpcōez mētē a duricia frāgit. Lāguoz aie idest p̄ctoz infirmitas p̄n̄ciosa ē. ⁊ q̄ etiā ap̄lus dicit. Quis infirmat ⁊ ego infirmoz. Quis scandalizat et ego n̄o vior. Nam infirmatq̄ carnis vtilē esse. idem ap̄stol⁹ approbat dicens. Quando infirmoz tunc forcior sum.

De tolerãcia diuine correccionis Capitulu . quartum.

Murmurare in flagellis dei peccator homo nõ debz. q̃a maxime p hoc qđ corripit̃ emēdat̃. Vnusquisq; aut̃ tunc leui⁹ portat qđ patitur si sua discussit̃ mala. p quib⁹ illi infertur retribucio iusta. Discat nõ murmurare q̃ mala patitur. eciam si ignorat cur mala paciatur et p hoc iuste se pati arbitretur p qđ ab illo iudicat̃. cuius nõq̃ multa iudicia sunt Qui flagella sustinet et contra deũ murmurat. iusticiã iudicãtis accusat. Qui vero se cognoscit a iusto iudice pati qđ sustinet eciam si pro quo patit̃ ignoret p hoc iã iustificat̃. p qđ et seipm accusat et dei iusticiã laudat. Dum ex reb⁹ pspeis vtilia iust⁹ exemplis p̃stat hoib⁹. necesse est eũ itez et adũsitatib⁹ tãgiquaten⁹ ei⁹ paciẽcia cõprobet̃ ⁊ denuo fortitudinis documēta ex eo sumãt hñ q̃ pspeitatis ei⁹ tẽporãciã agnouerit. Qui passionib⁹ anime insidiãte adũsario cruciat̃. nõ idcirco se credit alienari a xp̃o. q̃a talia patit̃. s̃ magis p hoc deo cõmēdabilem se eẽ existim̃ et si dum hec patit̃ laudat dñm poti⁹. nõ accusat. Ad magnã vtilitatẽ diuino iudicio mēs iusti diuisis passionũ tẽptacionib⁹ agitãt̃. p quibus si deo gr̃as egerit sueq; culpe q̃ talia dign⁹ sit deputauit. Hoc qđ ex passione tolerat ei p stutib⁹ reputabit̃. q̃a et diuinã agnoscit iusticiã et suã culpam intelligit De temptacionib⁹ diaboli Ca^m. v.

Multis calamitatũ temptacionib⁹ mens iusti in hac vita pulsatur. Vñ et optat ab hoc seculo fũdit⁹ euelli quo et erumnis careat et fixã illic securitatẽ inueniat Inter eas penas quas iust⁹ in corpe patit̃. atq; eas quas mēte p fraudẽ diaboli tolerat multũ inter est. Nã graui⁹ fert q̃s interi⁹ luget q̃m eas q̃s exteri⁹ sustinet. has em̃ ⁊ loco euitat et tpe illas nec loco poteit euitare nec tpe. Nam ampli⁹ temptat electos diabell⁹. q̃m dei volũtas pmittit Temptãdo aut̃ factoz pfectib⁹ fuit. et si nolēs utilitati tamẽ factoz fuit diabolus. qñ eos tẽptacõnib⁹ suis nõ decipit s̃ poti⁹ erudit. Nã tẽptacões q̃s ille ad humanũ interitũ mouet. interdũ spirit⁹ ad exercitiũ stutũ salubri vtilitate iũtit. Insidie diaboli atq; astucie q̃muis huc atq; illuc q̃rētes quẽ deuoret diffudãtur a potestate diuinã tñ nõ egrediunt̃ ne tñ noceant q̃ntũ maliciose cõtēdũt. Nam quõ factoz stus tãta tolerare potuisset si

supra desp̄facio pio moderamine neq̄ciā demonū nō frenaret
Et licet diabol⁹ tēptacionē iustis semp inferre cupiat tñ si a
deo potestatē nō accepit nullaten⁹ adipisci potest qđ appetit
Vñ et om̄is volūtas diaboli iniusta ē ⁊ tñ pmittente deo om̄is
potestas iusta. Ex se em̄ tēptare q̄libet iniuste appetit. h̄ eos
q̄ temptādi sūt et pro ut tēptandi sūt nō nisi temptari deus
iuste pmittit. Vñ etiā in libris regū de diabolo scriptū est. qđ
spirit⁹ dei mal⁹ irruebat in saul vbi iuste querit si deū cur ma
lus. si mal⁹ cur deū dicat. Sed duob⁹ v̄bis p̄phensa est et dei
potestas iusta. ⁊ diaboli volūtas iniusta. Nam sp̄s mal⁹ p̄ ne
quissimā voluntatē. et idē spirit⁹ deū p̄ acceptā iustissimā po
testatē. Diabol⁹ nō est immisso: h̄ in centor̄ poci⁹ viciōy. Neq̄
em̄ alibi cōcupiscēcie fomenta succēdit nisi vbi pus prave co
gitacōis dilectacōes aspexit q̄s si a nob̄ sp̄nim⁹. sine dubio il
le ofusus abscedit statimq̄ frāgūtur iacula cōcupiscēcie ei⁹ cō
tēpteq̄ iacēt. et sine luce faces illi⁹. Sollicite hostis insidias
intelligē p̄ter ⁊ causē dei suū oportet. sicq̄ innocēcia vite exis
stere simplicē. ut tñ oporteat cū simplicitate eē prudentem.
Qui prudēciā simplicitati nō miscet. iuxta p̄phaz colūba est se
ducta nō habēs cor. Sed ideo colūba q̄ simplex. ideo autē cor
nō h̄ns. qđ ignara prudēcia ē. Sepe fraus sathane s̄ctōy cor
dib⁹ apit. qñ se p̄ sp̄m boni angelū se simulās lucis dum nitit̄
electos deape detegit atq̄ stēpmit. Sic ⁊ v̄ba fallacis doctrine
s̄ctos suos d̄s facit intelligere. q̄ten⁹ diabolicū errorē interi⁹
cognoscāt ac sollicite caueāt. Discrecio s̄ctōy tāta eē debz ut
inter bonū et malū p̄diti racione diiudicent. ne eos diabol⁹ p̄
sp̄m boni fallat. hec est em̄ p̄cunctacio iosue dicētis. Mos ter
es an adūsarioy. Propter h̄ ⁊ iheremie dicīt. si sepaueis p̄ciosū
a vili q̄i os meū eis. Tūc em̄ bñ de se iudicāt s̄cti qñ ab eis d̄s
fallacia demonū tēptamēta facit intelligi. Multi decipiunt a
diabolo. ⁊ ignorāt se eē deceptos. Osee p̄pha testimonio decla
rāt. Comederūt inq̄t alieni robur ei⁹ ⁊ ip̄e ignorauit. Alieni
nāq̄ maligni sp̄s significant q̄ vtutes mētis cōcedūt. h̄ h̄ corda
negligēciū nō intelligūt. Tāq̄ inermis diabol⁹ v̄micit quādo
de apta iniq̄tate hominē deprauare conatur. Armatus vero
tunc incedit. dum p̄ speciem s̄ctitatis et virtutis ea q̄ s̄cta
sunt destruit. quādo et q̄ decipitur sua detrimēta consentit.

De tolerācia diuine correctionis Capitulū . quartum.

Murmurare in flagellis dei peccator homo nō debz. q̄a maxime p hoc qd corripit emēdat. Unusquisq̄ aut tunc leui⁹ portat qd patitur si sua discussit mala. p quib⁹ illi infertur retribucio iusta. Discat nō murmurare q̄ mala patitur. etiam si ignorat cur mala paciatur et p hoc iuste se pati arbitretur p qd ab illo iudicat. cuius nūq̄ iniusta iudicia sunt. Qui flagella sustinet et contra deū murmurat. iusticiā iudicātis accusat. Qui vero se cognoscit a iusto iudice pati qd sustinet etiam si pro quo patit̄ ignoret p hoc iā iustificat. p qd et seipm accusat et dei iusticiā laudat. Dum ex reb⁹ p̄speis vtilia iust⁹ exemplis p̄stat hoib⁹. necesse est eū itez et adūsitatib⁹ tāgi. quaten⁹ ei⁹ paciēcia cōprobe⁹ z denuo fortitudinis documēta ex eo sumāt hñ q̄ p̄speitatis ei⁹ tēporāciā agnouerit. Qui passionib⁹ anime insidiāte adūfario cruciat. nō idcirco se credit alienari a xp̄o. q̄a talia patit̄. s̄ magis p hoc deo cōmēdabilem se eē existimet si dum hec patit̄ laudat dñm poti⁹. nō accusat. Ad magnā vtilitatē diuino iudicio mēs iusti diuisis passionū tēptacionib⁹ agitāt. p quibus si deo gr̄as egerit sueq̄ culpe q̄ talia dign⁹ sit deputauit. Hoc qd ex passione tolerat ei⁹ p̄statib⁹ reputabit̄. q̄a et diuinā agnoscit iusticiā et suā culpam intelligit. De temptacionib⁹ diaboli Ca^m. v.

Multis calamitatū temptacionib⁹ mens iusti in hac vita pulsatur. Vñ et optat ab hoc seculo fūdit⁹ euelli quo et erumnis careat et fixā illic securitatē inueniat. Inter eas penas quas iust⁹ in corpore patit̄. atq̄ eas quas mēte p fraudē diaboli tolerat multū inter est. Nā graui⁹ fert q̄s interi⁹ luget qm eas q̄s exteri⁹ sustinet. has em̄ z loco euitat et tpe illas nec loco potest euitare nec tpe. Nam ampli⁹ temptat electos diaboli. qm dei volūtas pmittit. Temptādo aut̄ sāctoy p̄fectib⁹ fuit. et si nolēs utilitati tamē sāctoy fuit diabolus. qñ eos tēptacōnib⁹ suis nō decipit s̄ poti⁹ erudit. Nā tēptacōes q̄s ille ad humanū interitū mouet. interdū spirit⁹ ad exerciciū stutū salubri vtilitate iūt. Insidie diaboli atq̄ astucie q̄muis huc atq̄ illuc q̄rētes quē deuoret diffūdatur a potestate diuina tñ nō egrediunt̄ ne tñ noceant q̄ntū malicia ose cōtēdūt. Nam quō sāctoy stus tāta tolerare potuisset si

supra desp̄facio pio moderamine neq̄ciā demonū nō frenaret
Et licet diabol⁹ tēptacionē iustis semp̄ inferre cupiat tñ si a
deo potestatē nō accepit nullaten⁹ adipisci potest qd̄ appetit
Vñ et om̄is volūtas diaboli iniusta ē ⁊ tñ pmittente deo om̄is
potestas iusta. Ex se em̄ tēptare q̄libet iniuste appetit. s̄ eos
q̄ temptādi sūt et pro ut tēptandi sūt nō nisi temptari deus
iuste pmittit. Vñ etiā in libris regū de diabolo scriptū est. q̄a
spirit⁹ dei mal⁹ irruebat in saul vbi iuste querit̄ si deū cur ma
lus. si mal⁹ cur deū dicat̄. Sed duob⁹ v̄bis d̄phensa est et dei
potestas iusta. ⁊ diaboli volūtas iniusta. Nam spūs mal⁹ p̄ ne
quissimā voluntatē. et idē spirit⁹ deū p̄ acceptā iustissimā po
testatē. Diabol⁹ nō est immisso: s̄ in cento: poti⁹ vicioꝝ. Neq̄
em̄ alibi cōcupiscēcie fomenta succēdit nisi vbi p̄us prauē co
gitacōis dilectacōes aspexit q̄s si a nob̄ sp̄nim⁹. sine dubio il
le ofusus abscedit statim ⁊ frāgūtur iacula cōcupiscēcie ei⁹ cō
tēpteq̄ iacēt. et sine luce faces illi⁹. Sollicite hostis m̄sidias
intelligē p̄iter ⁊ caue deū suū oportz. sicq̄ innocētia vite exi
stere simplicē. ut tñ oporteat cū simplicitate eē prudentem.
Qui prudēciā simplicitati nō miscet. iuxta p̄phaz colūba est se
ducta nō habēs cor. Sed ideo colūba q̄ simplex. ideo aut̄ cor
nō. h̄ns. q̄a ignara prudēcia ē. Sepe fraus sathane factoz. cor
dib⁹ apit̄. qñ se p̄ sp̄m̄ boni angelū se simulās lucis dum nitit̄.
electos decipe detegit̄ atq̄ d̄tēpnit̄. Sic ⁊ v̄ba fallacis doctrine
factos suos d̄s facit̄ intelligere. q̄ten⁹ diabolicū erroꝝ inter⁹
cognoscāt ac sollicite caueāt. Discrecie factoz. tāta eē debz ut
inter bonū et malū p̄diti racione diludicent. ne eos diabol⁹ p̄
sp̄m̄ boni fallat. hec est em̄ pcunctacio iosue dicētis. Mos ter
es an adūsarioꝝ. Propter h̄ ⁊ iheremie dicīt. si sepaucis p̄ciosū
a vili q̄i os meū eis. Tūc em̄ bñ de se iudicāt facti qñ ab eis d̄s
fallacia demonū tēptamēta facit̄ intelligi. Multi decipiunt̄ a
diabolo. ⁊ ignorāt se eē deceptos. Osee p̄pha testimonio decla
rāte. Comederūt inqt̄ alieni robur ei⁹ ⁊ ip̄e ignorauit. Alieni
nāq̄ maligni spūs significānt̄ q̄ vtutes mētis cōedūt. s̄ h̄ corda
negligēciū nō intelligūt. Tāq̄ inermis diabol⁹ vincit̄ quādo
de apta inqt̄ate hominē deprauare conatur. Armatus vero
tunc incedit. dum p̄ speciem factitatis et virtutis ea q̄ facta
sunt destruit. quādo et q̄ decipitur sua detrimēta consentit.

Sed tāq̄ sint virtutes q̄ sūt vicia sectat̄ ⁊ diligit. In oculis carnaliū diabol⁹ terribilis ē. In oculis electoy terror ei⁹ vilis est. Ab incredulis ut leo timef. a fortib⁹ infide ut v̄mis contemnit. Atq; ad momētū ostensus repellit. Qui suggestiones diaboli nō recipit in eius insidias minime trāsit. Nam facile in osequēti ope repellit si p̄ma oblectamēta illi⁹ respuātur. Diabol⁹ em̄ spēs ē lubricus cui⁹ si capiti id ē p̄me suggestioni nō resistitur. totus in interna cordis dum nō sentit̄ illabit. Temptacionū diabolicay. incicia fragilia sunt. q̄ si nō caueātur. sed per vsū in ōsuetudinē trāseāt. in nouissimis fortiter dualescūt ita ut aut nūq̄ aut cū difficultate vincant̄. Cū i tota vita diabol⁹ hominē p̄uaricari cupiat. ampli⁹ tñ in fine molit̄ decipē. Hinc est qd̄ in p̄ncipio a tra prothoplastū serpenti est dictum Et tu insideaberis calcaneo ei⁹ q̄a nimiy hominē quē diabol⁹ in cursu p̄terite vite nō decepit in nouissimis supplantare dispomit. Proinde q̄muis quisq; sit iust⁹. nūq̄ necesse est ut sit in hac vita secur⁹ s; semp̄ humilis caueat sp̄ q; ne infine corruat sollicit⁹ p̄timeat. Diabol⁹ suis fautorib⁹ blādif. dei vero seruis molit̄ temptamēta a traria exemplo dñi. qui se post baptismū passus est a diabolo temptari. Diabol⁹ sanctos oēs nō tenendo possidet s; tēptādo p̄seq̄tur. Nā q̄a nō in eis intrinsecus regnat. a tra eos extrinsecus pugnat. Et q̄ intrinsecus amisit dominiū. exteri⁹ cōmouet bellū. Tunc a tra eū quē possidet diabol⁹ acrius seuit̄ q̄n se virtute diuina ab eo expellendum cognoscit. Vñ immūdus spūs tūc decerpit graui⁹ p̄uic. in quo habitabat. q̄n ad xp̄i imperiū exire ab eo coact⁹ est. Qd̄ factū et ad iob verba respicit. vbi in nouissimis beemoth caudam suam quasi cedr⁹ adstringit. Plus scim⁹ a tra eos diabolū diuersis temptacionib⁹ insistere q̄ possunt et alijs sua vtilitate prodesse. ut dum illi impediunt̄ nō proficiāt. q̄ docendi sūt. Maligni spūs hoc qd̄ intra nos mūdare cupim⁹. sine immissione temptāt itey sordidare. Sancti aut̄ p̄sago spū eoy insidias p̄cognoscūt. ⁊ quicq̄t in semetip̄is terrenū sentiūt. in desinenter opib⁹ factis exhauriūt ut de intimis puri inueniantur. Eodem blādimeō decipiūtur. nūc per diabolū homines. quo p̄thoplasti in paradiso sūt decepti. Multis em̄ viciorum prestigijs mētes reproboy tēptādo deludit. Nūc em̄ p̄missis

decipit nūc rebo trāsitoris q̄i necessarīs illicit. nūc etiā ipsa
inferni supplicia q̄i leuia & trāsitoria suggeit. q̄ten⁹ miseroy cor
da in cupiditatē lasciuāq; dissoluat secū q; ad tartara ducat.
Argumēta machinacōnū maloy cogitacionū semina. q̄ in cor
dib; hoīm diabol⁹ fūdit. ita sepe vndiq; captā implicāt mētē.
ut ex q̄ parte euadē q̄sq; tēptauēit sine piculo exire nō possit
veluti si iures h̄ facē qd si feceris pecces. si nō feceris reus p̄
iurij sis. Intāto ḡ mali discrimine ut euadēdi aditus pateat.
minora potius eligēda sūt ut maiora vitētur. Diabol⁹ qn̄ de
cipe quēq; querit pus naturā vniuscuiusq; intēdit. & inde se ap
plicat vnde aptū hominē ad peccādū inspexit. Ex ea parte
homines diabol⁹ temptat q̄ eos p̄ excrefcentem humorē faci
le inclinari ad vicia cōspicit ut scdm̄ humoris d̄spersionē ad
hibeat et temptacionē. lege balaam q̄ in figura diaboli cōtra
populū dei ex ea parte p̄cepit p̄nciosos p̄tēdere laq̄os. ex q̄
sensit eos facilius eē lapsuros. Mā et q̄ aquā alicubi deducit
non eam p̄ aliā partē mittit nisi vbi impetū eius intēdit. Mul
lus culpā existimet q̄ ex d̄spersione p̄pria sustinet. s; q̄ntū va
let extra id qd tolerat pugnet. Nam si cōpassionē cedit tēpta
cionē uel vicio nequaq; resistit. Ideo diabol⁹ in sacris eloq̄is
vehemoth id ē animal dicit. q̄a de celis lapsus ad terrā cecidit
Ideo leuiatan id est sp̄s de aquis. q̄a in hui⁹ seculi mari so
lubili versat astucia. Auis vero p̄pterea nominat. quia per sus
perbiam ad alta sustollitur. Et recte h̄ns trib; vocabulis ap
pellatur q̄a pro suo merito aerem quasi auis pro carcere meruit
vehemoth terrā quia ut animal brutū in imis delectat. sp̄s
eo q̄ in hui⁹ seculi mari in sana iactat fluctuacione. Ex inde
enī qd p̄ mēbra sua diabol⁹ opat sortit vocabula ita ut qd sin
guli agūt incitāte illo. ipse nominet ex eo. Quē enī nō decipit di
abol⁹ vñ animal est. hoc ē p̄ carnis luxuriā tēptat. vñ et ser
pens est. hoc est cupiditas ac nocendi malicia. Quē aut nec
sic decipit insidiator. vnde auis est. hoc est superbie ruina.
Vndiq; enī dolos preparat quousq; inueniat viam per qm̄ in
cautum decipiat. Aliud est intrare mentē cuiusq; diabolus
aliud vero inhabitare. nam et in cordibus sanctorum diabo
lus ingreditur dum malas suggestiones insinuat sed non ha
bitat in eis quia in suo corpore non eos transducit.

Qui xro in corpore eius sūt ipos inhabitat q̄a ipi sūt templū
 eius. Et si subripiat mētibz electoz diabol⁹. nō aut̄ in eis re-
 q̄escit sicut in cordibz reproboz nam calore fidei mox excitat̄
 ut exeat ab electis. Nonnulli quos iam auēdo ore diabol⁹ deuo-
 rauēat rursus diuini iudicij occulta miseratione ab eius ore es-
 ripiunt̄ et saluti restituunt̄. Nam sepe multos q̄s antiquus
 hostis luxurie voragine immersos tenuit potēcia diuina p̄ pe-
 nitenciā ab eius faucibz traxit. Quomō bonoz interitū p̄pha-
 electā dicit eē diaboli escā dum alibi scriptū sit de illo. fenū
 sicut bos cōedet nisi q̄ in oculis dei fenū sūt q̄ elect⁹ abus se-
 cundū homines eē vidētur. Ac p̄ hoc q̄a de bonoz numero as-
 pud homines electi. apud deum fenū existūt. Cum diabolus
 iam deglutisse dicit̄ quē iā p̄fecto scelere deuorasse videt̄. Cum
 vero quē nō deglutuit opis p̄fectōe s; temptationū illecebris
 mordet ut deuoret. ad huc quasi in maxilla mādīt. Vñ ⁊ pau-
 lus habz stimulos carnis quibz humiliet̄ nō habz peccādi p̄fe-
 ctionē q̄ degluciat̄. Os diaboli verba ei⁹ sūt Verba xro ei⁹ in-
 spiraciones occulte sūt quibz corda hominū alloquēs occultis
 vrit cupiditatibz Quidā ob incorrigibilē iniquitatē. q̄a sponte
 non corrigūtur immūdis spiritibz vexandi tradūtur. ut arri-
 piendi eos demones corporaliter habeāt potestatē terroribz
 q̄ eoz afflicti humiliētur peniteāt et saluētur. Sicut ⁊ ap̄lus
 corintheis scribēs dicit. Tradē hui⁹ hominē sathane in inte-
 ritū carnis ut spūs saluus sit. Vtile ē em̄ quosdā peccātes. ut
 in anima saluent̄ sathane corporaliter deputari q̄ten⁹ ex p̄nti
 correptione futuz iudiciū timeāt ⁊ de cetero delinq̄re caueāt
 Quidā aut̄ potestati demonū ad emēdacionē deputātur. qui-
 dam vero despecti ad solā pdicionē tradunt̄. Nūq̄ vacat dia-
 bolus adūsus hominē iustū. Aut em̄ tribulaciones cordis illi
 ex aggerat. aut dolores corporis suscitāt. Nunc ē qd̄ ap̄lus ait
 Datus est michi stimulu⁹ carnis angel⁹ sathane ut me colafis-
 zet. Sepe iusti mētē varijs vexacionū doloribz vis demonū cru-
 ciat. vnde interdū usq̄ ad desperacionis angustia coartat̄. Per-
 manenti aut̄ in dei amore anime et ipa talis angustia ad mētū
 p̄ficat. Nam siue in animo siue in corpore p̄ instinctū immūdoz
 spirituū quelibz adūsā iust⁹ paciāt̄ ex dei vtiq̄ p̄missu id patiē
 qd̄ si hoc ipm̄ ad di gloriā humilis referat ⁊ dicat qd̄ p̄ corpis

passione iob dixit. Si bona suscepim⁹ de manu dñi. mala quare
non suscipiamus. Iste non separāt a deo h̄ iūgitur. q̄ licet a
troci angustia torqueat̄. Multa iust⁹ adūsa in anima patitur
instigacione demonū h̄ talib⁹ tēptamentis perire a vita eterna
nō potest quia pius dñs ad dānacionē culpe nō reputat. q̄ de
sue maiestatis pmissu. nolēs q̄ patit̄ portat Nam ibi peccam⁹
vbi p cupiditatē uel volūtātē deflectimur. Vbi vero violen
ter ad dicimur et si facim⁹ aut flagiciū nō est. miseria tñ pfla
gicio ⁊ facinore ē Sed q̄ deū p̄rogata laudat miseria cōmissio
p̄culdubio caret facinore De temptamētis somniorū.

Plexq̄ demones in noctib⁹ occurrētes Ca^m. vi.
humanos sensus p visiones turbāt. ut formidolosos
ut timidos faciāt. Aliquociēs et iam ex desperatione
p̄corū mentē dñi p soporē turbāt horrida q̄ gehenne immit
tūt. Mōnūq̄ aut ⁊ apta impugnacōe grassentes hūana corpo
ra verberāt. qd̄ tñ deo p̄mittēte maloy fit ad vindictā. iustoy
ad tolerācie gloriā. Plexq̄ immūdi spirit⁹ eos q̄s in cubere i
seculi amore aspiciūt dormiētes quadā vana spei p̄speitate il
ludūt. Quosdā vero quos formidare aliq̄ adūsa p̄senciūt. dor
mientes inani terrore d̄cuiūt. Sicq̄ miseroy corda varijs illu
sionib⁹ tēptātes mō vana p̄speritate demulcēt mō inani formi
dine terrēt. Qui aut nullis aut raris d̄scn sūt delictis aut nū
q̄ aut raro terroib⁹ fatigātur noctornis h̄ paccato somno q̄
elēctes interdū eciā p soporē quedā archana et mistica d̄uen
tur ac vidēt. Qui vero corda sua grauiorib⁹ vicijs polluerūt.
cōsciēcie pauore illusi species tremēdas aspiciūt. fallax em̄ p̄
mago mentes miseroy diuisis eludit p̄maginib⁹ et q̄s vigilātes
in vicia traxit dormientes fatigat. ut nūq̄ securos req̄scere si
nat. Nonnūq̄ eciā electoy m̄tes horrendis p̄maginib⁹ som
niorū spirit⁹ immūdi terrificare conant̄ ⁊ q̄s vigilantes vicijs
temptāt nec superāt acriter dormiētes impugnāt. Sācti aut
⁊ si ad momētū huiusmodi visionib⁹ cōmoueant̄. mox tñ euigi
lantes illusionū vanitates intencionēq̄ suā p̄tin⁹ ad deū con
uertūt. Diūse q̄litates sūt somniorū. Quedā em̄ ex saturitate
seu manicione occurrūt. Quedā eciā p experienciā nota sunt.
quedā vero ex pp̄ria cogitacione oriunt̄. Nam sepe q̄ i die co
gitamus in noctib⁹ recognoscimus. Nonnullē autē visiones

3)

spirituū immūdoꝝ fiunt illusione. salomone. pbāte. Multos
inqt errare fecerūt somnia ⁊ illusiones vane. Porro quedā iu-
sto fiunt mō idest supne reuelacōis misterio. Sicut legit̃ in le-
ge de ioseph filio iacob q̃ p somnia fr̃ibꝝ p̃ferēdꝝ p̃dic̃t̃ uel si-
cut in euangelio de ioseph sponso marie q̃ ut fugeret cū pue-
ro in egiptū somnio ammonet. Non nūq̃ et pmixte accidūt vi-
siones id ē cogitacōe simul ⁊ illusione. atq̃ itē cogitacōe ⁊
reuelacione danielle dicēte. Tu inquit rex cogitare cepisti in
stratu tuo qd̃ es̃ futuꝝ. post hec. et q̃ reuelat misteria ostēdit
tibi q̃ vētura sūt. Et inde sepe ea in quibꝝ cogitacionū n̄ax
sensū porrigimꝝ quodā mētis excessu reuelātur dū req̃escimus
Quāuis nonnulla vera sint somnia facile tñ eis credi nō opus
est. q̃a diūsis ymaginacionū q̃litate oriunt̃. et vñ veniāt ra-
ro cōsiderat̃. Tā facile igit̃ somn̄is fides habēda nō est. ne for-
te sathanas i angelū lucis se tñsformās quēlibꝝ incautū fallat
et aliqua erroris fraude decipiat. Non nūq̃ interdū demones
deceptoris fraude ita quosdā curiosos obfūates illudūt ut q̃-
dam somnia nō aditinn̄ aliter inueniāt qm̄ ostēdant̃. Vt enī
in multis fallāt interdū. et vera p̃nūciāt. Sed q̃muis ita acci-
dant cōtemnēda sūt ne forte de illusione p̃cedāt. recolētes te-
stimoniū scripture dicētis. Si dixerint vobis et ita eueit nō
credatis. Somnia similia sūt augurijs. et q̃ ea intēdūt reuera
augurari noscūtur. Nō eē vera somnia q̃ cogitās animꝝ die no-
ctūq̃ sibi ymaginat̃. Mentis enī n̄re nonnūq̃ ip̃a sibi somnia
fingūt. Sepe dum priora mala p̃ tristē memoriā ad mentē re-
ducūtur p̃ hec gehēne vindictā i nobis ip̃is recolēdo ymagi-
namur. Adūsmodi mentis ymaginaciones q̃ aut de p̃teritis
admissis aut de futuris supplicijs in memoria vigilātibꝝ fiunt
et p̃ visiones om̄ia occurrūt ⁊ cogitacionū mētes decuciūt. Mā
vna vi memorie fiūt vtraq̃ siue vigilātibꝝ siue dormiētibꝝ nob̄
Tali enī amonicione horribili. pauore eciā p̃ quietē cōcutimur
et quā grauia sint q̃ cōmisimꝝ et qm̄ dura q̃ p̃timescimꝝ. Men-
tis aspectu eciā in somnio cōtemplamur. Non est p̃c̃m q̃ndo
nolētes ymaginibꝝ nocturnis illudimur. s̃ tūc eē p̃c̃m si āte
q̃ illudamur cogitacionis affectibꝝ p̃uenimur. Luxurie q̃ppe
ymagines quas in veritate gessimꝝ sepe dormiētibꝝ in aīo appa-
rent s̃ innoxie. si nō decupiscēdo occurrāt. Quā nocēna illusione

polluit. quoniam extra memoriam turpium cogitationum sese presentiat
inquinatum tamen hoc ut temptaret culpe sue tribuat suamque immudiciam
statim fletibus tergat De oratione Ca^m. vii.

Hoc est remedium eius quod vicio temptamentis exestuat ut quoniam
ens quilibet tamen quod vicio toties ad orationem se subdat. quia fre
quenter oratione vicio impugnatione extinguit. Tamen perseveranter
intendere oportet animam nostram orando atque pulsando. quosque impor
tunas desideriorum carnalium suggestiones quae nostris obitrepunt se
sibi fortissima intentione superemus ac tam diu insistere quosque persisten
do vincamus. Nam negligentes orationes. nec ab ipso homine impetrare
valent quod nolent. Quoniam quisque orat. factum ad se spiritum advocat. At
ubi venerit. confestim temptamenta demoniorum que se mentibus hu
manis immergunt. presentiam eius ferre non sustinentes effugiunt. Or
atio cordis non est labiorum. Neque enim verba deprecantis deus intendit
sed orantis cor aspicit. Quod si tacite cor orat et vox sileat. quoniam
homines lateat deum late non potest. quod conscientie patris est. Melius est
autem cum silencio orare corde sine sono vocis. quam solis verbis sine
intuitu mentis. nunquam est sine gemitu orandum. Nam peccatorum recor
dacio merore gignit. Dum enim oramus ad memoriam culpam redu
cimus et magis reus tunc nos esse agnoscimus. Ideoque cum
deo assistimus gemere et flere debemus. remiscetes quoniam gravia
sunt scelera quae commisimus quoniamque dira inferni supplicia quae timeamus.
Nam nichil proficiat oratio si denuo committimur. vnde iam veniam po
stulat. Ille enim precis desideratum effectum sine dubio percipit
qui quod orando abluere postulat delinquendo non iterat. Mens qui
lem se in oratione offert talem post se deseruet. Mens nostra ce
lestis est et tunc orando deum bene contemplant. quando nullis
terrenis curis aut erroribus impeditur. Apta est enim ad bonum in sua
natura. in aliena vero turbatur. Dura est oratio quam in suo tempore seculi non
interveniunt cure. longe autem a deo animus quod in oratione cogitationibus
seculi fuerit occupatus. Tunc ergo iraciter oramus quoniam aliunde non
cogitamus. Sed valde pauci sunt qui tales orationes habe
ant. Et licet in quibusdam sint difficiles non tamen in omnibus
Nam mens que ante orationem vacans a deo in illicitis cogita
tionibus occupatur dum in orationem venerit confestim illi
ymagines rerum quas nuper cogitavit occurrunt. aditumque
peccatis obstruunt ne se mens libera ad celeste desiderium erigat.

443

Purgāndus est itaq; primū anim⁹ atq; temporalīū rex cogita-
cionib; segregāndus ut pura acies cordis ad deū vere et simpli-
citer dirigat. Nam reuera tūc impetrāda diuina munera credi-
mus. qñ simplici affectu assistimus cū oram⁹. Multis modis
aut rumpit̄ orōnis intēcio dū se p̄ incuriā vana mūdi ingerunt
in cuiuscūq; orātis animo. Tūc aut magis diabol⁹ cogitacōes
curay seculariū hūanis mētib; ingerit qñ orātē aspexit. Du-
obus modis oracio impedit̄. ne impetrare quisq; valeat postu-
lata. hoc est si aut quisq; ad huc mala cōmittit aut si delinqn-
ti sibi debita nō dimittit. Quod geminū malū dum quisq; a se
m̄tīpo absterseit. p̄tin⁹ secur⁹ studio orōis incumbit ⁊ ad ea q̄
impet̄re p̄cib; cupit mētē libere erigit. Qui ledit̄ nō desistat
orare pro se ledētib; alioquin iuxta dei sentēciā peccat. q̄ pro
inimicis nō orat. Sicut nullū p̄ficiat in vulnere medicamentū
si adhuc ferrū in eo sit. ita nichil p̄ficiat orō illius. cui⁹ adhuc
dolor in mētē uel odiū manet in pectore. Tant⁹ debet eē orā-
tis erga deū affect⁹. ut nō desperet precis effectū. Inaniter
aut oramus si spei fiduciā nō habemus. Petat ḡ ut ap̄lus ait.
vnusquisq; in fide nichil dubitās. nā q̄ dubitat similis ē vnde
maris q̄ a v̄tō fertur atq; dispergit̄. diffidēcia nascit̄ impetrā-
di orata si se adhuc anim⁹ sentiat circa peccādi affectionē ver-
sari. Non enī potest habere p̄cis certā fiduciā q̄ adhuc in p̄ce-
ptis dei pigritat et p̄ci recordacōis delectat. Qui a p̄ceptis
dei autitur qd̄ in orōne postulat. nō meref̄ nec impetrat ab il-
lo bonū qd̄ p̄scit cui⁹ legi nō obedit. Si enī qd̄ de⁹ p̄cipit fa-
ci⁹ id qd̄ petim⁹ sine dubio optinem⁹. Nam sicut scriptū est
q̄ autit̄ aurē suā ne audiat̄ legē. orō ei⁹ execrabilis erit. Mul-
tum apud deū vtraq; sibi necessaria cōmēdan̄. ut orōne opa-
cio et ope fulciat̄ oracio. Vñ etiā iheremias ait. Leuem⁹ cor-
da n̄ra cū manib; ad dñm Cor enī cū manib; leuat q̄ oracionem
cū ope subleuat. Nam q̄cūq; orat ⁊ nō opat̄ cor leuat ⁊ manus
non leuat. Quisq; vero opat̄ ⁊ non orat leuat man⁹ ⁊ cor nō le-
uat. Sed q̄ opari necesse ē ⁊ orare. bene iuxta vtrūq; dictū ē.
leuem⁹ corda n̄ra cū manib; ad dñm ne de negligēcia mādatorū
corde rephendatur dum salutē nostrā obtinere aut sola orō-
ne aut sola opacione cōtendim⁹. Postq; bonū opus egim⁹ la-
crime orōnū fūdātur. ut meritū accōis hūilitas impetret p̄cis

Culpabiliter man⁹ ad deū expādit. q̄ facta sua orādo iactātet
p̄dit. sicut pharise⁹ i tēplo iactāter orabat se q̄ magis q̄m d̄m
de opib⁹ iustis laudari volebat. Quorū dā oracio in peccatū ō
uertit. sicut de iuda. p̄ditore scribit. Qui em̄ iactāter orat lau
dē appetēdo hūanā. nō solū ei⁹ oracio nō delet p̄c̄m. s̄ ip̄a ver
tit̄ in p̄c̄m. Sic iudei uel heretici q̄ licet ieiunare et orare vi
deant. eorū tñ oracio nō delet p̄c̄m nec ad purgacōis p̄ficit
meritū. s̄ mutat̄ p̄c̄m in p̄c̄m. Ideo interdū oracio electorū
in p̄ssuris eorū differtur. ut impiorū p̄sitas augeat̄. Vex dū
iusti tēporaliter audiūtur. p̄ eorū fit salute q̄ eos affligūt. ut
dum illis tēporali remedio sbuenit̄ p̄uorū oculi ad v̄sionē ape
riant̄. Vñ ⁊ triū puerorū frigidus ignis fuit. ut nabuchodono
sor deū vex agnosceret. Sic ⁊ p̄pha in psalmis ait. Propter mi
nicos meos eripe me. Proinde tardi⁹ exaudiunt̄ quorū dā ō
nes ut dū differunt̄ forci⁹ excitati maiorib⁹ p̄m̄s cumulētur
exemplo pruinay ⁊ respiratione messū in q̄b⁹ q̄nto tardi⁹ sata
semina exūt tātō ad frugem cumulaci⁹ crescūt. Quociēs orā
tes nō cito exaudiūtur. n̄ra nobis facta i oculis p̄ponam⁹. ut
hoc ip̄m qd̄ differt̄ diuine deputei iusticie ⁊ culpe n̄re. Inter
dū q̄ p̄seuerāter orātes nō cito exaudiunt̄ vtilitatis n̄re est nō
adūsitatis. Sepe em̄ multos de⁹ non exaudit ad volūtātē. ut
exaudiat ad salutē. Multi orātes nō exaudiūtur q̄a. p̄uidēdo
illis de⁹ meliora q̄m petūt resuat. sicut attingē solet paruulis
quā ne in scolis vapulēt deū exorant. s̄ nō datur illis postula
cionis effectus. quia impeditur talis audicio ad profectū. Nō
aliter q̄busdā cōtingit electis. Dep̄cant̄ em̄ deū. p̄ nōnullis
vite huius cōmodis uel adūsis. p̄uidēcia vero diuina t̄paliter
eorū desiderio minime cōsulit q̄a meliora illis in eternū. p̄mittit
Oracio p̄uatis locis oportuni⁹ fūdit̄. magisq̄ obtētū impe
trat. dum deo tñ teste depromit̄. Propriū aut̄ ypocritay est
offerre se i ōione videntib⁹. quorū fruct⁹ ē nō deo placē s̄ glo
riā ab homib⁹ cōpare. Nō in multiloq̄o exaudiūtur homines a
deo quasi plurimis eum verbis conentur inflectere. Neq̄ em̄
conciat̄ cum multiplex orantis sermo. sed pura sinceray ō
racionis intencio. Bonum est corde semper orare. bonū eciam
et sono vocis deum spiritualibus p̄m̄s glorificare. Nichil est
sola voce canere sine cordis intēcōe. s̄ sicut ait ap̄lus cātātes

3)
955
in cordibz nris hoc est nō solū voce s; & corde psallētes vñ et
alibi psallā spiritu psallā et mēte. Sicut oīomibz regimur. ita
psalmoz studiis delectamur. Psallēdi em̄ vtilitas tristia cor-
da solat. Eraciores mētes facit fastidiosos oblectat. mētes
exuscitat. peccatores ad lamenta inuat. Mā q̄muis dura sint
carnaliū corda. statim ut psalmi dulcedo insonueit ad effectū
pietatis animū eoy inflectit. Cū xpianū nō vocis modulacio.
s; tm̄ s̄ba diuina q̄ ibi dicūtur debeāt cōmouē. nescio q̄ tm̄ pa-
cto modulacione canētis maior nascit̄ opūctio cordis. Multi
em̄ reperiūtur q̄ cant⁹ suauitate cōmoti sua crimina plāgunt
atq; ex ea parte magis flectunt̄ ad lacrimas ex q̄ psallētis in-
sonuerit dulcedo suauissima. Oracio in pñti tm̄ vita. p reme-
dio pctoy effundit̄ psalmoz aut̄ decātacio ppetuā dei laudē
demonstrat in gloriā sempiternā. Sicut scriptū est. bñi q̄ habi-
tāt in domo tua dñe in secula seculoy laudabūt te. Cuius opis
militariū q̄cūq; fideliter intētaq; mēte exeqtur q̄dammodo
angelis sociat̄

De lectione Ca^m. viii.

O Racionibz mūdān̄. lectionibz instruam̄ vtrūq; bonū. si
liceat si nō liceat meli⁹ ē orare quā legē. Qui vult cū
do sp̄ eē freqñt̄ debz orare freqñt̄ et legē. Mā cū oram⁹
ipi cū deo loquimur cū vero legim⁹ de⁹ nobiscū loquit̄. Om̄s
pfect⁹ ex lectione & meditatione procedit. Que em̄ nescim⁹
lectione discimus q̄ aut̄ didicim⁹ meditationibz osuam⁹. Ge-
minū cōfert donū lectio sactay scripturay. siue q̄a intellectū
mentis erudit. seu qd̄ a mūdi vanitatibz abstractū hominē ad
amōrē dei pducit. Excitati em̄ sepe illi⁹ smone. s̄trahim̄ a de-
siderio vite mūdane. atq; accēsi in amore sapiēcie tanto vana
spes mortalitatis hui⁹ nob̄ vilescit. q̄nto ampli⁹ legēdo spes
eterna clarueit. Geminū est lectōis studiū p̄mū quō scripture
intelligātur. scdm̄ q̄ vtilitate uel dignitate dicātur. Erit em̄
antea q̄sq; p̄mpt⁹ ad intelligēdū q̄ legit. sequēter idoneus ad
p̄ferēdū q̄ didicit. Lector strenuus potius ad agēdū q̄ legit
qm̄ ad sciendū erit p̄mtissim⁹. Mior em̄ pena ē nescire qd̄ ap-
petas quā ea que noueris nō implere. Sicut legendo scire cō-
cupiscimus. sic sciēdo recta q̄ didicim⁹ implere debem⁹ lex dei
& p̄miū habz & penā legētibz eā. p̄miū hñs q̄ eā bñ viuēdo custo-
diūt. penā vero q̄ eā male viuēdo cōtemnūt. Om̄s q̄ a p̄ceptis

dei discedit ope. quociens eadem dei precepta legere uel audire potuerit. corde suo reprehensus confunditur. quia id quod non agit memoratur. et teste conscientia interius accusatur. Vnde et dauid propheta deprecatur dicens. Tunc non confundar dum respicio in omnia mandata tua. Grauius namque unusquisque confunditur quam mandata dei uel legendo uel audiendo respicit. quam uiuendo contemnit. Corde enim reprehenditur dum mandatorum meditatione docetur. quia non impleuit ope quod diuina didicit uisione. De assiduitate legendi. Cap. ix.

Nemo potest sensum scripture sacre cognoscere. nisi legendi familiaritate sicut est scriptum. Ama illam et exaltabit te glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus. Quanto quisque magis in sacris eloquijs assiduus fuerit. tanto ex eis uerbosiorum intelligentiam capit. sicut terra quam quanto amplius extollitur tanto amplius fructificat. Ita quanto amplius ad quilibet artem homo condescendit. tanto magis ad hominem ars ipsa descendit sicut in lege scribitur. Moyses ascendit in montem et dominus descendit. Vex est de ocio spiritali quod ille tamen secreta diuinorum scrutatur mandatorum. qui ab actione terrene cure reuocauerit animum et sedula familiaritate scripturis sanctis inhaerit. Nam sicut cecus et uisus potest quidem uterque ambulare. sed non in simili libertate. Dum cecus progreditur quo non uidet offendit. uisus uero offendit caueat et quo sit progredendum agnoscat. Sic et qui nubilo terrene cure fusca si temptet dei perscrutari misteria non ualet. quia caligine curarum non uidet. Quod ille tantum efficere ualet quod sese de exterioribus seculi curis abstrahit et totum in scripturarum meditatione defigit. Quidam habent intelligentiam ingenium. sed negligunt locis studium. et quod legendo scire potuerunt negligendo contemunt. Quidam uero amorem sciendi habent sed tarditate sensus impediunt quod tamen assidua lectione capiunt quod ingeniosi per desidiam non nouerunt. Ingenio tardus et si non per naturam per assiduitatem tamen locis ingenium augmentabit. Nam quamuis sensus ebetudo sit. frequens tamen lectio intelligentiam adhibet. Sic quod tardus est ad capiendum. per intentionem tamen boni studii primum percipit. ita quod prestitum sibi ex deo ingenium intelligentiae negligit. ad denationem reus existit. quia donum quod accipit despicit et per desidiam derelinquit. Quidam diuino iudicio donum scientie quod negligunt accipiunt. ut durus de rebo traditis puniantur. Tardiores autem ideo quod scientie cupiunt difficultate inueniunt. ut per maximo exercitio laboris maxime primum habeant retributionis

De doctrina sine gracia

Ca^m. x.

Doctrina sine adiuuante gracia q̄muis infūdat̄ auribz ad cor nūquam descēdit. foris quidē p̄strepit. sed interius nichil p̄ficiat. Tūc aut̄ dei s̄mo infusus auribz ad cordis intima puenit. q̄n̄ dei gr̄a mentē interi⁹ ut intelligat tangit. Sicut eīn̄ q̄sdā flāma caritatis sue de⁹ illuminat ut vitaliter sapiāt. ita q̄sdā frigidus torpētēsq̄ deserit ut sine sensu p̄sistāt. Pleriq̄ acumine intelligēdi viuaces existūt s̄ loquendi inopia angustant̄. Quidā vero in vtrisq̄ pollēt q̄a ⁊ sciendi copiam ⁊ dicēdi efficacīā habēt

De superbis lectoribus

Pleriq̄ sciencia accepta scripturarū Ca^m. xi.
nō ad dei gloriā. s̄ ad suā laudē vtunt̄. dū ⁊ ip̄a sciēcia extollunt̄. et ibi peccāt vbi p̄ca mūdare debuerunt.

Nūq̄ sequunt̄ legēdo p̄fectā sciēciā arrogātes. Nā q̄muis sapientes in sup̄ficie videātur. medullit⁹ t̄n̄ veritatis archana nō tāgūt q̄a sup̄bie nube p̄pediunt̄. Semp̄ eīn̄ sup̄bi legūt q̄rūt ⁊ nūq̄ inueniūt. Diuine legis penetralia humilibz ⁊ b̄n̄ ad deū intrātibz patēt p̄uis aut̄ sup̄bis claudūtur. Nā q̄muis diuina eloq̄a in icōne arrogātibz sint apta. in misterio t̄n̄ clausa atq̄ occulta sūt. Dum s̄mo dei fidelibz luxit. reprobis aut̄ ac sup̄bis q̄dāmodo tenebrescit et v̄n̄ illi illumian̄ inde isti cecant̄.

De carnalibus lectoribus et hereticis

Ca^m. xii

Dequaq̄ legē intelligit q̄ carnaliter s̄ba legis p̄currit. Sed is q̄ eā sensu interioris nitelligēcie p̄spicit. Nā q̄ litterā legis intēdūt ei⁹ occulta penetrare nō possunt. Multi eīn̄ intelligēdo spiritaliter scripturas nec eas recte sciendo in heresim deuoluti sūt atq̄ in multis erroribz defluerūt. In solis fidelibz religata ē lex. testāte d̄no p̄ p̄phaz. Signa testimoniu. signa legē in discipulis meis. ne eā aut̄ iudeus intelligat aut̄ hereticus. q̄a nō ē xp̄i discipul⁹. Vnitatē q̄ppe pacis quā xp̄s docuit nō sequūtur. de q̄ idē d̄ns dicit. In hoc cognoscūt omēs. q̄ discipuli mei estis. si dilectionē inter vos habueritis. Scripturas heretici sano sensu nō sapiūt. sed eas ad errorē p̄ue intelligēcie ducūt. neq̄ semetip̄os eay sensibz subdunt sed eas p̄use ad errorē p̄riū p̄trahunt. Doctores errorū p̄uis p̄suasiombz ita p̄ argumēta fraudulēcie illigāt auditores ut eos quasi in laborintū implicēt a quo exire vix valent.

Tanta ē hereticorū calliditas ut falsa veris malaq; bonis p /
miscēat. Salutaribusq; reb; plexq; erroris sui vir⁹ interserāt
quo facili⁹ possint pūitate pūsi dogm̄tis s; specie p̄uadere xri
tatis. Plexq; sub noīe catholicorū doctoz heretici sua dicta
scribūt ut indubitāter lecta credātur. Nōnūq; eciā blasphe
mias suas latēti dolo in libris nr̄oz inserūt. Doctrinā q; verā
adulterādo corrumpūt scz uel adiciēdo q̄ impia sūt uel auferē
do q̄ pia sūt. Cauta meditāda cautoq; sensu p̄banda sunt q̄ le
gunē ut iuxta apostolica monita teneam⁹ q̄ recta sūt. et refu
tem⁹ q̄ contraria veritati existūt sicq; i bonis instruamur ut a ma
lis illesi p̄maneam⁹ De libris gentilium Ca^m. xiii.

Propterea ideo in libris suis venerem impudicam martem
q; adulterū deū appellare voluerūt. ut persuaderēt mē
tes hominū q̄i de⁹ imitari malū. ut dū libidimosa per
suasione ad intēcionē eoz flagicia cōfidēter cōmittūt. non q̄i
hoīes p̄ditos. s; q̄si celestes deos imitari videātur. Ideo p̄hi
bet x̄panis figm̄ta legē poetay. q̄a p̄ oblectamēta manū fa
bulay mētē excitāt ad incētina libidinū. Nō eīn solū thura of
ferēdo demonib; immolat. sed eciā eoz dicta libencius capien
do. Quidam plus meditari delectantur gentiliū dicta p̄pter
tumentem et ornatum sermonem quā scripturā sanctā p̄pter
eloquium humile. Sed quid p̄dest in mundanis doctrinis p̄
ficere et manescere in diuinis. caduca sequi figmenta. ⁊ ad ce
lestia fastidire misteria. cauendi sunt igitur tales libri ⁊ pro
pter amorē s̄ctay scripturay vitādi. Gētiliū dicta exterius
verboz eloquencia nitent interius vacua virtutis sapiencia
manēt. Eloquia autē sacra exterius incompta verbis apparēt
intrinsicus autē misterioz sapiencia fulgent. Unde ⁊ aposto
lus habem⁹ inqt thesaur; istum in vasis fictilib; . Sermo quip
pe dei occultū habet fulgozem sapiēcie et veritatis repositū
in verboz vilissimis vasculis. Ideo libri s̄cti simplici s̄mone
conscripti sūt. ut non in sapiencia verbi s; in ostensione spiri
tus homines ad fidem perducerentur. Nam si dyaletici acu
minis versucia. aut rethorice artis loquencia editi essent. ne
quaq; putaref fides x̄pi in dei virtute sed in eloquēcie huma
ne argumētis consistere. nec quicq; crederem⁹ ad fidem diui
no inspiramine prouocari sed potius v̄boz calliditate seduci

Omnia secularis doctrina spumantibus verbis resonans. ac se p
eloquencie tumorem attollens p doctrinam simplicem et humilem
xpi euacuata est sicut scriptum est. Nonne stultam facit deus sapi
enciam huius mundi. fastidiosis atque loquacibus scripture sancte minus
propter sermonem simplicem placet. Gentili enim eloquencie copata. vi
detur illis indigna. Quod si animo humili misteria eius intendant
confestim aduertunt quantum excelsa sunt. quam in illis despiciunt. In le
ctione non verba sed veritas est amanda. Sepe autem reperitur simpli
citas veridica et composita falsitas quam hominem suis erroribus illicit
et per lingue ornamenta lacus dulces aspergit. Nichil aliud a
git amor mundane sciencie. nisi extolere laudibus hominem. Nam quan
to maiora fuerint litteratoria studia tanto animus arrogancie
fastu inflatur. magis intumescit iactantia. Unde et bene psalmus ait
Quia non cognoui litteraturam introibo in potestas domini. Sim
plicioribus litteris non est imponendus fucus grammatice artis. Melio
res enim sunt communes littere quam simpliciores et ad solam humilita
tem legentium pertinent. ille vero nequiores quam ingerunt hominibus
perniciosa mentis elacione. Meliores esse grammatice quam heretico
rum. heretici enim haustum letiferi fuci hominibus persuadendo propinat.
grammaticorum autem doctrina potest etiam proficere ad vitam dum fuerit in
meliores usus assumpta De collatione Cap. xiiii

Quoniam sit utilis ad instruendum lectio. adhibita autem col
lacione maiorem intelligentiam prebet. Melius est enim con
ferre quam legere. Collacio docibilitatem facit. Nam pro
positis interrogacionibus cunctacio res excludit et sepe obiectio
nibus latens veritas approbat. Quod enim obscurum est aut dubium. con
ferendo cito perspicitur. Multum presunt in collacione figure. Res enim
que minus per se aduertuntur. per copacionem res facile capiuntur. Nam
sepe sub specie tali spirituales causas scripture diuine insinuant
et nisi per aliquam euidentem ostensionem vix appareret occulta legis mi
steria. Sicut instruere solet collacio. ita contentio destruit. hec
enim relicto sensu veritatis lites generat. et pugnando verbis etiam
in deum blasphemiam ingerit. Unde hereses et scismata quibus sub
vertitur fides. veritas corrumpitur. scinditur caritas. Contentiosorum
studium non per veritatem. sed per appetitum laudis certatur. tantaque est in
hominibus pueritas ut veritati cedere nesciant. ipsamque rectam doctri
nam euacuare contendunt. In disputacione fidelium cauenda est



oposicionū artificiosa s̄tilitas. q̄ callidis obiectionibz retia tē
dit. Ita em̄ s̄sutis assercionibz puoy disputacio inmodat. ut re
cta eē simulēt q̄ puerfa psuadet. lectio memorie auxilio eget
Qd̄ si fuerit naturaliter tardior. frequēti tñ meditacōe acuiē
ac legēdi assiduitate colligit. Sepe plixa lectio longitudinis
causa memoriā legētis obliterat. qd̄ si breuis sit sub motoq; li
bro sentēcia retractet̄ in aīo. tūc sine labore legīt. et ea q̄ lca
sūt recolēda a memoria minime excidūt. Acceptabilior ē sen
sibz lectio tacita qm̄ apta. Ampli⁹ em̄ intellect⁹ instruit qn̄
vox legētis quiescit. et sub silēcio lingua mouet̄. Nam clare le
gendo et corpus lassat̄ et vocis acumen obtunditur.

De contemplacione et actione Ca^m. xv.

Actiua vita innocencia est operum bonoy. cotemplati
ua speculacio supernoy. Illa cōmunis multoy est ista
vero paucoy. Actiua vita mundanis rebus bene vti
tur. cōtēplatiua vero mūdo renūcians. soli deo viuere dele
ctatur. Qui prius in actiua vita pficit. Ad cōtemplacionem
bene cōscendit. Merito em̄ in ista sustollitur. quia i illa utilis
inuenitur. Quicunq; adhuc temporalē gloriā aut carnalē af
fectat cōcupiscēciā. a cōtēplacōe phibet̄. ut possit⁹ in actiua
lis vite opacione purgetur. In ista em̄ pus p exerciciū boni
opis cūcta exhaurienda sūt vicia. ut in illa iam pura mentis
acie ad cōtemplādū deū quisq; ptrāseat. Et licet ouersus sta
tim ad cōtēplacionē ascendere cupiat. tamen racione cogitur
ut pus in actiue vite opacione verset̄. Exemplū em̄ actiue vi
te de iacob sume qui dum ad rachel hoc est ad visum pncipium
destinaret q̄ cōtēplacionē significat. Lia illi hoc est laboriosa
vita supponitur q̄ actiuā demonstrat. Sicut sepultus ab om̄i
negocio terreno priuatur. ita a cōtēplacioni vacās ab om̄i oc
cupacione actuali aūtitur. Et sic ab actuali vita ascendētes
in cōtēplacōis quiete sepeliunt̄. ita ab actione seculi receden
tes eos vita actiua in se quasi sepeliendo suscipit ac p hoc vite
mundane actiua vita. et vite actiue cōtemplatiua sepulchry
est. Viri sancti sicut a secreto cōtemplacionis egrediuntur
ad publicum actionis. ita rursus ab actionis manifesto ad se
cretum contemplacionis intime reuertuntur ut intus deum
laudent vbi acceperunt vnde foris ad eius gloriā operant̄.

3)
48 (4)
Sicut aquile moris est semp oculū in radiū solis infigere nec de-
flectere nisi esce solius obtētū. ita et facti a cōtemplacione ad ac-
tualē vitā interdū reflectūtur cōsiderātes illa sūma sic esse
vtilia. ut tñ ista humilia sint paululum nostre indigencie ne-
cessaria: In actiue vite genere humana intencio pseuerāter
incedit. incōtemplacione aut sese p̄ interualla resumit q̄a diuī-
nitāte cōtemplandi lassat. Visio animalīū in ezechiele. q̄ ibāt
et nō reuertebātur. ptinēt ad vite actiue pseueraciā. et itey ea
animalia q̄ ibant et reuertebātur ptinēt ad cōtemplatiue vita
mensurā. in qua dum quisq̄ intendeit sua reuerberat⁹ infirmis-
tate reflectitur atq̄ itey renouata intencione ad ea. vnde des-
cenderat rursus erigit⁹ qd̄ fieri in actiua vita nō potest. de q̄
si quisq̄ reflectat uel ad mōicū statim vicioꝝ excipiūt luxu. Os-
culum dextꝝ scandalizātem quē euelli dñs p̄cepit. vita cōtem-
platiua est. Duo oculi in facie actiua vita ⁊ cōtemplatiua est
in homine. Qui igit̄ p̄ cōtemplacionē docet errorē. meli⁹ est
si euellat cōtemplacionis oculū. suans sibi vnū vite actualis ob-
tutū. ut sit vtilius illi p̄ simplicē actionē ire ad vitā qm̄ p̄ cō-
templacionis errorē mitti in gehennā. Sepe mens ad summa
ab imis erigit̄ et sepe a summis ad infima pondere carnis incli-
nata reflectit̄. Multos d̄s ex carnalib⁹ sua grā visitat ⁊ ad cō-
templacionis fastigiū deuat. multosq̄ a cōtemplacione iusto ius-
dicio deserit. ⁊ lapsos interrenis opib⁹ derelinquit

De cōtemp̄torib⁹ mundi Ca^m. xvi.

EA que seculi amatorib⁹ cara sūt facti velut adūsa res
fugiūt. plusq̄ adūsitatib⁹ mūdi gaudēt qm̄ p̄sperita-
tib⁹ delectētur. Alienos eē a deo q̄to h̄ seculū ad om̄e
cōmodū p̄sperat̄. Seruis aut̄ dei cūcta huius mūdi cōtraria sūt
ut dum ista adūsa sentiūt ad celeste desiderīū ardēci⁹ excitē-
tur. Magna apud deū refulget grā q̄ huic mūdo cōtēptibilis
fueit. Mā reuera necesse ē. quē mūd⁹ odit diligat̄ a deo. San-
ctos viros i h̄ seculo legim⁹ pegrinos eē ⁊ hospites. Vñ ⁊ res-
p̄hendiūt petr⁹ q̄ tabernaculū in mōte fieri cogitauit. q̄a san-
ctis i h̄ mūdo tabernaculū nō ē. quib⁹ patria ⁊ dom⁹ in celo est
Sancti viri ideo cōtemnere cupiūt mūdū ⁊ motū mentis ad su-
perna reuocare ut ibi se recolligāt vnde defluerūt. et inde se
subtrahāt vbi dispersi sūt. Iusti q̄ rebus honoribusq̄ ac vite

blandimētis renūciāt. p̄inde se ab om̄i terrena possessione mortificāt ut deo uiuāt. ideoq; seculi hui⁹ blādicias calcāt ut validiores ad vitā illā de huius vite mortificatione cōsurgant. Cuncta quippe temporalia quasi herbe virētes arescūt ideoq; et pro eternis reb⁹ q̄ nūq; arescunt. recte ista dei seruus contemnit. q̄a in eis stabilitatē nō aspicit. Qui post renūciacionem mūdi ad supernā patriā s̄ctis desiderijs inhiat ab hac terrena intēcione q̄i quibusdam pennis subleuat⁹ erigit⁹. ⁊ ī quo lapsus erat p̄ gemitū aspicit. ⁊ ubi puenēit cū gaudio magno intendit. Qui vero a cōtemplacōis requie oflexus in curis huius seculi incedit. si ad memoriā sui reuēta⁹ ptin⁹ ingemiscit. quātūq; fuerint tranq̄illa q̄ pdidit ⁊ qm̄ ofusa sint in quib⁹ cecidit ex ip̄a laboris sui difficultate cognoscit. Quid em̄ ī hac vita laborios⁹ qm̄ terrenis desiderijs estuare. aut qd̄ hic securius quā hui⁹ seculi nichil appetē. Qui em̄ hūc mūdū diligūt turbulētis ei⁹ curis ⁊ sollicitudinib⁹ oturbātur. Qui autē cū odiūt nec sequūtur interne q̄etis trāq̄llitate fruētes. future pacis req̄em quā illic expectāt hic qd̄ammodo h̄re iā incipāt.

De sanctis qui se a s̄orcio seculi seperāt Ca^m. xvij.

Sancti viri funditus seculo renūciātes. ita huic mūdo moriuntur ut soli deo uiuere delectētur. quāto q; ab huius seculi ouersacione se subtrahūt. tanto interne mentis acie presenciam dei et angelice societatis frequentiam cōtēplant. Maloꝝ tā p̄ua sūt opa manifesta. ut hñ q̄ supnā patriā desiderāt nō solū mores eoꝝ s; et s̄orcia fugiāt. Quidā etiā corporaliter separari desiderāt ab iniqs ut eoꝝ nō inuoluātur delictis. Nonnulli ⁊ si nō corporali discessu. spiritali tamē ab eis intēcōe recedūt. q̄ et si cōmunes sūt cōsacione discreti tñ sūt corde uel ope. et licet sepe in medio carnaliū vitā deus p̄tegat electoꝝ. tñ satis rax est ut quisq; inter seculi voluptates posit⁹ a vicijs maneat illibat⁹. in q̄b⁹ ⁊ si nō cito implicat⁹ aliqñ tñ attrahit. Neq; em̄ diu tut⁹ eē poterit. q̄ piculo p̄ximus fuit. Vita sine offēdiculo vita monachi sine cupiditatis ⁊ timois impedimēto. Dū em̄ q̄sq; a s̄orcio mūdi abstrahit nec cupiditas eū obligat cōsenciētē nec cruciat senciētē. Bonū ē corpalit remotū eē a mūdo. s; multo ē meli⁹ voluntate vtrq; vero p̄fē. Alle ḡ p̄fect⁹ ē q̄ huic seculo et corpe et corde discret⁹ ē.

31.
49
Onager ut ait iob. detemnit ciuitatē ⁊ monach⁹ cōmūnē se-
culariū ciuiū dūfaciōnē. Adñ adūsa vite nrē appetūt p̄sp̄era cō-
temnūt ut dū ab eis hec vita despiciat futura inueniatur.

De p̄ceptis alciorib⁹ monachoy

Ca^m. xviii

Alia sūt p̄cepta q̄ dan̄t fidelib⁹ cōmūnē vitā in seculo
agentib⁹. atq; alia seculo huic renūciātib⁹. Illis enī di-
cit ut sua oīa bñ gerāt. istis ut sua oīa derelinq̄nt. Al-
li p̄ceptis generalib⁹ astringūtur. Isti p̄cepta gñalia p̄fectius
viuēdo trāscēdūt. Ad p̄fectū nō sufficit nisi abnegatis om̄ib⁹
suis eciā seip̄m quisq; abneget. Sed qd est seip̄m abnegare ni-
si voluptatib⁹ p̄p̄rijs renūciare. Vt q̄ sup̄bus erat sit humilis
qui iracūndus eē studeat māsuēt⁹. Nam si ita quisq; renunciēt
que possidet om̄ib⁹. ut suis nō renūciēt morib⁹. nō est xp̄i disci-
pulus. Qui enī renūciat morib⁹ p̄uis semetip̄m seꝛ abnegat. Vñ
et dñs. Qui vult inq̄t post me venire abneget semetip̄m

De intencione monachoy

Ca^m. xix.

Qui nō rigida intencione monachi p̄fessionē sectātur.
q̄nto sup̄ni amoris p̄positū dissolute appetūt tātō p̄clis-
uius ad mūdi amorē denuo reducūtur. Mā p̄fessio nō
p̄fecta p̄ntis vite repetit desideria. in quib⁹ ⁊ si nō dū se mona-
chus alliget ope iam tñ alligat cogitacōes amore. longe q̄p-
pe a deo est anim⁹ cui hec adhuc vita est dulcis. Ita enī quid
de sup̄nis appetat qd de infimis fugiat nescit. Mā sicut scriptū
est q̄ apponit sciēciā apponit ⁊ dolorē. Quñtū enī quisq; potuēt
sup̄na scire q̄ appetat. tñ de infimis acrius q̄bus inheret doles-
re debet. Propter hoc enī ⁊ iacob⁹ ap̄lus dicit. Miseri estote
lugete ⁊ plorate risus vester in luctū dūtet ⁊ gaudiū in mero-
rem. hinc eciā dñs. beati inq̄t q̄ lugēt qm̄ ip̄i consolabūtur. Et
rursū ve vobis q̄ ridetis. qm̄ flebitis. Qui ad hoc uersionem
sāctitatis p̄tēdit. ut alijs qñq; p̄esse desideret. iste non disci-
pulus xp̄i s; prauitatis sectator existit. q̄a nō p̄ deo s; p̄ secu-
li honore portare studet crucis xp̄i laborē.

De humilitate monachi uel opere

Ca^m. xx.

Semma virtus monachi humilitas. summum vicium
ei⁹ sup̄bia ē. Tunc autē se quisq; monachū iudicet qñ se-
m̄mimū existimauit eciā cū maiora stutū opa gessit
Qui mūdu deserūt et tñ stutes p̄ceptoy sine cordē hūilitate

sequuntur isti qui de excelsis grauius corruunt. quia deterius per statutum
 elacionem deiciunt quam per uicia plabi potuerunt. Omnis dei seruus
 de suis meritis non debet attolli dum posse uideat. et de infe-
 rioribus sibi placiores alios fieri. Nouerit autem omnis sanctus al-
 terius se non proponere sanctitati. Semp conscientia serui dei hu-
 milis esse debet et tristis. sed ut per humilitatem non supbiat. et per uti-
 lem merorem cor ad lasciuiam non dissoluat dei seruus dum bonum
 aliquod opus agit. utrumque ei ad boni remuneracionem pertineat quam fas-
 cit incertus est. ne forte discussione celestis iudicis reus pensetur.
 et in hiis qui dei sunt negligenter aut superbe aliquid operasse inuenias-
 tur ideoque per hunc ipsum tristis merensque efficiat atque indefinenter turba-
 tur reminiscens. proculdubio scriptum est. maledictus qui facit opus
 domini negligenter. Nam ueraciter addepremur si per torpore ea que bona
 sunt agimus. Dei suum sine intermissione legem orare et operari oportet.
 ne forte mentem ocio dedita spiritus fornicacionis subripiat. Cedit enim
 labori uoluptas. animum autem uacantem cito preoccupat. Contuere salomonem
 per ociu multas fornicacionibus inuolutum. et per
 fornicacionis uicium usque in ydolatriam lapsum.

De monachis qui curis seculi occupantur. Cap. .xxi.

Hic qui per dei timore seculo renunciat et tamen curis re-
 familiarum implicatur. quanto se rebus studiis occupat. tanto a
 caritate diuina se separent qui simul et terrenis pariter curis
 et diuini exercere studet. utrumque complecti simul non ualeat. Nam duas
 curas pater inesse pectori humano non posse et duobus fuisse dominis
 utriusque placere difficile esse. Nisi prius a secrecionibus cordis expel-
 lat inportuna secularium multitudo curarum. Anima que intrinsecus
 cet nequaquam resurget. Nam dum se per innumeras seculi cogitaciones
 aspexit ad consideracionem sui se nullatenus colligit. Arguit eorum te-
 porum que deo vacare uolentes et mundo renunciant et curas proprias asper-
 nant. sed dum per iniquas utilitates procurant a dei amore se separent. Vir
 spiritualis ita perdesse debet sue per iniquitatem ut dum illis gratias carnis per-
 stare studet. ipse a spirituali proposito nequaquam declinet. Multi enim
 monachorum amore pernitentium non solum terrenis curis sed etiam forensibus
 uirginibus inuoluunt. per suorum temporalium salute suas animas perdunt. Inter-
 dum ordinata discrecionem est dum negat proximo quod prestat extraneo.
 ut noueis non prohiberi pietatis officium sed negari carnalitate affectum.
 Proximis enim carnaliter prestat. quod eternis pie impedit.

Sicut nostra nobis nō odiēda ē anima s; ei9 carnales affect9
odio habere debem9 ita nec parētes odio a nobis habēdi sūt.
sed eoy impedimēta q̄ nos ab itinē recto īpēdiūt. dū tñ dñs
ita p̄cipit nobis parētes odire sicut 2 animas nr̄as. s; figuram
sanctoy viroy renūciānciū seculo vaccas designasse aliofilo
rū archā di gestātes Nā sicut ille pignoy affectib9 a recto iti
nere minime digresse sūt. 2 vir fact9 mūdo renūciās p̄ntele ob
tentu nō debet a bono impedire proposito

De hñs qui a deo mundi amore īpēdiunt Ca^m. xxñ.

Qulti cupiūt cōuolare ad gr̄az dei. s; timēt carere oble
ctamēta mūdi. Prouocat q̄dem eos amor xp̄i. s; reuo
cat cupiditas seculi. Qui p̄inde obliuiscūtur voti.
qz capiunt illecebrī vanitate Quecūq; mēs. pcellis mūdi hui9
inuo lueris lignū cōscende crucis. ut amari idest tēpestate hu
i9s seculi liberis. Nā null9 te a lacu mortis humane saluabit
nisi xp̄s eruerit. Qui seculo renūciare disposuit trāsgressiōis
reatu astringit. si votū mutauerit. Atrociter em̄ indiscussio
ne diuini iudicij arguendi sunt. q̄ qd̄ p̄fessione sp̄opōderant.
implere ope otēpserūt. Mirabiliter op̄at similitudo a volupta
tib9 mūdi conāti redire ad deū rētinētib9 eū cupiditatib9 se
culi. 2 ei q̄ dormitat 2 surgē conat 2 sopore somni de p̄mit. Il
le em̄ ad bonū nouit redire 2 voluptatū fascib9 nō finitur. iste
meli9 elegit vigilare s; sopore corporis tenet. A bono indete
rius lapsos sup̄ carbones frigidōs fieri nigriores. q̄a p̄ torpo
rem mētis ab igne caritatis dei extincti sūt. 2 p̄ mūdi appeti
tum a luce sup̄ne illuminacōis puati nigredine p̄ctoy fuscātur
Quidā intēcōez bone opacōis metu extingūt inopie. nec p̄mit
tunt infirma mēte desiderata pficē. Et cū indigē in mūdo me
tuūt a gl̄a sup̄na semetip̄os abscindūt. Multis asilioy argus
mētis insidiat eis diabol9 i acq̄rēdo plurima. q̄ in paucis 2 mo
dicis nouerāt eē otēti. Oponit igif in eoy mētes futuras fili
oy egestates. psuadet hñe plura vñ sibi egenusq; sufficiat. q̄
ten9 hñs blādimentis intēcōez bone deuocōis subūtāt. atq; m̄
terrenis lucris deceptā mētē reducat. Multis argumētis in
sidiat diabol9 eis q̄ renūciāt seculo ut ei9 se itey. amorī s̄ister
nāt. Graui9 aut̄ illos incōcupiscētijs seculi ferit. q̄s post renū
ciacionē ad mūdi amorē reduxerit. Et maxime p̄ cenodoxiam

subicit sibi diabolus monachum ut quem per seculi amorem retinere non potuit ab humilitatis culmine subtrahat. et superbie tumore sibi subditum faciat. Dei suus semper falleris diaboli prouidere debet insidias. et magis in bonis operibus cordis debet adhibere cautelam. ne per vanam gloriam perdat semetipsum ac peat. cunctaque bona amittat que recta agendo obtinuerat. De Iactancia. Cap. xxiii.

Man in factis quam in dictis cauenda est iactancia flenda est anime ruina sibi quem magis quam deo placere. et laudem ab hominibus comparare. Vanus et erroris est animus plenus. famam appetere. et ad capiendam terrenam laudem studium dare. Circumspice te metipsum homo. nichil quod tibi arroges de hominibus que in te sunt propter peccatum. Non declinat ad dexteram. que non sibi sed deo tribuit bona que agit. neque ad sinistram se vertit que de diuina indulgentia peccandi licentiam non presumit. Hoc est quod propheta ait. Nec via ambulate in ea neque ad dexteram neque ad sinistram. Vex est quod natura expetit delectari in laudibus. sed tunc recte si in deo non in se quisque laudet sicut scriptum est. In domino laudabitur anima mea. Sepe vanam gloriam contemnendo. in aliud generum elacionis incidit dum in se quisque gloriatur pro eo quod contemnat ab hominibus laudem. Quibusdam excessum est tantum de bono agere et fructum boni operis non habere quod ipsi sibi offerunt pro studio humane iactantie. Semper suam aspiciant fedicitatem que vane glorie fauores diligunt et perdidisse bonum opus doleant quod pro humana ostentatione fecerunt. Amator vane glorie vix possit semper laudari agere non quiescit. et seminde illi vires vanitatis. prius appetit auget. Boni operis inchoacio non debet citius palam ad hominum cognitionem venire ne dum boni inchoacio humanis oculis reseratur. a stultitie perfectio manescat in tuncio sanctitatis. Ante maturitatis enim tempus messes florentes cito pereunt. germina que inutilia fiunt. Virtutes sanctorum pro ostentacionis appetitu dominio demonum immundorum subiciuntur. sic ezechias rex que diuicias suas chaldeis per iactantiam perdidit. et propter ea pituras per prophetam audiuit. ut significaret dei suam virtutes suas dum vane glorie studio perdidit. et statim demones suorum operum dominos facere. sic ille per ostentacionem chaldeos rex suorum dominos fecit. Optima est illa discretio. ut et nota sint opera nostra ad dei augmentum glorie. et occulta per elacionem vitanda humana. Ille autem debet publicare bonum quod agit. que perfecta humilitate fundat. nulla iam elacione contingit.

Nā is q̄ se intelligit adhuc amore laudis pulsari facta bona in
 occulta agat. ne forte q̄d egerit p̄dat. In dū viri sācti dū cu
 piūt sūdīt suā mutabilitatē corrigē. aliq̄nto tumore tāgū
 tur elacōis sue d̄sc̄n actōne iusticie. h̄ ab hui⁹ sb̄repcōis malo
 hūilitatis op̄uctōne purgātur. Viri sancti nō nūq̄ q̄sdā de se
 audiētes instruūt. ⁊ tñ in h̄is alta se d̄sideracōe custodiūt. ne
 dū alios a terrena int̄ecione erigūt. ip̄i interrene laudis appe
 titu dimergātur. Quidā p̄ incautā stutū iactāciā relabūtur
 ad vicia ⁊ q̄dam dū vicioy impulsū frequēter plāgūt de ip̄a in
 firmitate p̄ hūilitatē validius dualescūt. P̄lex q̄ vtile ē arro
 gātib⁹ deserit a deo. q̄ten⁹ sue infirmitatis d̄sc̄n ad humilitatē
 redeāt ⁊ hūiles post casū existāt. Nonnulli falsā opinione ar
 rogācie se eē p̄fectos existimāt dū nō sint. q̄a obortis tēptaci
 omb⁹ innotescūt. Tāto quisq̄ fit veritati vicinior q̄nto se eē
 longi⁹ ab ea fucit arbitrat⁹. hoc em̄ hūilitatis est q̄ deo homi
 nē iūgit. cetey iactācia oculos quib⁹ de⁹ videri poterat clau
 dit. Sicut solis radi⁹ dū d̄spiciūt acies oculi habent. sic et q̄
 immoderate alciora se scrutat. ab int̄ecione xri obtūdīt. Sicut
 aq̄la ex alto ad escas collabiūt. sic homo de alto bone d̄sacōnis
 p̄ carnalē appetitū ad inferiora demergit.

De ypocrisis

Ypocrita s̄ba sāctoy habz. vitā nō habz. Cā^m. xxiii.
 et quos p̄smonē doctrine genuerit nō fouet exēplis
 h̄ deserit q̄a quos s̄bo edificat vita et morib⁹ destruit
 ypocrite simulatores dicūt q̄ iusti nō eē querūt h̄ tñ videri
 cupiūt. Ad̄n mala agūt. ⁊ bona p̄fitētur. p̄ ostētacōez q̄ppe bo
 ni apparēt. p̄ actionē vero mali existūt. Om̄ia possunt a simpli
 cibo vicia p̄petrari. simulacio vero ⁊ ypocrisis nō cōmittit nisi
 a male astutis p̄ calliditatē valētib⁹ vicia sub specie stutū ce
 lare ⁊ nō verā sāctitatē obicē. Sancti nō solū gloriā sup̄ modū
 suū omnino nō appetūt h̄ ecia h̄ ip̄m videri refugiūt q̄ eē meru
 erunt. Ypocrite aut̄ malicie sue occulta tegētes ante oculos
 hoim̄ q̄dā innocēcie sāctitate se vestiūt ut venerentur. Qui
 bus bene diuina voce dicit. ve vobis ypocrite q̄a similis facti
 estis sepulchris de albatis. q̄ foris quidā apparēt homib⁹ spe
 ciosa. intus vero plena sūt ossib⁹ mortuoy ita ⁊ vos foris q̄dē
 apparetis homib⁹ iusti. intus vero pleni estis auariciay iniq̄
 tate. Dupliciter damnant̄ ypocrite sue pro occulta iniq̄tate

sive pro aperta simulacione. Ex illo enim condemnantur quod in
iqui sunt. ex isto quod ostendunt quod non sunt. Non se latet ypocrite nam
etsi impincipio sui quodam non pateat. plus tamen quam vita eorum finiant quod
silate vixerint detegunt. Omne enim verum vel iustum sincerum permanet.
Nam quod simulata sunt diuturna esse non possunt. Non eorum de
speranda est salus. quod ad huc aliquid terrenum sapiunt dum possunt et in
occultis agunt vnum iustificent. Non enim meliores sunt ypocritis
eo quod mali sint in aperto et in occulto boni. Ypocrite vero in occulto
mali sunt. et bonos se palam ostendunt. Ypocritam iustum arguere
prohibetur ne deterior castigatus existat dicente salomone.
Noli arguere derisorem ne oderit te

De inuidia. Capitulum vicesimumquintum

Liuor alieni boni suum punit auctorem. Nam unde bonus proficit. inde inuidus contabescit. Homines pro
ne viuentes sicut de bonorum lapsibus gratulantur.
ita de eorum recte factis bonique perseverantia confunduntur.
Inuidus membrum est diaboli. cuius inuidia mors introduit
in orbem. Sicut et superbus membrum est diaboli. de quo scri
ptum est. Omne sublime videt et ipse est rex super omnes filios
superbie. Nulla est virtus que non habeat contrarium inuidie
malum. Sola miseria caret inuidia. quia nemo inuidet misero. cui
reuera non liuor obicit sed sola misericordia adhibetur. Multi
et bonos imitari volunt et de bonorum perfectibus inuidie
liuore tabescunt. Quo fit ut nec illi corrigantur a malo suo
sed per inuidenciam deteriores et bonos a recto studio qui
tum in ipsis est. si potuerint deprauare conentur. Quando ma
los boni proficere vident non scandalizantur. sed quem sint
finem habituri maxime cogitent. hoc omnis inuidus alienis
virtutibus prestat. quod beato iob sathan prestitit. Nam dum
emulat prosperitatibus commouit aduersa. Sed dum credidit eum
diabolus posse. prosternere inde eius aucta sunt merita atque inde
claruerunt probabiliora pacienciae documenta. Ita requirunt inuidi
aditum male fame. per quam bonorum vitam maculet. sicut querebant
ostium sodomite. quod domum loth nocituri introiret. Ille vero cecita
te erroris percussis pietes videbant. ostium non inueniebant. Non aditum
inuidi videndo velut pietes stutes dissimulant. vicia vero perquirunt
per que eorum consciencia vrant

De simulacione Ca^m.xxvi.

Raudulencie gen⁹ in modū pharetre sūtīliter insidiarū sagittas celat. ut falsā faciat securitatē decipiatq; calide eū extra quē molit̄ occulte. Cauēd⁹ est inimic⁹ qui manifest⁹ ē. s; magis ille q̄ videri nō potest. s; facile em̄ vncis mus quē videm⁹. quē aut̄ nō videm⁹ difficile a nobis expellimus. Raro nocet̄ homo ab extraneis. si sui eū nō ledāt. Magis em̄ insidēs nostroy q̄m alioy piclitamur. latēt sepe vena cir cūlita melle vboy. Et tā diu deceptor bōitatē simulat quīsq; fallēdo decipiat

De odio Capitulum. xxvii.

Non hoīes s; vicia odio habēda ē. s; flebiliter aut̄ deplorādi sūt. q̄ odio in frēz tabescūt ⁊ cōtra alios pnciosū animi dolū fuāt. A regno em̄ dī se sepan t. q̄ semetipos a caritate dissociāt. Sicut mī ecclesia p̄ue ab homībz hētīcis p̄mit̄. sed tñ eos veniētes ad se benigna caritate amplectitur ita et singuli n̄m quoscūq; inimicos sustinem⁹ reūtētes ma terna imitacōe amplecti statim debem⁹. Cito ē ignoscēdū cui⁹ q̄ dum veniā postulat. Mō em̄ posse p̄ca dimitti ei. q̄ i se p̄canti debita nō dimittit. s; formā em̄ nobis indulgēcie deus ex merito adicōis nostre imposuit. dum ita orare nos p̄cepit. Di mitte nobis debita n̄a. sicut et nos dimittim⁹ debitoribz no stris. Iustū ē em̄ dei iudiciū tñ q̄ peccatori a se indulgeri ostē dit. quātū alterutro vnusquisq; in se offēsō indulget Quidam de suis fidētes meritis pigre in se delinquētibz veniā p̄stant s; nichil p̄ficit eē illebatū a culpa q̄ nō est parat⁹ adueniā. dūq; potius hec magis sit culpa q̄n tardī⁹ relaxant̄ fraterna delis cta. Qui frēz sibi tardī⁹ recōciliat. dēū sibi tardī⁹ placat. s; fru stra em̄ p̄piciari sibi deū querit. qui cito placari in proximum negligit

De dilectione Ca^m. xxviii.

Duo sūt erga dilectionē proximi s; vāda vnū ne malum q̄s inferat. alioy ut bonū impēdat. Primū ut caueat ledē. Scdm̄ ut cōmoda discat p̄stare. Amiciācia ē ani moy societas. Nec q̄ppe a duobz incipit. Nam min⁹ quā inter duos dilectio eē nō poterit. Antiq̄ dixerūt de societate duoy vnā eē animā in duobz corporibz p̄pter vim sez amoris. sicut in actibz ap̄loy legim⁹. Erat illis cor vnū ⁊ aia vna. nō q̄a mul ta corpora vnā habebāt animam s; q̄a vnculo ⁊ igne caritas cōiuncti vnanimis generaliter sine dissensione sapiebāt.

Amicitia ⁊ prosperas res dulciores eē facit ⁊ adūsas cōmuniōe
tēperat. leuioreſq; reddit. q̄a dū in tribulacōe amici dōlacio
aduungit nec frangit anim⁹ nec cadere patit. Tūc vere amic⁹
amatur si nō p se ſ; p deo amat. Qui vero p se amicū diligit in
ſipiēter eū amplectit. Multū in terra dimenſus ē. q̄ carnaliter
hoīez moritur plus diligit quā oportet. Qui em̄ intēperāter
amicū amat. p se magis illū amat qm̄ p deo. Quātū ḡ bonū ē
q̄ p deo fratrem diligit. tñ pncioſū q̄ eū p ſeipō amplectitur
Plexq; diligit i alio homo. q̄ odit in ſe utpote in infantib⁹.
Amam⁹ em̄ quādā eoz ignauā et tñ odimus q̄a ignaui eē no
lum⁹. Sic lapides eq̄s et cetera q̄libet diligim⁹ ſ; tñ nolim⁹
hoc eē ecīa ſi poſſim⁹. De fictis amicicis Ca^m. xxix

Gito p adūsa fraudulēt⁹ patz amic⁹. Mā in pſperitate
incerta ē amicitia. nec ſciit vtz pſona an felicitas dili
gat. Sepe p ſimulacōez amicitia colit. ut q̄ nō potuit
apte decipe. decipiat fraudulēter. Tūc quīſq; magis fit pieta
ti iuſticie q̄ diuine ottrarius. qm̄ deſpiciat amicū aliq̄ adūſitate
pçuſſum. Qua in re et ſibi occaſionē mercedis tollit ⁊ erga p
cuſſionē. pximi crudelis exiſtit. veluti actū ē inter lazarū vlce
roſū diuitē q̄ ſupbū. Per adūsa igit ⁊ pſpera cōprobat. ſi vti
q̄ vere diligatur de⁹ ⁊ pxim⁹. q̄a dū adūsa pcedūt amic⁹ frau
dulēt⁹ detegit. ſtatimq; deſpiciat quē ſe dilige ſimulauit. Ami
cicia certa nulla vi excludit. nullo tpe abolet. Ubicūq; em̄ ſe
ſterit tēp⁹. illa firma ē. Rari ſūt q̄ uſq; i finē exiſtāt cari. Mā
multos a caritate aut adūſitas tps aut otēcio quelibz actōis
aūt it. Sepe ecīa p honores quorūdā mutant ⁊ mores ⁊ q̄s añ
aglutinatos caritate habuerunt. Poſtq; ad culmen honoris
venerint amicos hēre deſpiciūt. De amicitia munere orta

I

Uter veros amicos amicitia ex bñuolēcia oritur Ca^m. xxx.
inter fictos beneficio aduungit. Nō ſūt fideles in amicitia q̄s
mun⁹ non grā copulat. Nam cito deſerūt niſi ſemp acceperint
Dilectio em̄ q̄ munē glutinat. eodē ſuſpēſo diſſoluūt. Illa ve
ra ē amicitia q̄ nichil q̄rit ex rebo amici niſi ſolā benuolēciā
ſc; ut gratis amet amantē. Plexq; amicitia ex neceſſitate vel in
digēcia naſcit. ut ſic p quē quīſq; qd̄ deſiderat deſequatur. Ille
aūt eā veraciter q̄rit. q̄ nichil egēdo eam appetit. Nam illa ex
inopia breuis eſt et fucata. iſta pura et ppetua

De cōcordia maloy. Ca^m.xxxi.

Amicicia in rebz tantū bonis habenda est. Nam q̄ ea in malo vtūtur nō sibi amici s; mimici existūt. Concōdia maloy scit̄ cōtraria esse bonoy. Et sicut optādū est vt boni pacem habeāt inuicem. sic optandū est vt mali inuicem sint discordes. Onanimitatē q̄ppe maloy cōtrariam esse bonoy. Paul⁹ apl⁹ approbat qui malos cōtra se diuidit. q̄s in necē suam cōcordasse cōspexit. Inde ⁊ in lege mare rubrū h̄ est maloy. hoīm cōcordia diuidit vt electoy via tendēs ad beatitudinē nō impediāt. Impedit̄ aut̄ iter bonoy. si maris hoc est imitas nō diuidit̄ iniquoy. De correpcōe fraīna.

Non debet vicia aliena corripe. Ca^m.xxxii.
 qui adhuc vicioy cōtagionibz seruit. Inprobū est enī arguere quēqm̄ hoc in alio. quod adhuc deprehendit in semetipō. Qui veracit̄ vult fraīnam corripe ac sanare infirmitatē. talem se fraīno vtilitati p̄stare studeat. vt eū quē cōripe cupit hūili corde amoneat. ⁊ hoc faciēs ex cōpassione q̄i cōmūis piculī ne forte ⁊ ip̄e sbiciatur temptacōni. Sicut viri spūales alieni peccati emēdacōm expectāt. ita p̄terui delinq̄ntibz deridēdo insultauit. ⁊ q̄ntū in ip̄is est eos insanabiles putant. nec inclināt cor ad cōpacienti misericordiā. s; supbiēt̄es detestant̄ atq; blasphemāt. Non nūqm̄ accidit vt intra amicos aliqua redargucōis enutrita discordia. maiorem postea caritatem pturiat. vtpote cū corriguntur ea q̄ displicē in amico vident̄. ⁊ hoc quidem p̄mo nō sine quadā emulacōe amonit⁹ suscipit. s; corrept⁹ postmodū gracias agit. At cōtra multi p̄ parua lesione vim caritatis rescindūt. ⁊ ab amore dilectionis sese p̄bennit̄ retrahūt. Pleriq; correpcōz suā officiū caritatis existimāt. Pleriq; vero hoc ip̄m quod ex caritate corripit̄ur ad iniurie cōtumeliaz trabūt. Vñ euenit vt ex eo deteriores efficiātur. p̄ quod emēdari obediendo potuerūt. Salubrit̄ accipiūt iusti quociēs de suis excessibz arguūtur. Supflua autē est hūilitas eoy. qui se gessisse accusant que non admiserunt. Qui vero sine arrogācia bona facta sua pnūciat. p̄culdubio nequaqm̄ peccat. Est quorūdam excusacio p̄soriū. qui dū pro suis facinoribz arguūtur verba istoy. p̄ censura declinanda abi ciūt. seruātes se diuino iudicio quo puniēdi sūt durius. dum

temporaliter atēnunt iudicari sese ab homībo. Iniqs molesta est vitas ⁊ amara disciplina iusticie nec delectant nisi placēcia pprie imbecillitati. iniusticie fecūdi ⁊ steriles veritati. ceci ad atūendā lucē et oculati ad tenebray aspiciendū errorē. Corda reproboꝝ lubrica sūt ad malū asenciendū ad bonū vero consenciendū durissima. Probat salomon ⁊ iusti emēdacōez corꝝ repti ⁊ stulti obstinacōez ad moniti dicēs. Doce iustū ⁊ festu nabit accipe. De stulto aut ait. Qui erudit derisorē. q̄ ipse sibi facit iniuriā. Nonnullos tante eē puitatis homīes. q̄ dum ipi a malo corrigi negligūt. corripicū vitā falsa crimmacōe de tractāt ⁊ ad sui sceleris solaciū vsurpāt si uel falso spererint q̄ ad infamiā bonoꝝ obiciāt. Sicut ē illud ex salomone. Bona ī malū dūtit impiꝝ. ⁊ in electis imponit maculā. Ve aut illi q̄ ⁊ suā rennuit vitā cōrigē. ⁊ bonoꝝ nō desinit detractare. Pleriq̄ mali similes sibi ī malū defendūt et p̄ocinio suo p̄uos at̄ra correctionē bonoꝝ suscipiūt ne vñ displicēt emēdētur. adiciētes in se aliena delicta. ut nō tm̄ de suis malis. s̄ etiā ⁊ de alioꝝ facinoribꝝ puniātur quoz̄ p̄cfa defendūt

De prepositis ecclesie Ca^m. xxxiij.

Uir ecclesiasticꝝ ⁊ crucifigi mūdo p̄ mortificacōez pprie carnis debz ⁊ dispēsacōez ecclesiastici ordinis si ex dei volūtate puenerit. volēs q̄dam s̄ humilis gubernādā suspiciat. Multis intercipit sathanas fraudibus eos q̄ vite et sensus vtilitate p̄stātes p̄esse ⁊ p̄desse alijs nolūt. ⁊ dū eis regimē animay imponit remuūt cōsulcijs arbitrātes ociosā vitā agē q̄ lucris animay insistē. Qd̄ tm̄ decepti agūt p̄ argumentū diaboli fallētis eos p̄ speciē boni. ut dum illos a pastoralis officio retrahit nequaq̄ p̄ficiāt qui eoz̄ verbis atq̄ exemplis instrui poterāt. Sancti viri nequaq̄ occupacōnū seculariū curas appetunt. s̄ occulto ordine sibi sup̄ impositas gemūt Et quāuis illas p̄ meliorē intencionem fugiāt tamē per subditam mentem portāt. Quas quidē sumopere si liceat vitare festināt. s̄ timentes occultā dispensacionē dei suscipiūt qd̄ fugiunt. exercent qd̄ vitare noscūtur. Intran̄ em̄ ad cor et ibi d̄sulunt quid velit occulta voluntas dei sese q̄ subditos debere eē summis ordinaconibus cognoscentes humiliant ceruicē cordis iugo diuine dispensacionis.

De indignis prepositis Ca^m. xxxiii

Non sūt pmouendi ad regnū ecclesie qui adhuc vicns
 subiacent. Hinc est quod pceptū ē dauid nō edificaē
 visibile templū quia sāguinū vir .idest belli frequēcia
 illi ess. Qua figura illi spitaliter admouētur q̄ vicioꝝ adhuc
 corrupcioni sūt dediti ne templū edificēt . hoc est ecclesiam
 docere ne psumāt. Nō debet honoris ducātū suscipe q̄ nescit
 subiectis tramite vite melioris p̄ire. Neq̄ em̄ q̄sq̄ ad hoc tātū
 p̄ficiē vt subditoꝝ culpas corrigat . et ip̄e vicns seruiat. Qui
 non se dignum ad episcopatum existimat . locum eius qui dig
 nus est nō p̄occupet. Nam tam s̄ctū ē sacerdoti nomē vt nul
 la uicioꝝ nota maculari se sinat. Graui⁹ em̄ condemnabit̄ . qui
 indign⁹ suscipit quod nō meret̄. Qui regnū sacerdoti cōten
 dit a petere ante se discuciat . si vita sit honori cōgrua. Quod
 si nō discrepat hūiliter ad id ad quod vocat̄ accedat. Reatum
 q̄ppe culpe geminat . si quisqm̄ cū culpa ad sacerdotale culmen
 aspirat. heu me miserū in explicabilib⁹ nodis astrictū. Si em̄
 susceptū regnū ecclesiastica ordinis recentem criminis conscius
 timorē cōcucior . si vero deseram ne deterior sit culpa susceptū
 gregem relinq̄e amplius formido . vndiq̄ miser metuo . et in
 tanto rei discrimie quod sequar ignoro. Vniuscuiusq̄ casus tā
 to maioris est criminis . quāto ⁊ priusq̄ cadet erat virtutis. Pre
 cedenciū namq̄ magnitudo s̄tutū . crescet ad cumulū sequenciū
 delictōꝝ. Plerūq̄ sacerdotes sue magis vtilitatis causa quaz
 gregis p̄esse desidēant . nec vt possint p̄sules fieri cupiunt . s̄
 magis vt diuites fiant ⁊ honorent̄. Suscipiūt em̄ s̄blimitatis
 culmen nō p̄pastorali regimie s̄ p̄ solius honoris ambicōne .
 atq̄ ope abiecto dignitatis . solam nomis appetūt dignitatem
 Dū mali sacerdotes deo ignorācie nō fiant . tamen ignoranter
 adeo . ip̄o p̄ p̄phetam testante . p̄ncipes extiterūt ⁊ nō cogno
 uī . s̄ hic nescire dei re . pbare est. De indoctis p̄positis.

Sicut iniqui ⁊ peccatores Ca^m. xxxv

Smisteriū sacerdotale asseq̄ phibent̄ . ita indocti et impi
 ti a tali officio retrahūtur. Illi em̄ exēplis suis vitaz
 boñorū corrupūt . isti vero sua ignauiā iniq̄s corrigē nesciūt.
 Quomō docere poterūt . quod ip̄i nō didicerūt . Desinat locū
 docendi suscipe . qui nescit docē . Ignorācia quippe p̄esulum .

vite nō cōgruit s̄bictorū . Cec⁹ em̄ si ceco ducatū p̄beat am-
bo ī foueā cadūt . Sacerdotes imdoctos p̄ ysaiā p̄phaz dñs imp-
bat . īp̄i m̄q̄t pastores ignorabāt intelligēciā . Et itez specula-
tores ceci om̄s . idest episcopi . Nescierūt m̄q̄t canes muti non
valētes latrare . hoc ē plebes cōmissas nō valētes resistendo
malis p̄ verbum doctrine defendere

De doctrina ⁊ exemplis p̄positoy Ca^m . xxxvi .

TAm doctrina quā vita clarere debz ecclesiastic⁹ doctor
Nam doctrina sine vita arrogantem reddit . vita sine
doctrina inutilē facit . Sacerdotis p̄dicacio opib⁹ cō-
firmāda ē . ita ut qd̄ docet s̄bo . instruat exēplo . Vera ē illa do-
ctrina . qm̄ viuēdi seq̄tur forma . Nā nichil turpi⁹ ē . qm̄ si bo-
nū qd̄ q̄sq̄ s̄mone p̄dicat . expleer ope negligat . Tūc em̄ vtis
liter p̄dicacio . p̄fert qn̄ efficacit̄ adimplet̄ . Vnusq̄sq̄ p̄dicator
et bone actōis . boneq̄ p̄dicacōis h̄re debz studiū . nā altez sine
altero nō facit p̄fectū . s̄ p̄cedit iultū bene facē . ut seq̄nt̄ bñ
possit docē . Ois vt̄ilis doctor plebibo s̄bictis ita se p̄stare debz
atq̄ insitē doctrine . ut q̄nto clarz s̄bo . tāto clarescat cū me-
rito . Nā qd̄ ap̄lus timotheo p̄cipit cū om̄i impio docē nō hor-
tat̄ ad tumorē supbie . s̄ ad bonā actionē ⁊ vite auctoritatem .
videlicet ne libertatē p̄deret p̄dicādi . si bñ docēt . ⁊ male viuē-
ret . Vñ ⁊ dñs q̄ solueit vnū de mādatis istis minimis ⁊ sic docue-
rit . minim⁹ eit ī regno celoy . Vides qd̄ auctoritate magisterñ
caret . qui qd̄ docet nō facit . Sicut in nūmis metallū figura ⁊
pondus inquiritur . ita in omni doctore ecclesiastico . quod se-
quatur quod doceat . quomodo viuat . Per qualitatem igit̄
metalli doctrina per figuram similitudo patrum . per pondus
humilitas designatur . Qui vero ab hñs tribo discrepauerit .
non metallum sed terra erit .

De hñs qui bene viuūt ⁊ male decent Ca^m . xxxvii .

Iterdū doctoris vicio eciā ip̄a vera doctrina vilescit . q̄a
dum nō viuūt sicut docet ip̄az qm̄ p̄dicat veritatem cō-
tēptibilem facit . Arcus peruersus est lingua magistro
rū docencū bene . et viuencium male . Cum ideo quasi ex
peruerso arcu sagittas emittunt . dum suam prauam vitam
p̄rie lingue ictu cōfodiūt . Qui diuina p̄dicāt cū ex eisdem
p̄dicacōis dignitate viuē minim⁹ desiderāt hñtes s̄bū dī in ore .

et in opere nō habentes. multa ⁊ bene docentes. nichil autem opantes. mutant balaam ariolū. qui corruens ope aptos habuit ocul⁹ ad cōtuendā lucem doctrine. Quī bene docet cum male uiuit tanqm̄ es aut cūbalū timuēs somni facit alijs ipse tñ si manet infēsuālis. Quī bene docet cū male uiuit. qđ docet bene uiuētibo pficiē. quod xro male uiuit seipm̄ occidit. Sicut sacerdos quī digne se agit ut sacerdotē docet ministeriū eius ⁊ ipi cū alijs vtile est. Indigne aut̄ uiuēs alijs quidē vtilis est loquēdo. se aut̄ intēficiē prauē uiuēdo. ac per hoc quod nullo mortuū est p̄p̄iū est. quod xro uiuit in eo idest sacrū ministeriū qđ est vite alienum est. Quī bene docet cū male uiuit equat cereo. qui bonam quidem alijs lucem prestare se xro in malis suis cōsumē videt atq; extingū. Quī bene docet ⁊ male uiuit. videt bonū malo diūgere. lucem tenebris cōmiscere. veritatem mēdacio mutare.

De exemplis p̄uoz sacerdotū

Spe p quos iusticia docet. Ca^m. xxxviii.
 per ipos morbos irrepit. ⁊ mors peccati ad plebes pertransit. scz vel dū mala docent. vel eciaz praua faciunt. Pleriq; sacerdotes ⁊ clerici prauē uiuentes forma ceteris existūt qui in bonis exēplū esse debuerūt. hñ em̄ quoscūq; exēplo male uersacōis sue perdūt. de illis racōm sine dubio reddituri sūt. Ex carnaliū p̄positoz exēplo plerūq; fit vita deterior s̄bditoz. ⁊ plebis merito fiūt tales sacerdotes qui exemplo deteriori populū destruāt nō edificēt. Ex merito em̄ plebis n̄ nūqm̄ episcopi deprauātur. quaten⁹ p̄cliu⁹ corruāt qui secūtur Capite languēte cetera corpis mēbra inficiūt. Vñ ⁊ scriptū est. Om̄e caput languidū cū om̄e cor merēs a plāta pedis vsq; adūticem nō est in eo sanitas. Caput em̄ languidū doctor est agens peccatū cui⁹ malū ad corpus puenit. dū eo vel peccante vel prauē docente pestifer lāguor ad plebes s̄bditas transit. Detiores sūt qui sine doctrinis siue exemplis vitam moresq; bonoz corrupūt. hñs qui s̄stancias alioz prediaq; diripiūt. hñ itaq; ea q̄ extra nos sūt. s̄ tamen que nostra sūt auferunt. corruptores xro mox p̄p̄ie nos ipos diripiūt quō diuicie iustoz mores eoz sūt. Multū ergo distāt damna mox a damnis t̄p̄aliū rex. dū ista extra nos sūt. mores xro in nobis.

De p̄positis carnaliū. Ca^m. xxxix.

Prouidēcia plexq; diuini cōsilij ordinauit p̄positi mūda-
na ⁊ exteriora sectātes. ut dū t̄paliu rebo se totos im-
pēdūt. spiritales effecti tuciorē vitā cōtēplacōis exer-
ceat q̄a dure sūt q̄ete viuē volēcū sarcine curay episcopaliū
puidet sepe d̄s curis deditos secularib; ad suscepōez regimi-
nis ut dū hñ exteriora sine tedio pcurāt. spiritales rebo inte-
riorib; sine impedimēto rex terrenay defuiāt. Dei ḡ ordmē ac-
cusāt a q̄ instituūtur q̄ ep̄os cōdemnāt dū min⁹ spūalia s; magis
frena sectātur. Ex diuini em̄ tabnaculi disposicōe ob iniurias
mūdi ferēdas ⁊ turbines quosdā institui ep̄os secularib; curis
insistētes vt hñ qui interi⁹ supna desidant nullo terreno obsi-
stēte negocio hoc qd̄ amāt intendant: Non est itaq; iudican-
dus a plebe rector inordinat⁹ dū magis nouerint populi sui
fuisse qm̄ pueri regimē suscepisse pontificis. Nam p̄ meritis
plebiū disponit a deo vita rectorū. Exemplo dauid peccātis
ad compacōz p̄ncipū qui ex merito plebis p̄uaricanr̄. s̄tēcia
damnātur cham filij noe q̄ suoy p̄positoꝝ culpas ī publico pro-
dūt sic cham q̄ p̄ris pudēda nō oꝝperuit sed deridēda mōstauit
habitori sem meitis et iafeth q̄ reuēter oꝝperiuūt q̄ p̄res suos
excessisse cognoscūt si tam̄ patrū facta nō diligant sed tantū
oꝝperiat nec imitenr̄. Nā sūt q̄ p̄positos suos puerse iudicāt dū
terreis studiis eos pl⁹ viderit eē intētos si vel parū iā ip̄i d̄ spi-
ritalib; cogitauint. Rectoēs ergo a deo iudicādi sūt. a suis au-
tem subditis neq̄qm̄ iudicādi sūt exemplo dñi qui p̄ se v̄dētes
colūbas ⁊ nūmularioꝝ mēlas p̄prio euertit flagello ⁊ piccit
a tēplo v̄lēcā vt dicit p̄s de⁹ stetit ī sinagoga deoy ī medio
aut̄ d̄os discēnit. Qd̄ si a fide exorbitauit rector tūc eit arguē-
dus a subditis. p̄ morib; vero reprobis tollerandus magis q̄
distingendus a plebe est

De Iracundis doctouib; Ca^m. xl

Iracundi doctores p̄ rabiē furoris discipline modū ad immari-
tatē crudelitatis dūtūt ⁊ vñ emēdare subditos poterāt inde
potius vulnerāt. Ideo sine mēsurā vlciscit̄ culpas p̄posit⁹ irac-
und⁹ q̄a cor ei⁹ dispersū ī rex curis nō colligit ī amorē vni-
us deitatis. Mens em̄ soluta ī diuersis chathena caritatis nō
astringitur s; inde laxata male ad omnem occasionē mouetur.

Bonus doctōr ē qui et in humilitate seruat disciplinā. et p̄ disci-
 plinā nō incurrit supbiā. Elati autē pastores tirānice
 p̄mūt nō regūt quāq; nō dei s; suā glaz a s̄bditis exigūt. Multi
 sūt qui in uerbo doctrine nō humiles s; arrogātes existūt. qui
 et ip̄a que p̄dicāt recta nō studio correctiōis. s; uicio elaciōis
 ānūciant. Multi sūt q̄ non excōsultu edificandi s; ex timore
 supbiēdi docēt. nec ut p̄sint sapiētes sūt. s; ut sapiētes uide-
 ant docē studēt. Estimaciōe p̄ua arrogāciū sacerdotū p̄ quam
 mutant factos rigore discipline et sequi negligit caritatis af-
 fecciōe fidei uult rigida seueitate. s; formam humilitatis p̄sta-
 re nequit. ut magis terribiles qm̄ mites aspiciātur. Superbi
 doctores uulnerare potius qm̄ emēdare nouerūt. salomone
 testāte qui ait. Virga in ore stulti id ē supbia. quia increpādo
 rigide feriūt. et cōpati huiliū nesciūt. Bene alieni peccati cu-
 randa uicia su c̄cipit q̄ hoc ex cordis dilecciōe ⁊ humili cōsciē-
 cia facit. Ceterū q̄ deliquētē supbo uel odioso animo corripit.
 nō emēdat s; percutit quicqd̄ eim̄ p̄teru? u? mdignātis anim?
 ptulerit oburgātis furo: est non dilectio corrigentis

De humilitate p̄positoy Ca^m. xliij.

Qui p̄ficiat ad regnū. taliter erga disciplinā subiectoyū
 p̄stare se debet. ut nō solū auctoritate uerū etiā humi-
 litate clarescat. s; tamen ita sit in eo uirt? huilitatis
 ne dissoluat uita s̄bditoy in uicis. atq; ita auctoritas adhēat
 potestatis. ne per tumorem cordis seueritas existat immodera-
 cōis. Nec est eim̄ in dei sacerdotib; uera discrecio. qua nec p̄ lib-
 tatem supbi nec per humilitatē remissi sint hinc est qd̄ sancti
 cū magna cōstancia redarguerūt etiā p̄ncipū uicia. in quib;
 cū sūma ess; humilitas. loco tñ necessario libere trāsgressōes
 iusticie increpabāt. Aliquādo etiā s̄bditis nos oportet esse hu-
 miliores quō facta s̄bditoy iudicātur a nobis n̄ a uero de? ius-
 dicat. Agnoscat se ep̄us cōseruū esse plebis nō dñm uerū hoc
 caritas nō cōdicio exigit. De doctrine discrecione.

Non om̄ib; vna eademq; doctrina Ca^m. xliij.
 adhibenda. s; p̄ qualitate morū diūsa exhortacio erit
 doctoy. Naz quosdam increpacio dura quosdā uero ex-
 hortacō corrigit blanda. Sicut periti medici ad uarios corpis

morbos diuiso medicamie vtut. ita ut iuxta vulney vaietates
 mediana diuisa fit Sic ⁊ doctor ecclesie singulis qbusq homibo
 agruu doctrine remediū adhibebit. ⁊ qd cuiq oporteat p eta
 te p sexu ac p fessione annūciabit. nō omibo ea q sūt clausa a
 pericula sūt. Multi sūt em q capē nō possunt. quibo si indiscre
 te manifestent itatim aut detrahūt aut negligūt. Prima qppe
 prudēcie virt⁹ est eā qm docere oporteat existimare psonam.
 Rudib⁹ populis seu carnalib⁹ plana atq cōmunia nō sūma atq
 ardua p dīcāda sūt. ne i mēsitate doctrine opprimant poci⁹ qm
 erudiātur. Vñ ⁊ paul⁹ ap⁹ ait. Nō potui vobis loq qm spiri
 talib⁹ s; qm carnalib⁹ tāq paruulis i xpo lac vobis potū dedi nō
 escam. Carnalib⁹ qppe animis. nec alta nimis de celestib⁹ nec
 terrena venit p dīcare. s; mediocriter ut incia eoy moresq de
 siderāt docē. Coru⁹ dū suos pullos viderit albi coloris nullos
 eos abis alit. s; tantūdē attēdit donec paterno colore nigres
 cant. ⁊ sic illos frequēti cibo reficiat Ita ecclesie doctor strē
 nuus nisi eos quos docet viderit ad suā similitudinē penitēcie
 p fessione nigrescēt et nitore seculari deposito lamentacionis
 habitū de p fē recordacōe induere. utpote ad huc exteriori
 bus. Hoc est carnalib⁹ nō apit intelligēcie spiritalis pfūdiora
 misteria ne dū audita capiūt. prius incipiāt atēpnē q venca
 ri mādata celestia. Aliter est agendū erga eos qui nostro cō
 mittunt regimini si offendūt. atq aliter cū hñs qui nobis cō
 missi nō sūt. qui si iusti sunt venerādi sunt. si vero delinquent
 p sola caritate ut locus est corripēdi sūt. nō tñ cū seueitate
 sicut hñ q nobis regēdi cōmissi sūt. Prius docēdi sūt seniores
 plebis ut p eos infra positi facili⁹ doceant. Vñ ⁊ ap⁹ hec in
 qt. cōmēdo homib⁹ fidelib⁹ q ydonei sūt. ⁊ alios docē. Ange
 niū boni doctoris ē incipe a laudib⁹ eoy q s salubriter obiurga
 tos corrigē cupit. sicut ap⁹ ad corintheos facit. q s a laudi
 bus inchoat ⁊ increpacōib⁹ pbat. S; erāt apud corinthios
 q ⁊ laude et increpacōe digni ess; ille vero discrete sic vtraq
 omibo loqitur. ut omibo vtraq uenire videātur

Pro malo merito plebis De silēcio doctor. Ca. xliiij
 auferē doctrina p dīcacōis. Pro bono merito audiētis
 tribuēt s;mo docto is impotestate diuina assistit cui relit
 deus doctrine vbu dare uel cui auferro. ⁊ hoc aut pro dicētis

aut p audiētis fit merito .vt modo p culpa plebis auferatur sermo doctoris. modo vero p vtilibz meritis tribuat Nam et bon9 docet bonū z mal9 malū. z bon9 malū. z malus bonū. qđ tamen fit iuxta meritū populorū. Non omnia tempa cōgruūt doctrine. secūdum salomonis sentēciā dicētis. temp9 tacendi et tempus loquēdi. Non quidem per timorem s; p discrecionē propter malorum in corrigibilem iniquitatem .non nūquam electos oportet a doctrina cessare. Interdum doctores eccle sie calde caritatis ardētes cōticescūt a docēdo. qz nō ē q audi at. testāte ppheta qui ait .Cuius aures clausē sūt et non ē qui aperiat. Qui docēdi accipit officium interdum ad tempus facta pximi taceat . que statim corrigi nequaquā existimat. Nam si corrigere potest et dissimulat. verū est quod cōsensum alieni erroris habeat. Pleriq; sancti doctores pro mali ptiacia qua iniquos emēdare nequeūt his tacere disponunt. s; calozē spiritus quo aguntur ferre nō sustimētes. iterū in increpaciōez p̄siliūt iniquorū

De p̄bēda sacerdotali p̄tectiōe i plebe

Quibus docēdi forma cōmissa est multa Ca^m. xlv. subeūt picula si cōtra dicentibus veritati resistere noluerūt. dū ppheta doctorem eccle instruat . ad sūmum vsq; iusticie puenire cū dicit super mōtem excelsum ascēde qui euāgelizas syon. scilicet ut ita p̄mineat merito . sicut z gradu. Consequēter ne forte debeat a docendo timore restringi audit exalta in fōtitudine vocem tuam z noli timere. Unde et. Iē. ita dñs ait. Accinge lumbos tuos et surge loquere ad eos. ne formides a facie eorum. nec em̄ timere te faciam vultū eorum vnde apparet . qz nō timere donum dei est. Qui personā potētis accipit. z veritatē loqui pertimescit. grauis culpe mulctatur sententia. Multi em̄ sacerdotes metu potestatis veritatē occultātur. et habent rei q a bono ope vel a iusticie p̄dicaciōe alicuius potestate terrena aut formidine auertūtur. Sed heu prothdolo: inde metuūt . qz vel amorū rerum seculariū implican tur vel quia aliq; facinoris opere sfundūtur. Multi p̄sules eccliesiarum timentes ne amicitiam secularium pdant z molestiam odioꝝ incurrāt. peccantes non arguūt z cōripere paupes oppressores verent. nō ptimescentes qđ de veritate sint reddi turū racionem. pro eo quod reticescunt de plebi sibi ommissis

Quādo a potentibꝫ paupes oꝑrimūtur ad eripiendos eos bo-
ni sacerdotes ꝑtectionis auxiliū ferūt. nec verentꝫ cuiusqꝫ in-
imiciāz molestias. sꝫ oꝑpressores paupes palā arguūt incre-
pant excōmunicāt minusqꝫ metuūt eoz nocēdi insidias etiā si
nocere valeāt. Pastor em̄ bonꝫ animā suā ꝑmit ꝑ ouibꝫ Sicut
pungit pastor cōtra bestias oues custodire solet ita ꝫ dei sacer-
dos sup gregē xꝑi sollicitus eē debz ne inimicꝫ vastet ne ꝑse-
cutor infestet. ne potētoris cuiusqꝫ cupiditas vitā paupes in-
quietet. Praui autē pastores nō hnt curā de ouibꝫ sꝫ sicut legīt
in euāgelio de mercenarijs vidēt lupū venientē ꝫ fugiūt. Tūc
em̄ fugiūt quādo potētibꝫ tacēt. ꝫ malis resistere metuunt.

De disciplina sacerdotis hñs qꝫ delinquūt Ca^m. xlvj

Sacerdotes pro populoz iniquitate damnantꝫ si eos aut
ignorantes nō erudiant. aut peccātes nō arguant te-
stante dño ad ꝑphaz. Speculatorē dedi te domui isrlꝫ.
Si non fueris locutꝫ ut se custodiat impiꝫ a via sua ille inimi-
citate sua morietur. sanguinē autē eius de manu tua requirā.
Sicut em̄ hely sacerdos ꝑ filioz iniquitate damnatꝫ ē et licet
eos delinquētes amonuerit sꝫ tamē non ut oportebat redar-
guit. Sacerdotes exquirere debēt ꝑcfa populoz ꝫ sagaci solli-
citudine vnūquēqꝫ ꝑbare iuxta testimoniū dñi ad iheremiā lo-
quentis. Probatorē inquit dedi te in populo meo robustum.
et scies et probabis vias eoz. Sacerdotes studio corrigendi
facta ꝑscrutari debent sꝫiectoz ut emēdatos lucrifacere ꝑs-
sint. Sicut autē peccatori conuenit argui ita iustum nō exul-
cerari. Sacerdotes curā debent habere de hñs qui pereunt.
ut eoz redarguicione aut corrigantur a peccatis aut si incor-
reptibiles existunt. ab ecclesia separentur. Atrociter arguun-
tur. qui decipiendo peccantes nō solū quia non arguunt ꝑ
peccato sed etiā adulanter decipiunt dicēte ꝑpha. Et erunt
qui beatificāt populū istū seducētes et qui beatificātur ꝑꝑi-
tati. Atrociter itez arguuntꝫ qꝫ peccātem nō recipiūt sꝫ desꝑi-
ciunt ꝫ spernūt nec alterius delictū tāqꝫ ꝑriū ingemiscunt.
De talibꝫ ꝑ ysaiam dñs cōmmanans dicit. Qui dicunt recede a
me non appropinques michi quia immundꝫ es. Isti fumus erūt
infurore meo ignis ardēs quotidie Inde ē ꝫ ꝫ apostolꝫ om̄ibꝫ
omnia factꝫ est nō imitatione erroris sꝫ ꝫ passionis miseracōe

scz vt ita vicia aliena fleret quēadmodū si tali cū ipi implica
 res errori. Boni pastores populi debēt delicta deflere ⁊ tot⁹
 se plactibo tradē imitantes Jeremiā pphetam dicentē. Quis
 dabit capiti meo aquā. ⁊ oculis meis fōtem lacrimay. ⁊ plora
 bo die ac nocte infectos populi mei. Tanqm̄ ppria igitur de
 licta plebis peccata sacerdos flere debet. s; affectū cōpaciedī
 nō actione cōmissi. Nonnulli p̄sules greges quosdam p pecca
 to a cōmunionē eiciūt. s; qualiter post viuē debeant ad meli⁹ ex
 hortādos nō visitant. Quib⁹ cōgrue sermo diuinis increpando
 cōminat. Pastores q̄ pascitis populū meū vos dispistis gregē
 meū eiecisti ⁊ nō visitastis eos. ecce ego visitabo sup vos ma
 liciam studioꝝ nostroy. Bonoy studia sacerdotū multa dilige
 cia eciaz praua plebiū facta pquirūt vt dū mimis s̄bditorum
 peccatis se acerrimos prestāt. de maiorib⁹ malis cautos sibi s̄
 iectosq; ac sollicitos faciāt. Sicut medici morbos imminentes
 curādos suscipiūt. futuros vero ne irrepāt medicine obiectu q̄
 dam precificia añcedūt. ita ⁊ doctores boni sic ea q̄ male acta
 sūt reserant. vt ea que admitti possunt ne p̄petrētur doctrina
 succurrēt pueniūt. Qui blando verbo castigat⁹ nō corrigitur
 acrius est necesse vt arguat⁹. Cū dolore em̄ abscidenda sunt.
 que leui sanari nō possunt. Qui ad monit⁹ secrete de peccato
 corrigi negligit publice arguēdus est. qd̄ occulte sanari igno
 ratur manifeste debet emendari. Manifeste peccata non sunt
 occulta correpcōe purganda. Palam em̄ sūt arguendi qui pa
 laz nocent. vt dū apta obiurgacōe sanant. hñ qui eos mutādo
 deliquerāt corrigātur. dū min⁹ corripit plurimi emēdantur
 Necesse ē em̄ vt p multoy saluacōe min⁹ cōdēnef. qm̄ p min⁹
 licenciaz multi picitent. Ita ergo delinquēti sermo est p̄fe
 rendos. sicut eius qui corripit expostulat salus. Quod si opus
 est aliquā medicamēti aspitatem verboy p̄dicacōe aspergi. le
 uitatem tamē corde opus est retineri. Doctores nō nūqm̄ du
 rius feriūt increpacōib⁹ s̄bditos. qui tamē a caritate eoy n̄ re
 cedūt. Sepe ecclesia censura arrogātib⁹ videt⁹ esse superbia.
 et quod a bonis pie fit. crudeliter fieri putat⁹ a prauis. quia nō
 discernūt recto oculo quod a bonis recto fit anio. Motandū
 est xhemēter ab om̄i pontifice vt tanto cauci⁹ erga cōmissos
 agat. quāto durius a xp̄o iudicari formidat. Mā sicut scriptū

est in qua mēſura mēſi fueritis in ipa remeciet vobis. Quotis die nāq̄ omnes delinqm⁹ ⁊ in multis errorib⁹ labimur. Qui em̄ in noſtris delictis clemētes ſum⁹ in alieno peccato rigore tenere nequaq̄ debem⁹. Multi alioꝝ vicia cernūt. ſua nō aſpiciunt. Et cū ipi maximis crimib⁹ obnoxii teneant. miora peccata fratrib⁹ nō dimittūt. Ypocrite trabē in oculo ſuo aſiſtētē nō ſenciūt ⁊ herentē feſtucā in lumine fratris intendūt. ſi ſacili⁹ reprehēdim⁹ vicia aliena q̄m noſtra. Mā ſepe q̄ pūſa in alijs iudicam⁹ in nobis nocibilia eē min⁹ ſentim⁹. ⁊ q̄ i alijs reprehēdim⁹ agē ipi nō erubeſcim⁹. ſi ſacili⁹ vicia vniuſcuuſq̄ quā virtutes intendim⁹. nec qd̄ boni quicq̄ geſſerit agnoſcere cupim⁹ ſed quicq̄ mali egerit pſcrutamur.

De ſubditis Ca^m. xlvii

Propter peccatum hominis humano generi pena diuinitus illata eſt ſeruitutis ita ut quibus aſpici non congruere libertatem hīs miſericordius irroget ſeruitutem. Et licet peccatum humane oriḡinis per baptiſmi gratiam cunctis fidelibus dimiſſum ſit. tamen equus deus. idē diſcreuit hominibus vitam. alios ſeruos conſtituens alios dominos. ut licētia male agendi ſeruatorum poteſtate dominans cum reſtringatur. Nam ſi omnes ſine metu fuiſſent. quis eſſet qui a malis quēpiam prohiberet. Inde et in gentibus principes regesq̄ electi ſūt ut terrore ſuo populos a malo cohercerent. atq̄ ad recte viuendum legib⁹ ſubderent. Quantū attinet ad rationē non ē pſonay accepcio apud deū. q̄ mūdi eleḡit ignobilia et deſpectibilia et q̄ nō ſūt. ut ea que ſūt deſtrueret ne glorie omnis caro. h̄ eſt carnalis potētia corā illo. Qm̄ em̄ dñs equaliter et dñs fert ōſolātū et ſuis. Melior eſt ſubiecta ſuitus quā elata libertas. Multi em̄ inueniunt deo libē ſuientes ſb̄ dominis oſtituti flagicioſis qui et ſi ſbiecti ſunt illis corpore prelati tamen ſunt mente.

Uir iuſt⁹ aut omni poteſtate De p̄latis Ca^m. xlviii ſeculari exuitur. aut ſi aliq̄ ſcingit nō ſub illa curat ut ſupb⁹ tumeat. h̄ ecia ſibi ſbicit ut humilior innotefcat. Probat aut h̄ apoſtolico exemplo q̄ data ſibi poteſtate ecia nec ad h̄ vſus eſt qd̄ debeat h̄ dum poſſit vti licitis abnuīt ſeſe q̄ ut paruulum in medio eorum quibus p̄erat oſtendit.

59

Qui in appetēdis honoribz seculi aut pspitatibz mūdi instāti de
sudat labore ⁊ hic cū in futuro vacuus iueniē a requie. tātoꝝ
carnis peccatis gūabiē. quāto a bonis operibz extitit alien⁹
Quāto quisqꝫ ampli⁹ secularis honoris dignitate sublinatur
tanto grau⁹ curay ponderibz aggrauatur. eisqꝫ magis mente
et cogitaciōe sbicitur. quibz sblimitatis gradu pponitur. Nam
vt quidā fratru ait. omne quod sup eminent. plus nosciē mero
ribus affici. qm̄ in honoribz gaudeat. Quanto qsqꝫ curis mun
di maioribz occupat. tanto facili⁹ a vicis pmitur. Si em̄ vix
valet peccata anim⁹ deuitac quiet⁹. quāto magis occupatione
seculari detēt⁹. Non statim vtile est om̄is potestatis in signe.
sed tūc vere est vtile si bene gerat. Tunc aut bene gerit. qn̄
sbiectis pdest quibz terreno honore pfertur. Potestas bona
est quādo deo donāte est. vt malū timore coerceat. nō ut te vi
uere malum cōmittat. Nichil autem pei⁹ est qꝫ potestatem
peccandi libertatem haberi. nichil infelicius male agendi fe
licitate. Qui in hoc seculo bene impat sine fine. cū in ppetuum
regnat. cum de gloria seculi huius ad eternam transineat glo
riā. Qui vero pue regnū exēcēt. post vestē fulgētem lapilloꝝ
qꝫ vitozem. mūdi et miseri ad infernum torquēdi descēdūt. Re
ges a recte agēdo vocati sūt. et ideo sicut recte faciēdo regnū
nomine obtinebit. ita peccando amitit. Nam puidi et viri sã
cti reges vocant̄ in sãctis eloquijs. eo quod recte agāt. sēsus
qꝫ ppios bene regāt. ⁊ mot⁹ resistētes sibi ratiōabili discreci
one cōprimāt. Recte igit̄ illi reges vocantur. q̄ tñ seipos qm̄
sbiectos bñ regendo modificare nouerūt. Quidā ipm̄ nomen
reguminis ad immanitatem tñuertūt crudelitatis. dumqꝫ ad
culmen potestatis venerint. in apostasiam dfestim labūtur. tā
toꝝ se tumore cordis extollūt vt cunctos sbditos in sui cōpas
sione despiciant. eosqꝫ quibz pesse attingit n̄ agnoscāt. Quos
congrue ecclesiastes admonet dicēs. Duce m te stituerit noli
extolli. s; esto hūilis quasi min⁹ ex illis. Dum mundi reges sbl
imiores se ceteris vident. mortales tamen se esse agnoscant.
nec regni gloriā qua in hoc seculo sblimanē agnoscant. sed
opus quod secum ad inferos deportent attēdāt. Si ḡ amissu
ri sūt huius temporis gloriā. illa agāt que post fmē momē
taneū sine fine possideant. Dum ap̄lus dicat non est potestas

nisi a deo. quō dñs p ppham de quorūdā pñcipatu. dicit ipi re
gnauerūt h nō ex me. Quasi diceret nō me ppicio h irato. Vñ
et inferius p eundē pphaz addidit. Dabo inqt tibi regē in furo
re meo. Quo manifesti⁹ elucet bonā malāq̄ potestatē a deo or
dinari. h bonā ppicius malā irat⁹. Reges qñ boni sūt muneris
est dei. qñ vero mali sceleris est populi. Scdm em̄ meritū ple
biū disponit̄ vita rectoy testāte iob. Qui regnare facit ppos
critā ppter pccā ppli. Irascēte em̄ deo talē rectorē ppli suscipi
unt. qualē p pccō merent̄. Nonnūq̄ p malicia plebis eciā re
ges imitant̄ ⁊ q̄ añ videbant̄ eē boni accepto regno fiūt mali.
De iusticia principum. Ca^m. xlix.

Qui recte utitur potestate regni ita se p̄stare om̄ib⁹ debet
ut qñtomagis honoris celsitudine claret tāto semet
ipm̄ mēte hūilietur. p̄ponens sibi exēplū humilitatis
dauid quā de suis meritis nō tumuit h hūiliter sese deiciēs di
xit. Nilis incedā. ⁊ vilior apparebo āte deū q̄ elegit me Qui re
cte utitur regni potestate formā iusticie factis magis qm̄ ve
bis instituit. ille nulla p̄speritate erigit̄. nulla adūsitate tur
bat̄. non inuit̄ p̄p̄ris virib⁹ nec a dño recedit cor ei⁹. regni
fastigio humili p̄sudet animo nō eū delectat iniquitas nō inflā
mat cupiditas. sine defraudacōe. alicui⁹ ex paupe diuites faci
et qd̄ iusta potestate a populis extorq̄re possit sepe misericordie
clemēcia donat. Dedit de⁹ pñcipib⁹ p̄positurā p̄ regimine po
puloꝝ ⁊ illis eos p̄esse noluit. cū quib⁹ vna est eis nascendi
moriendiq̄ condicio. Prodesse ergo debet populis principas
tus non nocere. nec dominādo p̄mere. h̄ adescēdēdo d̄sulē. ut
vere sit vtile hoc potestatis insigne ⁊ dono dei p̄ tuicōe vtā
tur mēbroꝝ xp̄i. Mēbra quippe xp̄i fideles sūt populi. q̄s dum
a potestate quā accipiunt optime regunt bonam vtiq̄ vicissi
tudinem deo largitori rependunt. Bonus rex facilius ad ius
ticiam a delicto regreditur quā de iusticia ad delictum trans
feratur. ut noueris hic esse casum. illic propositum. In pro
posito eius esse debet nunq̄ deuiare a veritate. Quod si casu
titubare cōtigerit. mox resurgē curet

Plexq̄ pñceps iust⁹ De paciēcia pñcipū Ca^m. l.
eciā maloꝝ errores dissimulare nouit. non q̄ iniquitas
ti eoy d̄senciat sed q̄ aptū tēp⁹ correctōis expectat

quādo eoy vicia vel emēdare valeat vel punire. Multi adūsus
 principes cōiuracionis crimine detegūtur. s; pbare volēs deus
 clemēciā principū. cū illos mīla machinare pmittitur. s; istos
 non deserit. De illoy malo bene istis facit. dū culpas quas illi
 faciūt. isti mira paciēcia indulgent. Reddere malū p malo vi
 cissitudo. iusticie. nō malū p malo. s; bonū p malo offēs; imp
 tit De delictis principum Ca^m. li.

Difficile ē principem regredi ad melius. si fuerit vicis
 implicatus. Populi em̄ peccantes iudicem metuūt. cū
 a malo suo legib; cohēcētur. reges autē nisi solo dei
 timore metuq; gehenne coherceāt libere impiceps prouunt et
 per abruptū licencie in omne facinus vicioꝝ labūt. Quanto
 quisq; in supiori cōstitutus est loco tanto in maiori versat pe
 riculo. et quāto splēdoris honore celsior q̄sq; ē. tanto si delinqt
 peccato maior ē. Potentes em̄ potēter tormēta paciētur. Cui
 etem pl; cōmitit pl; ab eo exigit. etiā cū vsura pēay. Reges
 vitam s̄ditorum. facile exēplis suis vel edificāt vel s̄uertunt
 ideoq; p̄ncipem nō decet delinquē. ne formam peccandi faciat
 peccati eius in punita licēcia. Nam rex qui ruit in vicis. cito
 viam ostendit erroris sicut legit de Ieroboaz. qui peccauit &
 peccare fecit israhel. Illi namq; ascribit̄ quicq; exemplo eiꝝ
 a subditis p̄tratur. Sicut nōnulli bonoy p̄ncipū deo placis
 ta facta secunē. ita facile multi praua eoy exempla sectantur
 Pleriq; aut̄ apud miquos p̄ncipes necessitate m̄gis qm̄ voto m̄
 li existunt. dū impiis eoy obediūt. Non nulli aut̄ sicut p̄mpti
 sūt sequi reges in malū. sic pigri sūt imitari illos in bonū. Se
 pe vnde mali reges peccant. inde boni iustificanē. dū precedē
 ciū cupiditatē & maliciam corrigūt. Maz reuera peccatis eoy
 cōmūicant. si qd̄ illi diripuerūt isti retentant. Cuiꝝ peccatum
 quisq; sequit̄. necesse est vt eius penam cōsorciat. Meq; em̄ im
 par erit supplicio. cuius errori quisq; par est ac vicio.

Quod p̄ncipes legibus teneant. Ca^m. lii.

Iustū est p̄ncipem legib; obpare suis. Tunc em̄ iura
 sua. ab om̄ibus custodiendā existimet. qm̄ cū ipse illis
 reuēnciam prebet. P̄ncipes legibus tenent̄ suis nec
 in se cōuenit frustrare iura. que in s̄biectis cōstituūt. Iusta est
 em̄ vocis eoy auctoritas. si quod populis. phibent sibi licere

non paciant. Sub regiminis disciplina seculi potestates si-
iecte sunt. & quomuis culmine regni sint perdit. vinculo tamen fidei te-
nentur astricti ut & fidei christi suis legibus predicent. & ipsas fidei predi-
catione moribus bonis conseruent.

De disciplina principum in ecclesia Cap. liij.

Primipes seculi nonnumquam intra ecclesiarum potestatis ad es-
sente culmina tenent. ut per eandem potestatem disciplinam
ecclesiasticam muniant. ceterum intra ecclesiam potestates
necessarie non essent. nisi ut quod non proualeat sacerdos efficere
per doctrine sermonem. potestas hoc impleat per discipline ter-
rorem. Sepe per regnum terrenum celeste regnum proficit.
Et qui intra ecclesiam positi contra fidem et disciplinam ecclesie
agunt. rigore principum terantur. ipsamque disciplinam quam ecclesie
humilitas exercere non proualeat ceruicibus superborum. potestas prin-
cipalis imponat. et ut uenerationem mereatur uirtutem potestas
incipiat. Cognoscant principes seculi deo reddere se raci-
onem propter ecclesiam quam a christo tuendam suscipiunt. Nam siue au-
geatur pax et disciplina ecclesie per fideles principes siue soluantur.
ille ab eis rationem exigit que eorum potestati suam ecclesiam credidit

De Iudicibus Capitulum quinquagesimum quartum

Ad delictum pertinet principum. que prius iudices contra soluta-
tem dei populis fidelibus preferunt. Nam sicut populi de-
lictum est. quando principes mali sunt. sic principis est peccatum quando iu-
dices iniuste existunt. Bonus iudex sicut nocere cuiuslibet nescit. ita
prodesse omnibus didicit uel cupit. Aliis enim prestat censuram iusticie.
aliis bonitatem. Qui iudicia sine personarum acceptatione suscipit. non
infirmat iusticiam auaricie flamma. nec studet auferri alteri quod cu-
piat sibi. Boni iudices iusticiam ad solam obtinendam salutem eternam
suscipiunt nec eam muneribus acceptis destruunt ut dum de iusto iu-
dicio temporalia lucra non appetunt premio eterno ditentur. Omnis que recte
iudicat statera in manu gestat & ut in utroque peso iusticiam & mise-
ricordiam portet per iusticiam reddit peccati sententiam. per misericordiam peccatis
temporalis penam. ut iusto libramine quodam per equitatem corrigat. quodam uero
per misericordiam indulgeat. Qui dei iudicia oculis suis imponit spem
tremens in omni negotio reformidat ne de iusticie tra-
mite deuias cadat et uerum non iustificat. inde per aus ademnetur.

De prauis Iudicibus Capitulum .lv.

(61)

Geminem stultorum seu improborum oportet iudicem esse. Nam stultus per ignavia ignorat iusticiam. improbo autem per cupiditatem corrumpit ipsam quam didicerit veritatem. Grauius lacerant pauperes a pravis iudicibus quam a crudelissimis hostibus. Nullus enim predo tam cupidus in alienis quam iudex iniquus in suis latrones in accensis facibus ac latebrosis latenter insidias ponit. isti palam rapaces auare seuiunt. Hostes in alienorum tantum sanguinem intendunt. iudices quasi crudelissimi hostes carnifices civium. oppressione sua subiectorum vitam extingunt. Qui enim destruant multi sunt rari sunt autem qui populus legum moderamine regant. Plerumque iudices boni sunt sed mistros rapaces habent horum figura ut ait quidam tanquam scilla pingitur atque describitur. ipsa quidam humana specie. sed capitibus caninis ac cincta et circumdata. non aliter quibusdam potestatibus accidit ut ipsorum humanitatem immanitas iniquorum sociorum perturbat. Sepe iudices pravi cupidinis causa aut differunt aut pervertunt iusticiam. nec finiunt cepta negocia. quousque marsupia eorum qui causam tur exhauriant. Quando enim iudicant non causam sed dona considerant. et sicut negligentes sunt in discussione causarum sic in dando eorum solliciti sunt. Iudices pravi iuxta prophetam verbum quasi lupi. perdam respectu non reliquunt imane hoc est quod de presentis vite tantum commodis cogitant non de futuris. Vita enim ista respicit. futura vero. mane accipit. Et bene ait quasi lupi. quia luporum more cuncta diripiunt. cum vix pauca pauperibus derelinquunt.

De verbosis et elatis iudicibus Ca. lvi.

Verbosi iudices cum elati ut sapientes videantur non discutunt causas. sed asserunt sicque conturbant iudicium ordinem dum non suo contenti officio aliena presumunt. Quidam enim dum iudicare incipiunt irascuntur. ipsamque iudicium sententiam in insaniam vertunt. De quibus recte per prophetam dicitur. qui conuertunt in furore iudicium. Qui enim iratus iudicat in furore iudicium mutat cum ante profert sententiam quam cognoscat. furor in iudice inuestigacionem veri non valet attingere. quia mens eius turbata furore ab inuestigacione alienat iusticie. Iracundus iudex iudicium examine plene consistere non valet. quia per caligie furoris non videt. Qui autem repulso furore discutit facilius ad ostendendam veritatem mentis seueritatem surgit cum sic fit ut siue vlla perturbacione ad equitatis intelligentiam perueniat.

De iudicio q̄ accepcoe psonay ⁊ causa amicy s̄būtūt iudi

Quoniam persona in iudicio obsequanda s̄ causa cum Ca^m. lviij
sic enim scriptum est. Non accipias personam in iudicio. Et iterum
non misereberis pauperi in iudicio. Qui enim consanguinitatis vel
amicicie fauore. siue in inimicicie odio iudicium putat sine du-
bio in christum qui est veritas et iusticia peccare noscuntur. Inique iudices
errant in veritate sentencie dum intendunt iniquitatem persone. ⁊ exulcerant
sepe iustos dum impio obediunt iniquis. qui autem recte preiudicium student
nec partem palpant. nec cohibere a iusticia didicunt.

Quod iudex iudicium subicitur iudicium Ca^m. lviij.
cat ⁊ premissum in re remunerationis expectat fraudem in deum
perpetrat. quia iusticia quam gratis impetiri debuit accep-
tione pecunie vendit. bonis male vtuntur qui iuste pro temporali lucro iu-
dicant. Tales quippe ad veritatem non iusticie defensionem. sed amoris pecunie pro-
uocant. Quibus si spes numerum subtrahitur defestim a iusticie defensione
recedunt. Accipio munere preuaricatio veritatis est. Vnde ⁊ pro iusto
dicitur. qui excutit manus suas ab omni munere. iste in excelsis habitabit.
Diues muneribus cito corrumpit iudicem. pauper autem dum non habet quod
offerat solum audiri contemnit. sed etiam contra veritatem obprobrium. Cito vi-
olatur auro iusticia nullatenus reus pertimescit culpam. quam redime non
miser existimat. Plus enim obtinet mentem cesoris amoris lucri. quam
equitas iudicij. Tres sunt munere accepcoes quibus contra iusticiam hu-
mana vanitas militat idest fauor amicicie. adulacio laudis.
⁊ corporalis accepco muneris. facilius putat animus rei corporee
munere quam gratie laudis fauore. Quatuor modis pervertitur humanum iu-
dicium. timore. cupiditate. odio. ⁊ amore. Timore dum metu pro-
testatis alicuius veritatem loqui pauescimus. Cupiditate dum premissio mu-
neris alicuius corrumpimus. Odio dum contra quoslibet aduersare mouemur.
Amore dum amico vel propter iniquis placere intendimus. hinc enim quatuor
causis sepe equitas violatur. sepe innocencia leditur. De falso teste.

Et si mendacium geris dicitur. quanto magis si verum. Ca^m. lix.
quod graue. Neque enim decit multiplex dicitur falsorum. si tamen pre-
sencia sit numerorum. Testis falsidicus. tribus est personis obno-
xius. Primum deo quam piurando contemnit. ⁊ sequenter iudici quam mendacium
de fallit postremo innocenti quem falso testimonio ledit.
Testibus falsis coniunctis tarde mendacium falsitas reperitur.
Quod si separati fuerint. examine iudicatis cito manifestatur.

37
62

Nam sicut in unitate prouoy gradis est fortitudo. ita in separacoe maior infirmitas. fraudulencia cito reprehendit. cum mendacium falsidicorum sibi uenit unum pene crimē habet. et qui falsitate promit. cum qui sibi promittit veritatem. quia et ille obesse vult. cum ille posse non vult. Peior est tamen testis qui ledit. quaz qui prestare nolit. Nam ille malignus est. iste inutilis. Iniquus testis quauis sua falsitate corpi rebus officiat. anime tamen nichil oberit. immo maximū lucrū defert si impetit equanimiter tulerit. Erit autē ille apud deū cōdemnat⁹. q̄ adūsus innocētem falsū testimoniū vel dicit. vel dicētib⁹ credit Nam non solum ille reus est qui falsū de alio pfert. sed et is qui cito aurem criminibus prebit. Qui metu potestatis veritatem occultat. eiusdē veritatis iracūdiā sibi celitus puocat. quia pl⁹ ptimescit hominem quam diuinam trepidet indignacionem. Beatus cuius testimonio innocens absclere obiecto purgat⁹. impius cuius pdicione eciā iniquus perimit⁹. Neq̄ enī decet xpianū mōti obnoxiiu prodere. et ad effundendū sāguinem infelicū vocem testificacionis pbere. Sermo enī iusti hominis tātū ad ministrum debet esse salutis. ira vero indignaciōis ⁊ tribulaciōis et immissionis p angelos malos De causidicis Ca^m. lx.

Negocioy forēsū sectatores ppi. pximi dileccionū seculari negociū deserē debēt. aut certe manēte pximi caritate negocium sequāt terēnum. Sed quia p rarū est vt inter iurgātes caritas maneat. post ponēda est rei causacio. vt pseueret dileccione. Aut qui forēsē eloquēciā caninam faciūdiā nūcupabant. eoq̄ causidici in certamib⁹ causay. omissis agebāt veluti canes alterutrū se lacerāt. uirgiasq̄ causay ad iniurias suas cōmutāt De oppssoybo pauperum

Paupey oppssores tūc se sciāt grauiori Ca^m. lxi.
dignos sentenciā. qñ pualuerint hīs quib⁹ nocere soluerūt. Nam tāto atrocius futūo supplicio cōdemnādi sūt. quāto hic forcis cōtra miseroy vita inualuerūt. Audiant iudices et q̄ presūt populis. qz et p tpalib⁹ molestiis q̄s plebib⁹ ingerūt eterno incendio cremabūtur. Testante dño per. Ysa. pphetā. Irat⁹ inqt sū super populū meū. et dedi eos in manu tua. nō posuisti eis misericordiam. s̄ aggrauasti iugū eoy valde. Descēde sede in puluere ⁊ tace. ⁊ intra in tenebras.

Veniet sup te malū ⁊ nescies ortū ei⁹. ⁊ irruet sup te calami-
tas quā nō poteris expiare. veniet sup te repēte miseria quā ne-
scis. Magis mala faciētib⁹ qm male paciētib⁹ dolere debem⁹.
Alli em̄ sua faciēdo in malū p̄ficiūt. isti paciēdo a malo corri-
gunt̄. De⁹ aut̄ p̄ malas volūtates alioy in aliis multa opat̄ bo-
na. Malignaciū hoīm volūtas nequaq̄ potest impleri. nisi de⁹
dederit potestatē. Nā dū hoīes deo pmittēte malū qd̄ cōcupi-
scūt p̄ficiūt. ip̄e dicit̄ facere q̄ pmittit. Inde ē qd̄ scriptū est
per p̄phetā. Si erit malū qd̄ dñs r̄ on fecit. Verūptamē qd̄ in-
iquū mala ex voluntate querūt idcirco de⁹ p̄ficiēdi dedit po-
testatē per suā bonam voluntatē q̄a de nostro malo ip̄e mul-
ta bona opatur. Quidam cū dei volūtati resistūt. nescientes
consilium dei faciūt. quo nouerint sic deo subiecta eē omnia.
ut ip̄i q̄ eius disposicioni adūsantur ei⁹ impleāt voluntatem.
Propterea in hac vita boni iudicātur a malis. ut itez in illa
vita mali iudicētur a bonis. siue ut eciā sit hic bonis tēporas-
lis afflictio ut et illic eterna remuneracio. Idcirco sunt ne-
cessarij mali. ut quociens boni offēdūt flagellentur ab illis.
Hinc est quod assur virgā furoris sui testat̄ dñs. Sed quociēs
ita fit de dei indignacione procedit. ut de⁹ p̄ illos in eos seui-
at quos flagellando emendare desiderat. Sed ille iustissima
volūtate illi vero sepe crudeli intēcione. sicut p̄ p̄phaz de eodē
assur dicit̄. Ip̄e aut̄ nō sic arbitrat̄ s̄ ad cōterēdū paratū ei⁹
est cor. Atrocein sup eos diuinū furorē ventur⁹ q̄ existūt pse-
cutores et violēti fidelib⁹. Consolando em̄ per p̄phetam deus
suos ita iudicare pmittit adūsus eos inqt̄ q̄ iudicauerūt ego
te iudicabo et cibabo hostes tuos carnib⁹ tuis et q̄i a musto
sanguine suo inebriabunt̄. Dab̄ t̄ aliquādo vsū ⁊ maloy miqui-
tas hoc ē qd̄ electos dei suis moubo laniat. ac p̄ hoc vita im-
pioy sibi deperit. iustoy aut̄ nō pit̄ s̄ p̄ficit dū eos mali p̄tri-
bulacōis exerciciū ad p̄ntem odiendā vitā ⁊ futurā desiderā-
dā erudiūt. Interdū em̄ p̄dest p̄sloy p̄uitas vtilitati iustoy
dum eos malicia sua erudiūt. ⁊ ad regna celoy req̄rēda mole-
stia tpali impellūt. Probat̄ s̄ exemplis israhelitice plebis. que
tunc durius agebat̄ in egipto. quādo oportebat eā per moysen
ad terrā promissionis vocari ut ex malis que in egipto pacie-
batur discederent et ad promissam patriam festinarent.

Iniqui dū ostēciā iustoy in psecucionibz suis aspiciūt. mentis cōfusione tabescūt. Et dū adūsa ostēdūt nec vincūt tādē de sue pūnitatis insania cōfūdunt. Stulti cōtra bonos studiū semp assumūt quibz dū p̄speritas elucet iactāter de suis meitis gloriānt & bonoy atq; iustoy afflictionibz detrahūt. dūq; eis ad uersa cōtigerint mox ad blasphemā pusillaminitate animi cōuertunt. Quidā simplicū nesciētes dispensacōez dei in maloy p̄fectibz scādālizant dicētes iuxta p̄phaz. Quare via impioy p̄speratur. Bene ē omibz q̄ p̄uaricantur et iniq; agūt. Quia ḡ hoc dicūt nō mirētur q̄ p̄uoy hominū tpalem & caducā felicitatē aspiciūt s̄ magis nouissima eoy intēdūt. quāta illis post hec eterna supplicia p̄parētur. dicēte p̄pha. Ducūt in bonis diues suos et subito ad inferna descendunt

De tribulacione iustorum. Capitulum. lxiij.

Iustus in adūsis probari se cognoscat nō deici. Viri facti plus formidāt p̄sperā quā adūsa. q̄a dei suos p̄spera deiciūt. aduersa erudiūt. ideoq; sancti viri ostēcia ita portare debēt aduersa ut frāgi nō q̄ant. Tūc magis sūt dei oculi sup iustos. q̄n eos affligi ab iniq; p̄uidēcia supna pmittit. Nam tūc eis gaudia disponūt eterna q̄n p̄nti tribulacione p̄bātur. Omnes vite huius tribulacōes aquis cōparātur p̄tereūtibz. p̄pterea q̄a si q̄d in hac vita tribulacōis acciderit. non stat s̄ celeriter transit. Qui vite future p̄mia diligēter excogitat. Mala omnia vite p̄sentis equanimiter portat q̄n ex illi9 dulcedine hui9 amaritudinē tpat et ex eternitate illi9 breuitatē hui9 despiciat tūc itoriā. Grauatū diūso malo tpali p̄ utilitate eoy ē q̄d vite isti9 mala p̄ferūt. q̄a cū dolore grauātur cupiditatis et luxurie ceteroy & mala vicioy nō appetūt. Plus p̄desse saluti tēptaciones seculi q̄m p̄speritates. Nam ex p̄speritate indeteri9 itur ex tēptacōis dolore ī meli9 p̄ficiūt. Vnusquisq; ad tēptacionē aīm p̄parare debz. Min9 em̄ dū sperat tēptacio ḡuat. dure autē p̄mit si nō sperata aduenit. Sapiētis ē cōtra omnia adūsa ante meditari. nec inueniri casus debz quē nō cōsilia ei9 p̄ueniant.

De mundi amatoribus. Capitulum. lxiij.

Mundi amatores nō solū ex eo rei sūt q̄ infima p̄summis appetūt. vey. eciā et miseri p̄ hoc q̄ graui erumna ad ip̄a desiderata p̄tingūt. Grauius torqueēt impius

mūdi exaggerādo cōmoda. quā iust⁹ tolerādo adūsa. Qui enī
bona muudi diligit. xlit nō xlit timoris ⁊ doloris pene succū
bit. Quiq; plusq; oportet res trāsitorias diligit. maiorē sibi
ingerūt dolorē rei ablate qm amorem pturiebat possesse. Cū
gravi enī dolore amittūtur. q̄ cū magno amore hōntur. Minus
aut carēdo dolem⁹ q̄ minus possidēdo diligit⁹. Sciant seculi
lucra sectātes qntū sint vana vel adūsa q̄ diligit q̄ eciā nec in
hoc seculo sine cōtricōe graui dquirūtur et p quib⁹ in futuro
supplicio penas dabūt. Dñs q̄ inuolūtate desiderioꝝ seculariū
persistunt bene testimonium. Osee prophete dicit. fact⁹ est
effraim panis subcinericus. qui non reuersatur idest ita obrus
unt cecitate secularis amois ut nūq; respiscant ad deū amo
rem retorquere mentis. Multis mortuus est mundus. ipsi ta
men vicissim mundo mortui non sunt. Bona enī seculi diligit
et tamen ipsa que diligit minime consequuntur. In vtroq;
vacui. q̄a ⁊ futura pdūt ⁊ pñcia nō acq̄rūt. Egestas ē electoꝝ
qd̄ pegrinant a bonis sempiternis. ⁊ in h̄ exilio diucius remo
rant. Egestas ē reproboꝝ qd̄ abundāt vicis ⁊ stutibo vacuā
tur se q̄ eē inopes nesciūt. Qd̄ pbatur p apocalipsim iohānis
quā tra hui⁹ mūdi amatores sic ait. Dicis q̄ diues sum et lo
cuples et null⁹ egeo et nescis q̄a tu es miser et miserabilis et
pauper et cecus ⁊ nudus. Appetitū glorie tpalis sequaces ⁊ si
nitidi sunt foris fulgore potēcie interius tamē vacui sunt ela
cione superbie. Sicuti calami exterius quidē nitent sed inte
rius vacuātur et ob hoc reprobi exterius ut calam⁹ nititi inte
rius vacui. Electi vero exterius quasi arboꝝ cortices fedi. in
terius vero solidi. Qui p̄cioso cultu incedunt audiant p̄phe
tā quēadmodū detestaf̄ eoz corpalia et ornamēta. et q̄s suc
cessus habeat cultus secularis cōposit⁹ et ornamēta h̄ est pro
suauis odore fetore et p̄zona funiculū. Et cetera legāt p̄phaz.
diuites quoz spes opulēcia est. ⁊ audiāt eū dicentē. Ve q̄ op
ulenti estis. Quanto enī quisq; potēcia minor ē tātomagis li
ber a peccato est. Nam patrimoniū grande grandis tempta
tio est. Plus venerātur nōnulli hoīes in hoc seculo pro tē
porali potēcia. qm̄ pro reuerencia sanctitatis. Suscipiunt
enī q̄ magis sunt diuites et q̄ hoīes sunt omnino despiciunt.
Sicut quidam iusti. qui sine lesione cuiusq; suis rebus vtunt.

54

Sunt quidā diuites humiles. quos nō inflat supbia rex. veluti pleriq; fuerūt facti veteris testamēti. q̄ & affluebāt diuicijs et tñ hūilitate pollebāt. Ac extra q̄sdā supbos diuites rex copia facit elatos quoz nō sūt opes i vicio s; solūtas. Nā crimen in rebo nō ē s; in vsū agentis. Est elacio pauper. quos nec diuicie eleuāt & volūtas sola in eis supba est. Dñs & si opes desūt ppter mētis tñ tumorē. plusq; supbi diuites adennātur. Securus vult eē diues paup eē nō vult. Sed quō erit diues q̄et? quē suis stimulis res ipse ne careātur semp faciūt inq̄etum. Et ideo elegit cupiditas inq̄etū & timidū diuitē quā secuz. Paup co sumptu otētum eē & pauperē. Bonis bene vtunt̄ q̄ diuicias sibi accessas in rebo salutarib; pfuunt. Bonis male vtunt̄. q̄ aut iuste p tpali lucro iudicāt. aut aliqd boni p vane glorie appetitu faciūt. Malis male vtunt̄ q̄ noxias cogitacōes operib; p̄uis pficiūt. Bene malis vtunt̄ q̄ luxuriā carnis diugali honestate restringūt. Sed sicut malo bene vti bonū est. sic bono bñ vti meli9 ē. Et sicut bono male vti malū est sic malo male vti pessimū est. De diuicijs & elemosina Ca^m. lxiii

Grauius in deū delinquūt. q̄ diuicias a deo accessas non in rebo salutarib; s; in vsib; p̄uis vtunt̄. Mesciūt enī in partire paupib; obp̄ssis subuenire despiciūt & inde magis augēt delicta. vñ redimē debuerūt. Hoc habet tñ bonū possessio p̄nciū rex si vitā reficiat miseroz. Preter hoc tēptatio ē mūdi lucy. tātoq; maiora supplicia i futuz dabūt. q̄nto & ipa maiora sūt. Potētes enī potēter tormenta paciunt̄. Terrena oia suādo amittim9 largiēdo suam9. P̄rimoniū enī retētū pitmanz aut erogatū. diu enī cū rebo n̄is durare nō possum9. q̄a aut nos illas moriēdo deserim9 aut ille nos viuētes deserūt. Pro diuicitate vsus alij de rebo mūdāis peūt q̄s cupidi9 rapiūt alij vero saluant̄ dū in eoz pulchritudie aditoris pulcherimā puidenciā laudātes mirant̄ vel dū p misericordie opib; ex eis celestia bona mercātur. Misericordia & cōpaciēdo aliene miserie vocabulū sortita ē. Null9 aut i aliēo misericors eē potest q̄ p̄ue viuēdo i se misericors nō ē. Quī enī sibi nequā ē. cui bon9 est Nulla scelera elemosinis redimere potest. si in p̄cis quisq; remāserit. Tūc aut cū fructu elemosinaz indulgēciā desequit̄ q̄n ab scelez ope desim̄t. Vez ē q̄ peccata om̄ia misericordie

operibus expurgatur si iam caueat peccare quod misericordiam impo-
titur. Ceterum nulla est delicti venia quam sic procedit misericordia ut
eam sequatur peccata. Non est elemosina quae glorie magis causa quam
misericordiae implet intuitu. Quali enim intentione ab unoquoque
largitur taliter et apud deum recipit. Qui ergo hic de bono laudem
praesentem appetit spem perdit et gloriam mercedis in futuro non reci-
pit. Dum enim causa iactantiae pauperem parit. etiam ipsum misericordiae o-
pus in peccatum vertitur. In tantum elemosinarum opera peccata extinguunt.
atque in tantum ad regnum seculi futuri. proficiunt ut etiam iudex caelestis
in futuro iudicio veniens in dexteram assistentibus dicat. Esuriui et
dedisti michi manducare. Sitiui et dedisti michi bibere. hospes
eram et collegistis me. Nudus eram et cooperuistis me. Quibus bene-
eiam permittit dicens. Venite benedicti patris mei. percipite impera-
tatum vobis regnum. hiis autem quos nulla precedencia elemosinarum fa-
cta sequuntur eterni iudicis voce sic dicit. Esuriui enim et non dedi-
stis michi manducare. Sitiui et non dedistis michi bibere. Quibus
iuste dicit. Discedite a me maledicti. ite in ignem eternum quod para-
tum est diabolo et angelis eius. Qui hic misericordiam non implet
illic pietatis fructum non inuenit. Exemplo ardentis diuitis qui in
inferno ad tenuissima peteda pulsus est quod haec tenuissima nega-
da studuit. Quid retribuere subtilius quod districtius petere po-
terat. Guttam aquae ardens percipit quod micam panis negauit. Sero
diues oculos aperuit quando lazari pauperem resuscitatum vidit. quam
iacentem ante ianuas videre despexit. Non solum qui esuriens et
siccus et nudo beneficium largitatis impendit uel si quid ali-
ud indigenti largitur sed et qui inimicum diligit et quod lugenti affe-
ctum compassionis et solacionis impertit. aut in quibuslibet ne-
cessitatibus consilium adhibet. elemosinam proculdubio facit.
Nam et doctrine bonum elemosina est. et misericordia carna-
li eminentior est. Quaecumque egens poscit etiam si indigentem
se simulet ex toto corde illi commiserandum oportet. Et licet
ille fortasse falsam indigentis speciem preferat. is tamen qui
simpliciter impertit fructum misericordiae non amittit. Quam-
uis quisque sit egens nullus tamen nude tribuat indigenti excusa-
tionem inopie potest pretendere quam ex precepto saluatoris etiam calis-
ce aque frigidae percipimur indigenti praebere. Nam si aliud non habet
tes id ipsum benigne tribuam? mercedem proculdubio non amittim?

Ceteri si ampli⁹ possum⁹ et egestatē simulādo min⁹ largimur
 non egentē s; deū fallim⁹ cui cōsciēciā nrāz abscondē nō possu-
 mus. Due sūt elemosine vna corpālis egēti dare quicq̄d pote-
 ris. Altera spiritalis dimittē a quo lesus extiteris. Max. p̄ma
 adhibēda est miseris secūda malis. Erit ḡ q̄ semp impcias ⁊ si
 non pecuniā. saltem uel grāz. Non est elemosina cū murmura-
 cione p̄benda. ne comitante tristitia merces pereat dispensa-
 ta. Tūc aut bene tribuitur quādo cū mentis alacritate prebe-
 tur. Vnde et apostol⁹ hilarem inquit datorem diligit deus.
 Metuendum est itaq; ne paup aut cū tedio nostra oblata sus-
 scipiat. aut ne omnino p̄termisiss merēs tristisq; recedat. De
 rapinis alienis elemosinā facē nō est officiū miseracionis sed
 emolimētum magnū sceleris. Vñ ⁊ salomon. Qui offert inqt
 sacrificiū de rapina paup̄. tāq; si quis victimet filiū in con-
 spectu patris sui. Qui em̄ iniuste tollit iuste nūq; distribuet.
 nec bene alteri p̄bet qd ab alio male extorquet. Magnū scelus
 est. res pauperū p̄stare diuitib; ⁊ de sumptib; mopū acquirē
 fauores potentū. arcētis terre aquā tollere ⁊ flumina q̄ nō in-
 digēt irrigare. Nonūq; largitas diuitū prodiga nō ad utilita-
 tem s; ad elacionē effūdatur cōparati ypocritis q̄ nō ad edifi-
 cacionē docēt audiēciū sed ad sue glorie ex aggerādū coturnū
 Reprehēbilis est supflua effusio largitatis. Nam q̄ modum
 suat auar⁹ nulli est. sed om̄ib; larg⁹ est. Dispēsator nō debz eē
 pdig⁹. s; discret⁹ largiri em̄ debet q̄ntū oportet. ut tenēdo mē-
 suram in vno sufficiat pluribus

Qz tm̄ ni vita ē licitū opari bonum Ca^m. lxx.

Qantum in hac vita est licitum operari bonū. illic nāq;
 non iam opacio expectat s; retribucio meritoy. Nec
 vita imp̄ns longa ⁊ grata est in oculis aut iustoy ama-
 ra ⁊ breuis. Et licz vita ista breuis sit moras tm̄ sibi fieri dicit
 qz q̄ntolibz breuis sit tempis spaciū tm̄ et si viuēti parū est a-
 manti. pculdubio longū est. Qui vite p̄ntis longitudinē non
 de suo spacio s; de ei⁹ fine cōsiderat qm̄ sit breuis ⁊ misera satis
 utiliter pensat. Vita em̄ p̄ns q̄a ipis suis incrementis deficit
 breuis est. Suo em̄ augmento perit dū id qd videt. in futuro
 proficere in p̄terito deficit. Itē ex ipō breuis eē vita ostēdit.
 ex quo nō pmanz s; finit. Tela em̄ cōsumat filis. et vita homis

explet diebo singulis. Quod diu in hac vita viuūt. q̄ritur vtz au-
gmētū an rectius detrimētū vocet̄. Sed quō possit recte au-
gmētū dici. q̄d p̄ dimēiones etatū ad mortis tēdit detrimē-
tum. Qui vitā longā queris ad eā tende vitā p̄ qua xpianus
es idest eternā. nō ad istā de qua eruendū te descēdit vita es-
terna idest xp̄us verbū carni cōiūctū. Nec ē vita vitalis. nam
ista mortalis est. Mori oportet hominē in carne mūdo. ne mor-
riat̄ in anima xp̄o. Nam vere tūc viuē quisq; credit̄ si scdm̄ ses-
culū moriens in solo deo viuē delectet̄. De mora vite isti⁹ tes-
tūm patit̄ iustus. eo q̄ ad desideratā patriā tarde pueniat et
vite p̄ntis erumnā segnū⁹ amittat

De metu mortis Ca^m. lxxvi.

Quamuis sancti huius vite erumnis liberari se cupiāt
cito volentes exire de corpore dei tamen disposicōne
plerumq; diu in hac vita versantur. ut per longa tole-
rancie experimēta solidius eorū paciēcia roboretur. Multi vi-
tam odio habent et tamen mori timent q̄d plerisq; in angu-
stia cōtingere solet. sic q; cōtrario affectu et viuēdi habent
tediū. et moriendi metum. Sollicite debet vnusquisq; viuere
et semp̄ terminū vite sue considerare. ut de cōtemplacione il-
lus hui⁹ seculi blandicias caueat. Scriptum ē enī in omnibo
operibo tuis memorare nouissima tua. et meternū nō peccabis
Venturi exit⁹ ignorācia incerta est. Et dūm quisq; mori non
existimat extollit. Vnde vnusquisq; festinet. ne in iniquitatibus
suis rapiat̄ simulq; finiat̄ vita cū culpa. Mā incautos diabolus
eos q̄s viuētes accēdit ad vicia sbito moriētes p̄trahē nitit̄
ad tormēta. Sepe diuites i hac fallaci vita dū de potēcie glo-
ria uel rex abūdācia gestiunt ab hīs repēte hora q̄ nesciūt in
p̄uiso exitu rapiūtur. atq; absorbēte p̄fūdo cruciandi eternis
gehēne incēdis deputant̄. De quibo bñ p̄ p̄pham dī. Ducūt in
bonis dies suos. ⁊ in p̄ucto ad inferna descēdūt. Iniquus mo-
riens q; imitatione sua ad culpā multos traxerat delectacōne
peccati. multos a culpa reuocat terrore tormēti. Quod eciā
psalmista testat̄ dicēs letabitur iustus cū viderit v̄ndictā im-
piorum. manus suas lauabit in sanguine peccatorum. In pec-
catorum enī moriencium sanguine iusti lauantur manus. quia
dum eorum pena conspiciatur conspicientis vita mundatur.

Cuius enim tam crudelis exitus cernit non solum qui viderit res
 fugit . sed alios etiam ab imitatione illius quanta valuerit ex
 hortacione cōpescit . In exitu vite anime electoy nimio metu
 terrentur . incerti vtrū ad premiū an ad supplicium trāscāt . Qui
 dam autē electi in fine suo purgātur a leuibus quibusdam pec
 catis . quidā vero in ipso exitu suo hilarescūt ex eternoy otem
 placōe bonoy Quāuis enim quisq; in hac vita sit iustus . tam dū
 de corpe isto egreditur ptimescit ne dign⁹ supplicio sit Nul
 lus ē enim hō absq; peccato nec quisq; potest de dei secur⁹ esse iudi
 cio . cū etiā de ociosis vobis reddēda sit ratio . finē iustoy o
 ptimū vocacio tranq̄lla cōmēdat ut ex eo intelligant̄ factoy
 hōe dōraū angeloy ex quo ab h̄ corpe sine vexacōe dura tol
 lunt̄ Prauos autē a potestate angeli excipiūt morientes vt eis
 sint ipi tortores in penis qui fuerūt suasores in vicis . et si pie
 tas pro defunctis fidelib; flere iubeat fides tam pro eis lugere
 vetat . Illi enim deplorandi sunt in mortē quos miseros infern⁹
 ex hac vita recepit . nō q̄s celestis aula xpi letificandos inclu
 dit . Nec est enim xpiane miseracionis affect⁹ vt pro vnoquoq;
 mortuo sacrificiū deo offerat . Inde est qd̄ scriptū est . Et mor
 tuo ne fraudes misericordiam

De summo bono Isidori hispalensis episcopi Liber finit
 feliciter Nurenberge ꝛc . . .



Incipiunt tituli libri primi
 i Quod deus sumus et
 incommutabilis sit .
 ii Quod immensus et
 omnipotens sit deus .
 iii Quod inuisibilis sit deus
 iiii Quod ex creature
 pulchritudine cog
 noscitur creator
 v Quod ex usu nostro
 quidam species ad de
 um referantur
 vi Quod ex rebus inferioribus
 similitudine et humanis
 motibus figuratur deus
 vii Non secundum essentiam sed
 secundum similitudinem spe
 cies referuntur ad deum
 sed per efficiendum caus
 sarum rerum species in
 ipso describuntur
 viii Quod deo nulla temporum
 successio ascribitur
 ix De temporibus .
 x De mundo
 xi Unde malum
 xii De angelis
 xiii De homine
 xiiii De anima ceterisque se sibi
 xv De sensibus carnis
 xvi De christo filio dei
 xvii De spiritu sancto
 xviii De lege
 xix De ecclesia et here
 ticis
 xx De hereticis sibus
 xxi De gentilibus philoso
 phiis
 xxii De differentia philosophiarum

testamentorum
 xxiii De simbolo et oratione
 xxiiii De baptismo et communione
 xxv De septem regulis monachorum
 xxvi De martirio
 xxvii De sanctorum miraculis
 xxviii De anticristo et signis
 eius
 xix De resurrectione
 xxx De Iudicio
 xxxi De gehenna
 xxxii De penis impiorum
 xxxiii De gloria sanctorum
 Incipiunt tituli secundus libri
 i De sapientia
 ii De fide
 iii De caritate
 iiii De spe
 v De gratia
 vi De predestinatione
 vii De conuersis
 viii De peccatis mortis
 ix De afflictione uersorum
 x De remissa conscientia
 xi De exemplis sanctorum
 xii De inspectio cordis
 xiii De confessione peccatorum
 et penitentia
 xiiii De desperatione
 peccantium
 xv De hiis qui a deo de
 seruntur
 xvi De hiis qui ad delictum
 post lacrimas reuertuntur
 xvii De peccato tur
 xi De leuotione peccatis
 xix De quoniam peccatis

capitula - Iſidori

xx	De manifestis oc cultisq; peccatis	vñ	De orone morum
xxi	De pcfi amore	viñ	De lectione
xxii	De pcfi necessitate	ix	De assiduitate legēdi
xxiii	De pcfi dsuetudie	x	De doctrina sn gra
xxiiii	De pcfi recōdacōe	xi	De supbis lectoribz
xxv	De cogitacione	xii	De carnalibz lecto ribz et hereticis
xxvi	De consciencia	xiii	De libris gētilium
xxvii	De intēcōe mētis	xiiii	De collacione
xxviii	De sensibz carnis	xv	De cōtemplacione et actione
xxix	De sermone	xvi	De stēptoribz mēdi
xxx	De mendacio	xvii	De scis q se a cōso cio seculi seperant
xxxi	De iuramento	xviii	De pceptis a lecto ribz monachorum.
xxxii	De vicñs.	xix	De tpe monachoz.
xxxiii	Qd ex vicñs vicia ex virtutibus virtu tes oriantur	xx	De hūilitate mona chi vel opere
xxxiiii	de mīle vsis stutibz	xxi	De monchis q curis seculi occupātur
xxxv	De silatis stutibz	xxii	De hñs q a do mūdi amore ppediuntur
xxxvi	De appetitu stutū	xxiii	De iactancia
xxxvii	De pugna virtutū aduersus vicia	xxiiii	De ypocrisi
xxxviii	De superbia	xxv	De inuidia
xxxix	De fornicacione	xxvi	De simulacione
xl	De continencia	xxvii	De odio
xli	De cupiditate	xxviii	De dilectione
xlii	De gula	xxix	De fictis amicicñs
xliii	De ebrietate	xxx	De amicicia mune re orta
xliiii	De abstinentia	xxxi	De maloz acordia.
Incipiūt tituli tercñ libri		xxxii	De correpcōe frna
i	De flagellis dei	xxxiii	De ppositis ecclesie
ii	de gemia pcussioe di	xxxiiii	De indignis ppositis
iii	de infirmitate canis	xxxv	De indoctis ppositis
iiii	De tollerancia diui ne correctionis		
v	de tēptacōibz diab.		
vi	De tēptacōibz som		

xxxvi De doctrina ⁊ exem
 plis p̄positorum
 xxxvii De H̄is q̄ b̄n̄ docēt
 et male viuunt
 xxxviii De exemplis prauo
 rum sacerdotum
 xxxix de p̄positis carnalib̄
 xl de iracūdis doctoib̄
 xli De sup̄b̄ doctoib̄
 xlii De humilitate pre
 positorum
 xliii de doctrie discrecoe
 xliiii De silēcio doctoꝝ
 xlv de p̄b̄da sacerdotia
 li p̄tectōe in plebe
 xlvi De disciplina sacer
 dotū
 xlvii De s̄bditis dotis.
 xlviii De prelatis
 xlix De iusticia p̄cipū
 l De paciēcia p̄cipū
 li De electis p̄cipū
 sine exemplis

li Principes legibus
 teneantur
 lii De disciplina princ
 pum in ecclesia
 liii De Iudiciibus
 liii De p̄uis iudicibus.
 lvi De iracūdis et ver
 bosus iudicibus
 lvii De iudicio q̄ accep
 cione p̄sonay ⁊ cau
 sa amicoꝝ s̄būtūt iu
 Quib̄o rebo dicitū.
 subūtūt iudicium
 lix De falso teste
 lx De negociatoribus
 lxi De ōp̄ssoib̄o paup̄ꝝ
 lxii De t̄bulacōe iustoy
 lxiii De mūdi amatorib̄o
 lxiiii De diuicēis ⁊ elemosi
 De t̄m̄ sit i vita na
 licitū opari bonū
 lxvi De metu mortis



